

UITR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1

INKOM UD 1991-10-01

AMBASSADEN MOSKVA

1991-10-01

UD STOCKHOLM

✓ FOER POL 1

RE RAOUL WALLENBERG

Pol

INK UTRIKES
Dnr...../...
1991-10- - 1

P. 2

ar
M

FORTS

RE RAOUL WALLENBERG

P R I M O. SOM ETT LED I VAARA STRAEVANDEN ATT PROEVA ALLA
VAEGAR BESOEKTE MAGNUSSON, TILLSAMMANS MED VON DARDEL OCH
LYRVALL, DEN 27/9 PAA KVAELLEN DEN NYUTNAEMNDE KGB-CHEFEN I
STADEN MOSKVA, DEN 39-AARIGE E V SAVOSTJANOV, EGENLIGEN
BERGSINGENJOER TILL YRKET OCH TIDIGARE CHEF FOER MOSKVAS
BORGMAESTARES KANSLI. SAVOSTJANOV VAR GOD VAEN TILL SACHAROV
OCH HAR VARTI AKTIV I DEN DEMOKRATISKA ROERELSEN. FOERE
KUPPEN HADE DET DAERFOER VARTI OMOEJLIGT ATT FOERESTAELLA
SIG HONOM PAA EN SAADAN POST HAN NU INTAR.

MAGNUSSON OEVERLAEMNADE ETT BREV UNDERTECKNAT AV MIG VARI VI
BAD SAVOSTJANOV GE SINA ARKIVMEDARBETARE I UPPDRAG UTREDA OM
DET I MOSKVA-KGB:S ARKIV FRAAN DET "INRE FAENGELSET"
(LJUBJANKA) KUNDE FINNAS NAAGOT AV INTRESSE ROERANDE RW.

SAVOSTJANOV UTLOVADE OMEDELBART ALL HJAEHP MEN PAAPEKADE ATT
HANS ARKIV NYLIGEN FOERSEGLATS AV DE RYSKA MYNDIGHETERNA I
AVVAKTAN PAA ATT GAAS IGENOM. HURSOMHELST SKULLE HAN TALA
MED SIN ARKIVCHEF (VI KAN OCKSAA FAA HJAEHP AV ROGINSKIJ SOM
REDAN GAATT IGENOM VISSA HANDLINGAR OCH FUNNIT ATT EN DEL
MATERIAL FRAAN AAREN 1945-46 FOERSTOERTS). HAN HADE OCKSAA
ETT ANNAT UPPSLAG SOM KUNDE PROEVAS - KGB:S HOEGSKOLA I
MOSKVA, DAER DET OCKSAA FANNS ARKIV. CHANSERNA ATT HAER
HITTA NAAGOT AV INTRESSE AER DOCK NOG INTE SAA STORA.

S E C U N D O. HAEROMDAGEN GAV SAVOSTJANOV EN STOR INTERVJU
FOER NEZAVISIMAJA GAZETA. DAERAV FRAMGAAR ATT MOSKVAS KGB
HAEDANEFTER SOM EN SAERSKILD UNDERAVDELNING SKALL
UNDERORDNAS RYSSLANDS KGB, MED SAERSKILD STATUS SOM
HUVUDSTADSSTYRELSE. DIREKT SKALL DENNA DOCK SAMVERKA MED
UNIONS-KGB VAD GAELLER UNDERRAETTELTSETJAENST,
INFORMATIONSUITYTE OCH SAEKERHET FOER VIKTIGA OFFENTLIGA
PERSONER.

BERNER

AMB MOSKVA

UTRIKESDEPARTEMENTET.

P 2 207

KOPIA TILL:
KABS
POL 1

ÅTGÄRD:

Delegationen i Moskva

1. 10. 1991

1. 10. 1991

AMBASSADEN MOSKVA

1991-10-01

UD STOCKHOLM

T J A E N S T E FOER HALLQUIST/POL 1 FRAAN MAGNUSSON

RE WALLENBERGAERENDET

FORTS

RE WALLENBERGAERENDET

VI HAR EN NAAGOT OFULLSTAENDIG UPPSAETTING AV
GRUNDDOKUMENTEN ROERANDE RAOUL WALLENBERG HAER. ETT OCH
ANNAT FINNS I KOPIA I VAARA DOSSIERER. SKULLE DU KUNNA
FOERSE OSS MED AATMINSTONE ETT EX VARDERA AV VITBOECKERNA,
NYSTROEMS UTREDNING MM?

BERNER

INK. UTRIKES DEP.		
D. N:o 269/015		
1991-10-01		
AVD	GR. 2	MAL Ew

Raoul
Wallenberg

Hej!

Jag heter Jessica Nilsson och jag går på Fågelviksskolan i Tibro, samhällsvetenskaplig linje.

Jag ska skriva ett specialarbete om Raoul Wallenberg och jag skulle bli glad om jag fick ta del av ert insamlade materiel om honom.

Jag är mest intresserad av tiden han tillbringade i Budapest, detaljer kring det mystiska försvinnandet och om det är möjligt information Ni fått från Sorjet.

Tack på förhand!

Jessica Nilsson
Orrelycker. 26
544 00 Hjo.
Sverige.

Sant besdyr
911011/zh

Avsändningsort

Pol 1/Hallqvist/ag

Ärende

Svenskt-sovjetiskt arbetsgruppsmöte om
Raoul Wallenberg.

Datum

1991-10-01

Dnr

Avd

Grupp

Mål

Adress

Amb WASHINGTON
Amb LONDON

Text

Från pol 1 re svenskt-sovjetiskt arbetsgruppsmöte om Raoul Wallenberg.

Följande har 1991-09-27 inkommit från ambassaden Moskva:

Cit

Primo.

Den svensk-sovjetiska arbetsgruppen i Wallenbergärendet.....
.....(se från Moskva).....
.....Nästa arbetsgruppsmöte hålls förslagsvis i v 42.

Berner.

Slutcit

Cabinet

Avsändningsort Pol 1, depr Hallqvist/EL

Ärende

Wallenberg

Datum

1991-10-02

Avd

P

Grupp

2

Mål

Eu I

Adress

Ambassaden

MOSKVA

Text

Dnr.....Re Wallenberg-ärendet

Primo: SKL:s tekniker Berzell och Ångström kan resa när som helst från och med vecka 46. De önskar ha måndag och fredag som resdagar.

Secundo: von Dardel önskar, som han sade hemma hos Magnusson, ta med professor Makinen till nästa arbetsgruppsmöte. Jag hade två anmärkningar till detta - dels att det kunde bli svårt att få svenska staten att stå för hans kostnader, dels att det i så fall skulle bli en annan typ av möte med tolkning engelska - ryska. von Dardel såg inga problem häri. Amerikanska Wallenberg-föreningen betalar resan från Chicago till Moskva och nog skulle det gå bra med tolkning engelska - ryska.

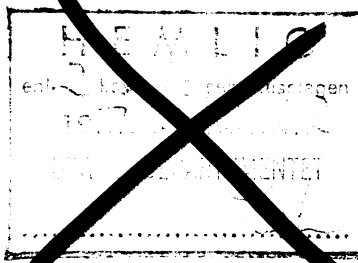
Ni kanske har andra kommentarer. Jag finner det svårt att säga nej då ju Makinen ingår i den internationella kommissionen, och har lagt ner en hel del arbete redan. Tror också att det är svårt för von Dardel att s a s säga av Makinen på det här stadiet. Möjligen kan tolkning ordnas parallellt litet vid sidan om. Vad säger ni?

Cabinet

Ärende	Wallenberg	Datum 1991-10-02		
		Avd 6	Grupp 2	Mål L. H.
Adress	Ambassaden MOSKVA			
Text	Dnr.....Re Wallenberg-ärendet			
<u>Primo</u>: SKL:s tekniker Berzell och Ångström kan resa när som helst från och med vecka 46. De önskar ha måndag och fredag som resdagar.				
Cabinet				

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten
Hallqvist/EL

225/104
P 2 Eu 5
P
PROMEMORIA
1991-10-02

HEMLIG

Raoul Wallenberg-ärendet

Följande fem dokument i kopior erhöll ambassadör Berner 4 september då han tillsammans med Guy von Dardel besökte KGB-chefen Bakatin:

1. Kopia av rapport från politiska avdelningen vid 15e skyttedivisionen till chefen för politiska avdelningen vid 7e gardesarmén om anhållande av Wallenberg och hans chaufför. Den 14 januari 1945.
2. Utdrag ur registreringsjournalen för arresterade i vilken Wallenberg skrevs in den 6 februari 1945.
3. Brev från den tyske spaningskompanivice-korpralen Hans Lojda till chefen för Vladimir-fängelset med omnämnande av hans underskrift att icke sprida uppgifter om fångar, med vilka han satt, däribland Wallenberg. Den 25 januari 1953.
4. Vittnesmål från tjänstemannen vid den diplomatiska missionen i Budapest Grossheim Krisko (även kallad Tomson) om Wallenbergs verksamhet när det gäller att rädda judar. 1945 och 1947. Grossheim Krisko hade hand om sovjetiska ärenden på ambassadens B-avdelning.

Förhörd av oss 1954 och 1958, gjorde därvid föga trovärdigt intryck. I föreliggande tre förhör uttalar han sig bland annat negativt om Budapest-ambasadens verksamhet, om fascistkontakter m m.

5. Brev från ställföreträdande KGB-ordföranden vid SSSRs ministerråd Lunjev till MID SSSR om Wallenbergs chaufförs öde och det sannolika förstörandet av dokument om dem "på order av den tidigare ledningen för MGB SSSR". Den 12 juni 1957. Detta är ett förslag till vad man skall säga ungarna om Langfelders öde, med hänsyn till vad man sagt till svenskarna om Raoul Wallenbergs öde. Det uppges att Langfelder dog 2 mars 1948. (Att Langfelder dog 1948 har tidigare uppgivits för oss av KGB.)

Den 26 september ägde det första mötet med den svensk-sovjetiska arbetsgruppen rum.

Det nämndes härvid att tio personer som arbetat som fängelsepersonal i Moskva på 40-talet, och som kan tänkas ha haft kontakt med Wallenberg, fortfarande var i livet. De kommer nu att tillfrågas om de är beredda att tala med medlemmar av arbetsgruppen.

Arkivarbetet kommer att fortsätta. Arbetsgruppen sammanträder om någon vecka igen.

./.

Se även närslutna pressmeddelande.

Martin Hallqvist

MINISTRY FOR
FOREIGN AFFAIRS

ARKIV P 2 EU¹
275/001
Stockholm, October 2, 1991
POL

(Ink. skr. 249/001)
1991-09-10

Monsieur Robert Pontillon
Vice-président de l'Assemblée
parlementaire du Conseil de
l'Europe
Le Sénat
PARIS

Wallenberg

On September 4, 1991, Mr. Vadim Bakatin, the new director general of KGB, received the Swedish Ambassador Örjan Berner, together with Guy von Dardel, Raoul Wallenberg's half brother, at the KGB office in Moscow.

Mr. Bakatin's attitude was very positive, and he gave the impression that he, personally, wants to contribute to the efforts to find out the truth about the fate of Raoul Wallenberg. In principle, he agreed to Swedish requests that former employees at the KGB would be relieved of their promises of secrecy. He could, however, not give them direct instructions to talk.

Mr. Bakatin, who had shown interest in the case already as minister of the Interior, handed over five documents to the ambassador:

1) A report dated January 14, 1945 from the head of the political department of the 151st rifle division Dimitrenko to the political director of the 7th Guards army. It is reported that RW and his driver were taken into custody. It is also said

Exp m fsk 91 10 03 Zeh

Postal Address

Box 16121

S-103 23 STOCKHOLM

Address

Gustav Adolfs torg 1

Telephone

(46) 8 786 6000

Fax

(46) 8 723 11 76 (G3)

Telex

(54) 10590 MINFOR S

that the Swedish embassy in Budapest defends interests of persons of Jewish nationality, who live in the central ghetto and the so called "foreign ghetto".

Dimitrenko[✓] also reports that RW had given him a draft cable in German, which was to be sent to Stockholm. The answer is: "don't release them yet, don't send the cable."

2) From a register, about the arrest on February 6, 1945. "Raul Gustov Wallenberg" is registered with luggage, which seems to have been sent on May 30, 1945 to an address which is unreadable (possibly Lefortovo).

3) A letter to the director of the Vladimir prison from Hans Loyda[✓], dated January 25, 1953. Loyda is complaining that his co-prisoners have assaulted him. He says that he was taken to Lubljanka in 1943, and that he in 1945 given a promise not to reveal anything and that he had been kept together with the diplomats Roedel[✓] and Wallenberg. In 1949, however, Loyda had disclosed these names to his co-prisoner Hofstetter[✓].

4) Three protocols[✓] from interrogations of Heinrich Thomsen (Grossheim) concerning - among other things - the work of the Swedish Embassy in Budapest. The protocols are dated March 17, 1945, April 20, 1945 and May 26, 1947. Several members of the Embassy are mentioned.

Wallenberg is presented as the chief of the humanitarian department, which has especially dealt with Jewish questions.

The Swedish Minister Danielsson, and an attaché Berg are said to have had many contacts with the Germans.

When the red army approached Budapest in the autumn of 1944, many people in certain circles began to panic, says T. The Swedish legation issued passports and protection documents to thousands of people who wanted to escape from their responsibilities to the Soviet authorities. Passports were also sold very expensively.

T. accused Sweden of being a nation of traitors. T. is also accused of having been a spy, but defends himself.

(The wordings of the two first protocols about Swedish relations are almost identical, which might cause suspicions that he had been told what to say.)

5) A letter from the deputy KGB-chief to the Soviet Ministry for Foreign Affairs with a suggested reply to questions from the Hungarian ministry for Foreign Affairs about the driver Langfelder. It is said that Langfelder died on March 2, 1948.

X X X

On September 26 the joint Swedish-Soviet working group held its first meeting, in Moscow.

From the Soviet side it was said that about ten persons who had worked as interrogators and in

other capacities in the 40s, and who could possibly have information about Wallenberg were still alive. It was decided that they will be approached and asked if they are willing to talk with members of the working group.

The research in archives is to be continued.

The attitude on the Soviet side was positive. A Swedish foreign ministry press release is enclosed.

Martin Hallqvist

Martin Hallqvist
Assistant Under-Secretary

30 September 1991

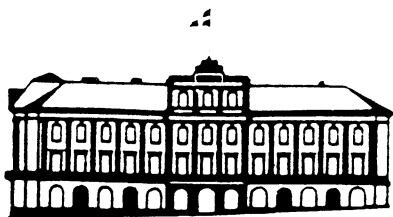
Unofficial translation

First Meeting of the Swedish-Soviet Working Group
Investigating the Wallenberg Affair

The Swedish-Soviet working group which is trying to shed light on the fate of Raoul Wallenberg met for the first time on Tuesday 26 September, in Moscow. There are plans for a second meeting in the near future.

The first meeting was held in an open and constructive spirit. Several suggestions for achieving further progress in the Wallenberg case were presented.

The Minister for Foreign Affairs, Mr Sten Andersson, commented that he was pleased that the efforts of everyone concerned were prompted by a sincere desire to finally get to the truth concerning Raoul Wallenberg's fate, even if it turned out that a great deal of time-consuming work still remained to be done before the greatest possible degree of clarity can be achieved.

Pressmeddelande

UTRIKESDEPARTEMENTET

1991-09-30

Pressbyrån

Första mötet med den svensk-sovjetiska arbetsgruppen i Wallenbergärendet

Den svensk-sovjetiska arbetsgrupp som har till uppgift att söka nå klarhet i Raoul Wallenbergs öde hade sitt första sammanträde i Moskva torsdagen den 26 september. Ett nytt möte med arbetsgruppen planeras äga rum inom den närmaste framtiden.

Det första mötet ägde rum i en öppen och konstruktiv anda. Flera uppslag till hur man skall gå vidare i arbetet presenterades.

Utrikesminister Sten Andersson säger i en kommentar att det är glädjande att arbetet på alla sidor förestavas av en uppriktig vilja att äntligen få fram sanningen om Raoul Wallenbergs öde, även om det skulle visa sig att mycket tidsödande arbete ännu återstår innan största möjliga klarhet föreligger.

(eng)

Postadress	Telefon	786 60 00 (vx)	Jour efter vx stängd	Gatuadress	
Box 16121	Till Pressbyrån	786 67 30	786 60 10	Gustav Adolfs torg 1	Telex 10590 MINFOR S
103 23 STOCKHOLM	Presschef	786 67 25	786 60 01		Telefax 723 11 76 (G3)
	Pressombudsman	786 67 27	786 60 02		

30 September 1991

Unofficial translation

First Meeting of the Swedish-Soviet Working Group
Investigating the Wallenberg Affair

The Swedish-Soviet working group which is trying to shed light on the fate of Raoul Wallenberg met for the first time on Tuesday 26 September, in Moscow. There are plans for a second meeting in the near future.

The first meeting was held in an open and constructive spirit. Several suggestions for achieving further progress in the Wallenberg case were presented.

The Minister for Foreign Affairs, Mr Sten Andersson, commented that he was pleased that the efforts of everyone concerned were prompted by a sincere desire to finally get to the truth concerning Raoul Wallenberg's fate, even if it turned out that a great deal of time-consuming work still remained to be done before the greatest possible degree of clarity can be achieved.

SWEDISH
CSCE-DELEGATION
MOSCOW

TELEFAX
P.O. BOX 7275
Phone and fax 292-72-75

Adress: UD Stockholm		Datum: 1991-10-03		Dnr: 171	
Avsändande enhet: ESK-del i Moskva/Jacobsson		Avd:		Grupp:	
Ärende: Raol Wallenberg		Mål:			
Totalt antal sidor: 2		Obs! Vid begäran om repetition skall alltid avsändande enhet enligt ovan anges!			
		Avsönt den		Klockan	Sign

✓ J
911021
Ds Rekursion
71
För Pol 1 och ESEK från ESK-delegationen i Moskva
(Jacobsson).

Re ESK:s möte i Moskva om den mänskliga dimensionen:
Raol Wallenberg. Vårt fax 12.

I sitt anförande den 2 oktober i arbetsgrupp B tog den
amerikanske delegaten Wise bl a upp Raol Wallenberg. Han
vädjade till den av Bakatin utsedda kommissionen att också
undersöka det material som kan finnas hos den sovjetiska
riksåklagaren och på andra håll.

Avsnittet bifogas.

AMNEUS

Kopia till:
Ambassaden Moskva

2(1)

prevent discrimination against persons with disabilities. Vice Chairman of the U.S. delegation to this meeting, Representative Steny Hoyer, who is also Chairman of the U.S. Commission on Security and Cooperation in Europe, was the prime mover of this piece of legislation. We believe it is an issue that has regrettably been too long ignored.

Mr. Chairman,

In closing, I would like to say a word about Raoul Wallenberg. Raoul Wallenberg's legacy is well-known to all of us here, and we commend the Soviet authorities, and particularly Mr. Bakatin, for appointing a commission to reopen his case. But this delegation would like to urge the Soviet authorities to extend this important investigation further. We urge the commission to review not only the files of the KGB, but also those of the Prosecutor General, and any other agencies or organizations that may have relevant information. We believe the case of Raoul Wallenberg, above all, is one which merits the fullest possible inquiry.

Thank you, Mr. Chairman.

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1

ÅTGÄRD:

INKOM UD 1991-10-03

AMBASSADEN MOSKVA

1991-10-03

UD STOCKHOLM

FOER POL 1

RE WALLEBERGAERENDET

UTRIKESDET

Ans...../.....

1991-10- - 3

P

2

en I

Pal

Delvis Ljund
in Darsd
are
M

FORTS

RE WALLENBERGAERENDET

✓
VAAR UPPFATTNING AER ATT MAKINENS NAERVARO INTE PAA NAAGOT
SAETT AER NOEDVAENDIG VID NAESTA ARBETSGRUPPMOETE. VAART
SAMARBETE HAR FAAIT EN BRA START, SAMTALEN MED AELDRE
NKVD-MEDARBETARE AER REDAN I FULL GAANG OCH GAAR MYCKET BRA
OCH VI LAER HURSOMHELST FAA ETT OMFATTANDE MATERIAL ATT
DISKUTERA NAER VI MOETS HAERNAEST. ENDAST I DEN MAAN VI HADE
ANLEDNING TVIVLA PAA MOTPARTENS VILJA OCH ENERGI SKULLE
NAERVARO AV UTOMSTAAENDE VARIT EN POAENG. DESSUTOM
OEVERSTIGER JU DEN SAMLADE EXPERTISEN I ARBETSGRUPPEN VIDA
DEN SOM MAKINEN KAN BIDRA MED. MAKINENS BAKGRUND K A N
GOERA HONOM SVAAR ATT ACCEPTERA FOER DEN SOVJETISKA SIDAN
AEN IDAG. VI BOER FRAAGA VON DARDEL VARFOER HAN VILL HA MED
JUST HONOM. OM SAKEN STAELLS PAA SIN SPETS VILL VI FOERSTAAS
INTE DIREKT MOTSAETTA OSS VON DARDELS OENSKAN SOM VAE
BETVINGAS AV EN VISS OSAEKERHETSKAENSLA. MOETET BOER DOCK
HAALLAS PAA SVENSKA- RYSKA, VARFOER SEPARAT TOLKNING VID
SIDAN OM BOER ORDNAS FOER MAKINEN. ANNARS KANSKE MAN KAN
TAENKA SIG ATT TRAEFFA MAKINEN FOERE OCH EFTER MOETET.

BERNER

AMB MOSKVA

UITR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1

St Hallgrinist mfr Moskva-resa
91 10 28 / Pol

INKOM UD 1991-10-04

AMBASSADEN MOSKVA

1991-10-04

UD STOCKHOLM

FOER POL 1

RE WALLENBERGAERENDET

Pue

UTRIKESDE
1991-10- - 4

0 2 ku

FORTS

RE WALLENBERGAERENDET

PRIMO

MAGNUSSON TRAEFFADE IGAAR ZJURAVLJOV (MID) OCH NIKONOV (KGB) FOER ATT DISKUTERA DET FORTSATTI ARBETET I VAAR ARBETSGRUPP. VI OEVERLAEMNADE OCKSAA EN NY FRAAGELISTA (OEVERSAEND MED GAARDAGENS KURIR). FOERHOPPNINGSVIS KAN NI OEVERSAENDA BEGAERDA UPPGIFTER ROERANDE VISSA VITTNESMAAL MED NAESTA VECKAS LAEGENHET. BETR TIDPUNKT FOER NAESTA MOETE PASSAR INTE FOERESLAGNA VECKA 42 DEN SOVJETISKA SIDAN (NIKONOV AER BORTREST). VI FAAR DAERFOER SIKTA IN OSS PAA VECKA 43.

DET KAN BLI SVAART ATT HANTERA ALLA FRAAGOR I PLENAR, VARFOER VI BOER OEVERVAEGA GAA IGENOM OCH FILTRERA BORT EN DEL I EN MINDRE GRUPP FOERE PLENARMOETET. FOERUTOM DE FRAAGOR VI HAR OEVERLAEMNAT OCH DE UPPGIFTER OM VITTNESMAAL SOM TILLKOMMER FRAAN ER, GENERERAR NAEMLIGEN DE SAMTAL MED AELDRE MGB-MEDARBETARE SOM NU PAAGAAR FOER FULLT (HITTILLS SEX ST) EN HEL DEL INTRESSANT INFORMATION OCH YTTTERLIGARE FRAAGOR (VI AATERKOMMER HAEROM NAER KGB OCH LYRVALL HUNNIT AVRAPPORTERA). DESSUTOM HAR KGB HITTAT NYA DOKUMENT ROERANDE RW, AV SAMMA TYP SOM DEM SOM REDOVISADES FOERRA VECKAN, MEN AVSEENDE AARET 1946. MAN KOMMER ATT SOEKA VIDARE I SAMMA ARKIV FOER EV MATERIAL FRAAN AAREN 1948 OCH FRAMAAT. VI HAR KLART INTRYCK AV ATT ARBETET NU BEDRIVS MED BETYDANDE INTENSITET SAMT MAALMEDVETENHET SAMT ATT LETANDET HELA TIDEN VIDGAS. NIKONOV BERAETTAD OCKSA ATT FOERRE CHEFEN FOER KGB:S 10:E AVDELNING (ARKIV MM), FOKIN, MINST SAGT BROMSAT EFTERFORSKNINGAR TIDIGARE (FOKIN SPARKADES JU I BOERJAN AV SEPTEMBER).

SECUNDO

BETR NYA FRAAGOR SOM KAN OEVERLAEMNAS TAENKER VI BL A PAA UPPGIFTERNA OM ATT RW SKULLE UTNYTTJAS VID SKAADEPROCESSER I UNGERN 1953 (AVO). UPPGIFTER HAEROM KAN FINNAS I KGB:S ARKIV. MAN KAN AEVEN FOELJA UPP TEREBILOVS UPPGIFTER 1981 OCH 1983 SAMT ZAGLADINS 1979 (SE NYSTROEMS UTREDNING).

OM NI HAR MOEJLIGHET OEVERSAETTA EN DEL RELEVANT MATERIAL TILL RYSKA REDAN I DEPARTEMENTET VORE DET GIVETVIS VAELKOMMET.

BERNER

AMB MOSKVA

FORTIS

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

1991-10-03

Ex t^o Prof von Dardel

✓ Raoul Wallenberg-Fören

✓ Carl Persson

Exp 911010/zh

Kanslirådet Martin Hallqvist

Utrikesdepartementet

276/001

INKOM UD

1991-10-04

H M L G		Avd	Gr	Mål
enl 2 kap. 1 § sekretesslagen		P	2	Eu I
1991. 10. 03				
AMBASSADEN				
i Moskva				

Pal

HEMLIGT

Wallenbergärendet

(1 bil.)

Broder,

./.

Jag översänder härmed den kompletterande frågelista för arbetsgruppen som idag överlämnats till MID/KGB (Zjuravljev resp Nikonov). Vi får senare komplettera på en del punkter, jag tänker särskilt på viktigare vittnesmål som Nanna Swartz/Mjasnikov m fl. En och annan fråga lär bli inaktuell genom de intervjuer med äldre MGB-medarbetare som nu pågår. Å andra sidan lär ett stort antal frågor tillkomma med anledning av dessa samtal. Vi lär således få mycket att diskutera vid nästa möte.

Hans Magnusson

Hans Magnusson

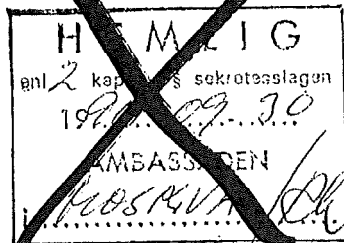
SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

P 2 Eu'
Bil. 1 till hbr. *Magnusson*
Hälsning 1991-10-03

PROMEMORIA

Handl: Min H Magnusson

1991-09-30

HEMLIG

Svensk-sovjetiska arbetsgruppen rörande Raoul
Wallenbergs öde - kompletterande frågelista
(1 bil.)

Tilläggsfrågor till lista överlämnad den 17 april 1991.

1. Den svenska sidan kommer vid nästa möte med arbetsgruppen direkt till berörd KGB-medarbetare ställa kompletterande frågor rörande omständigheterna kring påträffandet av Raoul Wallenbergs tillhörigheter. Det vore även värdefullt få se det rum där föremålen uppges ha påträffats.
- 2.
3. Det har svarats att inga andra dokument om RW:s död (än Smoltsovrappporten) har påträffats. Har man då också undersökt om det skulle kunna finnas bevis om kremering eller begravningsplats?
4. Det uppges från KGB:s sida att det finns flera

exempel på att person- och fängelseakter saknas. Om så är fallet, måste det inte finnas antecknat beslut att dessa akter förstörts? Detta är väl den normala rutinen? I Vladimir uppgavs att fängelseakter för tidigare politiska fångar alla hade överförts till KGB i Moskva. Stämmer detta? KGB menar att RW ej kan ha registrerats under falskt namn eller nummer eftersom han på flera akter omnämns under sitt rätta namn. Är det trots allt inte möjligt att så kan ha skett under en viss period och kanske framför allt efter juli 1947 om han då ännu var i livet. Det skulle vara av intresse att få veta något mer om den tidens principer och praxis för "numrerade" fångar. Vem fattade beslut om att registrera en fånge under nummer? Hur verkställdes denna politik? Vem spårade de numrerade fångarna? Kunde de "försvinna" i det sovjetiska systemet? Med tanke på att RW var en särskilt viktig och speciell fånge, vore han inte en naturlig kandidat att i ett visst skede bli numrerad. Fanns ett särskilt register över fångar med nummer eller falskt namn?

Överhuvudtaget vore det av värde att erhålla ytterligare upplysningar rörande fängelseakten och arkiveringssystemet för en fånge. Det bör ju normalt även finnas en rad andra olika akter såsom finansiell akt, kanske t o m arkiv för boklån på fängelsebiblioteket.

5. KGB har påträffat kort i registreringsjournal om förflyttning av fångar till förhör som gäller RW och WL (Wilmosz Langfelder[✓]). Var kan man finna förhörsakter eller annat material om förhören?

- 6.

7. Det vore, som KGB redan angivit, intressant veta hur vice KGB-chefen Lunjevs brev till MID rörande WL följdes upp. Fick ungerska regeringen något svar?
-

Kommissionens önskemål:

- 1.
2. (Ambassaden återkommer)
- 3.
4. KGB har uppgivit att det endast i Grossheim-Kriszkos undersökningsakt finns uppgifter om RW (från förhör). Kan det tänkas att förhørsprotokoll, särskilt från de korta förhören den 27 juli 1947 med flera av RW:s medfångar, förvaras på någon annan plats? Det gäller särskilt Kitschmann, Tillesen och Rodde. Om materialet har förstörts finns inte detta antecknat någonstans?
5. När man samtalar med äldre MGB-medarbetare är vi givetvis intresserade av att de namnger ytterligare personer som skulle kunna veta något om RW. Av särskilt intresse torde de tolkar som bistod vid förhör vara. Generalen Karbulov förhörde den 27 juli 1947 Huber. Finns efterlevande till denne i livet?
6. Operativa akter kanske kan finnas i arkiv nr 451, Centrala arkivstyrelsen (jfr brev från ambassaden till Herr Bakatin).

Frågor överlämnade den 4 september 1991

B 1 (Svenska sidan återkommer härtill)

- 2 Kan bakgrundsmaterial till 1947 års sovjetiska note resp Gromykos memorandum 1957 finnas på någon särskild plats, t ex KGB-ordförandenas särskilda arkiv (eller SUKP:s generalsekreterares särskilda arkiv)?

Herr Bakatin sade vid mötet den 4 september att en intern KGB-promemoria bekräftar den officiella versionen av RW:s död 1947. Det skulle vara intressant att få en närmare redogörelse för innehållet i denna promemoria. Den kanske t o m kan göras tillgänglig.

Vi avvaktar med intresse vad som kan komma fram från MID:s arkiv.

3. Vi avvaktar här kompletterande svar.

4.

5. Viss komplettering/precisering?

6.

7. Uppgifter från Mihail Tolstoj[✓]-Kutuzov som ger karaktäristik av RW, kan de finnas i operativa agentdossierer el.dyl? Vi avvaktar ev. kompletterande material.

NYA FRÅGOR och frågor föranledda av
överlämnade dokument

Ambassaden vill först erinra om de frågor som ställdes muntligt vid arbetsgruppens möte den 26 september.

1. Det vore värdefullt att få ett index och en utförlig förteckning över alla potentiella källor för vittnesmål och dokumentära bevis. Varje berörd myndighet (KGB, MVD m fl) bör identifiera alla relevanta arkivreferenser inom sin resp jurisdiktion, förbereda en lista på alla tjänstemän som någonsin kan ha haft ansvar för eller anknytning till RW-ärendet (förutom de som redan namngivits), ev. också "korsreferenser" på förteckningen för personer från olika myndigheter.
2. KGB och andra berörda myndigheter bör definiera och förklara politik och praxis vad gäller gripande, anhållande, rättegång, fängslande för en person som RW (utländsk diplomat/politisk fånge/krigsfånge). Uppgifter härom skulle utgöra en bra referenslista och checklista. Någon äldre arkivmedarbetare kanske kan ge värdefulla upplysningar härom. Likaledes vore det bra erhålla upplysningar om tillvägagångssättet vid undersökning av sådana personer (såväl säkerhetsrelaterade som information om "brotts"-utredning).
3. Det vore värdefullt att ta del av olika typer av akter (fängelse-, undersöknings-, person-, operativakt m.m.) rörande Gogoberidze och Kalinskij (Vladimir och ev. tidigare).
4. En mycket intressant uppgift är att allmänna

åklagarämbetet skall ha öppnat en akt om RW 1988 men stängt den kort tid därefter. Varför öppnades en sådan 1988? Varför stängdes den så hastigt? Enligt några åklagare skulle den ha stängts därför att man inte kunde finna några bevis på att ett brottsmål förelåg och att man därför saknade jurisdiktion fortsätta.

Är det i själva verket inte tvärtom? Är inte arrestering/fängslande utan laga grund/anklagelser eller rättegång alltid grund för en utredning? Är inte åklagarämbetet skyldigt att utreda lagenligheten i sådana fall? Man övervägde att akten ånyo skulle öppnas. Skedde så, om icke, varför? Har åklagarämbetet något material om RW?

- 5.
6. Var och när hade de dokument påträffats som överlämnats av KGB-ordföranden Bakatin den 4 september?
7. Varför saknas flera sidor i det sista av de tre förhørsprotokollen med Grossheim-Kriszko (Thomsen)?
8. Kan KGB officiellt (skriftligen) meddela att Hans Lojda är löst från det tysthetslöfte som nämns i hans brev från den 25 januari 1953?
9. Det skulle vara av intresse att få veta om följande arkiv existerar och om de i så fall undersökts med avseende på ev. uppgifter om RW:
 - Stalins privata arkiv
 - Berijas efterlämnade papper
 - KGB:s (MGB:s) dossier om värvning av spioner (om man försökte värva RW)

- Anklagelseakten mot Abakumov✓/Berija
- Militära åklagarämbetets arkiv
- Smersj.✓ arkiv
- Arkiv från fängelsesjukhus (Ljubjanka,✓
Lefortovo✓, Butyrka✓, Vladimir)✓
- Register från mentalsjukhus nära Moskva (med
anledning av Mjasnikovs✓ påstådda uppgifter om RW
1961)

10. Var cell nr 7 i Ljubjanka (1947) en sjukcell?
11. Finns förre vice ordföranden för KGB (Lunjev)✓
(1957) i livet?
12. Vi skulle vilja att KGB också efterforskade
person-/undersöknings-/fängelse-/operativa akter
rörande Weidling✓, Roedel✓, Mohnke✓, Voss✓.
13. Har KGB gått igenom personakter för äldre
medarbetare? Där borde det väl framgå i vilken mån
någon haft att göra med fallet RW.
14. Förhørsledaren Kuzmisjin✓ genomförde den 27 juli
1947 en rad förhör med RW:s medfångar. När dog
han? Finns släktingar i livet? Vad står i
Kuzmisjins personakt?
15. Enligt Richter✓ upprättade RW i februari 1945 en
skrivelse på tyska till fängelsedirektören i
Ljubjanka och 1946 en skrivelse till Stalin där
han krävde att bli förhörd. Kan dessa finnas
bevarade?
16. Finns akter på personer i bifogade lista (några av
dem har redan beaktats)?
- 17.

18.

19.

Список лиц, архивные материалы по которым необходимы для
выяснения судьбы Р.Валленберга

1. Аладжаниян-Аладжани Пиетро-Петр
2. Бастамов Владимир
3. Бем Мантойфель Иосиф
4. Бентивеньи Франц
5. Бирман Генрих
6. Бори-Креппе /Креппе-Бори/ Жак
7. Брук Джеральд
8. Вандерфорс /Мензен/ Джон
9. Веклиш Курт
10. Виттерн Пауль
11. Гехли-Вильман Якоб
12. Горачек-Ларсон Вацлав
13. Гейман Росси Франсуа
14. Герстенберг Альфред
15. Гюсфельд-Свенсон Кетти
16. Дам Рихард Тюдор
17. Де Латри /Чоба/ Виктор
18. Деринг Арнольд
19. Де Яхер Лол
20. Заградницкий Георг
21. Зонненшайн Хельмут
22. Екелиус Эрвин
23. Ковач Белу
24. Кох Пауль
25. Кош Карл
26. Ландвер Фон Прагенау Курт
27. Ласло Пап
28. Лярман Альберт
29. Майер Герман
30. Маттеуций Фредерико
31. Мелле Жан
32. Моравский Карл
33. Мушке Курт
34. Навратил Карл
35. Нарбут Юрий
36. Нидермайер Оскар
37. О'Коннель Марк
38. Оро Эдгар
39. Остеррайх Курт
40. Паль Шандор

41. Панцингер Фриц
42. Перцген Герман
43. Пиккенброк Ганс
44. Пош Ференц
45. Пушкарев Кирилл
46. Рак-Падевский Генрих
47. Раковский Юзеф
48. Рихлас Рауль
49. Робаро Эрнст
50. Розенауэр Рудольф
51. Росен-Геймон Жак
52. Рюдигер Адельман
53. Свобода Ганс
54. Синберг Адольф
55. Станкут Вацлав
56. Статеску Ион
57. Странский Герман
58. Тен-Гомпель Рудольф
59. Тилисен Вернер
60. Ташинский Казимир
61. Филлер Ласло
62. Фон Дер Клоостер Дик
63. Фон Эрцен Дитрих
64. Фучек Фриц
65. Шаш-Серени Александр
66. Шельхорн Фриц
67. Шпальке Карл
68. Штреккенбах Бруно

10.12.90

se dnr UD 2018/20399/EC

DNR. 936. FOER POL 1

RE. RAOUL WALLENBERG

211064

PRIMO

PAA SVENSK-SOVJETISKA ARBETSGRUPPENS UPPDRAG HAR RYSKE FOLKDEPUTERADE ARZJANNIKOV, KGB-MEDARBETAREN ZIBOROV OCH LYRVALL UNDER FOERRA VECKAN LYCKATS SPAARA UPP SJU (AV TIDIGARE NAEMNDA TIO) AELDRE KGB- OCH SMERSJMEDARBETARE SOM I SIN VERKSAMHET KAN HA KOMMIT I KONTAKT MED RW. SAMTLIGA HAR VID MOTTAGANDET AV PERSONLIGA BREV FRAAN KGB-CHEFEN BAKATIN STAELLT UPP FOER SAMTAL. INGEN AV DE HITTILLS UTFRAAGADE SAEGER SIG DOCK NAAGONSIN HA TRAEFFAT RW, AEVEN OM FALLET VARIT BEKANT GENOM HOERSAEGEN.

MEDARBETARNA, SOM, MED NAAGOT UNDANTAG, ALDRIG TIDIGARE FOEREFALLER TILLFRAAGATS OM RW-AERENDET, HAR SAAVITT KAN BEDOEMAS SVARAT AERLIGT OCH UTTOEMMANDE OCH UTIFRAAN SINA EGNA ERFARENHETER FOERSOEKT KOMMA MED RAAD SOM KAN FOERA UTREDNINGEN FRAMAAT. SAALEDES HAR YTTERLIGARE ETT TIOTAL SMERSJMEDARBETARE IDENTIFIERATS (BL A MASKINSKRIVERSKOR OCH TOLKAR). DESSA SKA GIVETVIS HOERAS SAA SNART AKTUELLA ADRESS-UPPGIFTER ERHAALLITS.

FLERA AV DE AALDERSTIGNA MEDARBETARNA (75-90 AAR) TROR EMELLERTID INTE ATT NAAGON AV DEM SOM DIREKT HANDLADE RW-AERENDET ALLTJAEMT AER I LIVET. FALLET MED EN ARRESTERAD DIPLOMAT FRAAN NEUTRALA SVERIGE, DAERTILL FRAAN EN AV LANDETS MEST INFLYTELSERIKA FAMILJER VAR UNIKT OCH OMHAENDERTOGS FOERMODLIGEN AV NAAGON ERFAREN AELDRE UTREDARE. NAER RW AV ETT ELLER ANNAT SKAEL AVLIDIT BESLUTADES ATT FOERNEKA ATT HAN NAAGONSIN BEFUNNIT SIG I SOVJETUNIONEN OCH EN TOTAL MOERK- LAEGGNING KAN HA BEORDRATS. I PRAKTIKEN HAR RW-FALLET, I ENLIGHET MED YRKESPRAXIS, ALDRIG DISKUTERATS MEDARBETARNA EMELLAN, INTE ENS EFTER PENSIONERINGEN.

SAMTLIGA HITTILLS HOERDA KGB-MEDARBETARE HAR VID FOERFRAAGAN STARKT BETONAT OENSKAN ATT FOERBLI ANONYMA UTANFOER ARBETSGRUPPENS RAM.

UNDER SECUNDO KORTA NOTERINGAR FRAAN HITTILLS GENOMFOERDA SAMTAL. FULLSTAENDIGA UTSKRIFTER FOELJER.

SÉCUNDO

S O L O V O V, BORIS, F 1921, VAR OPERATIV BEFULLMAEKTIGAD SMERSJ 1943-48, TOLK. HAR ALDRIG TRAEFFAT RW, MEN UPPDROGS NAAGON GAANG 1947-50 AV SIN GRUPPCHEF KULESJOV (AVLIDEN) ATT BAERA ETT PAKET, STORT SOM ETT A4-KUVERT MED PAASKRIFT 'MATERIAL ROERANDE ARRESTERADE NR 7 - FAAR EJ OEPNAS UTAN MGB-LEDNINGENS TILLSTAAND' TILL ARKIV- CHEFEN GERTSOVSKIJ (AVLIDEN). 'ARRESTERADE NR 7' VAR RW, VILKET FRAMGAATT AV EN LISTA OEFER RW'S CELLKAMRATER, VILKEN FOERDES AV KULESJOV. S UNDERSTRYKER ATT BETECKNINGEN 'SAERSKILT VIKTIG FAANGE' DOCKSAA ANVAENTS ROERANDE RW, VILKET VAR UNIKT.

väl konstruerat
med-
arbetare
från
Gertsovskij

KAENNER EJ TILL LANGFELDER. ALLA NAMN ROERANDE RW'S MEDFAANGAR (UTOM RICHTER) OBEKANTA. *kolla Roginskij*

HAENVISAR TILL AVDELNINGSCHEFEN KARTASJOV (AVLIDEN), KULESJOV, TOLKEN SMIRNIITSKIJ (AVLIDEN) SAMT TOLKEN KOPELJANSKIJ M FL.

ANSER ATT SMOLTSOVRAPPORTEN AER TVEKSAM. NORMALT LAEMNAS RAPPORTER AV DETTA SLAG TILL NAERMASTE AVDELNINGSCHEF.

K O P E L J A N S K I J, DANIL, F 1918, VAR OPERATIV BEFULLMAEKTIGAD SMERSJ 1943-48, TOLK. HOERDE OMEDELBART EFTER KRIGET TALS OM ATT RW HOELLS I LJUBLJANKAFAENGELSET UNDER NUMMER (MINNS EJ VILKET) OCH ATT HAN ARRESTERATS PAA DIREKT ORDER AV VOROSJILOV, DOCK OKAENT VARFOER. BORTSETT FRAAN RW KAENDE HAN BARA TILL EN NUMMERFAANGE - EN SLAEKTING TILL HITLER. MENAR ATT RW-UTREDARE MAASTE SOEKAS BLAND DEM SOM KUNDE TYSKA BRA, KANSKE HANDLADES AERENDET AV DEN BAESTE UTREDAREN, KONSTANTIN SOKOLOV. *Vem*

MINNS EJ LANGFELDER ELLER NAMNGIVNA MEDFAANGAR TILL RW. TVEKSAM TILL SMOLTSOVRAPPORTEN, SOM 'GAATT FOERBI' FAENGELSECHEFEN MIRONOV - EJ TYPISKT.

B U B N O V, OLEG, F 1922, VAR OPERATIV BEFULLMAEKTIGAD SMERSJ 1943-48, TOLK. HOERDE RW'S NAMN NAEMNAS, OCH FOERKNIPPAR FALLET MED VICE GRUPPCHEFEN WEINDORF, KANSKE BEROENDE PAA ATT DENNE VAR JUDE. WEINDORF KUNDE DOCK EJ TYSKA.

HAR INGET MINNE AV LANGFELDER SOM ENLIGT JOURNALUPPGIFT INKALLATS TILL BUBNOV FOER FOERHOER I AUGUSTI 1945. B FOERKLARAR DETTA MED ATT ENKLA UTFRAAGNINGAR OFTA UPPDROGS AAT YNGRE MEDARBETARE SOM EJ HANDLADE DET SPECIELLA AERENDET OCH HUNDRATALS ARRESTERADE PASSERADE REVY. VIKTIGA FALL ANFOERTRODDES OFTAST INTE UNGA MEDARBETARE SOM B.

AV RW'S MEDFAANGAR MINNS BUBNOV ENDAST RICHTER OCH HATZ. HAR DOCK INGET MINNE AV ATT RW'S NAMN OMGAVS AV MER HEMLIGHETSMAKERI AEN DESSAS. ALLA BEHANDLADES UNGEFAER LIKA.

S T E S N O V A, ANNA, F 1914, VAR OPERATIV BEFULLMAEKTIGAD SMERSJ 1943-48, TOLK (DEN BAESTA I GRUPPEN). FINNER RW'S NAMN BEKANT, MEN SYSSLADE ALDRIG MED FALLET. TROR SOLOVOV, BUBNOV ELLER KOPELANSKIJ KAN HA ENGAGERATS I AERENDET. MINNS FLERA MASKINSKRIVERSKOR OCH TOLKAR, NAEMNER EN UNGERSKTALANDE SPECIALIST - SERGEJ VOTRIN.

x) Dep PM. Ord. om fästslutande förvar, befäll av. Sydsv. armégruppen, d:o LG-frunda. Pustovnik (Nava)
effekt. OT. 1944. alla fästslutande förvar. Vem...

S J U B N J A K O V, FJODOR, F 1916, VAR AVDELNINGSCHEF I ANDRA HUVUDSTYRELSEN MGB 1944-48, KAENDE EJ TILL RW-FALLET DAA OCH HAENVISAR TILL MILITAERA KONTRASPIONAGET SMERSJ, MED VILKET ANDRA HUVUDSTYRELSEN NAERA SAMARBETADE. GER METODRAAD FOER FORTSATTA EFTERFORSKNINGAR AV RW.

Vilken
A D A M O V, NIKOLAJ, F 1909, VAR SENIOR OPERATIV BEFULLMAEKTIGAD OCH UTREDARE SMERSJ 1943-50. MINNS EJ RW, MEN GER YTTERLIGARE NAMN, BL A CHEFEN FOER MGB'S FAENGELSEAVDELNING FJODOR JEVSENIN.

TROR SMOLTISOVRAPPORTEN KAN VARIT BESTAELLNINGSVK. BETONAR ATT AVLIDNA FAANGAR ALDRIG FICK BEGRAVAS UTAN OBDUCERING.

*ku-
v*
S I O M O N T J U K, LEONID, F 1913, VAR OPERATIV BEFULLMAEKTIGAD SMERSJ 1943-46, HAR SVAGT MINNE AV RW-AERENDET FRAAN EFTERKRIGSTIDEN. KONTAKTADES AV SIN FOERRE CHEF KARTASJOV I BOERJAN AV 70-TALET, DAA DENNE SOEKTE NYANSTAELLNING I KGB OCH FRAAGADE DAA AV NYFIKENHET VAD SOM EGENTLIGEN DOLDE SIG BAKOM RW-AERENDET, SOM UPPMAERKSAMMATS I MEDIA. KARTASJOV HADE MED KRAFT SAGT AAT SIOMONTJUK ATT INTE LAEGGA SIG I VAD HAN INTE HADE MED ATT GOERA.

TROR INTE ATT NAAGON UNG MEDARBETARE HANDLADE AERENDET, UTOM MOEJLIGEN VID FOERSTA REGISTRERING AV PERSONDATA. SIOMONTJUK OCH HANS KOLLEGOR TOG PAA DETTA SAETT EMOT AATSKILLIGA KRIGSFAANGAR OM DAGEN.

AV RW'S MEDFAANGAR MINNS S BARA RICHTER. TROR INTE ATT RW KAN HA LAEMNATS I LIVET AV ABAKUMOV - 'DET SKULLE VARA ATT LAATA EN MINA LIGGA KVAR'. MINNS ABAKUMOV'S VICE, SELIVANOVSKIJ, SOM ALLTJAEMT KAN VARA I LIVET.

Serov?
TERTIO

AATERSTAAR ATT UPPSOEKA GRISJAJEV (SVAART SJUK), JENDOVITSKIJ OCH BURASJNIKOV. DEN SENARE VAR VICE AVDELNINGSCHEF I SMERSJ, ENLIGT VITTNESUPPGIFT DOCK HELT UTAN OPERATIVA UPPGIFTER. DAERTILL KOMMER NYA NAMN TILL LISTAN.

KOPIA TILL:
UIR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1

ÅTGÄRD:

Tech Guine (prof m Dandel)
Pol 1, Hallquist/Koh

2x t Carl Persson
amb Bonn, Budapest, Wypsel

91 10 10

INK UTARKESB
1991-10- - 8

Pal

INKOM UD 1991-10-08

AMBASSADEN MOSKVA

1991-10-08

UD STOCKHOLM

✓ FOER POL 1

RE RAOUL WALLENBERG

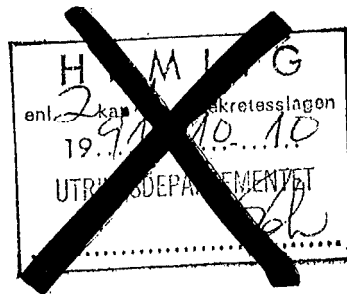
FORTIS

PROMEMORIA

AMBASSADEN I... Moskva

HAR... 91 1008

MELDELAT FÖLJANDE:

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET
Pol. I10 OKT 1991
Dep. Hallgren

RE RAOUL WALLENBERG

PRIMO

PÅ SVENSK-SOVJETISKA ARBETSGRUPPENS UPPDRAG HAR RYSKE FOLKDEPUTERADE ARZJANNIKOV, KGB-MEDARBETAREN ZIBOROV OCH LYRVALL UNDER FOERRA VECKAN LYCKATS SPÅRA UPP SJU (AV TIDIGARE NÄMND A TIO) ÄLDRE KGB- OCH SMERSJMEDARBETARE SOM I SIN VERKSAMHET KAN HA KOMMIT I KONTAKT MED RW. SAMTLIGA HAR VID MOTTAGANDET AV PERSONLIGA BREV FRAAN KGB-CHEFEN BAKATIN STÄLLT UPP FÖR SAMTAL. INGEN AV DE HITTILLS UTFRÅGADE SÄGER SIG DOCK NAAGONSIN HA TRÄFFAT RW, ÄVEN OM FALLET VARIT BEKANT GENOM HOERSÄGEN.

MEDARBETARNA, SOM, MED NAAGOT UNDANTAG, ALDRIG TIDIGARE FÖREFALLER TILLFRÅGATS OM RW-ÄRENDET, HAR SÅVITT KAN BEDÖMAS SVARAT ÄRLIGT OCH UTTOEMMANDE OCH UTFRÅAN SINA EGNA ERFARENHETER FÖR SOEKT KOMMA MED RÅD SOM KAN FÖRA UTREDNINGEN FRAMÅT. SÅLEDES HAR YTTERLIGARE ETT TIO TAL SMERSJMEDARBETARE IDENTIFIERATS (BL A MASKINSKRIVERSKOR OCH TOLKAR). DESSA SKA GIVETVIS HOERAS SÅ SNART AKTUELLA ADRESSUPPGIFTER ERHÅLLITS.

FLERA AV DE AALDERSTIGNA MEDARBETARNA (75-90 ÅR) TROR EMELLERTID INTE ATT NAAGON AV DEM SOM DIREKT HANDLADE RW-ÄRENDET ALLTJÄMT ÄR I LIVET. FALLET MED EN ARRESTERAD DIPLOMAT FRAAN NEUTRALA SVERIGE, DÄRTILL FRAAN EN AV LANDETS MEST INFLYTELSERIKA FAMILJER VAR UNIKT OCH OMHÄNDERTOGS FÖRMODLIGEN AV NAAGON ERFAREN ÄLDRE UTREDARE. NÄR RW AV ETT ELLER ANNAT SKÄL ÄVLIDIT BESLUTADES ATT FÖRNEKA ATT HAN NAAGONSIN BEFUNNIT SIG I SOVJETUNIONEN OCH EN TOTAL MÖRKLÄGGNING KAN HA BEORDRATS. I PRAKTIKEN HAR RW-FALLET, I ENLIGHET MED YRKESPRAXIS, ALDRIG DISKUTERATS MEDARBETARNA EMELLAN, INTE ENS EFTER PENSIONERINGEN.

SAMTLIGA HITTILLS HÖRDA KGB-MEDARBETARE HAR VID FÖRFRÅGAN STARKT BETONAT ÖNSKAN ATT FÖRBLI ANONYMA UTANFÖR ARBETSGRUPPENS RÅM.

UNDER SECUNDO KORTA NOTERINGAR FRAAN HITTILLS GENOMFÖRDA SAMTAL. FULLSTÄNDIGA UTSKRIFTER FÖLJER.

SECUNDO

S O L O V O V, BORIS, F 1921, VAR OPERATIV BEFULMÄKTIGAD SMERSJ 1943-48, TOLK. HAR ALDRIG TRÄFFAT RW, MEN UPPDRÖGS

FORTS

NAAGON GAANG 1947-50 AV SIN GRUPPCHEF KULESJOV (AVLIDEN) ATT
BAERA ETT PAKET, STORT SOM ETT A4-KUVERT MED PAASKRIFT
"MATERIAL ROERANDE ARRESTERADE NR 7 - FAAR EJ OEPPNAS UTAN
MGB-LEDNINGENS TILLSTAAND" TILL ARKIVCHEFEN GERTSOVSKIJ (AVLIDEN).
"ARRESTERADE NR 7" VAR RW, VILKET FRAMGAATT AV EN
LISTA OEVER RW'S CELLKAMRATER, VILKEN FOERDES AV KULESJOV. S
UNDERSTRYKER ATT BETECKNINGEN "SAERSKILT VIKTIG FAANGE"
OCKSAA ANVAENTIS ROERANDE RW, VILKET VAR UNIKT.

KAENNER EJ TILL LANGFELDER. ALLA NAMN ROERANDE RW'S
MEDFAANGAR (UTOM RICHTER) OBEKANTA.

HAENVISAR TILL AVDELNINGSCHEFEN KARTASJOV (AVLIDEN),
KULESJOV, TOLKEN SMIRNITSKIJ (AVLIDEN) SAMT TOLKEN
KOPELJANSKIJ M FL.

ANSER ATT SMOLITSOVRAPPORTEN AER TVEKSAM. NORMALT LAEMNAS
RAPPORTER AV DETTA SLAG TILL NAERMASTE AVDELNINGSCHEF.

K O P E L J A N S K I J, DANIL, F 1918, VAR OPERATIV
BEFULMAEKTIGAD SMERSJ 1943-48, TOLK. HOERDE OMEDELBART
EFTER KRIGET TALS OM ATT RW HOELLS I LJUBLJANKAFAENGELSET
UNDER NUMMER (MINNS EJ VILKET) OCH ATT HAN ARRESTERATS PAA
DIREKT ORDER AV VOROSJILOV, DOCK OKAENT VARFOER. BORTSETT
FRAAN RW KAENDE HAN BARA TILL EN NUMMERFAANGE - EN SLAEKTING
TILL HITLER. MENAR ATT RW-UTREDARE MAASTE SOEKAS BLAND DEM
SOM KUNDE TYSKA BRA, KANSKE HANDLADES AERENDET AV DEN BAESTE
UTREDAREN, KONSTANTIN SOKOLOV.

MINNS EJ LANGFELDER ELLER NAMNGIVNA MEDFAANGAR TILL RW.
TVEKSAM TILL SMOLITSOVRAPPORTEN, SOM "GAATT FOERBI"
FAENGELSECHEFEN MIRONOV EJ TYPISKT.

B U B N O V, OLEG, F 1922, VAR OPERATIV BEFULMAEKTIGAD
SMERSJ 1945-48, TOLK. HOERDE RW'S NAMN NAEMNAS, OCH
FOERKNIPPAR FALLET MED VICE GRUPPCHEFEN WEINDORF, KANSKE
BEROENDE PAA ATT DENNE AAR JUDE. WEINDORF KUNDE DOCK EJ
TYSKA.

HAR INGET MINNE AV LANGFELDER SOM ENLIGT JOURNALUPPGIFT
INKALLATS TILL BUBNOV FOER FOERHOER I AUGUSTI 1945. B
FOERKLARAR DETTA MED ATT ENKLA UTFRAAGNINGAR OFTA UPDDROGS.
AAT YNGRE MEDARBETARE SOM EJ HANDLADE DET SPECIELLA AERENDET
OCH HUNDRATALS ARRESTERADE PASSERADE REVY. VIKTIGA FALL
ANFOERTRODDES OFTAST INTE UNGA MEDARBETARE SOM B.

AV RW'S MEDFAANGAR MINNS BUBNOV ENDAST RICHTER OCH HATZ. HAR
DOCK INGET MINNE AV ATT RW'S NAMN OMGAVS AV MER
HEMLIGHETSMAKERI AEN DESSAS. ALLA BEHANDLADES UNGEFAER LIKA.

S T E S N O V A, ANNA, F 1914, VAR OPERATIV BEFULMAEKTIGAD
SMERSJ 1943-48, TOLK (DEN BAESTA I GRUPPEN). FINNER RW'S
NAMN BEKANT, MEN SYSSLADE ALDRIG MED FALLET. TROR SOLOVOV,
BUBNOV ELLER KOPELANSKIJ KAN HA ENGAGERATS I AERENDET. MINNS
FLERA MASKINSKRIVERSKOR OCH TOLKAR, NAEMNER EN
UNGERSKTALANDE SPECIALIST - SERGEJ VOTRIN.

S J U B N J A K O V, FJODOR, F 1916, VAR AVDELNINGSCHEF I
ANDRA HUVUDSTYRELSEN MGB 1944-48, KAENDE EJ TILL RW-FALLET
DAA OCH HAENVISAR TILL MILITAERA KONTRASPIONAGET SMERSJ, MED
VILKET ANDRA HUVUDSTYRELSEN NAERA SAMARBETADE. GER METODRAAD
FOER FORTSATT EFTERFORSKNINGAR AV RW.

A D A M O V, ✓ NIKOLAJ, F 1909, VAR SENIOR OPERATIV
BEFULLMÄKTIGAD OCH UTREDARE SMERSJ 1943-50. MINNS EJ RW,
MEN GER YTTRELLIGARE NAMN, BL A CHEFEN FOER MGB'S
FAENGELSEAVDELNING FJODOR JEVSEININ. ✓

TROR SMOLITSOVRAPPORTEN KAN VARIT BESTÄLLINGSVERK. BETONAR
ATT AVLIDNA FAANGAR ALDRIG FICK BEGRAVAS UTAN OBDUCERING.

S I O M O N T J U K, ✓ LEONID, F 1913, VAR OPERATIV
BEFULLMÄKTIGAD SMERSJ 1943-46, HAR SVAGT MINNE AV
RW-AERENDET FRAAN EFTERKRIGSTIDEN. KONTAKTADES AV SIN FOERRE
CHEF KARTASJOV, ✓ I BOERJAN AV 70-TALET, DAA DENNE SOEKTE
NYANSTÄLLNING I KGB OCH FRAAGADE DAA AV NYFIKENHET VAD SOM
EGENTLIGEN DOLDE SIG BAKOM RW-AERENDET, SOM UPPMÄRKSAMMATS
I MEDIA. KARTASJOV HADE MED KRAFT SAGT AAT SIOMONTJUK ATT
INTE LÄGGA SIG I VAD HAN INTE HADE MED ATT GOERA.

TROR INTE ATT NAAGON UNG MEDARBETARE HANDLADE AERENDET, UTOM
MOEJLIGEN VID FOERSTA REGISTRERING AV PERSONDATA. SIOMONTJUK
OCH HANS KOLLEGOR TOG PAA DETTA SAETT EMOT AATSKILLIGA
KRIGSFAANGAR OM DAGEN.

AV RW'S MEDFAANGAR MINNS S BARA RICHTER. TROR INTE ATT RW KAN HA
LÄMNATS I LIVET AV ABAKUMOV - "DET SKULLE VARA ATT LÄTA EN
MINA LIGGA KVAR". MINNS ABAKUMOV'S VICE, SELIVANOVSKIJ, ✓ SOM
ALLTJÄMT KAN VARA I LIVET.

TERTIO

AATERSTAAR ATT UPPSOEKA GRISJAJEV (SVAART SJUK),
JENDOVITSKIJ, ✓ OCH BURASJNIKOV. ✓ DEN SENARE VAR VICE
AVDELNINGSCHEF I SMERSJ, ENLIGT VITNESUPPGIFT DOCK HELT
UTAN OPERATIVA UPPGIFTER. DAERTILL KOMMER NYA NAMN TILL
LISTAN.

BERNER

AMB MOSKVA

UTR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1

*Pol 1, Hallqvist/Pol
St t amb Moskva
ZW-Frem*

*Bole Hönnershedt
Sep 9th 10'08*

INKOM UD 1991-10-07

AMBASSADEN BONN

1991-10-07

UD STOCKHOLM

FOER MARTIN HALLQVIST POL 1

RE RAOUL WALLENBERG

INK. UTRIKES	
1991 -10-	
VD	GR
P	2

FORTIS

RE RAOUL WALLENBERG

FOER ORDNINGENS SKULL VILL JAG MEDDELA ATT JAG I DAG
TILLSAMMANS MED GUY VON DARDEL✓ BESOERT CHEFEN FOER
FOERBUNDSKANSLERSAEMBETETS POLITISKA AVDELNING KAESTNER. VON
DARDEL OEVERLAEFNADE TILL DENNES OFOERSTAEELDA TACKSAMHET EN
TJOCK DOSSIER OEVER DE REGISTERKORT OEVER TYSKA FAANGAR I
VLADIMIRFAENGELSET✓ SOM KOMMITTEN FOTOGRAFERAT OCH
VIDEOFTIMAT NAER DEN SLAPPTES IN DAER. I UTBYTE LOVADE
KAESTNER ALLT✓ STOED SOM VAR TAENKBART I FALLEN WILLY ROEDL✓
OCH DANNERT✓(?). VON DARDEL KOMMER ATT SAENDA
DOKUMENTATION TILL OSS VIA KURIR FOER VIDAREBEFORDRAN.

KARLSSON

AMBASSADEN BONN

KOPIA TILL:

UTR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

1991-10-09

Pal

P

2

En

INKOM UD 1991-10-09

AMBASSADEN MOSKVA

1991-10-09

UD STOCKHOLM

FOER POL 1

aa

RE RAOUL WALLENBERG

FORTS

RE RAOUL WALLENBERG

MID HAR NU "AVHEMLIGAT" SINA WALLENBERGDOSSIERER, HAR
MAGNUSSON ERFARIT PER TELEFON FRAAN ZJURAVLJOV. VI FAAR VÄL
SE VAD DE OMFATTAR OCH AVSER BESOEKA MID:S ARKIV NÄSTA
VECKA FOER EN FOERSTA GENOMGAANG. MOEJLIGHET TILL KOPIERING
FINNS.

BERNER

AMB MOSKVA

EZ

1991-10-08

Folkhögskola

1991-10-11 SJIA ✓ Pol 1
Överlämnas av Utrikesdeparte-
mentet till ambassaden i Riga
för benägen vidare åtgärd.

Martin Hallqvist
Utrikesdepartementet
Pol.1
Box 16121
103 23 STOCKHOLM

POL

Martin Hallqvist

Ang information om Raul Wallenberg

281/036		
1991-10-18		
P	2	ku

Förra veckan genomförde Sångas-Säby folkhögskola i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolas östgötadistrikt och Centerpartiets Östgötadistrikt en kurs för 30 lettiska medborgare. Deltagarna representerade Latvian Farmers Union.

Kursen genomfördes på Föreningsgården Mem utanför Norrköping förutom de två sista dagarna som var förlagda till vår folkhögskola. När vi åkte ut till skolan, som ligger på Svartsjölandet, passerade vi familjen Wallenbergs gravplats och godset Malmvik. Då berättade jag något om familjen Wallenberg. Jag nämnde också att Raul Wallenberg öde fortfarande var ouppklarat.

Vid framkomsten till Sångas Säby var en av deltagarna mycket angelägen om att få träffa någon som hade med Raul Wallenberg att göra för att delge information. Han sa att han hade vänner som träffat Raul Wallenberg i fängelset. Jag lovade att föra informationen vidare.

Den man som hade information om Raul Wallenberg var Ilgvars Dreize från Riga. Jag bilägger hans namn, adress och telefonnummer som han själv har skrivit.

Vad denna information kan vara värd vet ingen men jag vill ändå lämna informationen vidare för ev uppföljning.

Med vänlig hälsning

SÅNGA-SÄBY FOLKHÖGSKOLA

Kjell-Erik Börjesson
rektor

Bil.

Postadress
179 00 STENHAMRA

Telefon
0756-421 60

Telefax
0756-427 44

Information om Paul Wallenberg
Ilgdars Dreizē
Latvija, Rīga
Bruninieku ielā Nr 12 dz 15
Telefons 273264

Avsändningsort Pol 1, depr Hallqvist/EL

Ärende

Wallenberg

Datum

1991-10-10

Avd

P

Grupp

2

Mål

En I

Pal

Adress

Delegationen

GENEVE

f v b professor Guy von Dardel

Text

Dnr.....

Re Raoul Wallenberg

Ambassaden Moskva har 91-10-08 inrapporterat följande.

Cit Primo. På svensk-sovjetiska arbetsgruppens uppdrag.....
(se i övrigt bif från Moskva) ✓.....
nya namn till listan.

Berner

Slutcit

Cabinet

SVERIGES AMBASSAD

MOSKVA

*Prof von Danel jtt et
91 10 16 / Bdr*

1991-10-08

Kanslirådet Martin Hallqvist
Utrikesdepartementet

281/002

INKOM UD		
1991-10-11		
Avd D	Gr 2	Mål En I

Wallenbergärendet: Kalinskys vittnesmål avfärdas
(1 bil.)

Broder,

Undertecknad uppsökte idag på ambassaden av den jugoslaviske affärsmannen Mladen Markovic, som uppgav sig sedan trettio år vara verksam i Sovjetunionen och permanent bosatt i Moskva. Markovic sade sig under många år varit personlig vän med RW-vittnet Abram (Arkadij) Kalinsky och dennes familj men önskade efter den senaste tidens skrivelser i RW-ärendet direkt till svenska myndigheter framföra vad han för några år sedan direkt meddelat den sovjetiska sidan (MID): Kalinsky var en äventyrare och knappast ett ord vad denne sagt om RW torde vara sant.

Markovic, som själv kortfattat återgav sin brokiga levnadshistoria, hade i Moskva vid ett tillfälle hjälpt Kalinsky med ett översättningsuppdrag och därvid blivit hans vän och förtrogne. Fram till

Kalinskys utresa till Israel (1974-75) hade denne aldrig fört RW på tal, även om de hade för vana att tala om det mesta. I väst hade han dock förstått att han kunde göra sig ett namn på fallet och tjäna en hel del pengar. Bland annat gjordes en film i USA på underlag av hans vittnesmål och i Israel utgavs hans självbiografi.

Kalinsky var bekant med Kaplan som dömts för spekulationsbrott och i ett försök att utverka utresetillstånd till Kaplan[✓] hävdade Kalinsky att denne hade suttit fängslad tillsammans med RW. Kaplans dotter Anja[✓], bosatt i Israel, hade av Kalinsky övertalats att bekräfta detta inför västjournalister, med uträkningen att KGB skulle släppa Kaplan för att dementera historien. Anja hade själv berättat detta för Markovic 1988.

Den jugoslaviske affärsmannen hade också andra exempel på Kalinskys lögnaktighet, bl a rörande sitt uppdiktade giftermål med en känd rysk operasångerska, sitt eget födelsedatum o s v. För Markovic hade Kalinsky dock varit en intressant bekantskap, som vid sidan av sitt fabulerande också visade sig äga viktiga kontakter. Bl a var han nära bekant med förre inrikesministern Sjolochoy, som bl a hjälpte Kalinsky med utrikespass.

Trots den personliga vänskapen höll dock Kalinsky fram till sin död fast vid sitt vittnesmål rörande RW också i privata samtal med Markovic. Sin historia hade Markovic tidigare berättat för en APN-journalist, en MID-tjänsteman och den ukrainske dokumentörfilmaren Rodnjanskij[✓]. Ingen hade såvitt han visste dock offentliggjort uppgifterna.

Givetvis kan frågan ställas varför Markovic serverar oss berättelsen just i denna intensiva fas av RW-utredningen. Man får väl hoppas att hans ambition att avföra detta redan tidigare tveksamma vittnesmål från dagordningen är godhjärtad. För kontroll av sanningshalten föreslog Markovic att vi kontaktade de inblandade i enlighet med bilagd adresslista.

./.

Per Hultén

Björn Lyrvall

Björn Lyrvall

Bil t hbr Lyrvall-Hallqvist
1991-10-08

1. Kalinskys [✓]sista hustru:
Isabella, Landstrasser Gurtel 87/4/3, Wien,
Tel. 781 99 32

2. Kalinskys [✓]förra hustru:
Ljuda, Nahariya, Israel, tel. 4/929 387
Dottern Anna tel. 4/923 626

3. Kaplans dotter Anja, Tel Aviv
Tel. 052/551 652
03/245 846 arb.

4. Anjas make: Leonid Bilder, [✓]Neulerchenfeldergasse 12, Wien
Tel. 48 57 84

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

1991-10-10

Et + RH-Föraren
Prof von Dantel
Carl Persson
Kab

Kanslirådet Martin Hallqvist

Utrikesdepartementet

Hallqvist 9/10/16
Keh

283/001

INKOM UD		
1991-10-11		
Avd P	Gr 2	M&I en

Raoul Wallenbergs tillhörigheter

(2 bil.)

✓

Broder,

./.

Härmed översänds den artikel ur Komsomolskaja Pravda,
som bl a innehåller en intervju med den KGB-arkiv-
arbetare som för två år sedan påträffade Raoul
Wallenbergs tillhörigheter.

Hans Magnusson
Hans Magnusson
Hans Magnusson

Пыль скрывала все следы...

Как в подвалах Лубянки были обнаружены документы
о Р. Валленберге

Пожалуй, первой международной акцией нового председателя КГБ стала его встреча с послом Швеции в СССР господином Бернером и братом Р. Валленберга — профессором Ги фон Дарделем, который все эти годы ведет поиски его следов. Во время этой встречи шведской стороне были отданы пять секретных документов о шведском дипломате из архивов КГБ, обнаруженных по распоряжению Бакатина сразу же после того, как он стал председателем КГБ СССР.

— О тайне шведского дипломата, арестованного НКВД в 1945 году и почти бесследно пропавшего в недрах Лубянки, я слышал, еще работая министром внутренних дел, — сказал Вадим Бакатин. — Тогда родственникам Валленберга и членам международной комиссии была предоставлена возможность посетить Владими́рскую тюрьму и познакомиться с ее архивами. Думаю, что теперь нужно продолжать поиски совместно со всеми заинтересованными сторонами и внести окончательную ясность в этот вопрос.

О жизни и исчезновении замечательного гуманиста Р. Валленберга, в годы войны спасавшего в Будапеште людей от фашистского геноцида, «Комсомольская правда» писала не раз. Поэтому расскажу только, что удалось сделать нам в КГБ СССР буквально за последние дни.

Как известно, после того, как почти два года назад прежнее руководство КГБ вернуло шведской стороне некоторые личные вещи Валленберга, деньги, конфискованные у него в момент ареста, записную книжку, а также несколько документов, касающихся его задержания и пребывания в Лубянской тюрьме, исследователи, занимающиеся поисками дипломата, и журналисты поставили серьезный вопрос: по технологии работы НКВД и КГБ все найденные вещи и документы должны были храниться в нескольких местах. Как же, спрашивали они, удалось

найти все одновременно? И если это так, то по их логике можно было говорить о том, что поиски Валленберга на самом деле не велись. Или что руководству КГБ были прекрасно известны подробности о судьбе дипломата, но оно из-за каких-то своих соображений просто не позволяло предать гласности имеющиеся у них факты. Что ж, действительно острые вопросы.

Так вот мне удалось встретиться с человеком, который два года назад сделал сенсационную находку. Почти двадцать лет он работает в архивах КГБ СССР. Основная его деятельность — работа по реабилитации жертв сталинских репрессий. Вместе мы прошли в подвал дома номер два на Лубянской площади.

Маленькая угловая комнатка с выходом во внутренний двор заперешенным окном, под самым потолком — водопроводные трубы. Внешне похоже не столько на архив, сколько на склад то ли невостребованных, вещественных доказательств, то ли отслужившего свой век канцелярского хлама.

Мой спутник рассказал, что разбор и систематизация находящихся в «россыпи» материалов — очень важная составляющая часть его работы.

— Вот примерно в такой же сентябрьский день, только два года назад, очередь дошла до этих папок. Надо было их разобрать, а заодно заменить деревянные стеллажи на новые, металлические. Я начал с верхней полки. Разбираю папку за папкой и в одной из них вдруг нахожу пакет размером примерно со школьную тетрадь и сантиметра три-четыре толщиной. Пакет был из коричневой бумаги, но уже довольно поистрепанная, когда-то заклеенный клапан пакета был открыт. Каково же было мое удивление, когда из пакета я вытряхнул на стол золотую пудреницу в виде портсигара, деньги, записные книжки и документы на имя Рауля Валленберга. А имя шведского дипломата я уже знал, потому что полу-

чал запросы на информацию про него. О находке доложил руководству. Вот, собственно, и вся история. Конечно, я рад, что удалось отыскать хоть какие-то следы этого человека...

Тщательные поиски на соседних полках никаких результатов не дали...

Свое имя мой собеседник просил не называть. И все мои уговоры оказались напрасными. А жаль. Уверен, что многие люди, которым с его помощью было возвращено честное имя (или родственники этих людей), с благодарностью пожали бы ему руку.

— Пять документов, переданных шведской стороне, — заявил на последней пресс-конференции о Валленберге заместитель председателя КГБ генерал-майор Н. Столяров, — лишь косвенно упоминают имя арестованного дипломата, и ни один из них не опровергает факт его смерти в 1947 году в Лубянской тюрьме. Но поиски продолжаются, и если будут обнаружены новые документы, мы передадим их всем заинтересованным лицам. Сейчас со шведской стороны согласовывается перечень необходимых совместных действий для окончательного решения вопросов, связанных с судьбой Валленберга. Вместе с тем я уверен, что обнаружить нить, которая приведет к раскрытию тайны жизни и смерти Валленберга, можно не только в архивах Лубянки, но и в анналах Лэнгли или госдепартамента США, архивах спецслужб, документах финансовых и промышленных компаний Германии, Венгрии, Швеции и других стран, где разворачивались события военных и первых послевоенных лет. И кем бы ни оказался Рауль Валленберг — агентом одной, двух или даже трех разведок, многие тысячи спасенных им людских жизней обесмертили навсегда его имя. Имя настоящего Человека и Гуманиста.

А. ВИТКОВСКИЙ,
Центр общественных
связей КГБ СССР.

Ambassadens översättning

DAMMET TÄCKTE ALLA SPÅR...

Hur dokument om Raoul Wallenberg påträffades i Lubjankas källare ✓

Den nye KGB-ordförandens väl första internationella aktion blev ett möte med Sveriges ambassadör i Sovjetunionen herr Berner och R Wallenbergs bror professor Guy von Dardel, som alla dessa år lett sökandet efter hans spår. Under detta möte mottog den svenska sidan fem hemliga dokument om den svenske diplomaten ur KGBs arkiv, vilka offentliggjorts på order av Bakatin omedelbart efter det att han blivit ordförande i Sovjetunionens KGB.

- Jag hörde talas om gåtan med den svenske diplomaten, som arresterades av NKVD 1945 och nästan spårlöst försvann i Lubjankas inre, redan när jag arbetade som inrikesminister, sade Vadim Bakatin. - Då fick Wallenbergs släktingar och medlemmarna i internationella kommissionen möjlighet att besöka Vladimirfängelset och studera dess arkiv. Jag anser det nu nödvändigt att fortsätta efterforskningarna gemensamt med alla berörda parter och bringa slutlig klarhet i denna fråga.

Om den store humanisten Raoul Wallenbergs liv och försvinnande - under kriget räddade han i Budapest människor undan det fascistiska folkmordet - har Komsomolskaja Pravda skrivit flera gånger. Därför skall jag bara berätta om vad vi lyckats göra hos Sovjetunionens KGB under bokstavligen de senaste dagarna.

Som bekant har forskare, som sysslat med efterforskningar av diplomaten, och journalister ställt en allvarlig fråga efter det att KGBs tidigare ledning för nästan två år sedan till den svenska sidan återlämnat några av Wallenbergs personliga tillhörigheter - pengar, som konfiskerades från honom vid gripandet, en anteckningsbok, och dessutom några dokument rörande hans fängslande och vistelse i Lubjankafängelset: enligt NKVDs och MGBs arbetssätt borde alla de upphittade föremålen och dokumenten förvaras på flera ställen. Hur lyckades man, frågade de, hitta allt samtidigt? Och om det är så, så vore det enligt dem möjligt att säga att några efterforskningar efter Wallenberg i själva verket inte genomförts. Eller att KGBs ledning mycket väl kände till detaljerna om

diplomatens öde, men att den på grund av några egna idéer inte tillät offentliggörande av de fakta de hade. Ja, detta är verkligen allvarliga frågor.

Så lyckades jag få träffa den person, som för två år sedan gjorde detta sensationella fynd. Han har arbetat i Sovjetunionens KGBs arkiv i nästan tjugo år. Hans huvudsakliga verksamhet är arbete med rehabilitering av stalinrepressionernas offer. Vi gick tillsammans till källaren i hus nummer två vid Lubjankatorget.

Ett litet hörnrum med ett gallerförsatt fönster som vetter ut mot en inre gård. Uppe under taket går vattenledningar. Till det yttre liknar det inte så mycket ett arkiv som ett lager av icke begärda materiella bevis eller kasserad kontorsbråte.

Min följeslagare berättar, att sortering och systematisering av "oförpackat" material är en mycket viktig del av hans arbete.

- Det var ungefär en likadan septemberdag, fast för två år sedan, som turen hade kommit till dessa mappar. Jag skulle sortera dem och samtidigt byta ut träställan mot nya av metall. Jag började med den översta hyllan. Jag sorterar mapp efter mapp och hittar plötsligt i en av dem ett paket av ungefär en skolskrivboks storlek och tre-fyra centimeter tjockt. Paketet var av brunt papper, men detta var rätt luggslitet, och den någon gång påklustrade stängningsfliken var öppen. Hur förvånad blev jag inte, när jag ur paketet ner på bordet skakade en guldpuderdosa i form av ett cigarrfodral, pengar, anteckningsböcker och handlingar i namnet Raoul Wallenberg. Jag kände då redan till den svenske diplomatens namn, eftersom jag fått förfrågningar om information om honom. Jag rapporterade till ledningen om mitt fynd. Det är väl hela historien. Jag är förstås glad att det gick att finna några spår överhuvudtaget efter denna person...

Noggranna efterforskningar på intilliggande hyllor gav inga som helst resultat...

Min samtalspartner bad mig att inte nämna hans namn. Och alla mina övertalningsförsök var förgäves. Det var synd. Jag är säker på att många människor, som fått sitt goda namn åter med hans hjälp (eller dessa människors släktingar), med tacksamhet skulle trycka hans hand.

- De fem dokument, som överlämnats till den svenska sidan, förklarade ställföreträdande ordföranden i KGB generalmajoren N.Stoljarov vid den senaste presskonferensen om Wallenberg, nämner den arresterade diplomatens namn endast indirekt, och inget av dem vederlägger det faktum att han avled 1947 i Lubjankafängelset. Men efterforskningarna fortsätter, och om nya dokument påträffas, så kommer vi att överlämna dem till alla berörda personer. Nu avstäms en lista med den svenska sidan över erforderliga gemensamma åtgärder för en slutlig lösning av de frågor som rör Wallenbergs öde. Samtidigt är jag övertygad om, att det inte bara är i Lubjankas arkiv som man kan finna en tråd som för till lösningen på gåtan med Wallenbergs liv och död, utan även i Langleys eller USAs State Departments annaler, i specialtjänsternas arkiv, eller i dokument från finans- eller industriföretag i Tyskland, Ungern, Sverige och andra länder, där händelserna utvecklades under krigsåren och de första efterkrigsåren. Och vem än Raoul Wallenberg skulle visa sig vara - agent för en, två eller till och med tre underrättelsetjänster - så har de många tusen människoliv han räddade odödliggjort hans namn för alltid. Namnet på en verklig Människa och Humanist.

A VITKOVSKIJ ✓

Sovjetunionens KGBs centrum för kontakter med allmänheten

(Komsomolskaja pravda 910928)

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

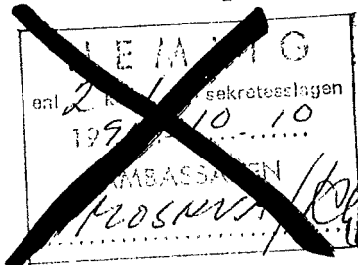
1991-10-10

Handl: Min H Magnusson

(Pol)

Utrikesdepartementet

INK UTRIKESDEP		
Dnr.....		
1991-10-11		
Am	Ar	MM
p	2	ku

HEMLIG

Rapport från första mötet med den svensk-sovjetiska
arbetsgruppen rörande Raoul Wallenberg
(1 bil.) (2 bil.)

Ambassaden får härmed insända uppteckning från det första mötet med den svensk-sovjetiska arbetsgruppen rörande Raoul Wallenberg den 26 september. Sammanfattning av mötet har redan insänts med m i s o. Som där framhållits präglades den första delen av mötet av en strävan från sovjetisk sida att uppställa formella ramar för gruppens arbete, som enligt vår uppfattning riskerade kringskära dess möjligheter få tillgång till alla uppgifter av intresse. Där fanns också en påtaglig ambition att så snabbt som möjligt avverka alla frågor och sätta punkt för RW-ärendet. Underhand har den sovjetiske mötesordföranden sagt att han hoppades det hela borde vara klart före årsskiftet. Från svensk sida betonades att det var olämpligt att på förhand uppställa kriterier för när arbetet kunde anses vara avslutat. Under mötets gång framgick emellertid att den sovjetiska sidan, inte minst KGB, är beredd vara pragmatisk och övervinna ev legala problem få tillgång till arkiv, d v s i praktiken är man beredd att i stort sett tillmötesgå våra önskemål. Detta visade sig också under den efterföljande mottagningen, då vi kom överens med KGB:s företrädare att en oberoende rysk arkivexpert,

personer kunna förhöras och detta med större kraft. Även KGB har diskuterat möjligheten av en sådan utredning med allmänna åklagarämbetet. Vi har dock preliminärt kommit överens om att något avvakta härmed. Möjlighet finns att initiera en aktion efter dessa linjer om vårt eget arbete ej ger tillfredsställande resultat.

Vi utgår ifrån att SKL delges de avsnitt som gäller analysen av Smoltsovrporten.

Slutligen vore det värdefullt om departementet kunde komma med uppslag för det fortsatta arbetet. Det lär bli nödvändigt med ett förmöte till nästa arbetsgruppsmöte där de talrika frågorna sållas.

Örjan Berner

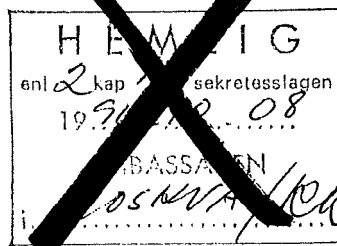
BM.....till Beskr:ens Moskva
skr. nr 240 den 9/10 10

SVERIGES AMBASSAD
Moskva

PROMEMORIA

1991-10-08

HEMLIG

Svensk-sovjetiskt Wallenbergmöte

Svensk-sovjetiska arbetsgruppen rörande Raoul Wallenbergs öde höll sitt första möte i Moskva den 26 september 1991. Mötet som tolkades svenska/ryska genomfördes i sovjetiska utrikesministeriets filial på Arbatgatan. Delegationerna enligt bilaga 1 och 2..
.//.

Den sovjetiske mötesordföranden Zjuravljev [✓] hälsade välkommen och påpekade att såväl objektiva som subjektiva skäl fanns till att det första arbetsgruppsmötet uppskjutits till denna dag. Syftet med mötet var dock detsamma som förut, nämligen att eliminera alla oklarheter rörande Raoul Wallenbergfallet (RW) och avsluta utredningen av hans öde. Den sovjetiska sidan hade mandat för sitt arbete genom en förordning från den sovjetiske presidenten samt från de omedelbara myndighetsledningarna, utrikesministeriet (MID),

inrikesministeriet (MVD) och KGB.

Den sovjetiska sidan var nu beredd att arbeta maximalt snabbt och åtgärder hade vidtagits för att avhemliga interna handlingar och dossieer som behövdes för att besvara den svenska sidans frågor. Detta skulle dock kräva en viss tid, men det var viktigt att utarbeta en rutin så att alla åtgärder var rättsligt grundade och inte senare gav upphov till frågor eller onödiga misstankar.

Parallellt med detta arbete pågick efter överenskommelse mellan Pankin och Bakatin en intern förnyad genomgång av arkiven i syfte att återfinna dokument som kastade ljus på ärendet. Det var ännu för tidigt att förutse resultatet, men den senaste månadens erfarenheter visade att det inom vissa ämbetsverk gjorts försök att vilseleda den högsta politiska ledningen. Därtill kunde betonas att man på sovjetisk sida efter den misslyckade kuppen var tacksam för Sveriges kompromisslösa solidaritet för demokratin i Sovjetunionen under de komplicerade augustidagarna. Möjligheten att lösa RW-frågan och andra svensk-sovjetiska frågor var nu betydligt större. Frågan gällde nu på vilket stadium man skulle uppfatta att frågan var tillräckligt utredd. Här fanns flera aspekter; politiska, rättsliga och inte minst psykologiska. Det fanns skäl att rikta uppmärksamheten mot en intervju som Sonja Sonnenfeld för några dagar sedan gav i en svensk tidning, vari hon sade att "inget papper som återfinns, kan för mig bevisa att RW är död". Mänskligt kunde man förstå denna synpunkt, men gruppen hade ett uppdrag att göra ett bestämt arbete och det måste utföras effektivt och snabbt.

Den svenska mötesordföranden Magnusson tackade och sade att inledningsorden ingav hopp för det

fortsatta arbetet. Den svenska sidan var tillfredsställd över att arbetsgruppsmötet kommit till stånd samt att förutsättningarna för arbetet var bättre än förut. På svensk sida fanns nu beredskap för ett grundligt, effektivt och snabbt arbete. Det var emellertid för tidigt att nu fastställa kriterier för när målet skulle ha ansetts vara uppfyllt, även om det rimligtvis skulle komma en tidpunkt när båda sidor ansåg att allt gjorts för att uppnå klarhet. Dock kunde inte uteslutas att också efter denna tidpunkt nya uppgifter framkom.

Den svenska sidan var vidare glad över det personliga intresse som president Gorbatsjov och ordförande Bakatin visade för denna fråga - nu och tidigare - och noterade att fullständig öppenhet utlovats. Vi utgick nu ifrån att detta skulle manifesteras i det gemensamma arbetet. Just nu pågick stora förändringar inom KGB's organisation, vilket givetvis var av stort intresse. Klarhet i frågan om RW's öde skulle dock väcka ännu större intresse.

Agendan för dagens möte kunde lämpligen inledas med vissa procedurfrågor, därefter ett block rörande samtal med tidigare KGB-medarbetare, därefter arkivfrågor och avslutningsvis övriga frågor. Under respektive punkt skulle diskuteras tidigare överlämnade frågor samt naturligtvis följdfrågor.

Zjuravljov konstaterade att parterna hade närmast identisk uppfattning om tillvägagångssättet. En diskussion om kriterier om måluppfyllelse skulle på detta stadium ta onödigt lång tid. Det var dock viktigt att arbeta konkret, annars kunde arbetet fortsätta i evighet. Vad gällde dagordningen gick sidornas funderingar i samma riktning - den sovjetiska sidan ansåg också att diskussionen borde inledas med procedurfrågorna, även om alla problem

knappast kunde lösas nu. Olika åtgärder skulle komma att kräva olika handlingslinjer. Huvudprinciperna kunde dock överenskommas idag. Därefter föreslogs samordning av de svenska kriminalteknikernas ankomst, och som nästa punkt, i syfte att uppfylla arbetsgruppens uppdrag, överenskommelsen om den gemensamma frågelistan. Det var en viktig punkt som innebar att arbetet fortsättningsvis genomfördes på gemensam grund, i botten fanns de tidigare överlämnade svenska frågorna. Därtill skulle den sovjetiska sidan lägga till några frågor.

Därefter var den sovjetiska sidan beredd att redovisa svar på de redan överlämnade frågorna - kanske kunde inte alla besvaras tillfredsställande idag, men det fanns idéer om fortsatta åtgärder, såväl interna som gemensamma. Med den svenska sidans samtycke kunde handlingsprogrammet utformas som ett gemensamt protokoll. Slutligen noterades på dagordningen övriga frågor. I sak var detta tillvägagångssätt identiskt med det svenska och för att slippa onödiga diskussioner om dagordningen föreslogs att ta itu med procedurfrågorna.

von Dardel betonade att det inte var första gången ett samarbete etablerats i denna fråga och refererade till undersökningen i Vladimirfängelset för ett år sedan, vilken kommit till stånd tack vare dåvarande inrikesminister Bakatin, till vilken herr Nikonov ombads framför ett varmt tack. Inte heller herr Guljajevs eller general Kremenetskijs insatser för att avlägsna problem i arbetet fick glömmas bort. Undersökningen i Vladimir var värdefull att ha som modell för arbetsgruppens arbete, även om denna uppgift var ännu större.

von Dardel noterade också med glädje herr Vinogradovs närvaro. Denne hade varit en bra kontakt

även om det varit svårt att få tillträde till KGB's arkiv. Med den nya KGB-ledningen skulle det förhoppningsvis bli lättare att få tillgång till dessa dokument. I Vladimir ✓ hade problem lösts pragmatiskt och det fanns skäl att inte heller nu gräva ned sig i paragraferna utan istället ta itu med problemen efter hand som de dök upp.

Zjuravljev ✓ noterade att tidigare positiva erfarenheter måste bevaras och utvecklas. Den sovjetiska sidan vägledades av en pragmatisk inställning, men arbetet fick inte bedrivas i strid med gällande lagar, vilket den svenska sidan säkert var helt införstådd med. Till paragrafer skulle man bara referera när det var nödvändigt.

Magnusson höll med att det inte fanns några motsättningar i sak och noterade att diskussionen måste hållas i två block - om intervjuerna respektive arkivarbetet. Sedan skulle ytterligare frågor, som SKL-experternas besök tas upp under övriga frågor.

Vad gällde gemensamt protokoll var detta enligt svensk uppfattning inte nödvändigt. Båda sidor kunde anteckna var för sig.

Zjuravljev ✓ tackade för den välvilliga inställningen och sade att det inte varit ett förslag om gemensamt protokoll utan endast en idé, den svenska ståndpunkten accepterades. Vad gällde procedurfrågan hade den sovjetiska sidan efter samråd kommit fram till att arbetet måste bedrivas öppet. Någon annan inställning kunde man inte ha och enda begränsande faktorer var lagen och hänsyn till mänskliga rättigheter. Vidare skulle arbetet bedrivas gemensamt och varje åtgärd måste dokumenteras rättsligt. I det ideala fallet innebar detta att

varje gemensam åtgärd dokumenterades med en handling som gavs öppenhet.

Vidare hade varje sida rätt att inkalla experter, vilket redan betonats av den svenska sidan. Engagemanget av experterna borde dock få vederbörlig officiell utformning. Detta var nödvändigt då en hel del material var av känslig natur och utan rättslig utformning av expertdeltagandet kunde olyckliga situationer uppstå.

Det var också viktigt att slå fast att gruppen sysslade med RW, och dennes chaufförs, öde. Under arbetets gång kunde också andra ämnen beröras. Det var inte i sovjetsidans intresse att RW-utredningen också underblåste andra frågor, som kanske kunde orsaka problem för andra människor eller deras släktingar. Detta behövde knappast avhandlas i detalj - frågans natur var förståelig för representanterna för specialtjänsterna i detta rum.

Vad gällde samtal med KGB-medarbetare skulle en procedur utarbetas för agerandet parallellt med arbetet. Allt arbete behövde inte utföras i plenar och när arbetsformen så krävde föreslogs att skriftliga anvisningar utarbetades. För sovjetiskt vidkommande kunde arbetet inledas redan imorgon.

Magnusson tackade för presentationen och uttalade särskild uppskattning för beredskapen att arbeta öppet. Ärendets komplexitet hade tidigare visat behovet av att ibland vidga personkretsen, såväl vad gällde konsulter till arbetsgruppen som inbjudan av experter att utföra vissa av uppgifterna. Här fanns redan positiva exempel och svenska sidan saknade specialkunskaper framför allt vad gällde arkiven. Med en pragmatisk inställning kunde överenskommas om hur arbetet skulle gå vidare.

Som svar på den sovjetiska sidans idéer om arbetsproceduren kunde en del konkreta svenska funderingar ges. Ingen tvekan gällde rörande arbetsgruppens tillkallande av externa experter. Det var givetvis den sovjetiska sidans sak att avgöra vilka för sin del, kanske kunde det vara fråga om representanter för åklagarämbetet, försvarsministeriet eller andra myndigheter som möjligen hade kännedom om RW-ärendet.

Lättast borde det vara att komma överrens om samtal med gamla KGB-medarbetare. Av mötet Berner/Bakatin framkom att dessa befrias från tystnadslöften rörande RW-ärendet. Den svenska sidan var beredd att kontakta dessa gemensamt. KGB hade inte juridiska möjligheter att beordra dessa personer att ge vittnesmål, men kanske var de beredda att tala på anhållan från KGB-ordföranden. Om samtal kunde ordnas under den närmaste tiden borde förutom representanter för den svenska och sovjetiska sidan också närvara en oberoende expert som båda sidor hade förtroende för. Denne kunde bidra med professionella frågor.

Det skulle också betonas att ingen syndabock skulle utses. Samtalen var helt ägnade att ge ny information om RW och den svenska sidan var beredd att ta hänsyn till önskemål om anonymitet, kanske inte vad gällde innehållet i berättelserna men väl uppgiftslämnarens namn. Om det trots allt mötte svårigheter att få medarbetarna att ställa upp fick alternativa varianter diskuteras. Såvitt bekant hade militära åklagarämbetet genom en särskild utredning erhållit mycket information om Katynaffären.

Rörande arkivarbetet kunde principiellt understrykas behovet av att den sovjetiska sidan förberedde

fullständiga index över alla potentiella arkivkällor. Varje myndighet - MVD/KGB osv kunde på förhand identifiera vilka av sina arkiv som borde vara av intresse och därtill presentera en lista över alla tjänstemän som kan haft kontakt med RW-fallet, inklusive korsreferenser mellan olika myndigheter. En lämplig basuppgift vore vidare att identifiera och förklara praxis rörande gripande, arrestering, dom och fängslande av en utländsk diplomat/krigsfånge under den aktuella tiden. Det skulle skapa en stabil ram för ytterligare frågeställningar.

Arkivarbetet kunde förslagsvis fortsätta i centrala arkivstyrelsens särskilda arkiv. Arbetet borde utvidgas att omfatta också andra fonder. Det vore värdefullt om någon av de personer som under fjolåret sysslade med detta arbete åter fick tillträde till arkivet. Det var för arbetet i det särskilda krigsfångearkivet viktigt med KGB's godkännande, varefter formellt tillstånd också kunde erhållas av centrala arkivstyrelsen. Den svenska sidan kunde föreslå en arkivexpert som borde tillfredsställa både sidor.

Med herr Guljajevs ✓ benägna medverkan borde arbetet också fortsätta i MVD-arkiven. Vad gällde KGB-arkiven fanns förståelse för att tillvägagångssättet inte kunde bli precis detsamma, men att den öppna anda som visats skulle komma till uttryck också vid detta arbete. Enligt uppgift pågick nu överföring av KGB-arkiv till rysk kontroll. Det var oklart hur detta påverkade RW-utredningen.

Zjuravljo ✓ sade att huvudsynen helt sammanföll och att skillnad bara fanns i nyanser. Tanken att inkallade experter måste ha båda sidors förtroende

var viktig. Vad gällde inkallande av representanter för andra ämbetsverk behövdes inga formaliteter, arbetsgruppen hade ett officiellt uppdrag. Angående samtalen med KGB-medarbetare förstod också den sovjetiska sidan behovet av anonymitet i vissa fall.

Beträffande arkivindex, lista över medarbetare osv var KGB beredd att gå ännu längre och göra en förteckning över alla dokument som borde ha funnits i detta konkreta fall. Varje rörelse för en krigsfånge dokumenterades mycket noga och kollegorna från KGB var beredda att överlämna en förteckning över alla sådana dokument. Också sovjetsidan var inställd på att vidga kretsen av arkiv för eftersökning av dokument.

Vidare välkomnades förståelsen för att särskilda regler skulle råda rörande tillgången till KGB-arkiven. Hela gruppen kunde knappast släppas in i ett eller annat arkiv.

Med dessa synpunkter föreslogs att meningsutbytet om procedurfrågorna skulle vara avslutat och att fullständig förståelse i huvudsak rådde mellan parterna.

von Dardel ville kommentera rörande synen på skriftliga instruktioner samt tillgång till material endast rörande RW-fallet. Vad gällde den första frågan efterlystes en pragmatisk inställning snarare än skriftliga instruktioner. Kanske kunde vardera sidan utse en medarbetare som följde arbetet på fältet och så småningom nedtecknade de skriftliga instruktionerna, om dessa var nödvändiga.

Den andra frågan - rörande vilka dokument arbetsgruppen fick tillgång till. Givetvis måste hänsyn tas till lagar och förordningar, men

samtidigt fick detta inte leda till att gruppen berövades möjligheten att ta del av några dokument över huvud taget. Det dokument som ifjol återfanns i centrala arkivstyrelsen rörande flyttning av RW och Roedel till Ljubljanka påträffades t ex i en dossier som inte hade med RW att göra, utan i en dossier för en tysk krigsfånge Kitschmann. Regler behövdes främst gällande vad som kan föras vidare till media, men så länge information förblev hos arbetsgruppens medlemmar då skadade den inte någon.

Zjuravljev höll med om behovet av pragmatism och effektivitet och sade att han kanske uttryckt sig oklart rörande de skriftliga instruktionerna. Det var inte i arbetsgruppens makt att sammanställa skriftliga instruktioner, men i vissa fall när experter utsågs att arbeta på gruppens uppdrag kunde skriftliga direktiv krävas, t ex till kriminalteknikerna. Sidorna hade tidigare talat om samma sak på olika sätt och hade två-tre punkter satts ned på ett papper hade frågan lösts för länge sedan. Direktiven kunde behövas för att påskynda arbetet.

Pragmatism fick inte stå i motsats till laglighet. Det var inte minst viktigt i Sovjetunionen som försöker röra sig i riktning mot rättsstat. I den nya situationen ville den sovjetiska sidan betrakta sig som medlem i ett gemensamt lag, som tillsammans med svenskarna ville uträtta detta arbete.

Magnusson föreslog att vi nu övergick till de konkreta frågorna. Några principiella motsättningar tycktes inte finnas om procedurfrågorna och problem fick lösas under hand. Behovet av externa experter var stort inte minst beroende på att arbetsgruppens medlemmar också hade andra plikter. Därför kunde särskilt rekommenderas medlemmar ur professor von

Dardels ✓ internationella kommission.

Zjuravljev ✓ förde fram två operativa frågor, 1) de tillresande SKL-experterna och, 2) definiering av frågelistan. Magnusson hade ingen invändning mot detta.

Zjuravljev ✓ sade att de sovjetiska rättskriminologerna var beredda att ta emot sina svenska kollegor efter det att en procedur bestämts för expertstudien samt ordningen för överlämnande av material fastslagits. Expertisen skulle enligt sovjetisk syn vara gemensam. Antingen kunde herr Vinogradov ✓ ta emot en svensk representant för bestämmande av proceduren eller så kunde någon av rättsexperterna komma överens med Vinogradov om detta vid ankomsten.

Magnusson förklarade att det var fråga om tekniska experter som sedan länge var beredda att tillresa för att avsluta analysen. Redan ifjol överlämnades experternas punkter om vilket arbete som måste genomföras. En kopia av denna lista kunde överlämnas

Det var bekant att de svenska experterna önskade mer jämförelsematerial, skrivet av Smoltsovs ✓ hand. För en tid sedan publicerades en artikel i Nezavisimaja Gazeta, vari nytt jämförelsematerial demonstrerades. Ytterligare sådant material vore värdefullt.

Vinogradov ✓ framhöll att det här gällde proceduren för överlämnande av material för den tekniska undersökningen. Vad avsåg artikeln i Nezavisimaja gazeta ✓ skulle den undersökas. Varken svenska eller sovjetiska sidan hade uttryckt något tvivel vid den hittills genomförda undersökningen att dokumentet skrivits av Smoltsov ✓.

Den fortsatta undersökningen hade den svenska sidan insisterat på. Nu borde avgöras vem som skulle vända sig till rättsinstitutet med anhållan om genomförande av undersökningen.

Magnusson frågade om den svenska sidan skulle kontakta det sovjetiska institutet direkt, varvid Vinogradov föreslog att kontakten gick via MID. KGB önskade närmare information om hur provmaterialet tekniskt skulle överlämnas.

Zjuravlov sade att denna fråga var av teknisk natur. MID kunde å arbetsgruppens vägnar vända sig till rättsinstitutet med anhållan om hjälp att genomföra provtagningen. Problemet bestod i att Smoltsovdokumentet var att betrakta som KGB's egendom och provtagning i och för sig kunde göras direkt där. Men eftersom KGB så att säga var "den inblandade sidan" kunde uppdraget läggas ut på rättsinstitutet. Därefter borde undersökningen av provet göras gemensamt i Sverige i närvaro av en sovjetisk expert. För att sammanfatta var de fortsatta stegen därför; 1) överlämnande av prov till de svenska experterna, med iakttagande av nödvändig juridisk procedur, plombering osv, samt, 2) genomförande av undersökning i Sverige med närvaro av sovjetisk expert, slutdiskussion och presentation av svensk rapport.

Magnusson sade att han lyssnat noggrant och inte kunde se något problem med den föreslagna uppläggningsen. I det från svensk sida redan överlämnade dokumentet stod också att den avslutande diskussionen skulle genomföras gemensamt.

Zjuravljev föreslog genomgång av nästa fråga. Den svenska sidan hade i sin PM av den 17 april, vid mötet Berner/Bakatin den 4 september samt i

Magnussons brev till Bakatin den 19 september framfört en rad frågor. Dessa kunde förslagsvis inkluderas i den gemensamma frågelistan.

Magnusson såg inget problem i detta, givetvis under förutsättning att listan kunde kompletteras med ytterligare frågor. Det fanns redan ett flertal.

Zjuravljov sade att gruppen måste börja med något, sedan kunde ytterligare tillkomma. Varje fråga borde behandlas självständigt, var för sig. Från sovjetisk sida fanns önskemål om att tillägga frågan om de vittnesmål som säger att RW var i livet efter 1947. Zjuravljov hade själv intensivt ägnat sig åt RW-ärendet sedan i augusti ifjol men indirekt haft med fallet att göra i trettio år. Det var bekant att den svenska sidan överlämnat mycket material, vitböcker osv. Nu fanns önskan att den svenska sidan presenterade de vittnesmål som enligt svenskt förmenande särskilt övertygande styrkte att RW varit i livet efter 1947, för genomförande av gemensam kontroll. Också dessa handlingar skulle betraktas som gemensamma när de överlämnades till arbetsgruppen. Den sovjetiska sidan kunde inte utesluta att ytterligare frågor senare skulle läggas till listan.

Magnusson betonade att en hel del material överlämnas under årens lopp, men att det givetvis fanns beredskap att överlämna ytterligare något som kunde vara av intresse. Det skulle ta någon tid innan detta kunde ske. Dessförinnan kunde vittnesmålen tas upp muntligt. Den svenska sidan var beredd att låta frågan ingå i den gemensamma listan.

Zjuravljov föreslog att den sovjetiske sekreteraren kunde uppdras att sammanställa denna lista, varvid Magnusson sade att en sådan sammanställning kunde

vara praktisk att ha, givetvis skulle den vara open-ended.

Zjuravljev påminde att listan då inte längre skulle vara svenska ambassadens PM utan ett gemensamt dokument.

Magnusson hade ingen invändning mot detta. Redan idag skulle listan dock kompletteras med nya frågor.

Zjuravljev sade att att Bakatin inte haft något att invända mot kompletteringar, men att det ändå måste vara skillnad på en open-ended lista och en evighetslista. Det gällde att vara pragmatisk.

Zjuravljev föreslog att mötet ajournerades till efter lunch och beklagade att den sovjetiska sidan pga ESK-mötet inte kunde ordna gemensam lunch för arbetsgruppen i något av MID's två gästhus..

Zjuravljev inledde eftermiddagssessionen med att lämna ordet till Nikonov, som övergick till föredragning av svaren på de svenska frågorna. Själv var han till skillnad från de flesta deltagarna i mötet inte veteran i RW-utredningen. Det var vid anhållan om ambassadör Berners möte med Bakatin han för första gången kom i kontakt med ärendet, och det var nu ett stort ansvar att medverka i klarläggandet av denna stora humanists öde. Utredningen kunde räkna med fullt stöd från KGB's sida.

Vid mötet Berner/Bakatin överlämnade den svenska sidan en rad nya frågor, varav de viktigaste gällde möten med äldre KGB-medarbetare och arkivarbete i huvudfonden för krigsfångar och internerade. Det kunde redan nu nämnas att Bakatin tagit positiv

ställning till den svenska sidans önskemål.

Vad gällde äldre KGB-medarbetare meddelades att sådana eftersökts i flera riktningar, först och främst på grundval av den svenska förteckningen, men listan hade också kompletterats i KGB. En grundförteckning med tjugotalet personer hade sammanställts, av vilka åtta visade sig ha avlidit, två saknades och tio alltjämt var i livet och dessutom bosatta i Moskva eller Moskvaområdet.

Dessa tio var Adamov, Bubnov, Burasjnikov, Jendovitskij, Kopelanski, Solovov, Stesnova, Grisjajev, Siomontjuk och Sjubnikov. Listan skulle överlämnas till den svenska sidan.

Såvitt bekant hade ingen av dessa lämnat tystnadslöfte rörande RW-ärendet. Inte desto mindre hade enligt överenskommelsen Berner/Bakatin personliga brev från KGB-ordföranden förberetts till alla tio.

Vilken procedur skulle följas för samtalen med dessa personer? Vi borde vägledas av principerna som överenskoms i början av mötet - gemensamhet och hänsyn till mänskliga rättigheter. Ingen kunde tvinga dessa personer att ge vittnesmål. Det var inget problem med deltagande av oberoende experter, emellertid borde man ta hänsyn till det psykologiska momentet. Samtliga var gamla och det var svårt att förutsäga hur de skulle komma att reagera på närvaro av ett stort antal personer.

Hur såg den svenska sidan på proceduren och vilka skulle kunna delta i samtalen? Hur kunde dokumentationen gå till?

Magnusson tackade för den intressanta informationen

och framhöll att det fanns full förståelse för de faktorer som nämnts. Samtalen borde föras av ett mycket begränsat antal personer, förslagsvis en från varje sida plus en oberoende representant, t ex en rysk parlamentariker eller någon från den internationella kommissionen. Därtill tolk.

Varje sida svarade lämpligtvis för sina egna anteckningar och vid behov kunde resultatet diskuteras i arbetsgruppen.

Nikonov✓ uppfattade denna inställning som klok och föreslog att proceduren ytterligare konkretiserades för att undvika eventuella beskyllningar om partiskhet. Hade den svenska sidan något emot om den första kontakten med dessa medarbetare togs av KGB, eller borde den tas av arbetsgruppen? Ännu hade medarbetarna inte kontaktats.

Magnusson utgick från att KGB under alla omständigheter måste skicka brevet eller ta telefonkontakt för att avtala mötena, varvid Nikonov✓ föreslog att herr Ziborov✓ tog dessa kontakter och deltog i samtalen från sovjetisk sida. Alla praktiska frågor kunde lösas direkt med honom.

Vad gällde dokumentationen rekommenderades inspelning på band och utskrift av officiellt protokoll, och för den händelse den intervjuade inte accepterade att samtalet spelades in kunde t ex den självständiga experten uppdras att föra anteckningar

Magnusson hade ingen invändning mot denna uppläggning och svarade på Ziborovs✓ fråga att besked om svensk deltagare i samtalen skulle lämnas ikväll eller imorgon.

Nikonov✓ övergick till frågan om krigsfångearkivet

och sade att Bakatin[✓] var positiv till den svenska förfrågan. Emellertid var arkivet underställt tre ämbetsverk - MVD, KGB och centrala arkivstyrelsen och tillstånd från endast ett av dem var otillräckligt. Arkivet innehöll tiotusentals mycket hemliga handlingar och det var inte helt i KGB's kompetens att avhemliga dessa, även om Bakatins synpunkter givetvis var av stor betydelse. Proceduren var att en statlig kommission fattade beslut om tillgång till handlingarna. Detta sades inte för att påstå att arkivstudier var omöjliga utan för att understryka att tillträdet var förknippat med vissa formella svårigheter. KGB åtog sig att lösa dessa formella frågor, men det skulle ta viss tid.

Det var vidare angeläget att bevara konfidentialiteten rörande de tiotusentals människoöden som fanns dokumenterade i arkivet. RW-ärendet fanns inte i denna fond. KGB hade gått igenom en del av materialet och Vinogradov[✓] hade talat med en militärhistoriker som arbetat där. Denna person skulle kunna vara den oberoende expert som den svenska sidan talat om. Tillträdesfrågan skulle lösas men arbetet kunde inte inledas i morgon

Till dagens möte hade medförts några dossieer - fängelseakterna rörande Loyda[✓] och Kitschmann[✓] samt förundersökningsmaterialet för dessa ur KGB-s arkiv. Om det redan genomförda arbetet i KGB-arkiven skulle dock Vinogradov[✓] senare berätta i större detalj.

Under den närmaste tiden skulle den svenska sidan erhålla ytterligare två dokument - ett av dessa hade återfunnits med hjälp av den svenska frågan om Michail Tolstoj-Kutuzov[✓], det andra återfanns efter ganska svåra efterforskningar. De kunde inte uppvisas idag eftersom de var föremål för expertstudium. Någon hade på sin tid målat över

Wallenbergs och Langfelders [✓]namn på dessa dokument.

Innan ordet överlämnades till Vinogradov [✓]önskade Nikonov [✓]betona Zjuravljovs [✓]tanke att varje fråga skulle ses som ett enskilt ärende, och att en gemensam procedur skulle överenskommas för behandlingen av varje sådant ärende. Det var viktigt att komma överens om när frågan avgjorts, vissa var utan tvekan omöjliga att avgöra. Många personer var engagerade i sökningen efter dokument och vissa arkivmedarbetare förtvivlade nästan. Vid noggranna genomgångar av arkiven kommer de fram till att dokument som borde finnas där faktiskt är försvunna eller förstörda.

Zjuravljov [✓]inflikade att det var frågan om en balans mellan open-ended och oändlighet.

Magnusson tackade för den intressanta redogörelsen och framhöll att det på svensk sida föreföll tidigt att tala om att sätta punkt när arbetet just inletts, men visst fanns en beredskap om att tala om arbetets avslutning när man kommit en bit framåt.

Vad gällde arkiven hade främst krigsfångefonden nämnts därför att vi saknade kunskap om andra. Givetvis fanns intresse också för andra arkiv. Visst fanns förståelse för arkivmedarbetarnas frustration och just därför kunde det vara en poäng att utnyttja andra arkivexperter, som kunde avlasta dessa.

Tack uttrycktes för beredskapen av avlägsna hinder avseende tillträde till arkiven. Den expert som tidigare arbetat i MVD-s arkiv hade gjort gällande att problemet med hemligstämpeln uppstod när ett dokument skulle tas ut ur arkivet.

Slutligen rörande militärhistorikern, vem var det?

Vinogradov sade att han hette Galitskij och tidigare hade arbetat i den aktuella fonden.

von Dardel sade med anledning av orden om arkivmedarbetarnas frustration att den internationella kommissionen i Vladimirkfängelset på sex dagar gått igenom 100 000 arkivkort och mött stor samarbetsvillighet från den lokala arkivpersonalen. De hade varit stimulerade av det gemensamma arbetet. Kanske kunde detsamma ske nu.

Magnusson undrade om namnet Weindorf funnits med på den ursprungliga listan över KGB-medarbetare, varvid Nikonov sade att hans namn fanns på listan, men att inga uppgifter om hans adress återfunnits. Magnusson tillade att han enligt uppgift varit i livet 1971. Vid sidan av dessa förhørsledare vore det också intressant att tala med äldre arkivmedarbetare.

Nikonov noterade att frågan tagits upp i den svenska listan.

Magnusson efterfrågade uppgifter om Zoja Voskresenskaja-Rybkina som 1941-44 arbetade vid ambassaden i Stockholm, varvid Nikonov genmälde att hon var en känd barnboksförfattarinna, som, om hon var i livet, var över nittio år. von Dardel tillade att det främst var hennes man, en NKVD-överste, som intresserade oss.

Magnusson undrade om några uppgifter fanns rörande Statskevitj, Semitjastnyj och Ponomarev. Kanske kunde Smoltsovs son eller sonson återfinnas, liksom förre högt uppsatte KGB-tjänstemannen Bobkov.

Nikonov önskade kommentera. Vad gällde överlämnande av topphemligt material uppstod enligt sovjetisk

lagstiftning problem med hemligstämpeln betydligt tidigare än vid överlämnandet. Frågan fick inte förenklas, den skulle lösas , men det tog viss tid. Angående de nämnda namnen hade två, vad Nikonov kunde se, direkt anknytning till KGB - Bobkov och Semitjastnyj. De övriga var privatpersoner och schemat med Bakatins brev osv kunde knappast användas rörande dessa. Kanske kunde de övriga tillskrivas från hela kommittén, eller rent av utan den formella vägen.

Magnusson ansåg det sista förslaget bra och sade angående hemligstämpeln att kanske någon av de experter som redan arbetat i arkiven kunde fortsätta utan problem.

Guljaiev invände att denna väg inte skulle vara framkomlig nu. Han hade tagit personligt ansvar för överlämnande av vissa dossieer i enlighet med en tidigare presenterad lista över ärenden. Nikonovs väg skulle vara mer resultatgivande och realistisk.

Nikonov önskade förklara för att undanröja oriktiga föreställningar. När det gällde utlämning av konkreta handlingar, rörande en konkret person då kunde frågan lösas av en chefsperson, som påtog sig personligt ansvar för handlingens utlämnande. Detta hade herr Guljaiev gjort vid fjolårets utredning. Men om det handlade om ett stort material av topphemliga dossieer och alla måste undersökas blev det svårare för en ledare att ta personligt ansvar. Då krävdes att en mer officiell väg valdes.

Idag när en särskild kommission gick igenom lagligheten i MVD:s arbete måste man ha särskild förståelse för behovet av en officiell utformning av arkivarbetet.

Magnusson framhöll att han hade full förståelse för de redovisade synpunkterna samt att avhemligandet skulle ta viss tid. Det var bättre att gå grundligt tillväga och nå fullständig klarhet. Kanske kunde man tänka sig ett samarbete mellan den nämnda militärhistorikern och någon av de oberoende forskare som tidigare arbetet i dessa arkiv. De kunde ta kontakt och komma överens.

von Dardel✓ frågade hur länge ett topphemligt dokument förblev hemligt - var det fyrtio-femtio år?

Nikonov✓ sade att det var en komplicerad fråga, i synnerhet som det i Sovjetunionen inte fanns någon arkivlag. En sådan skulle antas , men förmodligen inte i år. Även om lagen antogs och dokumenten så att säga förststatligades, skulle de en tid förbli hemliga. En särskild statlig kommission skulle avhemliga dem. Kommissionen utsågs i sin tur av ministerrådet. Nu fanns dock inget ministerråd och den politiska situationen i landet kunde på detta sätt påverka arbetsgruppens arbete.

I praktiken måste nu utnyttjas det faktum att arkivlagstiftning saknas och att arbetsgruppen kunde dra nytta av luckor i reglementet för sina egna syften.

Zjuravljev✓ tillfogade att gruppen visserligen kunde utnyttja den förvirrade lagstiftningssituationen, men att samvetet samtidigt måste förbli rent med referens till de lagar som kommer att antas. Också den svenska arkivlagen var föremål för sovjetiskt intresse. På den brittiska sidan var än idag vissa dokument från Krimkriget hemliga.

Nikonov✓ önskade illustrera hur känsligt arkivarbetet kunde vara. Som bekant satt Solzjenitsyn✓ och RW båda

i Ljubjanka ✓ och det var inte uteslutet att de sett varandra. Solzjenitsyndossieren fanns i KGB-s arkiv och många krävde nu att den offentliggjordes. Utan Solzjenitsyns ✓ personliga samtycke var detta dock ej möjligt, eftersom den kunde innehålla känsligt material vars publicering stod i strid med MR-principer. Detta var ett ärende, men det fanns tusentals av liknande slag.

Magnusson framhöll att den svenska sidan hade förtroende för det arbetssätt som Nikonov ✓ skisserat.

Vinogradov ✓ inledde sin redovisning med kommentaren att han tillhörde en kategori, som kände en psykologisk barriär i det gemensamma RW-arbetet. Det faktum att RW avlidit i Sovjetunionen och att dennes broder (som till det yttre dessutom var ganska lik RW) ingick i den gemensamma gruppen innebar att dagens KGB-medarbetare med hänsyn till tjänsteplikten i första hand fick bära den moraliska skulden. Sökandet efter dokument gav inte alltid önskat resultat och ibland uttalades misstroende mot KGB, men i arbetet med rehabiliteringen av Stalintidens offer hade detta hänt många gånger.

Därför var Vinogradov ✓ särskilt glad över att von Dardel ✓ tackat för hans personliga insats, eftersom främst professor von Dardel ✓ motiverade det fortsatta sökandet efter svar i RW-ärendet. De dokument som kastade ljus på ärendet hade hittills uteslutande återfunnits i KGB's arkiv, dock visade det sig genom historien att viktiga dokument ibland kunde återfinnas av en tillfällighet och på helt oväntade platser.

Vinogradov ✓ övergick till en redovisning av svaren på de svenska frågor, med referens till dessas nummer

/se bilaga 3/.

Fråga 1: RW's tillhörigheter hittades av en slump 1989 vid genomgång av icke systematiserat arkivmaterial, pärmar mm. Omständigheterna hade tidigare beskrivits ganska detaljerat. Det skulle vara möjligt att få träffa den medarbetare som återfann sakerna, men en procedur om hur detta ska ske måste överenskommas.

Magnusson önskade först framhålla att om det tidigare funnits misstroende, vilket i viss mån var sant, hade detta varit riktat mot myndigheterna, som hävdade att inget material fanns, men senare ändå presenterat nya dokument. Nu var det en ny situation

Vad så gällde den första frågan kunde man tänka sig att medarbetaren inbjöds till denna grupp för att berätta och svara på frågor. Anledningen till att frågan ställts var givetvis att här kunde noteras en avvikelse från mönstret.

Nikonov påpekade att allt som gällde RW var en allvarlig avvikelse från den normala ordningen, vilket i viss utsträckning också förklarade den ovanliga platsen för fyndet av tillhörigheterna.

Den svenska sidans misstro var därför förståelig. Det fanns mycket få precedensfall till detta. Vad avsåg mötet med medarbetaren så kunde denna inbjudas till arbetsgruppen.

Persson undrade om det fanns några speciella nummer på dokumenten som rörde RW och Langfelder, varvid Vinogradov frågade vilka dokument som avsågs. Persson refererade till tillhörigheterna som överlämnats 1989.

Vinogradov sade att dessa varit inslagna i brunt papper utan något som helst nummer.

von Dardel frågade vad numret 159 på Smoltsovrapporten stod för och under vilka omständigheter denna återfunnits. Hade den hört till Berijas eller Abakumovs dossieer?

Vinogradov sade att detta ej var riktigt. På Smoltsovrapporten fanns numren 12 och 159. Rapporten hade återfunnits i en samling dokument med allmän brevväxling i RW-ärendet, förfrågningar, brev, svenska ambassadens noter. Smoltsovdokumentet kom kanske in i samlingen på femtiotalet inför Gromykos memorandum.

I fängelsehandlingar har Smoltsovdokumentets ursprungsdossier eftersökts, i synnerhet sedan herr Magnusson tidigare ställt frågan.

Magnusson undrade vilken KGB's förklaring var till att tillhörigheterna hamnat där de hamnat. Fanns där mer material? Var det stora mängder?

Vinogradov svarade att allt material gått igenom när RW-sakerna hittats, men inget annat rörande RW återfunnits. Exempel på annat material var VTjK's verksamhetsberättelse under fyra år på mikrofilm och där fanns handlingar som inte alls hade med verksamheten att göra. Den som återfann tingen hade intervjuats av KGB's presstjänst men materialet hade inte publicerats än.

Zjuravljov föreslog att diskussionen på denna punkt återupptogs vid nästa sammanträde, då medarbetaren själv närvar.

Magnusson hade ingen invändning mot det.

Nikonov tillade att samma person återfunnit andra dokument som rörde RW-ärendet. Vinogradov tillade att det var en av arkivmedarbetarna, som dock önskade förbli anonym. Redovisningen av frågesvaren borde fortsätta utan följefrågor, eftersom 22 frågor återstod.

Magnusson accepterade detta under förutsättning att följdfrågor kunde ställas vid ett senare tillfälle.

Vinogradov övergick till fråga 2: Det var ett standardregistreringskort från ett fängelsekartotek. Kartoteken i Lefortovo och Lubjanka hade bevarats men RW's kort saknades. Hur skulle resultatet av denna prövning formaliseras?

von Dardel undrade vilket kort som avsågs, var det det som överlämnades med föremålen 1989, varvid Vinogradov invände att det var okänt vem som tagit det kortet ur kartoteket och när. Hur skulle undersökningsresultatet rörande kartoteket formaliseras?

Magnusson sade att undersökningsresultat inte kunde formaliseras förrän följdfrågor formulerats och besvarats, varvid Vinogradov förklarade att informationer av detta slag i hans organisation bekräftades av de som erhållit den, med stämpel.

Vinogradov fortsatte med fråga 3: Inga andra dokument hade påträffats om RW's död, och ingen information bekräftade heller att RW varit i livet efter 1947. RW fanns ej bland dömda eller efterspanade i MGB/KGB's register.

KGB-ordföranden Bakatin hade den senaste tiden till alla lokala KGB-organ, fängelser och MVD-avdelningar sänt telegram med anhängan om information om RW. De

flesta hade redan svarat, inklusive organen i suveräna republiker, men ingen ny information om RW hade erhållits. Ett telegram från Tjumen innehöll dock rekommendationen att eftersöka namngivna Smersjmedarbetare från andra ukrainska fronten, vilka kunde ha upplysningar om varför RW arresterats. Dessa personer hade eftersökts och två var döda. En med namnet Soroka avslutade sin tjänstgöring i MVD i Moldavien och eftersöktes där. Var han i livet skulle namnet inkluderas i listan.

Fråga 4: RW's personliga file hade inte återfunnits. Sådana dossieer saknades även vad gällde Gerstenberg, de Mohr, Thillesen, Hinkeldai och Stagel. I krigsfångearkivet hade RW's dossier ej återfunnits. Också i krigsfångekartoteket hade RW's namn eftersökts utan framgång.

Dokumentet vittnade vidare om att RW varit fängslad under sitt namn. Ytterligare kontroller fortsatte dock.

Ett femtiotal dossieer rörande fångar med anknytning till RW hade dock återfunnits och skulle visas för den svenska sidan när nödvändig procedur härför utarbetats.

Fråga 5: Trots information om att RW varit arresterad i Lefortov och inre fängelset fanns inga uppgifter om förundersökning eller dom. I registreringsjournaler för undersökningsmål fanns inte hans namn.

Fråga 6: Inget operativt material om RW eller Langfelder hade återfunnits.

Nikonov tillade att en ny kontroll krävdes på denna punkt. Det kunde finnas material i andra dossieer rörande krigsfångar.

Vinogradov övergick till fråga 7: Ett parallellt arbete genomfördes rörande Langfelder. Lunjevs brev hade redan överlämnats till svenska sidan. Arbetet fortsatte.

Zjuravljo tillfogade att också MID eftersökte uppgifter härom i sitt arkiv. I synnerhet försökte man spåra vad som hände med Lunjevs brev till MID.

Vinogradov kommenterade de önskemål som framstälts i den svenska sidans frågepromemoria. 1) frågan hade redan diskuterats. 2) samtal med arkivmedarbetare skulle genomföras så snart den svenska sidan preciserat vilken specialisering dessa arkivmedarbetare skulle inneha. Magnusson bad att få återkomma med besked.

Vinogradov sade att personliga dossieer återfunnits vad gällde följande fångar: Pelkonen, Kitschmann, Richter, Adelman, Rodde, Stigel, Loyda, Grossheim, Hille, Hatz, Bergemann, Supprian, Wallenstein, Hofstetter och Schlitter. Bara dossieerna rörande Kitschmann och Loyda innehöll uppgifter om RW.

Undersökningsdossieer hade funnits rörande Richter, Loyda, Kitschmann, Pelkonen, Huber, Kraft, Thomsen, Schlitter, Rodde, Thillesen, de Mohr, Hinkeldal och Adelman. Bara i Thomsens akt fanns vittnesmål om RW, av vilka en del redan överlämnats.

Nikonov sade att den svenska sidan skulle få bekanta sig med detta material.

Vinogradov övergick till önskemål 5: Nikonov hade redan givit detaljerat svar rörande Smersjmedarbetarna.

Önskemål 6: En upprepning av tidigare fråga. Några operativa dossieer rörande RW och Richter hade inte återfunnits.

Angående de kompletterande frågorna överlämnade den 4 september:

Fråga 1: Det fanns inga informationer i KGB's arkiv om utväxling av Stig Wennerström mot RW eller annan person. Här önskades ytterligare information från den svenska sidan.

Fråga 2: Något underlag till svaren 1947 respektive 1957 hade inte påträffats i KGB's arkiv. En kopia av PM från 1957 fanns i arkivet. Personer som kunde ha medverkat i utarbetandet av detta svar eftersöktes.

Zjuravljov sade att dossieer rörande RW-ärendet avhemligades nu i MID, men något nytt skulle knappast framkomma. Kanske kunde något framkomma ur brevväxlingen mellan ämbetsverken. Vad gällde Gromykos memorandum hade ännu inget underlag påträffats. Sökningen fortsatte dock, såväl för att klargöra RW's öde som för att förstå hur detta dokument kommit till. Vissa sade nu att en del dokument på den tiden upprättades på muntlig order, eller hämtades färdiga från andra ämbetsverk. Det fanns inget som sade att det var så i detta fall. Alla dokument skulle dock öppnas för den svenska sidan.

Vinogradov fortsatte till fråga 3: Det hade inte kunnat fastställas vilka efterforskningar som gjordes på 40- och 50-talen. På senare tid hade dock noggranna genomgångar gjorts av arkiv, frågor framförts till andra centrala och lokala institutioner. Före RW's släktingars och internationella kommissionens ankomst och arbete i

Vladimir² klargjordes att RW's kort inte heller fanns där eller i något annat kartotek.

Fråga 4: Frågan hade redan besvarats.

Fråga 5: Termen "särskilt viktig fånge" bestämdes av MGB's ledning. Brevväxling av det slag som nämnts skulle återfinnas i fängelseakten.

Fråga 6: Angående flyttning av ärenden från MVD till KGB. Vilka konkreta ärenden skulle det gälla? Ärenden hade överförts från MVD till KGB med anledning av rehabiliteringsarbetet.

Fråga 7: Grossheim²-Krisko hade nämnt Tolstoj²-Kutuzovs namn och sagt att han kände denna person ytligt. Efterforskning av uppgifter rörande Tolstoj-Kutuzov fortsatte. Det fanns uppgifter om att Tolstoj-Kutuzov givit karakteristik av RW, men denna hade inte bevarats.

Sista frågan: Rörande fonden 451 hade Nikonov² redan givit vederbörlig förklaring. Vad gällde kontakten med Moskväs KGB-chef Sevostjanov² fanns inget att invända.

Därtill en komplettering. I en registerbok för förflyttning av fångar hade återfunnits RW's och Langfelders² namn: RW på tre ställen, varav namnet på ett ställe bortskrapats och på två ställen överstrukits med tusch. Sista noteringen den 1 mars 1947. I samma bok återfanns Langfelders namn fyra gånger överstruket med tusch. Sista datum den 23 juli 1947.

Nikonov² förklarade att expertresultat skulle överlämnas till den svenska sidan. Av vad som hittills kunnat utrönas hade namnen överstrukits

redan 1947. Också de svenska experterna skulle kunna beredas tillträde till dessa dokument.

Vinogradov förklarade att dokumenten återfunnits sedan material studerats vilket tidsmässigt låg i närheten av Kitschmandokumentet. I registerboken återfanns utstrukna namn, och när medarbetaren höll sidan mot ljuset framträdde RW's namn, varefter hela journalen studerats.

Magnusson undrade om också andra namn varit överstrukna, varvid Nikonov påpekade att ytterligare två namn, som tidigare aldrig påträffats i RW-sammanhang upptäckts. Dessa undersöktes nu.

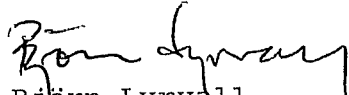
Vinogradov sade att preliminärt resultat från undersökningen väntades per telefon idag.

Zjuravljov sammanfattade att konturerna för det fortsatta arbetet nu kunde anas.

Efter en kort diskussion om fortsatta steg i arbetet överenskoms att Zjuravljov och Magnusson under den kommande veckan skulle sammanträffa för att gå igenom utestående frågor.

von Dardel aktualiserade frågan om Willy Roedel, varvid Nikonov sade att dennes fängelseakt saknades, men att det ur en registerbok framgick att han sänts till läger. Det borde därför vara möjligt att återfinna hans lägerdossier. Emellertid infann sig känslan att ju längre efterforskningarna pågick desto oftare upptäcktes att dokument som borde finnas var försvunna.

Sidorna tackade därefter för dagens diskussion.

Björn Lyrvall

Sovjetisk delegation till RW-arbetsgruppsmöte den 26/9-1991

Sergej Zjuravljov, biträdande avdelningschef, MID

Vjatjeslav Nikonov, KGB'ordförandens assistent

Vladimir Guljajev, chef fängelsestyrelsen (GUID), MVD

Vladimir Vinogradov, KGB-medarbetare, vice arkivchef

Andrej Ziborov, KGB-medarbetare

Igor Demko, 1:e sekreterare MID (sekreterare)

Aleksander Sjapel, attaché MID (tolk)

Bilaga 2.

Svensk delegation till RW-arbetsgruppsmötet den 26 september 1991

Hans Magnusson, minister Sveriges Ambassad

Guy von Dardel, RW-s halvbroder

Martin Hallqvist, kansliråd UD

Carl Persson, fd rikspolischef (konsult)

Björn Lyrvall, andre ambassadsekreterare (sekreterare)

Magnus Dahnberg, andre ambassadsekreterare (tolk)

Bilaga 3.

1. På vilket sätt återfanns det material som överlämnades 1989, d v s pass, ID-kort, pengar m.m.?
2. Från vilket kartotek kom det kort som hörde till detta material? Har detta kartotek bevarats? Har huvudkartoteken för fängelserna Lefortovo och Lubjanka bevarats?
3. En fånges död dokumenterades redan på 1920-talet på flera sätt. Vilka källor, förutom Smoltsov-dokumentet, kan bekräfta Wallenbergs död i juli 1947? (T ex vakthavandes rapport i fängelset).
4. Var befinner sig RW:s personliga file? Även om han var krigsfånge måste en fängelseakt finnas. Akter för tio fångar, som givit vittnesmål om RW saknas i inrikesministeriets arkiv. Om RW:s personliga file förstörts, var finns det skriftliga beslutet om förstörelse? Är det bekant att fängelseakter /inte personliga files/ förstörts? Kanske befann sig RW i fängelse under främmande namn eller under ett nummer.
5. RW åtalades uppenbarligen inte officiellt, d v s det fanns inget dokument om arrest. Hur registrerades förhören av honom? Om ingen officiell undersökningsfile upprättades, måste en annan file ha funnits där hans vittnesmål bevarades. Många krigsfångar åtalades först 5-6 år efter omhändertagandet och lika lång obruten fängelsevistelse. Vittnesmål lämnade under dessa år bevarades någonstans. Det måste finnas en sådan akt också rörande RW.
6. Det finns skäl att anta att vissa av dem som sammanträffade med Wallenberg och Langfelder lämnade upplysningar om dessa samtal till undersökningsledare /eller fängelseadministrationen/? Dessa informationer måste naturligtvis ha samlats någonstans. Var? Var finns det operativa materialet rörande RW och L?

7. Det är nödvändigt att göra en grundlig kontroll
av Langfelder.

Bilaga 3 (forts)

Kommissionen skulle vilja:

1. Träffa den medarbetare som fann materialet som överlämnades 1989.
2. Samtala med äldre arkivmedarbetare från KGB:s arkiv, som är väl förtrogna med den tidens arkivpraxis
3. Bekanta sig med personliga files för de fångar som sammanträffat med RW och L. Det är: Schlitter Valter (möjligen Schauer), Rodde/Roedel, Tilessen Verner, Berger Lejser, Demor Claudio, Hinkeldai Heinz, Adelman Rudiger, Tjatlosj Ferdinand.
4. Finns det i undersökningsmaterialet rörande några fångar spår från förhör avseende RW och L från slutet av juli 1947? Önskan att undersöka detta. Det gäller: Richter Gustav, Lojda Hans, Kitchman Horst, Pelkoneh Ero, Huber Ernst, Kraft Ernst.
5. Är de "Smersj"-MGB-medarbetare fortfarande i livet som var insatta i ärendena och kan ha varit informerade om RW. Vilka är deras namn och fadersnamn, födelsedata och om möjligt adresser. I första hand rör det sig om följande personer: Solovov (Boris Aleksejevitj), Grisjajev, Kartasjov, Sjubnjakov, Maklanov, Maslennikov, Siomontjuk, Bubnov, Stesnova, Asinkritov, Asenkratov, Pyrenkov, Vorobjev, Smiritskij, Kopeljanskij, Endovitskij, Kuzmisjin, Adamov, Sinitsin överstelöjtnant Leonid Kotjubejev (som arbetade i KGB 1978).
6. Bekanta sig med RW:s och Gustav Richters operativa files.

Bilaga 4.

A. Frågor överlämnade redan i april.

B. Kompletterande frågor.

1. Uppgifter förmedlades 1966 om att den sovjetiska sidan var beredd föreslå en utväxling av Raoul Wallenberg mot spionen Stig Wennerström. Vilka uppgifter finns härom i sovjetiska arkiv? (Kommentar: Kan departementet ta fram de uppgifter vi har i UD:s arkiv?)

2. Det skulle vara värdefullt att ta del av det bakgrundsmaterial som iordningsställdes såsom underlag för den sovjetiska noten 1947 resp Gromykos memorandum 1957.

3. Vilka sovjetiska utredningar har egentligen tidigare gjorts? Vid Wallenbergkommissionens besök i Vladimirfängelset 1990 framkom ju att inga efterforskningar tidigare bedrivits där.

4. Blev RW någonsin dömd?

5. Vad innebar uppgifterna i en del arkivdokument att två fångar "hade haft kontakt med en särskilt viktig fånge"? Det skulle vara intressant att ta del av korrespondens mellan överstyrelsen för krigsfångar och MGB för de personer som nämnts i tidigare överlämnade frågelista. Har KGB följt upp detta tips?

6. På MVD:s arkiv säger man att många undersökning och fängelseakter de senaste åren överförts till KGB. Där borde finnas en del av intresse för detta fall.

7. Mikail Tolstoj[✓]-Kutuzov arbetade vid tiden för Budapests fall på den svenska beskickningen och hade där särskilt ansvar för att skydda sovjetiska intressen i Ungern. Han organiserade också vård för sovjetiska krigsfångar, men efter sovjetiska arméns inträngande i Budapest övergick han till den sovjetiske kommendanten för att svara för utlänningsbyrån. T-K bör ha rapporterat mycket om RW:s verksamhet. Det finns också uppgifter om att han var sovjetisk agent. Han dog, som belgisk medborgare, på Irland 1980. Vilka uppgifter finns om honom?

KOPIA TILL:

ÅTGÄRD:

UTR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

BISTAANDSMIN

SS SAMUELSSON

SB

INX UTRIKESDEP
Dnr...../.....

1991-10-15

P 2 EN

INKOM UD 1991-10-15

AMBASSADEN MOSKVA

1991-10-15

UD STOCKHOLM

DNR 955 ✓ FOER KABS, POLCH, POL 1, SB (HAFSTROEM),
BISTAANDS/MR-MIN

RE WALLENBERG

18/10 Per Anger set

22/10 Mike Lagergren
set

sent till högsk

all

by

FORTS

RE WALLENBERG

P R I M O. TILLSAMMANS MED MAGNUSSON TILLBRINGADE JAG IGAAR HELA EFTERMIDDAGEN I SOVJETISKA UTRIKESMINISTERIETS (MID) ARKIV FOER GENOMGAANG AV VAD DE HAR I WALLENBERGFRAAGAN (CA 15 DOSSIERER, FLERTALET RAETT TUNNA). DETTA HAR NU AVHEMLIGATS FOER OSS (OCH I FRAMTIDEN AEVEN FOER ANDRA) MED BLOTT 30-AARS REGEL. DET VORE DOCK MOEJLIGT FAA TILLGAANG TILL MATERIAL AEVEN FRAAN TIDEN EFTER 1961, OM VI SPECIFICERAR. ARKIVCHEFEN OCH HNNS VICE TOG EMOT OCH EN EXPERT STAELIDES TILL VAART FOERFOGANDE OCH SVARADE VILLIGT PAA FRAAGOR OM PARAFFER OCH HANDSKRIVNA KOMMENTARER PAA DOKUMENTEN. EN RAETT STOR DEL AV PAPPREN UTGOERS AV NOTEVAEXLING MED SVENSKA AMBASSADEN OCH SANTALSUPPTECKNINGAR FRAAN MOETEN MED SVENSKA FOERETRAEDARE. FOER MIN DEL GAV NAAGRA DETALJER I DEN DEL AV DOKUMENTATIONEN SOM VI HANN LAESA MYCKET OEVERTYGANDE ANTYDAN OM ATT WALLENBERG FAKTISKT AVLED 17 JULI 1947 (SE SAERSKILT OCTAVO). RESULTATET AV VAAR GENOMGAANG REDOVISAS NEDAN UNDER SECUNDO MED MINA EGNA KOMMENTARER.

S E C U N D O. FOERST I FEBRUARI 1947 MEDDELADE FEDOTOV (INFORMATIONSKOMMITTEN) TILL NOVIKOV (CHEF SKANDINAVISKA AVDELNING I MID) ATT RW BEFANN SIG I MGB:S FOERSVAR OCH LOVADE ATT UNDERRAETTA MOLOTOV PERSONLIGEN OM MGB:S VIDARE AATGAERDER I DENNA SAK. 13 MAJ 1947 SKRIVER VICE UTRIKESMINISTER VYSJINSKIJ PM TILL UTRIKESMINISTER MOLOTOV. V. PAAPEKAR ATT SVENSKARNA IDELIGEN AATERKOMMER I FRAAGAN OM W., ATT MID UPPREPADE GAANGER VAENT SIG TILL SMERSJ MEN ALDRIG FAATT NAAGOT SVAR, ATT MAN MAASTE TA REDA PAA VAD SOM HAENT. HAN BAD DAERFOER MOLOTOV ENTRAEGET TA UPP FRAAGAN MED ABAKUMOV (STATSSAEKERHETSMINISER DIREKT UNDER STALIN) OCH "BE OM FOERSLAG SAA ATT AERENDET KAN SLUTFOERAS". DEN 18 MAJ SAENDER MOLOTOV DETTA PM TILL ABAKUMOV MED PAASKRIFT "VAR GOD RAPPORTERA TILL MIG".

T E R T I O. DEN 7 JULI 1947 SKRIVER VYSJINSKIJ SJAE LV TILL ABAKUMOV OCH ANGER ATT FOERRE AMERIKANSKE HANDELSMINISTERN (SENARE PRESIDENTKANDIDATEN) HENRY WALLACE VAENT SIG I FRAAGAN TILL SOVJETISKE AMBASSADOEREN I WASHINGTON. VIDARE LIGGER SVENSKARNA PAA ENTRAEGET. DAA FINNS DET SAEGER V. VISSA FRAAGOR SOM BOER KLARLAEGGAS OCH RAEKNAR SEDAN (SINISTERT NOG) UPP FEM-SEX STYCKEN SOM ALLA HAENFOER SIG TILL W:S FASTTAGANDE I BUDAPEST. "VAR TOGS HAN, FICK HAN PROMENERA FRITT, VAR DET STRIDER ELLER BOMBARDEMANG I NAERHETEN, TRAEFFADE HAN NAAGON ELLER FICK HAN MOEJLIGHET TILL KONTAKT MED UTMOMSTAENDE" ETC. INTRYCKET SOM GES AV

FORTS

FRAAGORNA AER TYDLIGT ATT VYSJINSKIJ FOERUTSAAG EN VERSION ATT W. DOETT I BUDAPEST - DVS DEN VERSION SOM SENARE I AUGUSTI GAVS SOHLMAN AV VICE UTRIKESMINISTER MALIK. ✓

Q U A R T O. ENLIGT PAATECKNING MED BLAECK PAA ETT BREV DEN 22 JULI 1947 DAER VYSJINSKIJ BER ABAKUMOV PAASKYND A SVARET OM W. STAAR DET ATT DENNA FRAAGA BEHANDLATS I PERSONLIGT BREV FRAAN ABAKUMOV TILL MOLOTOV DATERAT 17 JULI 1947, ALLTSAA DOEDSDAGEN ENLIGT SMOLITSOVRAPPORTEN OCH DEN SENARE (1957) OFFICIELLA VERSIONEN. DETTA BREV AATERFINNS EJ I MID:S ARKIV TROTS EFTERFORSKNINGAR. SJAELVFALLET KOMMER VI ATT EFTERLYSA DET FRAAN KGB:S OCH CK:S ARKIV, MEN MED STOR SANNOLIKHET HAR DET FOERSTOERTS. ONEKLIGEN AER DET LITE MAERKLIGT ATT ABAKUMOV FANN DET LAEMPLIGT ATT SAETTA PAA PRAENT ATT WALLENBERG DOETT (OM DET NU VAR DET SOM STOD DAER) NAER NAAGOT SENARE STORT MASKINERI DRAS IGAANG FOER ATT DOELJA WALLENBERGAFFAEREN.

Q U I N T O. DEN 9 AUGUSTI 1947 SKRIVER VYSJINSKIJ I EN PM TILL MOLOTOV ATT SOHLMANS SAMTAL MED VICE UTRIKESMINISTER MALIK DEN 12 JULI (SOM MALIK DELGIVIT FOERST DEN 7 AUGUSTI) AER ETT TILLFAELLE ATT GE ETT ORDENTLIGT (UNG) SVAR OM RW. TILL PM:EN BIFOGAR VYSJINSKIJ ETT UTKAST TILL SVAR, SOM MOLOTOV MED EN PAATECKNING SAMTYCKER TILL, SAA NAER SOM PAA NAAGRA SMAERRE KORRIGERINGAR SOM LAETT KAN UTLAESAS.

S E X T O. UTFOERLIGA PM FINNS SENARE (T EX 5 JULI 1952) MED BESKRIVNING AV VAD SOM FOERREKOMMIT I AERENDET, BYGGT PAA ARKIVSTUDIER MEN DAER VEDERBOERANDE TJAENSTEMAN PAA MID FAEST SIG VID PRECIS DE PUNKTER I MATERIALET SOM JAG ENLIGT OVAN UPPMAERKSAMMAT. I MID-REKOMMENDATIONERNA TILL CENTRALKOMMITTEN (DAER DE SLUTLIGA BESLUTEN JU ALLTID TOGS) SAEGS DOCK FRAM TILL 1956 BLOTT ATT MAN BOER UPPREPA VERSIONEN ATT W. TROLIGEN DOETT I BUDAPEST OCH I VILKET FALL SEDAN 1945 VAR HELT OKAEND FOER SOVJETISKA MYNDIGHETER.

S E P T I M O. 30 JANUARI 1956 SKRIVER TAGARINOV PM TILL VICE UTRIKESMINISTER GROMYKO OCH REKOMMENTERAR STOERSTA MOEJLIGA KLARHET I FRAAGAN SOM INFEKTERAR SVENSK-SOVJETISKA RELATIONER. UNDEN SAEGS HA SAGT TILL SOVJETISKE BESKICKNINGSCHEFEN I STOCKHOLM ATT SVENSKA REGERINGEN SKULLE NOEJA SIG MED EN UPPGIFT OM WALLENBERGS DOED OM DEN KUNDE HAENFOERAS TILL BERIA. ✓

O C T A V O. SAA KOMMER DAA DEN 28 APRIL 1956 EN SKRIVELSE TILL CENTRALKOMMITTEN UNDERTECKNAD AV UTRIKESMINISTERN (TILLIKE VICE PREMIAERMINISTER) MOLOTOV SAMT AV KGB-CHEFEN SEROV ✓ (OCH ENLIGT BLAECKANTECKNING UTARBETAD I MID, KGB OCH INRIKESMINISTERIET) MED UTFOERLIG REDOVISNING AV AERENDETS BAKGRUND OCH REKOMMENDATION OM AENDRAD POLITIK. DET FRAMGAAR MYCKET KLART ATT DENNA AENDRING MOTIVERAS ALLS INTE AV OENSKAN GOERA UPP MED DET FOERFLUTNA (STALIN, BERIA ETC) UTAN BLOTT MED HAENSYN TILL ATT SVENSKARNA SAA IHAERDIGT KOMMER MED NYA SAKUPPGIFTER. DE BAADA MINISTRARNA SKRIVER SAA "MED TANKE PAA VIKTEN AV ATT REGLERA DENNA WALLENBERGAFFAER MED SVENSKARNA OCH EFTERSOM DE INTE UPPHOER MED SINA EFTERFORSKNINGAR ANSER VI DET AENDAMAALSENLIGT ATT INFORMERA SVENSKA SIDAN OM WALLENBERGS OEDE, MEN INTE ATT GOERA DET GENAST. DET AER NOEDVAENDIGT ATT OCKSAA TA HAENSYN TILL ATT DET I SEPTEMBER DETTA AAR AEGER RUM PARLAMENTISVAL OCH DET VORE TAKTISKT LAEMPLIGARE ATT DRA UT PAA UNDERSOEKNINGARNA I WALLENBERGRAAGAN OCH GE SLUTLIGT SVAR TVAA-TRE MAANADER EFTER PARLAMENTISVALEN". SOM KOMMENTAR TILL

DETTA DOKUMENT KAN SAEGAS ATT DET NOG OTVETYDLIGT AER AEKTA OCH ATT DET I FORMULERINGEN "INFORMERA OM WALLENBERGS ODOE", SKRIVEN AV TVAA PERSONER SOM VISTE EXAKT VAD SOM HAENT RIMLIGEN GER EN ANTYDAN OM SANNINGEN. INGEN RIMLIG FOERKLARING KAN VAE FINNAS VARFOER UTRIKESMINSTERN OCH KGB-CHEFEN I ETT INTERNT DOKUMENT SKULLE LAATSAS SOM OM WALLENBERG VAR DOED OM HAN I SJAEELVA VERKET LEVDE. ATT DE MED UTTRYCKET "WALLENBERGS OEDE" SKULLE MENA NAAGOT ANNAT AEN ATT HAN AVLIDIT SYNES OCKSAA MYCKET OSANNOLIKT.

N O V E N O. SENARE AKTSTYCKEN SOM FOEREBEREDER DET OFFICIELLA SVARET GER EN ANTYDAN OM OSAEKERHET HUR MAN SKALL FORMULERA DEN NYA POLITIKEN OCH VAECKER ONEKLIGEN EN MISSTANKE OM ATT SMOLITSOVPAPPRET MYCKET VAE KAN VARA FABRICERAT VID DENNA TID. HAER SKALL MAN JU NU FOERKLARA VARFOER INTE BLOTT FOERE STALINS DOED OCH BERTAS FALL UTAN AEVEN EFTER DENNA TID ANSVARIGA SOVJETISKA LEDARE UPPREPAT TASEN OM ATT W. OEVER HUVUD EJ FOERTS TILL MOSKVA. DAA MAASTE DEN NYA VERSIONEN FABRICERAS ATT ALLA PAPPER FOERSVUNNIT (VILKET KANSKE DELVIS RIKTIGT) OCH BLOTT ETT, NAEMLIGEN SMOLITSOVPAPPRET TILLFAELIGTVIS UPPHITTATS.

MAN KAN SOM KOMMENTAR TILL OVANSTAAENDE FRAAGA SIG: VARFOER KUNDE MAN INTE GETT OSS DESSA UPPGIFTER TIDIGARE? DAA FAAR FOERST SAEGAS ATT ARKIVANSVARIGA SOM VI JUST TALAT MED, NOG GENUINT ANSAAG ATT INGET NYTT FOERELAAG OCH FOERBISAAG ATT OVANSTAAENDE UPPGIFTER ANDAA KASTAR VIKTIGT NYTT LJUS OEVER AFFAEREN. VIDARE HAR DET NOG ALLTID FUNNITS EN SAADAN OEVERTYGELSE HOS SOVJETISKA ANSVARIGA ATT W. FAKTISKT DOG 1947 ATT DE FUNNIT DET ONOEDIGT DRA FRAM DYLIKA INDIRECTA BEVIS, SOM DESSUTOM SAETTER SOVJETISKA LEDARE I NEGATIV DAGER. DAERTILL KOMMER ATT VI SJAEELVA KANSKE INTE SKULLE FAEST OSS SAA MYCEKT VID BLOTT EN UPPGIFT OM ATT DYLIK FORMULERING FANNS - DET AER NAAGOT HELT ANNAT OCH LAANGT MER FOERTROENDEGIVANDE ATT KUNNA SE DEN I SITT SAMMANHANG I EN F OE ENLIGT KGB-PRAXIS SIGILLERAD DOSSIER (SIGILL SAA ATT INGA PAPPER SKULLE KUNNA TAS UT - DETTA I MOTSATS TILL VARA EGNA DOSSIERER DAER PAPPER JU LAETT KAN AVLAEGSNAS.)

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA

/CF

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1

ÅTGÄRD:

Se t prof i m Dahl
Carl Persson

91 10 16

Pol 1, Hallgröst/Koh

INKOM UD 1991-10-15

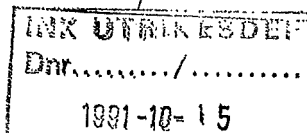
AMBASSADEN MOSKVA

1991-10-15

UD STOCKHOLM

/
FOER POL 1.

RE WALLENBERGINTERVJUER

P 2 En I

18/10 P. Byggs sets
22/10 N. Hagberg sets

FORTS

RE WALLENBERGINTERVJUER

P R I M O

INTERVJUGRUPPER (ARZJANNIKOV, ZIBOROV, LYRVALL) HAR UNDER DEN SENASTE VECKAN SAMTALAT MED YTTERLIGARE SJU AELDRE KGB-MEDARBETARE, VILKET INNEBAER ATT DET TOTALA ANTALET GENOMFOERDA INTERVJUER NU UPPGAAR TILL 14. AENNU HAR INGEN MEDARBETARE PAATRAEFFATS SOM PERSONLIGEN HAFT MED RW-AERENDET ATT GOERA, AEVEN OM DE FLESTA I TJAENSTEN HOERT RYKTAS OM DETSAMMA.

SAERSKILT VAERT ATT NAEMNA TORDE DOCK VARA SAMTALET MED NITTIOAARIGE F D VICE MINISTERN I MGB, SELIVANOVSKIJ. DENNE, SOM 1946 ARBETADE NAERA ABAKUMOV, HAR (LIKSOM F OE FLERA ANDRA KGB-VETERANER) LAEMNAT UPPGIFTER OM KOLLEGOR SOM, OM DE ALLTJAEMT AER I LIVET, BESTAEMT SKULLE HA TILLGAANG TILL GAATANS LOESNING. VICE AVDELNINGSCHEFEN I SMERSJ, BURASJNIKOV, SOM ENLIGT ANDRA UPPGIFTER DIREKT SYSSLAT MED RW-AERENDET OCH SOM FANNS INKLUDERAD I FOERSTA INTERVJULISTAN (SE OVANCIT) HAR VID NAERMARE KONTROLL DOCK VISAT SIG AVLIDEN.

LIKSOM I OVANCIT BOER UNDERSTRYKAS ATT SAMTLIGA HITTILLS HOERDA KGB-MEDARBETARE BETONAT OENSKAN ATT FOERBLI ANONYMA UTANFOER ARBETSGRUPPENS RAM.

UNDER SECUNDO KORTA NOTERINGAR FRAAN DE SENASTE SAMTALEN:
UTSKRIFTER FOELJER.

SECUNDO

SELIVANOVSKIJ, NIKOLAJ, F. 1901 VICE CHEF SMERSJ 1943-1946, VICE MINISTER MGB 1946-51, AATERKOM TILL TJAENSTGOERING I MOSKVA 1946 MEN HOERDE RW'S NAMN FFG I MEDIA PAA AATTOTALET. HADE SJAEELV INGET MED UIREDNINGSARBETE ATT GOERA. HAENVISAR DOCK TILL ABAKUMOV'S PERSONLIGE SEKRETERARE BRAVERMAN, SOM INTE AVRAEITADES EFTER STALINS DOED. DENNE SKULLE MED SAEKERHET KUNNA OEPPNA ALLA KORT. DESSUTOM HAENVISAR S. TILL MGB-GENERALEN REICHMAN OCH AVDELNINGSCHEFEN I KONTRASPIONAGET PITOVVRANOV (SENARE CHEF FOER HANDELSKAMMAREN). TROR ABAKUMOV VAR KAPABEL ATT FOERA STALIN BAKOM LJUSET ROERANDE RW'S VISTELSE I SOVJETUNIONEN, OCH SAEGER FOERHAALLANDET ABAKUMOV/BERIJA VAR DAALIGT.

RUBLOV, IVAN, F. 1921, VICE AVDELNINGSCHEF I ANDRA HUVUDSTYRELSEN MGB 1946-1950. HADE EJ SJAEELV MED RW ATT GOERA MEN HOERDE ATT DENNE FANNS I SOVJETUNIONEN. HAENVISAR TILL SMERSJAVDELNINGEN, VARI SOLOVOV INGICK. FOERESLAAR

FORTS

OXSAA KONTAKT MED FOERRE AVDELINGSCHEFEN I SMERSJ
POBRONNIK ✓ KAENNER GRISJAJEV ✓ MEN TROR INTE HAN KUNDE HAFT
MED SAKEN ATT GOERA.

V O T R I N, ✓ SERGEJ, F. 1925, UNGERSK TOLK I SMERSJ 1945-46,
MEN HOERDE INGET OM RW ELLER LANGFELDER. ARBETADE FRAAN 1953
BL A I UNGERN OCH LAESTE DAA OM RW, VAREFTER KOLLEGOR SADE
ATT DENNE ALDRIG OEVERFOERTS TILL SOVJETUNIONEN. RW-FRAAGAN
KOM ALDRIG UPP VID DE UNGERSK-SOVJETISKA BILATERALA
HOEGNIVAASAMTAL SOM VOTRIN TOLKADE. MINNS ATT
AVDELINGSCHEFEN I SMERSJ, KARTASJOV ✓ CA 48-50 VAR HOEGT
UPPSATT MGB-MAN I UNGERN. NAEMNER DENNES EFTERTRAEDARE PAA
POSTEN, JEVDOKIMENKO ✓ OCH IVANOV.

S O K O L O V, KONSTANTIN, F. 1915, UTREDARE I AVDELINGEN
FOER SAERSKILT VIKTIGA AERENDEN MGB 1946-54. (EN AV FAA
OEVERLEVANDE UTREDARE). HOERDE TALAS OM RW FRAAN MEDIA PAA
AATTIOTALET OCH UNDRAR HUR HAN KUNDE UNGAA ATT HOERA TALAS
OM AERENDET PAA 40-TALET. HOELL SIG STRIKT TILL REGELN ATT
INTE LAEGGA SIG I ANDRAS AERENDEN. TROR SOLOVOV ELLER
KAPELANSKI ✓ KAN HA TOLKAT EVENTUELLA FOERHOER. SOKOLOV
FRAMHAALLER ATT ABAKUMOV SJAELV SYSSLADE MED PRAKTISKA
AERENDEN OCH MYCKET VAEK KAN HA BEORDRAT SMOLITSOV ATT HAALLA
DIREKTKONTAKT.

J E V S E N I N, ✓ FJODOR, F. 1914, GRUPPCHEF I SMERSJ
1943-49, VICECHEF FOER MGB'S FAENGELSEAVDELING 49-56. MINNS
EJ RW FRAAN SMERSJ ELLER FRAAN MOSKVAFANGELSERNA. HAENVISAR
TILL KOLLEGAN DOPERIJUK ✓ SOM MOEJLIGEN KAN HA INDIREKT
INFORMATION. TROR AVLIDNA FAANGAR FRAAN INRE FAENGELSE
BEGRAVDES AV SPECIALBRIGAD VID SUCHANSKI FAENGELSE ✓ OCH
VILL MINNAS ATT KREMATORIER EJ VAR I BRUK 1947. FOERESLAAR
GENOMGAANG AV ARKIV I BUTYRKA ✓ FAENGELSETS SJUKAVDELNING, DIT
FAANGAR FRAAN INRE FAENGELSE IBLAND FOERDES.

P O T A P O V A, ✓ MARIA, F. 1916, TOLK I TREDJE
HUVUDSTYRELSENS FJAERDE AVDELNING 46-48. SYSSLADE ALDRIG MED
RW-AERENDET, MEN TYCKTE NAMNET VAR BEKANT NAER MEDIA
UPPMAERKSAMMADE FALLET. TROR BOBNOV ✓ ELLER SOLOVOV SOM VAR
OEVERORDNADE KAN HA KAENT TILL RW. AVDELINGSCHEFEN KONTASJOV ✓
VAR EN HAARD PERSON SOM DE YNGRE MEDARBETARNA I SMYG KALLADE
"LILLE NAPOLEON". MINNS INGEN AV RW'S MEDFAANGAR UTOM
RICHTER.

K I R I L L O V A, ✓ ANNA, F. 1919, MASKINSKRIVERSKA HOS
KARTASJOV 46-48. MINNS INGET OM RW. AAKTE SENARE MED
ANDROPOV (OCH VOTRIN) TILL UNGERN.

T E R T I O

AATERSTAAR FYRA LISTADE NAMN, SAMT UNDERSOEKNING AV FRAEMST
SELIVANOVSKIJS UPPSLAG. NAAGRA AV DE REDAN HOERDA
MEDAREBETARNA KOMMER DAERTILL ATT UPPSOEKAS PAANYTT,
DAERIBLAND UTREDAREN SOKOLOV SOM FOERHOELL SIG MER
RESERVERAD TILL INTERVJUGRUPPEN AEN KOLLEGORNA OCH MOEJLIGEN
KAN VARA BEREDD ATT SAEGA MER VID ETT AATERBESOEK.

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA

CF

KOPIA TILL:

UTR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

INKOM UD 1991-10-16

AMBASSADEN MOSKVA

UD STOCKHOLM

FOER KABS, POLCH, POL 1

RE WALLENBERGAERENDET

POL.

az

INK. UTRIKES DEP.		
D. N:o		
1991 -10- 17		
AVD.	GM	MAL.
P	2	Gu

I

18/10 Per Az- det
22/10 Nils Ljung
h. G. Ljung

al
m

FORTS

RE WALLENBERGAERENDET

PRIMO

VID FORTSATT GENOMGAANG IGAAR AV MID:S WALLENBERGDOSSTIERER
(11 TILL ANTALET, EJ 15 SOM UPPGAVS IGAAR) FANN MAGNUSSON
YTTERLIGARE NAAGRA DOKUMENT AV STORT INTRESSE.

SECUNDO

I ETT BREV FRAAN MGB-CHEFEN IGNATIEV TILL UTRIKESMINISTER
MOLOTOV DEN 3 MARS 1952 SAEGER IGNATIEV ATT HAN INTE FINNER
DET AENDAMAALSENLIGT ATT PAA NAAGOT SAETT AENDRA KARAKTAEREN
AV DET SVAR SOM VYSJINSKIJ GAV DEN 18 AUGUSTI 1947.

DEN 13 OKTOBER 1954 SKRIVER FOERSTE VICE UTRIKESMINISTER
GROMYKO TILL KGB-CHEFEN SEROV OCH BER I SAMBAND MED
UTARBETANDE AV FOERDRAGNINGSPROMEMORIA OM RW FOER
CENTRALKOMMITTEN, ATT SEROV SKALL INFORMERA HONOM NAER OCH
UNDER VILKA OMSTAENDIGHETER RW AVLIDIT.

SEROV SVARAR KORT DEN 3 NOVEMBER 1954 ATT KGB INTE HAR
NAAGOT ATT TILLAEGGA UTOEVER MEDDELANDET DEN 3 MARS 1952 (SE
OVAN).

TERTIO

I ETT FOERSLAG TILL BESLUT AV CENTRALKOMMITTEN I FEBRUARI
1956 ANSER MOLOTOV OCH SEROV ATT DET INTE FINNS NAAGON
ANLEDNING ATT AENDRA DET BESKED MAN TIDIGARE GIVIT TILL
SVERIGE. SVENSKARNA MAASTE FOERSTAA ATT DET INTE LOENAR SIG
ATT GAANG PAA GAANG TA UPP RW-AERENDET, AER DERAS FRAEMSTA
BUDSKAP.

QUARTO

BARA TVAA MAANADER SENARE HAR DE TYDLIGEN FAATT GE VIKA FOER
DE POLITISKA TRYCKET OCH DE AV SVERIGE OEVERLAEEMNADE
VITNESMAALEN (ERLANDERS OCH HEDLUNDS MOSKVABESOEK
MAANADSSKIFTET MARS/APRIL), TY NU HAR MAN KOMMIT TILL
SLUTSATSEN ATT DET AER LIKA BRA ATT INFORMERA SVERIGE OM
RW:S OEDE. I ETT NYTT FOERSLAG TILL CENTRALKOMMITTEN (SE
VAART) SKRIVER MOLOTOV OCH SEROV ATT VITNENAS
UPPGIFTER I MYCKET SAMMANFALLER MED DE FAKTISKA
OMSTAENDIGHETERNA FOER RW:S ARRESTERING OCH VISTELSE I
FAENGELSE (ALLTSAA HADE MAN TILLGAANG TILL TILLFOERLITLIGA
UPPGIFTER HAEROM). SEDAN GICK, SOM VI REDAN FRAMHAALLIT, DET
HELA UT PAA ATT SKAPA EN ILLUSION AV ATT OMFATTANDE
UNDERSOEKNINGAR GENOMFOERDES OCH EN TIDSPLAN FASTSTAEELDES
FOER HUR SVENSKARNA SKULLE INFORMERAS: I JULI SKULLE
AMBASSADOEREN I STOCKHOLM FRAMFOERA TILL UD ATT

FORTS

UNDERSÖKNINGEN VAR I FULL GAANG OCH TVÅA-TRE MAANADER EFTER
DET SVENSKA VALET SKULLE MAN MEDDELA RESULTATET AV
UNDERSÖKNINGEN.

2

I ETT UTKAST TILL BILAGA TILL CK-BESLUTET, AVSETT ATT
FRAMFÖRAS MUNTligt AV SOVJETISKE AMBASSADÖREN TILL UNDEN,
FINNS EN VERSION OM ABAKUMOV OCH RW:S FÄNGELSEVISTELSE SOM
SKILJER SIG FRÅN DEN SOM SENARE ÖVERLÄMNADEN I GROMYKOS
MEMORANDUM. UTKASTET TILL DENNA BILAGA GODKÄNDES ALDRIG AV
CK. HUVUDINNEHÅLLET ÄR FÖLJANDE:

- ABAKUMOV ANKLAGADE RW FÖR SPIONERI MOT SOVJETUNIONEN. VID
KONTROLL AV ARKIVEN HOS FÖRRE KOMMANDANTEN FÖR
KONTRASPIONAGESTYRELSEN ÄR DET FASTSTÄLLT ATT RW FANNS I
LEFORTOVFAENGELSE OCH, ENLIGT ABAKUMOV'S SAERSKILDA ORDER,
FÖRVARADES DÄR UNDER SAERSKILDA FÖRHÅLLANDEN OCH ATT
HANS NAMN EJ VAR KÄNT FÖR PERSONALEN. I JULI 1947 DOG RW I
FÄNGELSEJUKHUSET (SIC) OCH HANS KROPP LÄMNADEN FÖR
KREMERING. FÖR ATT UNDGA ANSVAR VIDTOG ABAKUMOV ÅTGÄRDER
FÖR ATT FÖRSTÖRA DIREKTA DOKUMENTÄRA BEVIS,
UNDERSÖKNINGSAKTEN HAR EJ PÅTRÄFFATS (I SMOLITSOVRAPPORTEN
SÄGS ATT RW PÅTRÄFFATS DOED I SIN CELL, DET KAN I OCH
FÖR SIG HA VART EN SJUKCELL).

DET ÄR GIVETVIS MYCKET VIKTIGT ATT UTREDA HUR DETTA UTKAST
TILLKOMMIT OCH VARIFRÅN UPPGIFTERNA KOMMIT (HÄR KAN F ÖE
INSKJUTAS ATT MOLOTOV DEN 16 APRIL FICK ETT MEDDELANDE OM
ATT KGB FÖRBERETT ETT FÖERSLAG RÖRANDE RW OCH ATT SEROV
VAR BEREDD TA EMOT HONOM PERSONLIGEN FÖR FÖERDRAGNING).

EN UPPGIFT SOM FANNS I UTKASTET TILL CK-BESLUT MEN INTE I
GROMYKOS MEMORANDUM VAR ATT MAN GÅTT IGENOM
FÄNGELSEREGISTER OCH UNDERSÖKNINGSAKTER, INKL ARKIVEN I
LEFORTOVO, LUBJANSKAJA OCH VLADIMIR (FÖERRA ÅRET FICK VI
VETA ATT MAN I VARJE FALL I VLADIMIR ALDRIG FÖERETAGIT
NÅGON GENOMGÅNG AV REGISTREN).

QUINTO
SOM ETT MERA MARGINELLT MEN ÄNDÅ KARAKTÄRISTISKT DOKUMENT
KAN NÄMNAS ATT AVDELNINGSCHEFEN GRIBANOV I MID I ETT BREV
TILL KGB I APRILL 1956 UPPGER ATT MAN ERHÅLLIT ETT BREV
FRÅN EN VISS SJIRJAGIN I CHARKOV'S OBLAST (BREVET FINNS EJ I
AKTEN) MED VISSA UPPGIFTER OM RW. GRIBANOV ÖRÖR SIG FÖR
ATT SJIRJAGIN I ALL VÄRMENING KAN KOMMA ATT ÖVERLÄMNA
UPPGIFTERNA TILL ANDRA PERSONER, KANSKE T O M TILL SVENSKA
AMBASSADEN. HAN BER DÄRFÖR KGB ATT GENOM "SINA KANALER"
FÖERSIKTIGT RÅDA SJ ATT EJ SPRIDA INFORMATIONEN.

SEXTO
AMBASSADEN HAR BEGÄRT ATT FÅ KOPIOR AV DE MEST INTRESSANTA
DOKUMENTEN. ENLIGT UPPGIFT FRÅN ARKIVARIEN ÄR DET FINNAS
YTTERLIGARE MATERIAL, MEN DÅ HUVUDSAKLIGEN SAADANT SOM
DUBBLERAR NOTER OCH SAMTALSANTECKNINGAR. ALLT SOM ÄR AV
INTRESSE SKALL, HÄVDAR MAN, FINNAS MED I DE FÖR OSS
UPPVIKSADE AKTERNA. VI FÅR VÄL NU FUNDERA VILKET MATERIAL
AVSEENDE TIDEN FRÅN 1961 VI SKALL BEGÄRA ATT FÅ SE. ALLT
SOM RÖR SWARTZ-MJASNIKOV FÖR VÄL VARA AV SAERSKILT
INTRESSE, VIDARE TUREN I SLUTET AV 70-TÅLET.

GIVETVIS HAR VI VID VÅR GENOMGÅNG INTE LÄST ALLA PAPPER
NOGGRANT, MEN FÖRÄR AV VIKT TORDE NU HA FÖRBIGÅTT OSS.
VID TILLFÄLLE VORE DET DOCK LÄMPLIGT ATT EN RYSKKUNNIG
HISTORIKER GAVS TILLFÄLLE GRANSKA HELA MATERIALET I DETALJ.

FORTS

BERNER

AMB MOSKVA

EZ

Pol I/C von Heidenstam/

Ärende

Wallenberg

Datum

1991-10-17

Ävd

Grupp

Mål

Adress

SVENSK MOSKVA

Text

Dnr.....Re Wallenberg

P r i m o. Vi har sedan vi mottagit Era chiffer 955 och 959 gjort en snabbgenomgång av svenska arkivhandlingar från 1945-47 och 1950-talet. Vi har därvid kunnat konstatera att huvuddragen i utvecklingen i Moskva i Wallenbergärendet såsom de redovisats efter Er genomläsning av MID-materialet återspeglas i UDs arkiv.

I januari 1947 diskuteras exempelvis mellan Moskvaambassaden och UD lämpligheten att, efter otaliga framställningar och det den 6 mars 1946 överlämnade bakgrundsmaterialet, återigen överlämna en ny skrivelse till vice utrikesministern Dekanosov. Den 10 januari får Barck-Holst ett samtal med minister Novikov, som säger sig obekant med ärendet. Från Moskva vet vi nu att han i februari får veta att Wallenberg befinner sig i MGBs förvar. Dekanosov meddelar dock att undersökningar ännu inte givit något resultat.

Sverige fortsätter att trycka på (i samtal och demarcher) Med hänvisning till detta kände sig Vysjinskij i maj tydligen föranlåten att i PM till Molotov påpeka att man måste ta reda på vad som hänt och senare (7 juli) skriva ett brev direkt till Abakumov, varvid första gången nämns tanken att Wallenberg omkommit i Budapest, vilket ju upprepas av legationsrådet Vetrov den 16 juli. Den 9 augusti vet vi nu att Vysjinskij sänder Molotov ett utkast till svar av den innebörden. I rapport från Moskva den 19 augusti informeras därefter om Vysjinskis note med förklaring att undersökningar visat att Wallenberg inte fanns i Sovjetunionen, att uppgiften 15 januari 1945

Ärende

Wallenberg

Datum

91 10 17

Dnr

Avd

Grupp

Mål

Adress

MOSKVA

Text

efterspanats utan resultat och att det endast återstod att förmoda att Wallenberg dödats under strider i Budapest eller tillfångatagits av Szalasister.

Detta svar till svenskarna upprepas sedan fram till 1956 (jfr förslaget till beslut i februari 1956 att inte göra någon ändring).

En ny serie demarcher hade inletts 1952 baserade på vittnesmål. 1952 skrevs, vet vi nu, en sovjetisk PM om utvecklingen i Wallenbergärendet.

Av Jarrings rapporter om förberedelser inför Erlanders besök i Moskva i månadsskiftet mars/april 1956 framgår att svenskarna insisterar på att få med avsnitt om Wallenberg i kommunikén, samtidigt som nytt utredningsmaterial överlämnas. Från Erlanders och Hedlunds samtal med Bulganin, Chrustjov och Molotov rapporteras att mycket starka krav framförts från svensk sida om ordentlig undersökning. Den 28 april skriver Molotov, KGB-chefen Serov, m fl, tydligen en rekommendation till Centralkommittén att ändra politik och ge svenskarna besked, om än inte genast. Det dröjer till februari 1957.

Ärende

Wallenberg

Datum

91 10 17

Dnr

Avd

Grupp

Mål

Adress

MOSKVA

Text

S e c u n d o. Vi vill
också bekräfta att vi i början av nästa vecka avser
underrätta familjen om innehållet i de sovjetiska
arkivhandlingarna.

T e r t i o. Då Uspenskiij igår sade adjö till utrikes-
ministern nämnde vi för henne att Uspenskiij gjort en fin
insats i Wallenberg-ärendet. Han sade då att det inte
varit en lätt uppgift att övertyga somliga inom både MID
och KGB att sanningen måste fram. Han sade också att han
noga gått igenom alla MIDs RW-dossierer. "Men de innehöll
ju inget intressant." Detta apropå ert 955, sista
stycket.

Cabinet

Ex t Kabinettssekreteraren
Polchefen

KOPIA TILL:

UTR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

INSTRUKTION

1991-10-18

PM

1991-10-18

INKOM UD 1991-10-18

P 2 En I

AMBASSADEN MOSKVA

1991-10-18

UD STOCKHOLM

18/10 in Dansk
C. Persen hts
högst

FOER POL 1

RE WALLENBERGINTERVJUER

18/10 per Anger Sjö
22/10 per Anger Sjö

an
M

FORTS

083

RE WALLENBERGINTERVJUER

PRIMO

INTERVJUGRUPPEN (ARZJANNIKOV, ZIBOROV, LYRVALL) HAR SEDAN YTTRELLIGARE TRE ÄLDRE KGB-MEDARBETARE HOERTS DE SENASTE DAGARNA I DET NÄRMASTE AVSLUTAT FÖRSTA SAMTALSOMGÅNGEN. INTE HELLER DE SENASTE SAMTALEN HAR DOCK TILLFÖRT MYCKET I SAK.

HUVUDPUNKTERNA I DE AVSLUTANDE SAMTALEN UNDER SECUNDO. UNDER TERTIO EN KORT SAMMANFATTNING AV INTRYCKEN FRÅN SAMTALSROUNDAN (TOTALT 17 INTERVJUER).

DET BÖR NOTERAS ATT OCKSÅ DE SENAST HÖRDA KGB-MEDARBETARNA UTTRYCKT ÖNSKEMAÅL ATT FÖRBLI ANONYMA UTANFÖR ARBETSGRUPPENS RÅM.

SECUNDO

GRISJAJEV, PAVEL, F 1918, VAR 1944-47 UTREDARE I SMERSJ, Därefter 47-53 SENIOR UTREDARE I MGB'S SÄRSKILDA UTREDNINGSAVDELNING, SÅDE SIG HÖRT TALAS OM RW-FALLET FÖRST I KOMSOMOLSKAJA PRAVDA PÅ 80-TALET. VAR MYCKET NEGATIVT INSTÄLLD TILL BIRSTEINS RW-ARTIKEL I NEZAVISIMAJA GAZETA, VARI G NÄMNS MED NAMN. BETECKNADE ARTIKELN SOM LOEGNAKTIG. G HADE SYSSLAT MED STAGEL OCH SENARE TAGIT AKTIV DEL I NUERNBERGPROCESSEN. MINDES DOCK INGEN AV RW'S ELLER LANGFELDERS ÖVRIGA MEDFÅNGAR (G INTÖG EN RESERVERAD POSITION OCH SÅDE SIG T EX INTE KUNNA NAMNGE KOLLEGOR SOM SKULLE KUNNA HÅTT MED RW-FALLET ATT GÖRA).

KUSJTIJ, LIDIA, F 1917, VAR 1946-48 OPERATIV BEFULMÄKTIGAD I SMERSJ, TOLK. KÄNDE INTE TILL RW-FALLET UNDER SIN AKTIVA PERIOD, HADE PÅ SENARE ÅR LÄST OM DET I TIDNINGEN. NAMNGAV SINA KOLLEGOR I AVDELNINGEN, MEN TILLFÖRDE INGA NYA NAMN.

SPROGE, VLADIMIR, F 1924, VAR 1945 TOLK I SMERSJ, Därefter 1946-52 OPERATIV BEFULMÄKTIGAD I MGB'S ANDRA HUVUDSTYRELSE. HADE ALDRIG HÖRT TALAS OM RW FÖRRAEN PÅ AATTIOTALET. EN KOLLEGA UR KONTRASPIONAGET, GENERALEN ZAGVOZDIN, VICE AVDELNINGSCHEF, HADE DÅ FRÅGAT S AV NYFIKENHET I SAMBAND MED ATT RW UPPMÄRKSAMMATS I MEDIA, OM HAN KÄNDE TILL NÅGOT OM FALLET, VILKET S FÖRNEKAT. HÄNVISADE TILL KOLLEGORNA I SMERSJ FÖRUTOM DE KÄNDA NAMNEN OCKSÅ TOLKARNA KIM SOLOVJOV OCH ALEKSANDER GRATJEV.

FORTS

DESSUTOM UPPMAERKSAMMADES BELKIN, SOM UNDER KRIGET VAR
NKVD-CHEF UNDER VOROSJILOV'S FÄLTTÅG MOT UNGERN.

2

TERTIO

NAAGRA SAMMANFATTANDE INTRYCK FRAAN FOERSTA
INTERVJUOMGAANGEN, UNDER VILKEN 17 AALDERSTIGNA
KGB-MEDARBETARE HOERTS:

- SAMTLIGA HAR VID MOTTAGANDET AV KGB-CHEFENS BREV OCH I
NAERVARO AV EN KOLLEGA FRAAN ORGANEN GENAST GIVIT SITT
SAMTYCKE TILL SAMTAL, VILKA SOM REGEL VARIT TILLSAANGA OCH I
DE FLESTA FALL, MED KGBVETERANERNAS MEDGIVANDE, INSPELATS.
INGEN AV DE HOERDA, UTOM SOLOVOV OCH MOEJLIGEN SPROGE,
FOEREFALLER TIDIGARE AV KGB TILLFRAGATS OM RW-FALLET.
SAMTLIGA VETERANER (UTOM ADAMOV) HAR VID NEUTRALT FORMULERAD
FRAAGA STARKT BETONAT OENSKAN ATT FOERBLI ANONYMA UTANFOER
ARBETSGRUPPENS NAMN, MEN SAGT SIG BEREDDA STAELLA UPP PÅ
NYTT OM DEN OFFICIELLA ARBETSGRUPPEN SÅ OENSKAR.
KGB-VETERANERNA HAR VARIT PÅFALLANDE OEPPEHJÄRTIGA OCH
HJÄLPSAMMA VID SAMTALEN, MOEJLIGEN MED UNDANTAG AV DE TVÅ
HOERDA UTREDARNA (SOKOLOV OCH GRISJAJEV) SOM INTOG MER
RESERVERADE POSITIONER.

- INGEN AV DE HITTILLS HOERDA SÄGER SIG NAAGONSIN HAFT
DIREKT MED RW-FALLET ATT GÅ. INDIREKT, GENOM UPPLYSNINGAR
OM ORGANISATION, SUBORDINATION OSV FRAMGÅR EMELLERTID ATT
RW-FALLET HANDLADES AV SMERSJ ANDRA AVDELNING (SOM 1946
OEVERGICK TILL ATT KALLAS MGB'S TREDJE HUVUDSTYRELSES
FJÄRDE AVDELNING) UNDER LEDNING AV SERGEJ KARTASJOV (AVLED
1979) SAMT AV MGB'S UTREDNINGSAVDELNING FOER SÄRSKILT
VIKTIGA ÄRENDET. BÅDA AVDELNINGARNA SORTERADE DIREKT UNDER
ABAKUMOV.

RW-FALLET BETECKNAS AV SAMTLIGA HOERDA SOM UNIKT OCH
HUVUDELEN AV DEM SOM IDAG ÄR I LIVET HADE 1945-47 RELATIVT
JUNIORA POSITIONER SOM TOLKAR, VARFOER DERAS OKUNSKAP OM
FALLET ÄR FOERKLÄRLIG, I SYNNERHET SOM INGEN NAAGONSIN
FRAAGADE GRANNEN VAD DENNE SYSSLADE MED. AV ALLT ATT DÖMA
HANDLADES RW-ÄRENDET AV KARTASJOV SÄLV, MOEJLIGEN MED
SMIRNITSKIJ (AVLIDEN) SOM TOLK. ÄRENDET FOEREFALLER HA
REMITTERATS TILL UTREDNINGSAVDELNINGEN FOER SÄRSKILT
VIKTIGA FALL, MEN DET ÄR OKLART VEM SOM DÄR HANDLADE DET.
DESSUTOM KAN ABAKUMOV SÄLV MYCKET VÄL HÅLLIT I FALLET.
ÄNNU FINNS VISSA FOERHOPNINGAR ATT ÅTERFINNA DENNES
ASSISTENT, BRAVERMAN, SOM DOK 1951 DÖMDES TILL ETT
25-ÅRIGT FÄNGELSESTRAFF OCH FRIGAVS FOERST 1976.

DET BÖR OCKSÅ NOTERAS ATT SMERSJ UNDER DE AKTUELLA ÅREN
ARBETADE FOER HÖGTRYCK, SOM MEDARBETARNA SÄLV SÅDE
ENLIGT "LOEPANDE BANDPRINCIPEN". KARTASJOV'S AVDELNING
ANSVARADE FOER ÅTSKILLIGA AV DE FRAEMSTA TYSKA
KRIGSFÄNGARNA OCH FOERBEREDELSENA TILL NUERNBERG-
PROCESSEN OCH DET ÄR FALL SOM FÄLTMARSKALK SCHOERNER,
ELLER FOERHOEREN MED HITLERS TÄNDAKARE OM FÖHRERNS DÖD
SOM DE ÅLDERSTIGNA MEDARBETARNA FOERST MINNS VID SAMTALEN.
AV RW'S OCH LANGFELDERS MEDFÄNGAR ÄR DET BARA RICHTER,
HATZ OCH STAGEL SOM I HÅGKOMMITTS AV NAAGRA AV MEDARBETARNA.

AV VISST INTRESSE ÄR OCKSÅ MEDARBETARNAS REAKTION NÄR DE
UPPLYSER OM ATT I STORT SEIT ALLT MATERIAL RÖRANDE RW
SÅNAS I KGB'S ARKIV. DETTA BETECKNAR DE SOM NAAGOT ÖRHOERT
OCH FRAMHÅLLER ATT EN FÄNGES VARJE RÖRELSE

FORTS

DOKUMENTERADES. SAMTIDIGT MEDGER DE ATT REGELBROTTEN VAR
MAANGA OCH ATT ABAKUMOV KUNDE HA BEORDRAT MOERKLAEGGNING AV
ETT ELLER ANNAT SKAEL.

QUARTO

VI FAAR NU NAAGOT FUNDERA OEVER VAD SOM FRAMKOMMIT OCH
OEVERVAEGA VILKA SOM BOER IFRAAGAKOMMA FOER UPPFOELJANDE
SAMTAL (FRAEMST SOKOLOV/GRISJAJEV) SAMT HUR DESSA SKALL
GENOMFOERAS.

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA

ALH

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

1991-10-17

*Get prof mr Hansel
Carl Persson
Pol 1, Hallqvist/Koh
91 10 24*

Kanslirådet Martin Hallqvist

290/005

Utrikesdepartementet

INKOM UD

1991-10-18

HEMLIGT

Wallenbergärendet

✓ (2 bil.)

Broder,

./.

Bifogat översänds ytterligare två frågelistor rörande
RW som vi avser överlämna till MID och KGB. Därtill
kommer naturligtvis en och annan fråga vi tar upp
muntligt i anslutning till intervjuarbetet.

Hans Magnusson
Jacques
Hans Magnusson

Avd	Gr	Mål	I
P	2	En	I

Ytterligare frågor rörande Raoul Wallenberg, inför
svensk-sovjetiska arbetsgruppens andra möte

1. Det vore av särskilt intresse kontrollera identiteten av nummerfångar i Butyrka och Vladimir under perioden 1948-1955. Detta kan kanske göras gemensamt.
2. Frågan om förekomsten av olika arkivakter för RW:s medfångar bör klarläggas fullständigt. Det gäller alltså personakt, fängelseakt, operativakt och undersökningsakt för de personer som hittills namngivits. Har fängelseakter från Vladimir överförts till Moskva och finns de nu tillgängliga i KGB?
3. Svenska sidan önskar sammanträffa med sådana äldre arkivmedarbetare som kan ge en heltäckande beskrivning av hur uppgifter om krigsfångar dokumenterades under slutet av 40-talet (i olika skeden av undersökningen) samt ge en förklaring till avvikelser. Särskilt intressant vore det att träffa sådana medarbetare till Gertsovskij som kan kasta ljus över hanteringen av RW:s tillhörigheter (om Solovovs berättelse är riktig).
4. Personer som det vore värdefullt att samtala med på lämpligt sätt är också:
 - Sjeljepin
 - Viktor A. Smoltsov (Smoltsovs son)
 - Mjasnikovs sonson?
 - Major Tjevorkin, Smersj (förhörde Thomsen)
+ den som förhörde Thomsen 26/5-47 (förhørsprotokoll nr 3)
 - Svertjuk (Smersj)
 - Vakter och annan personal i Lefortovo, Ljubjanka, sjukvårdspersonal i dessa fängelser och i Butyrka resp Vladimir.

H Magnusson/rk
1991-10-16

Bil. 2 till hbr Magnusson
Hälsning 1991-10-17

Frågor med anledning av genomgång v MID:s arkiv

1. Det vore värdefullt om ansträngningar kunde vidtas för att få fram Abakumovs brev till Molotov den 17 juli 1947. Kopia finns kanske i KGB?
2. Gromyko bad den 13 oktober 1954 i ett brev till KGB-chefen Serov denne att informera honom när och under vilka omständigheter RW avlidit. Detta är första gången det sägs rent ut i dokument som har påträffats i MID:s arkiv att RW skulle ha avlidit. Vilka uppgifter kan då Gromyko haft till sitt förfogande?
3. I KGB måste det 1956 ha funnits arkivmaterial rörande RW, material som legat till grund för de förslag till svar till svenskarna som underställdes centralkommittén. Molotov och Serov skriver ju att de tyska krigsfångarnas uppgifter i mycket sammanfaller med de faktiska omständigheterna kring RW:s arrestering och vistelse i fängelse. I ett utkast till bilaga som ej godkändes av centralkommittén ges en något annorlunda version rörande Abakumov, RW:s fängelsevistelse och död än den som framgår av Smoltsov-rapporten och Gromykos memorandum. Bl a sägs att Abakumov anklagade RW för spioneri. På vad grundades detta utkast?
4. Fanns någon medarbetare med vid det möte Serov och Molotov hade några dagar efter den 16 april 1956? Det vore av värde få träffa de tjänstemän som deltog i handläggningen av RW-ärendet i MID och KGB 1947-57.

5. Vilka arkiv har hittills genomsökts? Kan det tänkas finnas ytterligare arkiv där material av intresse kan återfinnas (förutom op 451)?

6. Akter om Roedel, saknas de fullständigt? Akter från det läger där han senare satt?

7. I Vladimirfängelset befann sig på 50-talet fångarna Brugger, Mülle, Rehekampf, Goaze, Makinen, Kuprijanov, Schoggle, Krumins och Lalikov. Dessutom fanns där den sovjetiske fången Gogoberidze som till Mülle och Rehekampf skall ha sagt att RW fanns i corpus II i början av 50-talet. Mera osäkra uppgifter talar om cell 23, korpus II, sjukhusblocket. Brugger uppger att RW tidigare varit i Verchne Uralsk och kom till Vladimir först 1955. Det skulle vara intressant att studera olika akter för ovannämnda fångar.

8. Ambassaden har redan frågat om man undersökt Stalins arkiv. Denna fråga blir än mer intressant mot bakgrund av de äldre MGB-medarbetarnas uppgifter att ärenden som kom till Stalin (dvs. akter?) så att säga "försvann".

9. I försvarsministeriets arkiv saknas underrättelse-rapporter från 30:e skyttekåren i Budapest från tiden 14-27 januari 1945 (enligt journalisten Kartsev). Var kan de finnas?

RIKESDEPARTEMENTET

Ärende:

Kopia till:

Hirdman

Ch. Leifland, Helsingfors
Whittemare, SP
Polchef vid d. 1

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

S-83

P

2

Sut

SVENSK MOSKVA 1979-09-05

CABINET STOCKHOLM

FOER KABINETTSSEKRETERAREN RE WALLENBERG

P R I M O. VID MIN AVSKEDSMOTTAGNING IGAAR TOG ZEMSKOV LUND-
VIK AVSIDES OCH BAD HONOM TILL STOCKHOLM SOM HANS INOFFI-
CIELLA OCH PERSONLIGA MENING FRAMFOER FOELJANDE:

SVENSKA REGERINGENS SENASTE FRAMSTAELLNING I WALLENBERGAERENDET
HADE FRAMKALLAT FOERVAANING OCH BETYDANDE FOERARGELSE PAA SOV-
JETISK SIDA. INTE MINST HADE MAN FUNNIT FORMEN HAEPNADSVAECKAN-
DE. VAD MENADE DEN SVENSKA SIDAN MED ATT I ETT PERSONLIGT BREV
FRAAN ULLSTEN TILL KOSYGIN KOPPLA SAMMAN KOSYGINS INBJUDAN TILL
SVERIGE MED WALLENBERGAERENDET? VAR SVENSKA REGERINGEN INTRESSE-
RAD AV ATT UTVECKLA VAENSKAPLIGA RELATIONER MED SOVJET ELLER
AV ATT ANVAENDA WALLENBERG SOM REDSKAP I VALKAMPANJEN? MAN GAV
SIG I STOCKHOLM INTE ENS TID ATT INVENTA DET SOVJETISKA
SVARET; INNAN MAN DELGAV PRESSEN BREVETS INNEHAALL. VALET VAR
EN SVENSK INTERN ANGELAEGENHET, OCH PAA SOVJETISK SIDA BETACKA-
DE MAN SIG FOER ATT PAA DETTA SAETT DRAS IN I DET.

DETTA BREV, FORTSATTE ZEMSKOV MED STIGANDE EFTERTRYCK, INNEBAR
ATT GRAENSEN VAR NAADD FOER VAD MAN PAA SOVJETISK SIDA VAR
BEREDD ATT ACCEPTERA. TRE GAANGER HADE SOVJETISKA REGERINGEN
FOERKLARAT ATT NAAGRA YTTERLIGARE UPPGIFTER OM WALLENBERG
INTE FANNS, MEN SVENSKA REGERINGEN FOEREDROG UPPENBARLIGEN
ATT SAETTA TILLTRO TILL LOEST PRAT FRAAN EN VANLIG - INTE ENS
POLITISK - BROTTSLING, SOM F OE INTE LAENGRE VILLE STAA FOER
VAD HAN HADE SAGT. MED ANLEDNING AV DE SVENSKA FRAMSTAELLNINGARNA
HADE DE SOVJETISKA MYNDIGHETERNA GJORT DE MEST NOGGRANNA
UNDERSOEKNINGAR, VARS RESULTAT REDOVISATS FOER SVENSKA REGE-

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			

- 2 -

RINGEN. DET FANNS INGENTING ATT TILLAEGGA I DENNA FRAAGA, MER AEN ATT DEN SOVJETISKA REGERINGENS TAALAMOD NU VAR SLUT. ETT OFFICIELLT SVAR SKULLE GES, OCH DET KUNDE TAENKAS ATT DET SKULLE BLI SKARPT FORMULERAT. MAN MAASTE I STOCKHOLM FAA KLART FOER SIG ATT SAA HAER KUNDE DET INTE FORTSAETTA. VAD SVERIGE GJORDE VAR JU ATT STOEDJA DE AMERIKANSKA OCH SIONISTISKA FORSOEKEN ATT ANVAENDA WALLEBERGAERENDET I ANTISOVJETISKA SYFTEN. DET VAR MYCKET DUMT AV OSS.

EFTER DENNA SALVA AVLAEGNSNADE SIG ZEMSKOV MED UPPMANING TILL FARAFONOV✓ ATT FORTSAETTA SAMTALET. DENNE ANSLOG ETT MJUKARE TONFALL OCH UNDERSTROEK HUR SVAART MAN FANN DET PAA SOVJETISK SIDA ATT FINNA ANNAT AEN VALTAKTISKA MOTIV FOER BREVET TILL KOSYGIN, VILKET VERKLIGEN GJORT ETT MYCKET NEGATIVT INTRYCK PAA DEN SOVJETISKA LEDNINGEN.

SJAE LV HADE FARAFONOV HAFT ATT GOER MED WALLEBERGAERENDET I MER AEN TJUGO AAR, OCH HAN KUNDE FOERSAEKRA ATT MAN VERKLIGEN GJORT ALLT MAN KUNNAT FOER ATT VINNA KLARHET OM WALLEBERGS OEDE. DOSSIERERNA FRAAN ALLA IFRAAGAKOMMANDE FAENGELSER HADE FINKAMMATS, MEN DET ENDA SPAAR SOM PAATRAEFFATS VAR DET DOKUMENT SOM REDOVISATS. BERIJA✓ OCH HANS MEDBROTTLINGAR HADE GJORT SITT BAESTA ATT SOPA IGEN SPAAREN EFTER SINA MISSGAERINGAR GENOM ATT FOERSTOERA ALLA DOKUMENT. DETTA VAR DEN ENKLA SANNINGEN. DE SAA KALLADE VITTNESMAALEN OM ATT WALLEBERG SKULLE HA VARIT I LIVET EFTER 1947 VISADE SIG ALLA VID NAERMARE GRANSKNING VARA GRUNDLOESA. ETT EXEMPEL PAA DETTA VAR VAD NANNA SVARTZ✓ TROTT SIG FOERSTAA AV MJASNIKOV✓. FARAFONOV HADE SJAE LV VARIT NAERVARANDE VID DEN KONFRONTATION MELLAN DE BAADA SOM ARRANGERATS PAA SVENSK BEGAERAN, OCH DET

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			

- 3 -

HADE VARIT MYCKET PINSAMT. DE BAADA HADE HAFT TOTALT SKILJAKTIGA MINNESBILDER AV VAD SOM SAGTS VID DERAS FORSTA SAMTAL, OCH LAENGRE KOM MAN INTE. SVARTZ VAR EN HEDERVAERD PERSON, MEN HON HADE HELT MISSFOERSTAATT MJASNIKOV'S ORD.

S E C U N D O. LUNDAVIK SADE SAARVAEL ZEMSKOV SOM FARAFONOV ATT SVENSKA REGERINGEN ALDRIG BETRAKTAT DET SOVJETISKA SVARET 1957 SOM SLUTGILTIGT UTAN FOERBEHALLIT SIG RAETTEN ATT ATERKOMMA I SAKEN PAA GRUNDVAL AV EVENTUELLT NYA UPPGIFTER. SAADANA FOERELAAG NU, OCH VAD VI BEGAERDE-VAR SOVJETISK HJAEHP ATT PROEVA DESSA, BL A GENOM ATT DIREKT HOERA KAPLAN. DETTA HADE ICKE NAAGOT MED VALKAMPANJEN ATT GOERA, EJ HELLER VAR DET FRAAGA OM NAAGOT SAMARBETE MED USA ELLER ANDRA. PAA REPLIK TILL FARAFONOV ATT VI ALDRIG ENS FAATT SE DET DOKUMENT FRAAN 1947, SOM DEN SOVJETISKA SIDAN HAENVISADE TILL, SVARADE DENNE ATT DETTA HADE ALDRIG BEGAERTS FRAAN SVENSK SIDA.

T E R T I O. ZEMSKOV UPPTRAEDDE I SEDVANLIG SKJUTJAERNSSTIL, SEKUNDERAD AV TRE MAN FRAAN SKANDINAVISKA AVDELNINGEN, OCH VAR MYCKET ANGELAEGEN ATT HANS ORD MED ALL TYDLIGHET SKULLE VIDAREBEFORDRAS TILL STOCKHOLM. INNEBOERDEN AER JU HELT ENKELT DEN ATT VI NU NAATT DEN GRAENS, BORTOM VILKEN INGA HOEV-LIGA SVAR AER ATT VAENTA PAA NYA FRAMSTAELLNINGAR. ETT BESOEK AV KOSYGIN TER SIG OCKSAA MER AVLAEGSET AEN TIDIGARE. VAD SOM SADES OM KAPLAN TYDER PAA ATT DENNE TAGITS UNDER SAADAN BEHANDLING ATT ETT SAMTAL UR VAAR SYNPUKNT SKULLE BLI HELT NEGATIVT. DETTA AER JU FOEGA OEVERRASKANDE. INGENTING ANTYDDE DOCK MOEJLIGHETEN AV ATT ETT SAMTAL SKULLE KOMMA TILL STAAND. NAER DET GAELLER DET KOMMANDE SVARET FRAAN KOSYGIN AER DET VISSERLIGEN INTE SAEKERT ATT DET BLIR SAA SKARPT FORMULERAT SOM ZEMSKOV NU ANTYDER, MEN SANNOLIKT TILLRAECKLIGT HAART

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopia till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopia)			

- 4 -

FOER ATT FOER AVSEVAERD TID STAENGA DOERREN FOER NYA FRAMSTAELL-
NINGAR I AERENDET MED MINDRE VI KAN LAEGGA FRAM HELT NYTT
MATERIAL.

Q U A R T O. DN:S KORRESPONDENT STAFFAN TESTE SAEGER SIG HOS
APN TVAA GAANGER HA BEGAERT ATT FAA DEL AV DET I 1957 AARS
BESKED AABEROPADE DOKUMENTET. FOERSTA GAANGEN FICK HAN
INGET SVAR, ANDRA GAANGEN FOERKLARADES ATT EN SAADAN FRAM-
STAELLNING MAASTE GOERAS GENOM OFFICIELLA KANALER.

✓
SLUTLIGEN KAN NAEMNAS ATT VICTOR LOUIS FOER DEN SOM VILL
LYSSNA BERAETTER ATT HAN HAALLER PAA ATT SKRIVA NAAGOT OM
WALLENBERG.

RYDING

SVENSK MOSKVA

+++++/PB

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

1979-09-06

Kabinettssekreteraren Leifland
UTRIKESDEPARTEMENTET

Ullsten
vidit

LC

FR

MS

STRÄNGT FÖRTROLIGT

Wallenberg

Broder,

1. Vid lunch idag med min speciella kontakt förde denne Wallenberg på tal. Han var väl orienterad om såväl Ullstens brev till Kosygin som den senares reaktion och lät förstå att han nog hade ett finger - eller kanske mer - med i spelet. Vad han hade att säga var i korthet följande:

Brevet hade förorsakat avsevärd irritation - razdrazjenie - i ledningen. Oss emellan som goda vänner gällde det emellertid nu att se konstruktivt på det hela. Man hade på sovjetisk sida fäst sig vid att Ullsten talade om nya informationer som kommit till svenska regeringens kännedom. Vad slags informationer var detta? För den händelse det endast rörde sig om den i brevet åberopade Kaplan kunde det ju knappast betraktas som något nytt vittnesmål utan endast som en upprepning av vad som redan framförts till den sovjetiska sidan och av denna undersökts. Det skulle ur sovjetisk synpunkt vara mycket pinsamt om man nu spårade upp Kaplan och tog reda på vad denne hade att säga för att därefter av den svenska sidan kanske konfronteras med något helt nytt vittnesmål och tvingas börja om igen. Det skulle vara mycket bättre om man från början fick del av det svenska materialet och på grundval härav kunde avgöra om det fanns skäl att ta upp fallet på nytt.

234

INKOM UD		
1980-03-11-07		
AVD.	GR.	MAL
P	2	EU

Jag förklarade att jag inte visste vad man i Stockholm hade för nytt material utöver Kaplans vittnesmål. Nya vittnesutsagor dök ständigt upp, och jag utgick från att det i föreliggande fall gällde uppgifter, som styrkt Kaplans utsago. Detta gjorde det så mycket angelägnare för oss att få tillfälle att höra Kaplan direkt.

Sovjetunionen är ett stort land, genmälde min värd, och det är kanske inte så lätt att spåra upp Kaplan om han nu överhuvudtaget är i livet. Spaningsarbetet skulle underlättas betydligt om vi fick veta vad ni har för uppgifter att stödja er på. Jag trodde Kaplan var i fängelse på nytt, svarade jag, och redovisade pressuppgifterna härom. Det borde därför inte vara så svårt att ordna ett sammanträffande med honom.

Här sade sig min värd inte närmare känna till vad som hänt med Kaplan men att det naturligtvis skulle vara mycket nyttigt om denn fick träffa någon befullmäktigad svensk representant och, varför inte, någon företrädare för den svenska pressen. Han skulle själv gärna medverka till att ordna ett sådant möte, om nu Kaplan ännu levde och var möjlig att få tag i. Men naturligtvis skulle detta i hög grad underlättas om man i förväg kunde få veta vad det var för nytt material den svenska regeringen förfogade över. Eljest var det fara värt att den sovjetiska ledningen skulle reagera mycket negativt på den svenska framställningen.

Samtalet fortsatte ännu en stund i dessa banor. Jag begagnade tillfället att för de osynliga åhörarna redogöra för den svenska synen på fallet Wallenberg - något som man inte får tillfälle till i samtal med Zemskov - och noggrant förklara varför vi inte kan betrakta det som avslutat. Eftersom min interlokutör drog fram argumentet att de svenska aktionerna kring Wallenberg utnyttjades i antisovjetiska syften av vissa kretsar i USA, framhöll jag ånyo med eftertryck att den svenska regeringen agerade självständigt och inte begärde stöd från andra regeringar. Vi fann det positivt att den amerikanska regeringen och amerikansk opinion intresserade sig för Wallenberg, men Washington handlade helt på egen hand i ärendet.

Min interlokutör sade sig ha full förståelse för de svenska bevekelsegrunderna. Vi borde dock betänka att det sovjetiska svaret byggde på omsorgsfulla undersökningar och att den sovjetiska reg

ringen tre gånger gått i god för dess riktighet. Det skulle krävas mycket starka skäl för att förmå ledningen att öppna dossiern Wallenberg på nytt. Var det därför så att svenska regeringen verkligen förfogade över nya vittnesmål var det mycket viktigt att dessa snarast delgavs de sovjetiska myndigheterna.

2. Som framgår av ovanstående referat uttryckte sig min lunchvärd i helt andra termer än Zemskov häromdagen. Om vi - hypotetiskt - skall våga betrakta den förstnämndes ord som återspeglande fackmyndighetens överväganden, förefaller det rimligt att tänka sig Zemskovs ord som uttryck för högsta ledningens irritation över att sovjetregeringens svar ifrågasättes. Den officiella inställningen att fallet en gång för alla är avslutat, och att några nya uppgifter inte kan dyka upp därför att Wallenberg avled 1947, kom inte till uttryck hos min interlokutör. Tvärtom medgav han implicit att det alltjämt kunde framkomma uppgifter av sådan art att nytt ljus kastades över fallet.

Detta synes mig kunna tolkas på två sätt. I varje fall som ett erkännande av att 1957 års besked inte är så kategoriskt som det numera officiellt hävdas, och att det således teoretiskt är möjligt att på grundval av nya uppgifter nå ökad klarhet om Wallenbergs öde. Eventuellt kan man också se det som ett tecken på att det finns ett element av sanning i Kaplans utsaga att det för KGB nu gäller att förvissa sig om att inga ytterligare vittnesmål kan sippra ut, därav ivern att snarast få reda på vad svenska regeringen vet.

Om Kaplans öde gavs i båda samtalen vissa vaga antydningar. Min lunchvärd spelade okunnighet om var Kaplan finns kan förefalla något olycksbådande med tanke på den flera gånger upprepade frasen "om han är i livet", men samtidigt sade han sig gärna vilja medverka till att ordna ett sammanträffande med Kaplan. Zemskov sade å sin sida ganska öppet att Kaplan inte längre stod för vad han sagt. Lunchsamtalet gav närmast intryck av en invit till byteshandel à la KGB: Tala om för oss vad ni vet, så skall vi nog ordna ett möte med Kaplan, som vid det laget kommer att precis veta vad han skall säga.

För att sammanfatta mina intryck av dessa båda samtal så har Ullstens brev uppenbarligen åstadkommit en viss oro, vilken måhända skall ses i samband med de amerikanska aktionerna. Den primära reaktionen är att ryta till så att vi avstår från vidare aktioner, men man har inte definitivt bestämt sig för hur man skall reagera beträffande Kaplan. En lockande möjlighet är att låta den offentligt ta avstånd från sina tidigare utsagor, men för att våga göra detta måste man ha klarhet i vad svenskarna fått tag i för nya uppgifter, så att källorna kan elimineras.

Problemet hur vi på svensk sida skall förfara med vittnesmål från personer i Sovjetunionen är således lika svårt som någonsin. Jag behöver väl inte påminna om att vad som i det föregående sagts under punkt 2 endast är mina personliga spekulationer och slutsatser på grundval av samtalen. För den händelse något svar skall framföras till min kontakt är jag tacksam för instruktion.

Hjärtliga hälsningar
Jan Lundvik

Ärende

Wallenberg

Datum

1979-09-07

Avd

P

Grupp

2

Mål

Ell I

Adress

Svensk
MOSKVA

Text

Dnr

Strängt förtroligt från Hirdman re Wallenberg.

Primo

vidarebefordrat till Leifland i Havanna, som återkommit med följande kommentar:

Cit Detta var väl mer eller mindre att vänta. Jag är snarast förvånad över att Zemskov inte tidigare skjutit från höften efter vår framställning för nu fjorton dagar sedan. Ni får väl motse mer fyrverkeri när Zemskov kommer till Stockholm. Slutcit.

Secundo Efter föredragning för utrikesministern i går vill jag redovisa följande synpunkter:

1. Vi noterar Zemskovs och Farafonovs utsagor. Sovjetiska Stockholmsambassaden har icke med ett ord berört ärendet. Vid enskild lunch för De Geer i tisdags sade Jakovlev i sitt tal att de ekonomiska och politiska relationerna mellan Sverige och Sovjetunionen är utmärkta.

2. Vi avvaktar det skriftliga sovjetiska svaret. Under mellantiden har vi ingen anledning att ge spridning åt Zemskovs "inofficiella och personliga mening" eller gå i polemik mot denna.

3. Ryssarna borde ha varit medvetna om det starka opinionstryck vi var utsatta för i Wallenberg-ärendet och som bottnade i ett starkt och ärligt engagemang hos många människor inom och utom Sverige. I denna situation var det angeläget för oss att få till stånd en noggrann prövning av de nya, låt vara vaga, vittnesuppgifter som framkommit under året. Det var anledningen till statsministerens hänvändelse till Kosygin. Denna formulerades i positiv anda med utgångspunkt från de goda och vänskapliga svensk-sovjetiska relationerna. Bekräftandet av inbjudan till Kosygin var således menad som en vänlig gest och ej som en provokation. Det är egendomligt att Zemskov kan ha uppfattat den på detta sätt. Ryssarna bör vidare ha kunnat inse att med det starka frågetryck som rådde på regeringen med anledning av de senaste vittnesuppgifterna, det var oundvikligt att vi skulle vara tvungna att på direkta frågor redovisa att vi gjort en ny framställning. På sovjetisk sida bör man dock vara nöjd med den publicitet som förekom. Den kan ej sägas ha varit diskrediterande för ryssarna.

4. Oavsett hur ryssarna reagerat i detta ärende denna gång bör det ligga i deras intresse att icke låta denna reaktion färga av sig på andra områden av de svensk-sovjetiska förbindelserna. Några nya framställningar till ryssarna i Wallenberg-ärendet är hur som helst icke aktuella den närmaste tiden.

5. Vi utgår från att Zemskovs besök kan genomföras som planerat i början av oktober.

Gabinat

UTRIKESDEPARTEMENTET
MP

Ärende:

Kopia till:

Hirdman

Åtgärd: (se regler på blankettkopia)

Kuls

4187

P

Z

Euf

SVENSK MOSKVA

1979-09-10

CABINET STOCKHOLM

FOER KABINETTSSEKRETERAREN RE WALLENBERG

I ANSLUTNING TILL TIDIGARE RAPPORTERING OM DEN SOVJETISKA REAKTIONEN PÅ DEN SENASTE SVENSKA FRAMSTÄLLNINGEN OM WALLENBERG MÅ NAEMNAS ATT VICTOR LOUIS I LUNCHSAMTAL MED LUNDAVIK I FREDAGS TOG UPP ÄRENDET. HURUVIDA DET VAR EGEN NYFIKENHET ELLER HAN AV SINA UPPDRAGSGIVARE BEORDRATS KÄNNA SIG "FOER" "LÅTER" SIG "INTE" AVGÖRAS.

LOUIS TALADE UTFÖRLIGT, PÅ GRUNDVAL AV SINA EGNA LÄGER-ERFARENHETER FRÅN ÅREN KRING 1950, OM DEN S K LÄGER-FOLKLORE SOM UPPSTÅR TILL FÖLJD AV ALLA RYKTEN SOM Cirkulerar. EN ORSAK TILL RYKTESSPRIDNINGEN VAR BL A FÅNGARNAS BENAEGENHET ATT BÄTTA PÅ OCH FÖRSKOENA SITT EGET OCH ANDRAS FÖRFLUTNA. DET INTRESSANTA MED LOUIS SYNPUNKTER ÄR ATT HANS UPPLÄGGNING SYFTADE TILL ATT VISA DEN ALLMÄNNA OTILLFÖRLITLIGHETEN AV VITTNESMAAL FRÅN LÄGER- OCH FÄNGELSEVÄRLDEN, INTE ATT PÅVISA ATT WALLENBERG AVLIDIT 1947. VIDARE FRAMHÖLL HAN ATT BOKFÖRINGEN AV FÅNGARNA I LÄGERN KUNDE VARA BRISTFÄLLIG, OCH ATT LÄGERARKIVEN DÄRFÖR INTE ALLTID VAR PÅLITLIGA. I LJUBJANKA OCH DE ANDRA FÄNGELSERNA FANNS DET DÄREMOT VÄLSKOETTA ARKIV, VARFÖR MYNDIGHETERNAS UTSAGOR PÅ GRUNDVAL AV DESSA KUNDE ANSES SOM TROVÄRDIGA. DÅ LUNDAVIK REPLIKERADE ATT VI AV MID FÅTT HÖRA ATT BERIJA OCH HANS MEDBROTTSLINGAR PÅ SIN TID FÖRSTOERT STORA DELAR AV FÄNGELSERNAS ARKIVMATERIAL SAAG LOUIS MYCKET FÖRVAANAD UT.

PÅ DIREKT FRÅGA OM LOUIS HÖLL PÅ ATT SKRIVA NÅGOT OM WALLENBERG BLEV SVARET NEJ, MEN HAN SKULLE GÄRNA GÖRA DET

UTRIKESDEPARTEMENTET	Ärende:			
Kopla till:	Åtgärd: (se regler på blankettkopie)			

- 2 -

OM HAN FANN EN FOERLAEGGARE.

RYDING

SVENSK MOSKVA

+++++++/PB

ARCHIVE COPY

MSG NO: 911021-450

DISTRIBUTION STATUS AT: 1991-10-21-15.04

TO:	STATUS:	TIME:	DIARY NO:
UD/POLCH	DISTRIBUTED	1991-10-21-15.00	
UD/POL 1	DISTRIBUTED	1991-10-21-15.00	

FROM: MOSKVA

POSTED TIME: 1991-10-21-14.58

MSG NO: 911021-450

=LIST,URG
UD/POLCH
UD/POL 1
+

aka
M

AMBASSADEN MOSKVA 1991-10-21

UD STOCKHOLM

M Y C K E T B R A A D S K A N D E

1378. ✓ FOER POL 1 (HALLQUIST). RE WALLENBERGAERENDET

NAESTA KOETE MED ARBETSGRUPPEN AGER RUM DEN 30 OKTOBER. FOERUTSER
DAERFOER ER ANKOMST 28 OKTOBER. TACKSAM DU INFORMERAR DE ANDRA
INBLANDADE, INKL BJOERNERSTEDT SOM NU HAR BESOEK AV MAKINEN ✓ (VI KAN
EJ KOMMA FRAM PAA TELEFON).

BERNER

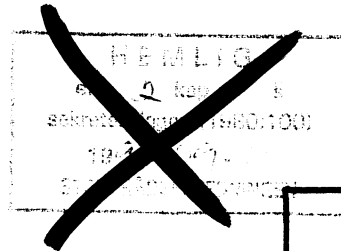
AMBASSADEN MOSKVA 15.30/EZ

ORIGINAL TELEGRAM

4 juli 1991

ex t:
utrmin
kabs
polch
amb Berner

*Hallgrist,
Pol 1*

INKOM
1991-10-21
UD:s ARKIV

HEMLIG SekrL 2:1

Statsminister Ingvar Carlssons samtal den 6 juni 1991
med Sovjetunionens president Michail Gorbatjov
angående Raoul Wallenbergs öde

I anslutning till besöket i Stockholm den 6 juni 1991 av
Sovjetunionens president Michail Gorbatjov ägde ett
enskilt samtal rum mellan presidenten och statsminister
Carlsson, där statsministern bl a tog upp frågan om
Raoul Wallenbergs öde.

Gorbatjov instämde under samtalet i att det var
angeläget att få klarhet i denna fråga. Han
konstaterade att det fanns en gemensam grupp som nu bör
arbeta med detta, och lade till att vi på svensk sida ju
kände till vad man på sovjetisk sida kommit fram till så
här långt. Nu fick man se om det gick att få fram något
ytterligare.

Statsministern underströk för Gorbatjov att det var
angeläget att vi nu kan genomföra den här
undersökningen, så att det kan bli möjligt att sätta
definitiv punkt för detta ärende.

Hans Dahlgren
Hans Dahlgren

Avsändningsort

Pol I/Hallqvist/ag

Ärende

Raoul Wallenberg

Datum

1991-10-25

Avd

Grupp

Mål

Adress

Ambassaden Moskva

Text

Kabinettsekreteraren har nu informerat Per Anger (18/10) och Nils Lagergren (22/10) om innehållet i era meddelanden om resultatet och slutsatserna av era arkivstudier i MID. Han har också informerat dem om att MID småningom avser släppa materialet samt att utrikesministern eventuellt avser orientera om fynden i riksdagen den 7 november. Dessförinnan bör inget yppas om saken till företrädare för massmedia och andra utomstående.

Cabinet

Ex till:

Kabs
Polch

Exp. 911025/ag

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten

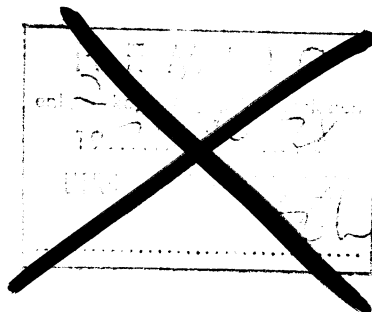
ARKIVEXEMPLAR

Dnr	Avd	Grupp	Mål
1991-10-25			
<i>ME/MS</i>		<i>P 2</i>	<i>EU</i>

(Pl)

Ministern Hans Magnusson
MOSKVA

härmed

Broder,

Härmed ytterligare resultat av Catherine von
Heidenstams arkivgenomgång - denna gång rör det
händelserna 1979.

Best. utg!

MLL

Martin Hallqvist

Centrat i hantl + Moskva

Postadress
Box 16121
Dep U 328 - BCB Vbg 882276
103 23 STOCKHOLM

Ifyller av postexp

Gatadress med

Gustav Adolfs torg 1
sv kurir

Telefon

786 6000
utl kurir

Fax

723 176 (63)
varlig post

Avsändningsdatum

10590 MINFOR S

Sign

in Högskola 9/10/01 Sch

Q.H.
18.10.91

se först sid 2:

①

ang sovjetisk irritation efter statsminister Ullstens skrivelse till ministerrådsordförande Kosygin 22 augusti 1979:

Statsminister Ullstens skrivelse väckte irritation på sovjetisk sida (jfr bifogade rapporter från Moskva och Stockholm)

1. 4.9.79 Zemkov till Lundvik: förvåning och irritation, formen häpnadsväckande, Sovjetunionen kunde inte acceptera att smutskastas av interna svenska valtaktiska motiv. Efter undersökningar hade Sovjet tre gånger givit svar att Wallenberg avlidit. Oacceptabelt att Sverige trodde mer på brottsling (Kaplan) än officiella sovjetiska uppgifter.

2. Irritation bekräftades av andra källor - Kosygin följde hårda linjen, vilket skulle avspeglas i kommande svenska svaret.

3. KGB-man bekräftat att Zemkov hade instruktion att uttala sig så skarpt mot Ullstens skrivelse. Zemkov hade förmodligen också egenintresse "stänga dossiern" inför hans eget förestående Stockholmsbesök.

4. I samband med detta (12 okt. 1979) tog Zemkov kabsekr Leifland åt sidan och upprepade sovjetisk förvåning och irritation. - Ni måste förstå att också sovjetiska regeringen har sin stolthet. Kaplan förklarat att han inte gjort några uttalanden om Wallenberg, brevet var förfälskning. Svenska regeringen måste låta bli begagna sig av skvaller, bli ansvarsfull (ännu inte svar på amerikansk demarche).

När Zemkov fick klart för sig att svenska regeringen inställd på att fortsätta undrade Zemkov hur länge man på svensk sida trodde man kunna fresta sovjetiskt tålamod?! På Leiflands hänvisning till att sovjetiska regeringen i ett decennium vilselett den svenska regeringen sade Zemkov:

- det var väl inte så märkligt att de sovjetiska myndigheterna tagit hand om Wallenberg i Budapest. Det förelåg starka indicier på att Wallenberg var amerikansk spion.

Leifland har i sin uppteckning kommenterat att Zemkov troligen förts in på spåret genom feltolkning, men att repliken var intressant - det var första gången som en ansvarig sovjetisk tjänsteman sagt att Wallenberg var misstänkt för spioneri för amerikansk räkning.

Vid senare tillfälle tillade Zemkov att en tjänsteman i State Department (Deputy Assistant Secretary Schultz) vid samtal med Zemkov vidgått att Wallenberg arbetat för den amerikanska underrättelsetjänsten.

Sovjetisk irritation

Redan innan sovjetambassadören hade avlevererat svar på statsminister Ullstens skrivelse framgick det med all tydlighet att den svenska démarchen hade väckt irritation på sovjetisk sida. Vice utrikesminister Zemskov underströk sålunda vid ett samtal med ambassadör Ryding den 9 september 1979 att gränsen nu var nådd för vad man på sovjetisk sida var beredd acceptera. Liknande tongångar hördes vidare då Zemskov i oktober samma år besökte Stockholm. På tal om Ullstens skrivelse förklarade han då för kabinettssekreterare Leifland, att det kunde finnas "inrikespolitiska" skäl för den svenska regeringen att inte släppa Wallenbergfrågan. Å andra sidan måste svenska regeringen förstå att dessa upprepade framstötter, grundade på otillförlitliga vittnesutsagor, var totalt oacceptabla för Moskva. "Ni måste förstå att även den sovjetiska regeringen har sin stolthet och värdighet", betonade Zemskov och antydde att Wallenberg varit amerikansk spion, något som för övrigt enligt Zemskov vidgåtts av amerikanarna. Vad beträffade Kaplan hade denne enligt Zemskov kategoriskt förnekat att han gjort de uttalanden, varom fru Kaplans brev till dottern i Israel handlade. Brevet hade, tillfogade Zemskov, varit en förfälskning.

Kalinski-spåret (forts.)

För fullständighetens skull bör här inskjutas att, även om Kalinskis uppgifter om Wallenberg kunnat innehålla en kärna av sanning, hans senare agerande och uttalanden kommit hans trovärdighet att starkt ifrågasättas av såväl israeliska som svenska myndigheter. Dels har han bevisligen företett dokument som varit förfälskade, dels har hans intresse för Wallenberg med tiden överskuggats av en personlig vendetta mot nazistjägaren Wiesenthal i Wien och mot en annan person, vars ovän han varit sedan tiden i Sovjet-

Ärende	Wallenberg	Datum 1991-10-28	
		Avd P	Grupp 2

Adress

Ambassaden
BUDAPEST

POL

Text

Dnr..... Re Raoul Wallenberg. Från Hallqvist, Pol 1.

Primo: Har något ytterligare hörts från Arpad Hargita?
Mot bakgrund nu i Moskva pågående samtal intressant
erfara framför allt dels om man funnit eventuella AVO-spår
från början av 50-talet (jfr även mitt handbrev till
Strömholm 90/01-30), dels vad ryssarna sagt ungrarna angående
Langfelders öde.

Secundo: Det vore bra om ni kunde meddela Langfelders anhöriga
att vi också frågar efter information om Langfelder - utgår från
att de inte har något att erinra däremot.

Tertio: Vore också intressant att erhålla utlovad PM om
kontakten med Sovjet-officieren.

Cabinet

1991 -10- 34

SVENSKA AMBASSADEN
EMBASSY OF SWEDEN
HAAG

T E L E F A X

AVD.

F

GR

2

MAL. 1

Eu

Telefon: (31) 70 324 54 24 Fax: (31) 70 324 79 11 Telex (44) 31291 svnsk nl

Adress: Pol 1 <i>✓</i>		Datum: 91-10-30 <i>1</i>		Dnr: <i>✓</i> 199	
Avsändare: Ambassaden HAAG/ Ambassadören <i>W</i>		Avd:		Grupp:	
				Mål: <i>akt.</i>	
Ärende: Raoul Wallenberg					
Totalt antal sidor: 2		Obs! Vid begäran om repetition skall alltid avsändaren enligt ovan anges!			
		Avsant den		Klockan	Sign

En holländsk MR-organisation har inkommit med bifogade förfrågan om läget i Wallenbergärendet. Ambassaden hemställer om underlag för att besvara förfrågningen.

Magnusson

*Sant dit dokument
t amb Magnusson
Pol 1, Hallgrist Boh
91-12*

Fax 199 Sid 2 (2)

P.O. Box 12
1619 ZG Andijk
The Netherlands
Phone (2289) 2824
Telex 57879
Telefax (2289) 2787

The Ambassador
Embassy of Sweden
De Ruyterkade 107, 5e verdieping
1011 AB Amsterdam

October 23, 1991

Your Excellency:

Re: Raoul Wallenberg

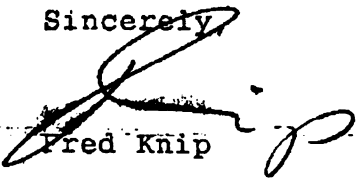
INK. AMS HAAG		
D. N:o 15/379		
19 91 10 25		
AVD	GR.	MAL
P	90	

It is our understanding, sir, that with the latest developments in the Soviet Union, new information has come to light as the new director of the KGB, Vadim Bakatin, has released five documents to the Swedish Embassy in Moscow concerning Raoul Wallenberg. Would you be so kind as to share that information with Dorcas Aid International.

For some time we have been very much concerned with Wallenberg and his well being. Any new light on the situation would be very much appreciated.

Thank you very much for your time and cooperation as I am looking forward to your reply.

Sincerely,

Fred Knip

Dorkas Aid International
Project Manager
Human Rights Action

Avsändningsort

Kabs sekr/polch/LS

Ärende

DC 3-affären

Raoul Wallenberg

Statsministerbesök

Adress

AMBASSADEN MOSKVA

Datum

1991-10-30

Ävd

HP

Grupp

1

Mål

En I

MYCKET BRÅDSKANDE. Endast för ambassadören.

Text

Dnr Från kabinettsssekreteraren och polchefen
re Fokins besök hos statsministern.

PRIMO. DC 3-affären

Fokin informerade att den sovjetiska undersökningen visade att DC 3-an skjutits ned av sovjetiskt jaktflyg över internationellt vatten omkring 100-110 km nordväst Ventspils och att besättningen omkommit. Ordern hade givits på eget ansvar och initiativ av Sjinkarenko men beslutet att dölja händelsen fattades av dåtidens högsta politiska och militära ledning. Från sovjetisk sida var man nu beredd att offentligt erkänna nedskjutningen, framföra sina ursäkter till Sverige och kondoleanser till de anhöriga. Under samtalet kom man preliminärt överens om följande procedur, som baserar sig på ett sovjetiskt förslag som Fokin hade med sig och som han kommer att ta med sig tillbaka till Moskva för slutligt godkännande där.

1. De svenska sakkunniga besöker Moskva snarast möjligt. (Syftet från svensk sida är att sammanträffa med de sovjetiska experterna och de personer som vi tidigare framfört önskemål om att få träffa samt att ta del av arkivmaterial som styrker ovannämnda och ger fler detaljer. Ni kan meddela att de sakkunniga är beredda att komma till Moskva veckan 11-15 november.)

2. Erkännandet offentligörs i Moskva, enligt Fokin bäst av försvarsministeriet. Ur vår synpunkt skulle det vara bäst om detta skedde i samband med eller omedelbart efter de svenska sakkunnigas besök i Moskva. För att undvika att saken kommer ut i pressen informeras de anhöriga endast några timmar före offentliggörandet i Moskva. Ni bör framföra önskemål om att vi informeras senast 48 timmar före offentliggörandet i Moskva.

3. En officiell svensk representant tillsammans med anhöriga tas emot av utrikes- och försvarsministrarna i Moskva för att ta emot

Ärende	Datum 1991-10-30		Dnr
	Avd	Grupp	Mål

Adress AMBASSADEN MOSKVA

Text

de officiella sovjetiska ursäkterna och kondoleanserna. Tidpunkten härför diskuterades ej men bör ske så snart som möjligt efter offentliggörandet samt helst även efter ~~de~~ sakkunnigas besök.

4. Fokin föreslög möjligheten av att arrangera kransnedläggning över havet vid platsen för nedskjutningen. Till denna fråga får vi återkomma efter samråd med de anhöriga.

Statsministern lovade Fokin, att de informationer ~~denne~~ framfört inte skulle yppas före det sovjetiska offentliggörandet. Internt i Stockholm har statsministern påbjudit strängaste sekretess.

För den händelse Fokin inte kontaktar Dig under de närmaste dagarna, bör du söka kontakt med honom för att framställa vårt önskemål enligt 1 ovan samt erinra om vad som i övrigt överenskommits.

SECUNDO. Under samtalet antydde Fokin vissa förhoppningar att snabbt avsluta Wallenbergärendet och informerade att utrikesministeriet studerade u-båtsfrågan i samarbete med försvarsministeriet. Slutligen utlovade Fokin att man skulle studera listan över svenska fartyg som övelrämnades till Fokin av Osvald tidigare under dagen. Fokin underströk att Sovjetunionen inte hade något intresse av att dölja någonting utan strävade i stället efter att finna sanningen. Man var från sovjetisk sida inställd på positivt samarbete. Statsministern uttryckte sin uppskattning över öppenheten men sade också att han hade förståelse för att resultaten av denna större öppenhet kunde ta sin tid och att även vårt intresse var att få fram sanningen för att därefter kunna lägga dessa ärenden till handlingarna.

Ärende

Datum

1991-10-30

Dnr

Avd

Grupp

Mål

Adress

AMBASSADEN MOSKVA

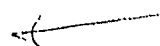
Text

TERTIO. Avslutningsvis erinrade Fokin om tidigare inbjudan till Sveriges statsminister att avlägga ett officiellt besök i Moskva. Statsministern sade att det för en ny regering alltid tar tid att organisera besöksprogrammet. Han hade nu besökt de nordiska huvudstäderna och EGs institutioner. Han nämnde att han i början av året avlagt ett privat besök i Sovjetunionen och då hade knutit kontakter med det nya mångfacetterade ryska samhällslivet. Han erinrade om Sveriges speciella intresse av för oss närliggande delar av Ryssland såsom f.n. S:t Petersburgsområdet, som tillhör samma Östersjöområde som vi.

Cabinet

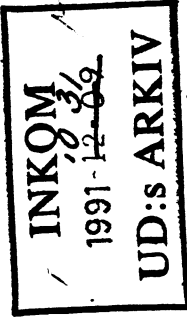
Ex till statsministern

exp. 31/10-71

1991-10-29

P2 buv

AD-1.7 Brev

Bif. brev i Wattenberg-
ärendet skickas in-
för ESK-mödet i Hovora
Den 13-14 nov kommer
frågor ämne upp i journal.

medarbetare och Penhills
bergsport och de frikopp-
ningarna i Skutskärn.
Inifrån detta område sken de i
vilken och om något mer
känd i skolan - utöver
vad som sägs i den 217
1991-10-02. Kan du ringa

med besök. 1/11 när du är tillbaka
på nr 782 9118 (TGO) efter att
du har återkommit från skolan
den 3 mars.

Hed mår bra
Själsområde

SIMONE LUCKI

*Avocat**Bureau de Bruxelles*B-1050 BRUXELLES, LE 27 septembre 1991
RUE DAUTZENBERG 50 - BTE 3

TEL (02) 640 10 03 0

Fax (02) 647 21 30

URGENT

Par fax

00 46 8 242584

Monsieur

*Justaffson**Cher* Monsieur,Raoul WALLENBERG

J'ai l'honneur de me référer au rapport de Monsieur le Sénateur Pontillon, Vice-Président de l'Assemblée Parlementaire du Conseil de l'Europe, adopté à l'unanimité, en avril dernier, par la Commission des Questions Juridiques et des Droits de l'Homme du Conseil de l'Europe.

Les nouveaux documents remis, ce mois-ci, par la direction soviétique, dont copie en ma possession, sont totalement insuffisants pour faire éclater la vérité sur le sort réel de Monsieur Wallenberg et de son chauffeur Monsieur Langfelder.

De l'avis même du Président actuel du KGB, Monsieur Bakatine, ces documents ne sont pas encore les derniers.

Dès lors, je demande avec insistance à toute la délégation du Conseil de l'Europe à la CSCE sur la dimension humaine à Moscou, de soulever à nouveau le cas Wallenberg et d'exiger, en extrême urgence, vu l'âge de Monsieur Raoul Wallenberg (79 ans), toute la vérité ou sa libération immédiate.

Je vous remercie également très vivement à l'avance, d'inviter les trente-huit Ambassadeurs des pays participant à ladite Conférence, à agir dans le même sens.

Comptant absolument sur vous, je vous prie, *cher* Monsieur, d'agréer l'expression de ma considération distinguée.

Simone LUCKI

Avocat

Président du Comité Belge pour Raoul WALLENBERG

Secrétaire Général de la Commission Internationale d'enquête sur le sort de Raoul WALLENBERG

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1

ÅTGÄRD:

Washington
Be + Nina Isengren

Pol 1, Hallgren Pol 1
91 11 05 7

INK. UTRIKES DEP.		
D. N:o		
1991-11-01		
AVD	OR	MA
P	2	Ew

INKOM UD 1991-10-31

AMBASSADEN MOSKVA

1991-10-31

UD STOCKHOLM

FOER KABS, POLCH, POL 1

B R A A D S K A N D E

RE WALLENBERGMOETE

FORTIS

RE WALLENBERGMOETE

PRIMO

DEN 30 OKTOBER HOELL SVENSK-SOVJETISKA ARBETSGRUPPEN I RW-AERENDET SITT ANDRA MOETE, DENNA GAANG I KGB-HOGKVARTERET VID LUBJANKATORGET. DET VAR FOERSTA GAANGEN EN INTERNATIONELL SAMARBETSKOMMISSION TRAEFFADES INOM DESSA VAEGGAR, SADE KGB-CHEFENS ASSISTENT NIKONOV HOEGTIDLIGT I SITT VAELKOMSTORD.

MOETET ARTADE SIG TILL EN TIOTIMMAR LAANG MANGLING, SOM DOCK VAR BAADE SUBSTANTIELL OCH GIVANDE, AVEN OM INGA NYA STYRKTA UPPGIFTER OM RW'S OEDE FRAMKOM. KGB PRESENTERADE INTE MINDRE AEN 16 NYA ARKIVDOKUMENT MED ANKNYTNING TILL RW OCH LANGFELDER. HUVUDSAKLIGEN ROERDE DET SIG OM UPPGIFTER UR REGISTRERINGSBOECKER FOER FOERFLYTNINGAR AV FAANGAR TILL FOERHOER, VILKA REKONSTRUERATS EFTER DET ATT RW'S OCH L'S NAMN OEVERSTRUKITS MED TUSCH, FOERMODLIGEN REDAN I SLUTET AV FYRTIOTALET. SVAR GAVS PAA FLERTALET SVENSKA FRAAGOR, BL A ROERANDE ARKIVPRAXIS AEVEN OM KOMPLETTERINGAR OCH FOELJDFRAAGOR AV TIDSSKAEL FICK UPPSKJUTAS TILL ETT SENARE TILLFAELLE. VIDARE PRESENTERADES ETT VITNESMAAL FRAAN EN AEldre KGB-MEDARBETARE, VILKEN FRAAN I RW-FALLET ENGAGERADE KOLLEGOR I BOERJAN AV SEXTIOTALET FAATT HOERA ATT RW ARKEBUSERATS DEN 17 JULI 1947 PGA PAASTAATT SAMROERE MED DEN TYSKA UNDERRAETTELTSETJAENSTEN. EFTERSOEKNINGEN AV ANDRA MOEJLIGA VITNEN FORTSAETTER OCH ABAKUMOV'S NAERMASTE MAN, BRAVERMAN, SOM 1976 FRIGAVS EFTER AVTJAENANDE AV ETT 25-AARIGT FAENGELSESTRAFF HAR SPAARATS TILL EN BY I MORDVINIEN. DET VAR DOCK IGAAR OKLART OM HAN AER I LIVET.

UTREDNINGEN AER NU INNE I EN INTENSIV FAS OCH INTRYCKET AER ATT DET PAA SOVJETISK SIDA GOERS BETYDANDE ANSTRAENGNINGAR PAA BRED FRONT FOER ATT KLARLAEGGA RW'S OEDE. DESSUTOM FOEREFALLER NU ALLA INBLANDADE GENUINT INTRESSERADE AV SIN UPPGIFT. INTERVJU- OCH ARKIVARBETET KOMMER NAERMAST ATT FORTSAETTA I MINDRE ARBETSGRUPPER OCH NAESTA PLENARMOETE HAR INPLANERATS TILL FOERSTA VECKAN I DECEMBER. SOM EN GOODWILLGEST HAR VI INBJUDIT DEN SOVJETISKA SIDAN TILL STOCKHOLM FOER MOETET.

NEDAN MOETESRESULTATET I KORTHET.

SECUNDO: ARKIVARBETET

DELEGATIONERNA VID DET ANDRA ARBETSGRUPPSMOETET VAR

FORTS

IDENTISKA MED DET FOERSTA. DENNA GAANG DELTOG EMELLERTID
OCKSAA EN MEDARBETARE FRAAN RYSKA KGB SAMT RYSKE
FOLKDEPUTERADE ARZJANNIKOV SAMT ETT PAR INKALLADE EXPERTER.
FRAAN INTERNATIONELLA RW-KOMMISSIONEN NAERVOR MARVIN
MAKKINEN.

A) KGB OEVERLAEMNADE 16 NYA DOKUMENT MED ANKNYTNING TILL RW
OCH LANGFELDER, AV VILKA 12 UTGOER UTRAG UR REGISTERBOECKER
ROERANDE IN- OCH UTSKRIVNING AV FAANGAR I LEFORTOVO OCH
LUBJANKAFAENGELSERNA SAMT FOERLYTTNING AV FAANGAR TILL
FOERHOER. ENLIGT DESSA ANTECKNINGAR (SOM AV KGB'S
KRIMINALEXPRTIS AATERSTAELLTS EFTER ATT FOERMODLIGEN REDAN
PAA FYRTIOTALET OEVERSTRUKITS MED TUSCH), FRAMGAAR ATT RW
TRE GAANGER - DEN 17 JULI 1946 (FOERMODLIGEN TILLSAMMANS MED
L), DEN 30 AUGUSTI 1946 SAMT DEN 11 MARS 1947 - KALLATS TILL
FOERHOER AV SMERSJMEDARBETARNA KAPELANSKI OCH KUZMISJIN.
NOTERAS KAN ATT DEN FOERRE KATEGORISKT FOERNEKADE ALL
INBLANDNING I RW-AERENDET VID SAMTAL MED INTERVJUGRUPPEN DEN
1 OKTOBER, OCH VIDHOELL DENNA POSITION AEVEN NAER HAN I
DAGARNA VID FOERNYAT SAMTAL MED KGB-MEDARBETAREN ZIBOROV
KONFRONTERADES MED BEVIS. KUZMISJIN AVLED 1977.

FEM AV ANTECKNINGARNA GAELDE FOERHOER MED LANGFELDER UNDER
PERIODEN 10 APRIL 1945 - 17 JULI 1946.

VIDARE FANNS REGISTERANTECKNINGAR ROERANDE RW'S ANKOMST TILL
LEFORTOVO DEN 29 MAJ 1945 SAMT FOERFLYTNING TILL LUBJANKA
DEN 1 MARS 1947 (TVAA ANTECKNINGAR). L SAENDES, ENLIGT EN
ANTECKNING, TILL LUBJANKA DEN 23 JULI 1947.

BLAND DE OEVERLAEMNADE DOKUMENTEN FANNS OCKSAA EN LISTA MED
ADRESSER TILL UTLAENDSKA BESKICKNINGAR I BUDAPEST UPPRAETTAD
DEN 22 JANUARI 1945, ENLIGT UPPGIFT PAA UNDERLAG AV
INFORMATIONER FRAAN SLOVAKISKA SAENDEBUDET SPASEK OCH RW,
VIDARE UIDRAG UR REGISTERBOK OM EXTRAORDINAERA TILLBUD I
LUBJANKAFAENGELSET I JULI 1947 (INGET ANMAERKNINGSVAERT
HAENDE), ANTECKNING FRAAN MGB'S SEKRETARIAT OM ABAKUMOV'S
BREV TILL MOLOTOV AV DEN 17 JULI 1947 (INGEN KOPIA HAR
PAATRAEFFATS) SAMT SLUTLIGEN BREV AV 22 MAJ 1991 FRAAN
DONSKOJ- KREMATORIETS CHEF MED UPPGIFT ATT VARKEN RW ELLER L
REGISTRERATS SOM KREMERADE VID KREMATORIET, SOM VAR DET ENDA
VERKSAMMA I MOSKVA 1947 (DOCK REGISTRERADES EJ KREMERING AV
REPRESSIONSOFFER).

KGB FORTSAETTER ARKIVSOEKNINGEN OCH UPPGAV SIG HA GODA
FOERHOPNINGAR ATT PAATRAEFFA YTTERLIGARE DOKUMENT.

DET BETONADES OCKSAA ATT FOERFRAAGNINGAR OM RW SAENTS TILL F
D CENTRALKOMMITTE- OCH MINISTERRAADSARKIVEN, LIKSOM TILL
MENTALSJUKHUS I MOSKVAS NAERHET.

B) DEN ARKIVMEDARBETARE FRAAN KGB SOM I AUGUSTI 1989
AATERFANN RW'S TILLHOERIGHETER FRAMTRAEDDE INFOER
ARBETSGRUPPEN OCH REDOGJORDE I DETALJ FOER OMSTAENDIGHETERNA
KRING FYNDET. KUVERTET MED FOEREMAALEN HADE PAATRAEFFATS VID
STAEDNING AV ETT LAGERRUM I SAMBAND MED EN OMFATTANDE
RENOVERING AV ARKIVET 1989. DET GICK INTE MED LEDNING AV
ANDRA FOEREMAAAL I LAGRET ATT BESTAEMMA NAER PAKETET HAMNAT
DAER. VAD MEDARBETAREN KUNDE MINNAS HADE INBJUDAN TILL RW'S
FAMILJ ATT BESOEKA MOSKVA SAENTS REDAN INNAN
TILLHOERIGHETERNA PAATRAEFFATS.

KGB FOERKLARADE OCKSAA VILLIGT ATT VISA LOKALEN FOER

FORTS

C) OCKSAA I MID'S ARKIV FORTSAETTER SOEKNINGEN, OCH DET KONSTATERADES ATT KOPIOR AV EFTERFRAAGADE DOKUMENT, SOM DEN SVENSKA SIDAN STUDERAT INOM KORT SKULLE OEVERLAEMNAS. SVENSKT OENSKMAAL OM TILLGAANG TILL SPECIFICERADE DOKUMENT FRAAN PERIODEN EFTER 1961, I SYNNERHET MJASNIKOV/SWARTZ-AFFAEREN OCH KAPLAN/KALINSKIJ-SPAARET FRAMFOERDES. SVENSKA SIDAN AVSAAG ATT GE EN SVENSK HISTORIKER I UPPDRAG ATT DETALJSTUDERA DET AVHEMLIGADE MID-MATERIALET.

D) MILITAERHISTORIKERN GALITSKIJ REDOGJORDE INGAAENDE FOER ARBETET I SAERSKILDA ARKIVET, ROERANDE KRIGSFAANGAR OCH INTERNERADE, OCH GJORDE BL A EN GENOMGAANG AV SOVJETISK HANDLAEGGNINGSPRAXIS VID ARRESTERING AV KRIGSFAANGAR I KRIGETS SLUTSKEDE.

GALITSKIJ, SOM AER EXPERT PAA KRIGSFAANGEARKIVET, SADE SIG BEREDD ATT I EN FOERSTA OMGAANG - FRAM TILL MEDIO DECEMBER -91 - GAA IGENOM HUNDRATALET AKTER ROERANDE KRIGSFAANGAR SOM PERIODEN 1945-47 VARIT FAENGLADE I LUBLJANKA OCH LEFORTOVO OCH MOEJLIGEN I ETT LAENGRE PERSPEKTIV GOERA EN FULLSTAENDIG GENOMGAANG AV ALLA INTERNERADE I NAEMNDA FAENGELSER UNDER DEN AKTUELLA TIDEN.

GALITSKIJ BETONADE DOCK ATT ARKIVMATERIAL FRAAN DENNA PERIOD OFTA BEFANN SIG I OORDNING, FOTOGRAFIER OCH PERSONLIGA DOKUMENT KUNDE LIGGA LOESA I AKTERNA OSV, VILKET GIVEIVIS GJORDE ARBETET EXTRA TIDSKRAEVANDE OCH KOMPLICERAT.

E) EN SAERSKIILD DISKUSSION UTSPANN SIG OM RW KUNDE HAALLITS SOM S K NUMMERFAANGE. KGB-MEDARBETARNA HAEVDADE ATT EFTERSOM ALLT DOKUMENTAERMATERIAL FRAAN 1945-47 NAEMNDE RW VID NAMN VAR DET INTE SA NOLIKT ATT SAA VAR FALLET VID DENNA TID. DAEREMOT KUNDE RW GENOM BESLUT AV MGB-LEDNINGEN BENAEMNTS "SAERSKILT VIKTIG FAANGE" VID EN COVER-UP EFTER SIN DOED I JULI 1947. DET VAR OCKSAA I DET SKEDET HAN OMTALADES SOM "FAANGE NR 7".

F) FRAAN SVENSK SIDA OEVERLAEMNADES BAKGRUNDSMATERIAL OM MJASNIKOV/SWARTZ-AFFAEREN SAMT OM UIVAEXLINGSPROPAAN WALLENBERG/WENNERSTROEM. DOKUMENTEN SKULLE STUDERAS AV DEN SOVJETISKA SIDAN.

TERTIO: INTERVJUARBETET

G) KGB-MEDARBETAREN ZIBOROV LAEMNADE EN ALLMAENT HAALLEN RAPPORT OM INTERVJUGRUPPENS ARBETE OCH VAERDERADE HOEGT DET GODA SAMARBETET SOM UTVECKLATS HAERIGENOM. MAN BETONADE ATT ARBETET INTE AVSLUTATS MED DE 17 GENOMFOERDA INTERVJUERNA UTAN NU SKULLE FORTSAETTA. AV SAERSKILT INTRESSE TORDE VARA ABAKUMOV'S "HOEGRA HAND" BRAVERMAN, SOM 1976 FRIGIVITS EFTER ATT HA AVTJAEENAT ETT 25-AARIGT FAENGELSESTRAFF OCH AV FAENGELSESTYRELSENS CHEF GULJAEV SPAARATS TILL EN BY I MORDVINIEN, DAER HAN NU EFTERSOEKTES. DET VAR FOER OEGONBLICKET OKLART OM HAN VAR I LIVET. AV SAERSKILT INTRESSE VAR BL A OCKSAA ABAKUMOV'S MEDARBETARE PITOVANOV.

ARBETSGRUPPEN OEVERENSKOM DESSUTOM ATT GEMENSAMT TILLSKRIVA TIDIGARE CHEFSPERSONER I MGB/KGB (SJEPELEV SEMTJASTNYI BOBKOV) MED OENSKAN OM RW-SAMTAL.

MED EN RAD REDAN HOERDA AELDRE KGB-MEDARBETARE SKULLE OCKSAA

FORTS

H) ZIBOROV REDOGJORDE OCKSAA FOER ETT VITNESMAAL SOM EN
AELDRE KGB-MEDARBETARE AVLAGT DEN 28 OKTOBER. DENNE HADE
SJAELV KONTAKTAT KGB OCH BERAETTAT ATT HAN I BOERJAN AV
SEXTIOTALET FRAAN EN KOLLEGA I SAMMA KONTORSRUM, VLADIMIR
NEDOSEKIN-STEPANOV (AVLIDEN), AV EN TILLFAELLIGHET FAATT
VETA ATT DENNE SYSSLAT MED RW-AERENDET PAA FEMTIOTALET OCH
VISTE ATT RW DEN 17 JULI 1947 ARKEBUSERATS PGA SAMROERE MED
TYSKA UNDERRAETTELSETJAENSTEN. SAMTIDIGT, FOER ATT UNDVIKA
KOMPLIKATIONER AV DE SVENSK-SOVJETISKA RELATIONERNA, HADE
RW-AERENDET MOERKLAGTS OCH DOKUMENT FOERSTOERTS.

SAGESMANNEN VAR BEREDD ATT FRAMIRAEDA T O M INFOER
ARBETSGRUPPEN I SIN HELHET. DET OEVERENSKOMS DOCK ATT
INTERVJUGRUPPEN SKULLE SAMTALA MED KGB-MEDARBETAREN INOM
KORT.

I) NIKONOV MEDGAV PAA VAAR FRAAGA ATT DET NU FOEREFOELL ALLT
MER OTROLIGT ATT NAAGRA ORDENLIGA UTREDNINGAR ALLS
GENOMFOERTS ENS FOERE GROMYKOS MEMORANDUM. SAMTAL MED
PERSONER SOM BORT DELTA I SAADANA HADE VISAT ATT DE EJ GJORT
NAAGOT.

QUARTO: DET FORTSATT ARBETET

INTERVJU- OCH ARKIVARBETET SKA NAERMAST FORTSAETTA I MINDRE
ARBETSGRUPPER. DET FRAMFOERDES ATT SKL-EXPERTERNA VAR
BEREDDA TILLRESA FRAAN ANDRA HALVAN AV NOVEMBER, EMELLERTID
VAR DEN SOVJETISKA SIDANS OINTRESSE FOER SMOLITSOVRAPPORTEN ✓
PAATAGLIG UNDER MOETET, DET HAR UNDER DEN SISTA TIDEN ALLT
OFTAR FRAMSKYMTAT ATT MAN HELLER INTE PAA SOVJETISK SIDA
EGENTLIGEN TROR PAA RAPPORTENS INNEHAALL.

NAESTA PLENARMOETE INBOKADES TILL FOERSTA VECKAN I DECEMBER.
FOER ATT HAALLA SOVJETSIDAN PAA GOTT HUMOR INBJOEDS TILL
MOETE I STOCKHOLM. INBJUDAN ACCEPTERADES, OCH DEFINITIVT
BESKED SKULLE LAEMNAS INOM KORT. DET KAN BLI NOEDVAENDIGT
ATT SVENSKA SIDAN TAECKER KOSTNADER SAAVAEL FOER HOTELL SOM
RESOR (DELVIS).

BERNER

AMB MOSKVA

EZ

UTRIKESDEPARTEMENTET

KOPIA TILL:

UTR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

1992-03-03/Dr. Hallqvist, eh
tit.

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-01

UD STOCKHOLM

✓ FOER POL 1 (HALLQVIST) FRAAN MAGNUSSON

✓
RE GULJAJEVS SVERIGEBESOEK

1991-11-01

2 En I

FORTS

RE GULJAJEVS SVERIGEBESOEK

TACKSAM DU KUNDE UTROENA NAER DET PASSAR WEIBO ATT GULJAJEV
BESOEKER SVERIGE. GULJAJEV KAN I STORT SEIT NAER SOM HELST.

BERNER

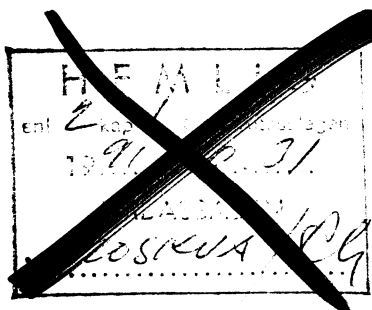

Handl: Min H Magnusson

Utrikesdepartementet

Ex t ZW-Fran (Nina Langfeldt)
Prof m Daniel
Carl Persson

Pol 1, Hultqvist Boh
51 1106

INK. UTRIKES DEP.		
D. N:o		
1991 -11- 11		
AVD. P	GR. 2	MÅL. 16/12

HEMLIG

Dokument rörande Raoul Wallenberg
(\$ bil.)

Ambassaden får härmed insända de dokument rörande Raoul Wallenberg som KGB påträffat vid arkivefterforskningar de senaste veckorna. På flertalet har man vid något tillfälle försökt utplåna eller stryka över Wallenbergs resp Langfelders namn. För första gången har vi nu en exakt uppfattning om tidpunkterna för förhör med de två fångarna resp för deras förflyttning. Det framgår också vem som har förhört dem. Vid flera tillfällen rör det sig om den tolk och förhørsledare som intervjugruppen nyligen intervjuat. Konfronterad med dokumentationen förnekar han dock att han någonsin förhört Wallenberg och Langfelder.

Vid ett tillfälle, den 17 juli 1946, förhördes Wallenberg 2½ timmar. Under en del av förhöret var även Langfelder närvarande.

Bland andra dokument märks en rapport den 22 januari 1945 från en Smersjofficer vid andra ukrainska fronten till Smersjchefen i Budapest med information om utländska beskickningar i staten. Uppgifterna sägs ha erhållits från en slovakisk diplomat och från den (...ord saknas...) anhållne svenske ambassad-

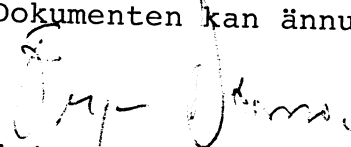

sekreteraren Wallenberg. Informationen om de svenska byggnaderna är särskilt utförlig.

Man har på KGB funnit anteckning i diariet om ett brev från Abakumov till Molotov den 17 juni 1947 (d v s samma brev som registrerats i utrikesministeriet). Inte heller på KGB har man emellertid påträffat någon kopia av brevet.

Vidare kan nämnas ett intyg från Donskojkrematoriet att man inte har uppgift om att Wallenberg eller Langfelder skulle ha kremerats där. Detta var det enda krematoriet i Moskva 1947.

Dokumentet kan ännu inte offentliggöras.

Örjan Berner

П Е Р Е Ч Е Н Ь
копий документов, переданных шведской стороне
на заседании комиссии 30 октября 1991 года

1. Справка и препроводительное письмо к ней об адресах дипломатических миссий в Будапеште. 22 января 1945 года.
2. Восстановленная запись из журнала регистрации вызова заключенных Лефортовской тюрьмы на допрос в отношении Лангфельдера. 10 апреля 1945 года.
3. Восстановленная запись из журнала регистрации о прибытии заключенных в Лефортовскую тюрьму в отношении Валленберга Р.Г. (прибыл из Внутренней тюрьмы). 29 мая 1945 года.
4. Восстановленная запись из журнала регистрации вызова заключенных Лефортовской тюрьмы на допрос в отношении Лангфельдера. 15 августа 1945 года.
5. Восстановленная запись из журнала регистрации вызова заключенных Лефортовской тюрьмы на допрос в отношении Лангфельдера. 15 декабря 1945 года.
6. Восстановленная запись из журнала регистрации вызова заключенных Лефортовской тюрьмы на допрос в отношении Лангфельдера. 3 июля 1946 года.
7. Восстановленная запись из журнала регистрации вызова заключенных Лефортовской тюрьмы на допрос в отношении Валленберга Р.Г. 17 июля 1946 года.
8. Восстановленная запись из журнала регистрации вызова заключенных Лефортовской тюрьмы на допрос в отношении Лангфельдера В. 17 июля 1946 года.

9. Восстановленная запись из журанал регистрации вызова заключенных Лефортовской тюрьмы на допрос в отношении Валленберга Р.Г. 30 августа 1946 года.

10. Восстановленная запись из журнала регистрации об убытии заключенных из Лефортовской тюрьмы в отношении Валленберга Р.Г. (направлялся во Внутреннюю тюрьму). 26 февраля 1947 года.

11. Восстановленная запись из журнала регистрации об убытии заключенных из Лефортовской тюрьмы в отношении Валленберга Р.Г. (направлен во Внутреннюю тюрьму). 1 марта 1947 года.

12. Запись в журнале регистрации вызова заключенных Внутренней тюрьмы на допрос в отношении Валленберга Р.Г. 11 марта 1947 года.

13. Запись в журнале регистрации исходящих документов Секретариата МГБ СССР в отношении Валленберга. 17 июля 1947 года.

14. Запись в журнале регистрации происшествий во Внутренней тюрьме. Июль 1947 года.

15. Восстановленная запись из журнала регистрации об убытии заключенных из Лефортовской тюрьмы в отношении Лангфельдера В. (направлен во Внутреннюю тюрьму). 23 июля 1947 года.

16. Письмо директора Донского крематория в отношении кремации Валленберга и Лангфельдера. 22 мая 1991 года.

Ambassadens översättning

LISTA

Över kopior på dokument, överlämnade till den svenska sidan vid kommissionens möte den 30 oktober 1991

1. Förteckning, med följbrev, över adresserna till diplomatiska representationer i Budapest. 22 januari 1945.
2. Återställd notering rörande Langfelder ur registreringsjournalen över kallelse till förhör av Lefortovofängelsets fångar. 10 april 1945.
3. Återställd notering rörande R.G.Wallenberg ur registreringsjournalen över fångars ankomst till Lefortovofängelset (Wallenberg kom från Inre fängelset). 29 maj 1945.
4. Återställd notering rörande Langfelder ur registreringsjournalen över kallelse till förhör av Lefortovofängelsets fångar. 15 augusti 1945.
5. Återställd notering rörande Langfelder ur registreringsjournalen över kallelse till förhör av Lefortovofängelsets fångar. 15 december 1945.
6. Återställd notering rörande Langfelder ur registreringsjournalen över kallelse till förhör av Lefortovofängelsets fångar. 3 juli 1946.
7. Återställd notering rörande R.G.Wallenberg ur registreringsjournalen över kallelse till förhör av Lefortovofängelsets fångar. 17 juli 1946.
8. Återställd notering rörande Langfelder ur registreringsjournalen över kallelse till förhör av Lefortovofängelsets fångar. 17 juli 1946.
9. Återställd notering rörande R.G.Wallenberg ur registreringsjournalen över kallelse till förhör av Lefortovofängelsets fångar. 30 augusti 1946.
10. Återställd notering rörande R.G.Wallenberg ur registreringsjournalen över fångars avresa från Lefortovofängelset (Wallenberg skulle föras till Inre fängelset). 26 februari 1947.

11. Återställd notering rörande R.G.Wallenberg ur registreringsjournalen över fångars avresa från Lefortovofängelset (Wallenberg fördes till Inre fängelset). 1 mars 1947.
12. Notering rörande R.G.Wallenberg ur registreringsjournalen över kallelse till förhör av Inre fängelsets fångar. 11 mars 1947.
13. Notering rörande Wallenberg i Sovjetunionens MGBs sekretariats diarium över avgående handlingar. 17 juli 1947.
14. Notering i registreringsjournalen över händelser i Inre fängelset. Juli 1947.
15. Återställd notering rörande W.Langfelder ur registreringsjournalen över fångars avresa från Lefortovofängelset (Langfelder fördes till Inre fängelset). 23 juli 1947.
16. Brev från Donskajakrematoriets rörande kremering av Wallenberg och Langfelder. 22 maj 1991.

НАЧАЛЬНИКУ ОПЕРАТИВНОЙ ГРУППЫ УНР "ОМЕР" 2
Украинского фронта в г. Будапешт

ПОДПОЛКОВНИКУ ТОВ. РИЦАНУ.

/Через ОКР "ОМЕР" 18 СК/.

При этом направляю справку по адресам дипломатических миссий в городе Будапеште для оперативного использования.

ПРИЛОЖЕНИЕ: по тексту на "5" лист.

НАЧАЛЬНИК УПРАВЛЕНИЯ КОНТРАЗВЕДКИ "ОМЕР" 2
Украинского фронта генерал-лейтенант

/КОРОЛЕВ/

ПОМ НАЧ 2 ОТДЕЛА УПР КОНТРАЗВЕДКИ "ОМЕР" 2
Второго Украинского фронта майор -

/ПЕТРОВСКИЙ/

22 января 1945 г.

№ 1689/2

ко п. Коновалов.

ИТАЛИЯ.

Канцелярия: УИ Эстерхази - Утца 40.

ЯПОНИЯ.

Канцелярия: Х1. Келенхельд - Ут 42/А.

МАНДЖОУ-ГО

Канцелярия: Берлин - Груневальд, Густав - Фрейтаг-Храссе

ПОРТУГАЛИЯ.

Канцелярия: Гостиница Дунацелста.

РУМЫНИЯ.

Канцелярия: УИ. Хорански - Утца 15.

СУВЕРЕННЫЙ ОРДЕН СВ. АБАНА ИЕРУСАЛИМСКОГО.

1. Дие - Тер 18.

СВЯТОЙ ОГУЛЬ.

Канцелярия: 1. Дие - Тер 5.

ОЛОВАКИЯ.

Канцелярия Х1У. Штефаня - Ут 22.

ШВЕЙЦАРИЯ.

/Представляющая инадрес Англия, США, Бельгия, Уругвай,
Сан-Салвадор и других Южно-Американских государств/

Канцелярия: Х1У. Штефаня - Ут 69.

ТУРЦИЯ.

Канцелярия: П. Зиватар - Утца 1/8.

О П Р А В И А.

Адресов дипломатических миссий в Булапенте.

Г Е Р М А Н И Я.

Канцелярия: Л. Ури - Угца 64/66.
 Культурный отдел: И. Ури - Угца 60.
 Отдел печати: И. Ури - Угца 60.
 Отдел радио: И. Ури - Угца 60.
 Отдел торговли: 17. Гостиница Карлтон.
 Консульство: VI. Рока - Угца 61.
 Бюро военного атташе: 1. Ури - Угца 64/66
 Бюро атташе по авиации: И. Ури - Угца 68.

Б О Л Г А Р И Я.

Канцелярия: VI Андран - Уг 115.

НЕЗАВИСИМОЕ ГОСУДАРСТВО ХОРВАТИИ.

Канцелярия: VI Сенте - Угца 6.

Д А Н И Я.

Главное здание посольства - XI улица Колонгени 28.
 Канцелярия: II Хунвалли - Угца 8.

И С П А Н И Я.

Канцелярия: VI Этвеш - Угца 11/Б.

Ф И Н Л Я Н Д И Я.

Канцелярия: XI. Келленкерги - Уг 20.

Ф Р А Н Ц И Я

Канцелярия: II. Фэ - Угца 17.

Ш В Е Ц И Я.

Главное здание шведского посольства - ул. Гюгопар 8.

Квартира военного атташе - улица Дежо 8.

" атташе БЕРЧ, ул. Гиндальви 13.

" секретаря АНГЕРС, улица Ури 15.

Шведская колония - улица Ульлей 4, около 250 жителей.

" " " " Горменкад 6, около 25 жителей.

" " " " Арану Янон 16, около 50 жителей.

" " " " Клокки 8/а, около 80 жителей.

" " " " Семейнеск 21, " 70 "

" " " " Ревей 16, около 60 жителей.

" " " " Нокай 1, " 80 "

" " " " Рома 67, " 40 "

Здание британского посольства, улица Тарнок 9-13, где в пос -
 ление время скрывались в подвале и шведский посол со всем своим
 штатом, также португальский и швейцарский поверенные в делах.

ПРИМЕЧАНИЕ: Справка составлена на основании данных справочника,
 полученного Политуправлением фронта от Чрезвычай-
 ного посла и полномочного министра Словакии СПАШЕН, а также
 на основании задержанного секретаря Шведского посоль-
 ства в Будапеште - ВАЛДЕНБЕРГ.

ПОМ НАЧ 2 ОТДЕЛА УПР КОНТРРАЗВЕДКИ "СМЕРИ"
 в Украинского фронта майор -

/ПЕТРОВСКИЙ/

1 января 1945 г.

М.Н. Конопалов.

ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ

Таблица № 3 к заключению № 509

от «27» сентября 1991 г.

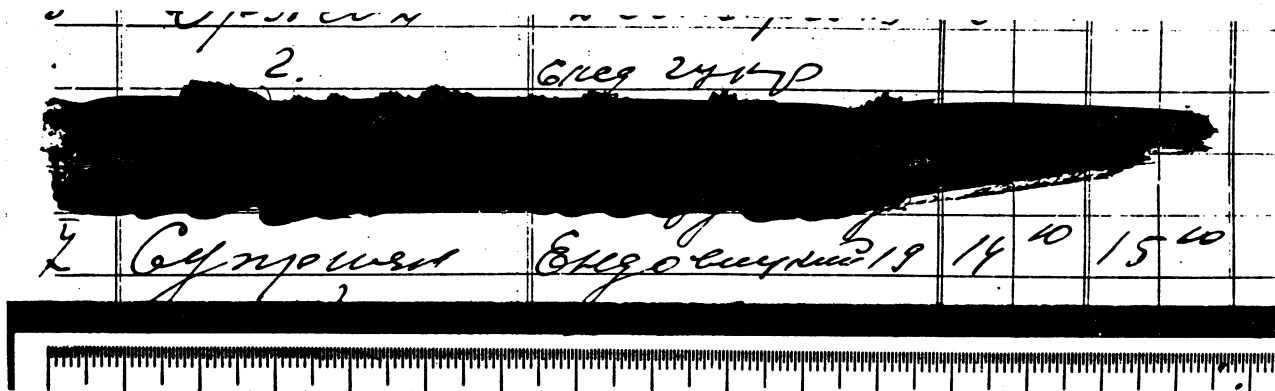

Фото 1.

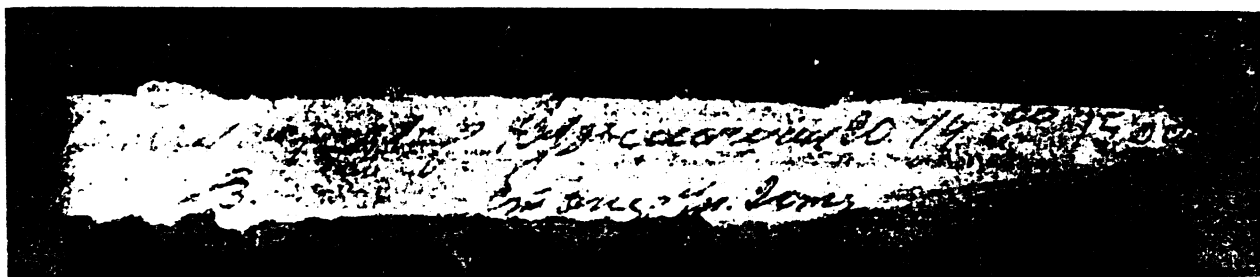

Фото 2.

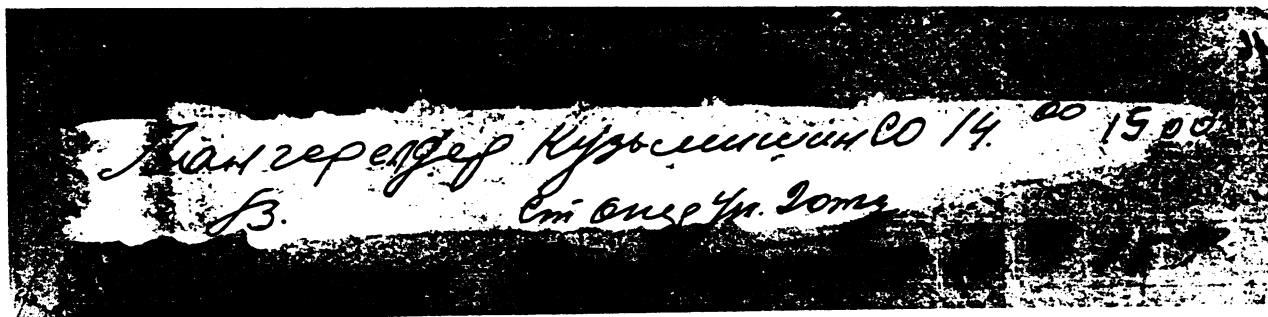

Фото 3.

10 апреля 1945 г.

На фото 1 - репродукция замазанной записи.

На фото 2 - выявленный и на фото 3 - восстанов-
ленный текст рукописной записи.

ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ

Таблица № 7 к заключению № 509

от «27» сентября 1991 г.

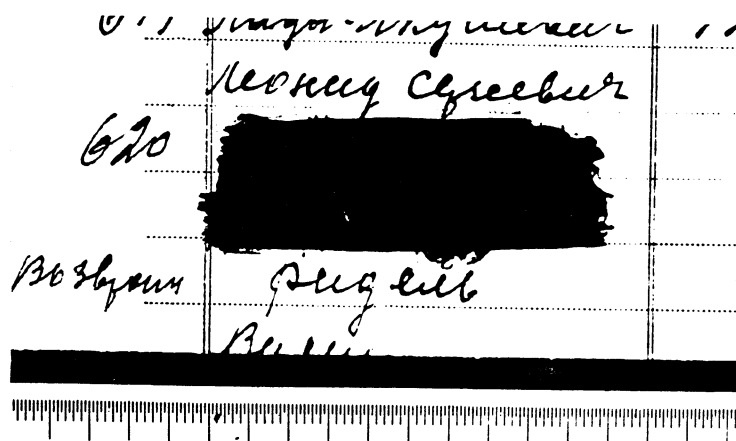

Фото 1.

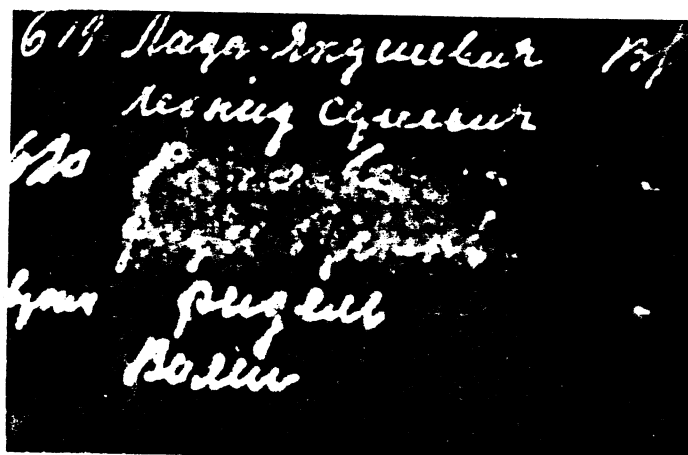

Фото 2.

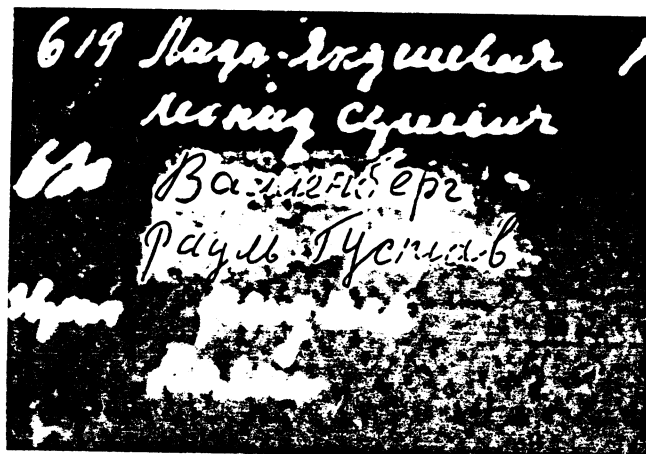

Фото 3.

На фото 1 — репродукция замазанной записи.

На фото 2 — выявленный и на фото 3 — восстановленный текст рукописной записи.

ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ

Таблица № 5 к заключению № 509

от «27» сентября 1991 г.

№ п/п	производившего допрос	час. м.		DOI
		час.	м.	
1	[REDACTED]			
	15 ^{го} августа 1945 года			

Фото 1.

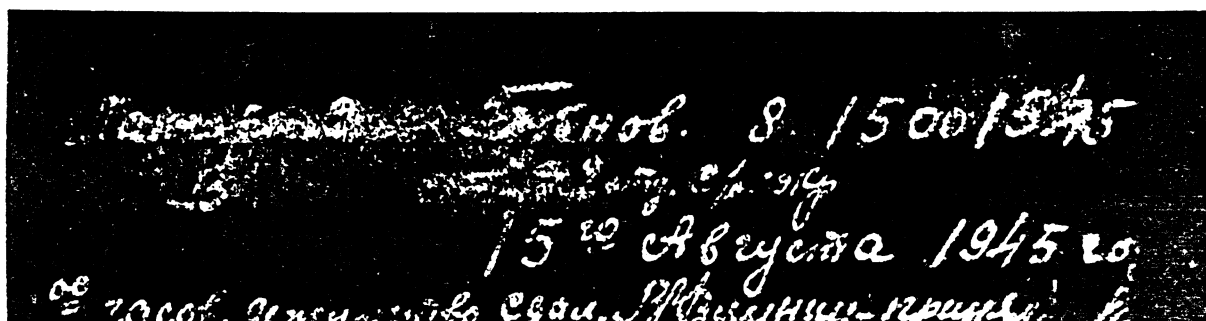

Фото 2.

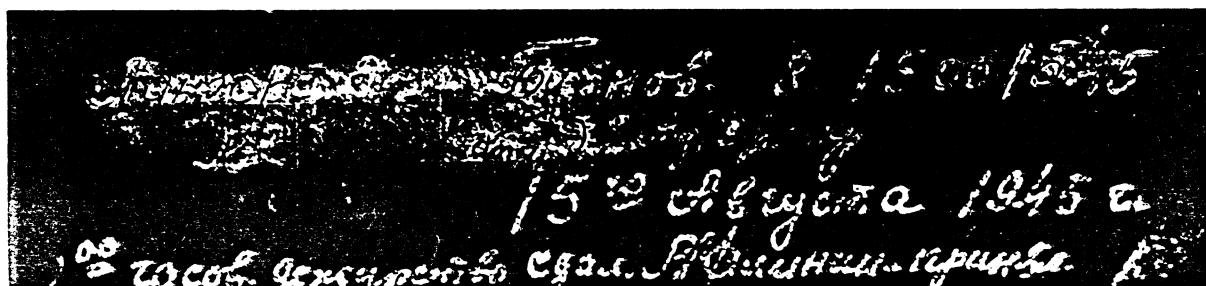

Фото 3.

15 августа 1945 г.

На фото 1 - репродукция замазанной записи.

На фото 2 - выявленный и на фото 3 - восстанов-
ленный текст рукописной записи.

Специалист Вульфен.

КОМИТЕТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ СССР

ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ

Таблица № 6... к заключению № 509

от «27» сентября 1991 г.

3	Менел	Сотруд 2 ^{го} от Смерш	16	40	15		
	Ливсан	11	13	30	11		В/
5	Кертес	Ливсан	11	15	10	15	30 В/

Фото1.

3	Менел	Ливсан	11	13	30	14	20 В/
4	Ливсан	Сот. 2 ^{го} от Смерш	11	10	30	15	В/
5	Кертес	Ливсан	11	15	10	15	30 В/

Фото2.

3	Менел	Ливсан	11	13	30	14	20 В/
4	Ливсан	Сот. 2 ^{го} от Смерш	11	10	30	15	В/
5	Кертес	Ливсан	11	15	10	15	30 В/

Фото3.

15 ДЕКАБРЯ 1945 г.

На фото1 - репродукция замазанной записи.

На фото2 - выявленный и на фото3 - восстанов-
ленный текст рукописной записи.

от «10» октября 1991г.

Фото 1.

ϕ_{0m02}

3 июля 1946г.

Фото 3.

На фото 2 - выявленный и на фото 3 - восстанов-
ленный текст рукописной записи.

Специалист *Алфред*

от « 10 » октября 1991 г.

2 М. см. с. 322 упр

95	о/уточ. 3го упр.
----	------------------

Фото 1.

Волковин Ландошес 28 10-30 16-2

И М. ст. с. едз и унр

Волосенберг Николай Николаевич 1918-30/3 00

9.5. 0/срнот 322 2/срнот

Каресетт, Иванович 4. 10-го 1690

Формо 2.

Вольерин. Пендогоисе 28 Ю. 30. 18-3.

[illegible]

Валленберг Готлиб Яковлевич 1910-30/13 до

Р I о/участ. 322 учр.

Карелюк, Николай 4. 10-го 1990

2. 20 10. 20 20 20 20

17 июля 1946 г.

Фото 3.

На фото 1 - репродукция замазанной записи.

На фото 2 - выявленный и на фото 3 - восстанов-
ленный текст рукописной записи.

Специалист *Thurman*

ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ

Таблица № 3 к заключению № 519

от «10» октября 1991 г.

26.	Д. А.	ст. сев. 3 кв. ун.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							
-----	-------	--------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Фото 1.

26	Данкратов	Кувалдин	35-11-50	16-30	Плантация	
27	Лангдрейдер	Копельнский	21	12-20	13-00	Лангдрейдер
28	Шепетов	Новоселов	27	12-40	15-00	Шепетов

Фото 2.

26	Данкратов	Кувалдин	35-11-50	16-30	Плантация	
27	Лангдрейдер	Копельнский	21	12-20	13-00	Лангдрейдер
28	Шепетов	Новоселов	27	12-40	15-00	Шепетов

Фото 3.

17 июля 1946 г.

На фото 1 — репродукция замазанной записи.

На фото 2 — выявленный и на фото 3 — восстанов-
ленный текст рукописной записи.

ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ

Таблица № 9 к заключению № 519

от «10» ОКТЯБРЯ 1991 г.

7.	Сухтан.	Морозов В. 19.10-30.16-40	С. Турт 48.
5	Гереи	ст. след. с/з по ОВД 20-30 24-00	С. Турт
			
	Ф.Т.	о/у/на. зам. з/у/а	

Фото 1.

14.11	ст. след. с/з по ОВД		
Сухтан.	Морозов В. 19.10-30.16-40	С. Турт 48.	
Гереи	ст. след. с/з по ОВД 20-30 24-00	С. Турт	
Валленберг.	копелянский 2110-40 12-20	Р. Минин 203	
Ф.Т.	о/у/на. зам. з/у/а		
Шанаха.	Куклин. 11.10-40/16-10	Шанаха. 62.	

Фото 2.

14.11	ст. след. с/з по ОВД		
Сухтан.	Морозов В. 19.10-30.16-40	С. Турт 48.	
Гереи	ст. след. с/з по ОВД 20-30 24-00	С. Турт	
Валленберг.	копелянский 2110-40 12-20	Р. Минин 203	
Ф.Т.	о/у/на. зам. з/у/а		
Шанаха.	Куклин. 11.10-40/16-10	Шанаха. 62.	

Фото 3.

30 августа 1946 г.

На фото 1 - репродукция замазанной записи.На фото 2 - выявленный и на фото 3 - восстанов-
ленный текст рукописной записи.

Специалист Плутышев.

ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ

Таблица № 9 к заключению № 509

от «27» сент. 1991 г.

	с тюр. двора	№
142	Во внутр. тюр. МТБ.	№ 264
=	Валентина Рокко Тихоновна	45-1
1	Майвельчук-Цилик Софья Григорьевна	4/8. № 202
2	Редель Вилли	4/3. № 205

Фото 1.

	с тюр. двора	№
142	Во внутр. тюр. МТБ.	№ 264
=	Валентина Рокко Тихоновна	45-1
1	Майвельчук-Цилик Софья Григорьевна	4/8. № 202
2	Редель Вилли	4/3. № 205

Фото 2.

26 февраля 1947 г.

Репродукция зачеркнутой записи — на фото 1.Восстановленный текст зачеркнутой записи — на фото 2.Специалист *Плутин*

ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ

Таблица № 10 к заключению № 509

от «27» сентября 1991 г.

1	Сербина Лина Васильевна	с/з: 220	11
	[REDACTED]		
	с/з: 220	11	11

Фото 1.

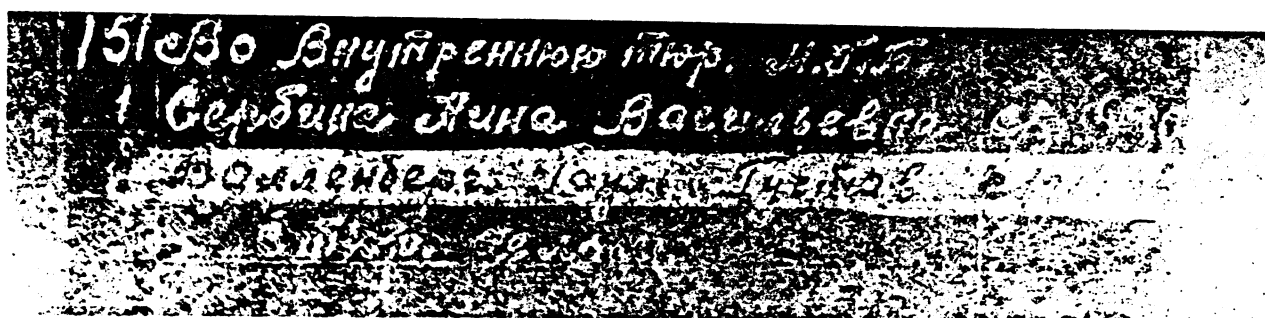

Фото 2.

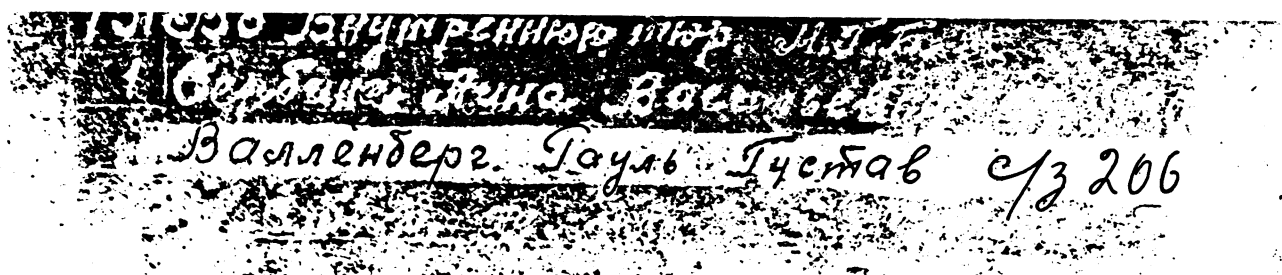

Фото 3.

1 МАРТА 1947 г.

На фото 1 - репродукция замазанной записи.

На фото 2 - выявленный и на фото 3 - восстанов-
ленный текст рукописной записи.

Специалист *М.И. Гусев*

№№ по порядку	ФАМИЛИЯ И ИНИЦИАЛЫ АРЕСТОВАННЫХ	Фамилия вызывающего на допрос	Наим. отд., №№ ком.	Время убытия ар-ных на допр.		Время прибыт. ар-ных с допр.		Расписка арестованного по прибытии с допроса
				час.	мин.	час.	мин.	
33	Золотых А. С. 2. Кузнецов	З-24. 641	14	15	16	20		Р. Г. М. 7

14. 10. 1941

3 м. губ.		17/18 - 47	

ОПЕРАТИВНО-ТЕХНИЧЕСКОЕ УПРАВЛЕНИЕ

Таблица № 11 к заключению № 509

от «27» сентября 1991 г.

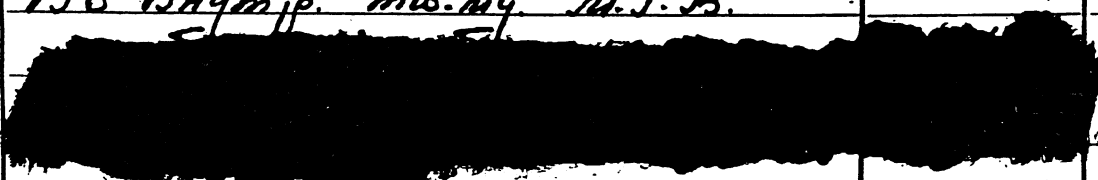
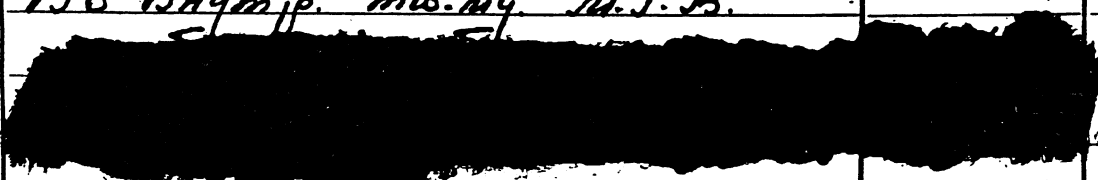
рядку	с 23 ⁰⁰ до 8 ⁰⁰ 23-7-77г.	следует	
584	Во Внутр. т.м.ч. М.Т.Б.		№:
1			
2			
	с т.м.ч. дел.ч.		Ма
585	Во Внутр. т.м.ч. М.Т.Б.		у.д.м.

Фото 1.

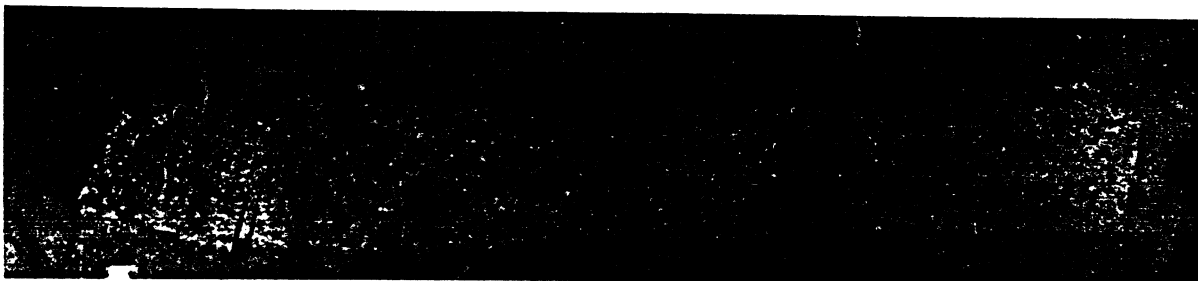

Фото 2.

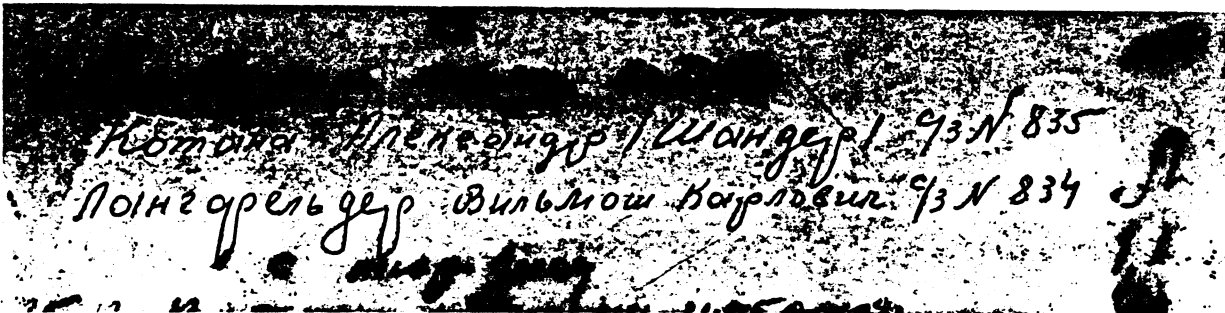

Фото 3.

23 июля 1947г.

На фото 1 — репродукция замазанной записи.На фото 2 — выявленный и на фото 3 — восстанов-
ленный текст рукописной записи.Специалист *Плещинский*

МОСГОРИСПОЛКОМ

МОСГОРБЫТ

МОСБЫТ

Московское
Городское специализированное
объединение
бытового обслуживания

**НИКОЛО-АРХАНГЕЛЬСКИЙ КОМПЛЕКС
РИТУАЛЬНОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ**

Телефон 528-87-28

от 22.05.91 № 21-2
на № 10/А-222 от 17.5.91

Заместителю начальника архива
КГБ СССР тов. Виноградову В.К.

На Ваш запрос № 10/А - 222 от 17.05.91 года сообщаю,
что граждане Рауль Валленберг 1912г. рождения и Видьмона
Лангфельдер на Донском Крематории в числе кремированных
не значатся.

Директор Крематория:

Ф.С.Райхильгауз

ИЮНЬ 1947 год.

1. 41- Спокойно

2. " " "

3. " " "

4. " " "

с 4 по 30 Спокойно

ИЮЛЬ

с 1 по 18 Спокойно.

18. 18/11-17 г. в час. 40м. з/л. Гуденко с Н
мешающий за тран. Упр. МСБ Сообщаю на
платает жизнь самосудов, тор. отг. т. Баржану
пртти скручиваия из птжа за IV 3138
покупа и стави заявлять на
мсе, почти собственную
предвращена.

с 18 по 31 Спокойно.

АВГУСТ

Спокойно

"
"
"
"
"
"
"

1. 20
2. 20
3. 20
4. 20
5. 20
6. 20
7. 20
8. 20
9. 20
10. 20

14
 10.000 ИЮНЬ 1947 год.

1. 11- Спокойно

2. — " —

3. — " —

4. — " —

с 4 по 30 Спокойно

ИЮЛЬ

с 1 по 18 Спокойно.

18. 16.11-17.11. в час. 40м. з/л. Гуденко с н
 рывающий за тран. Упр. Мб Сообщаюс кая.
 рывающ жизнь самосудов, мор. отг. т. Бодунов
 рыви скручивающ из плеча за н 3138
 жерта и стал задерживать на
 шее, попытка словесного
 превращения.

с 18 по 31 Спокойно.

Август

1. Спокойно

2. — " —

3. — " —

4. — " —

SVERIGES AMBASSAD
TALLINN

1991-10-29

Nr 50

1992-03-04/Dr Hallqvist, eh
Hbr Hallqvist-Grundberg

dnr 04.001 ✓

Utrikesdepartementet

P 2 Eu I

Besök av Raoul Wallenbergs "dotter"

Inledningsvis vill jag nämna att jag valt att sända in följande rapport till Utrikesdepartementet efter samråd och noga övervägande med ambassadör Grundberg. Mitt slutliga omdöme var att följa principen att inget lämnas åt slumpen.

Kanske kan ärendet också ses som ett exempel på hur litet av den Raoul Wallenberg-information, som under årtionden givits världen över, nått hit till det tidigare isolerade Estland.

För några veckor sedan uppvaktades undertecknad av en dam vid namn Milvi Kalliver, boende i Tallinn. Anledningen till hennes besök var att hon ville berätta för mig att hon var dotter till Raoul Wallenberg och att Raoul Wallenberg själv levde här i Tallinn.

Milvi Kalliver sade att hon var född 1938. Hennes far (Raoul Wallenberg) hade kommit hit till Tallinn 1936 och då som direktör för firman Sigler. På dansrestaurangen Marcel hade han träffat sin estniska hustru och med henne hade han fått nio barn.

Under kriget lämnade Milvis far Tallinn för att vara verksam i Budapest. Vad hans verksamhet däri hade bestått visste inte Milvi K. Efter kriget höll han sig gömd undan ryssarna i Tartu-skogarna. I början av 50-talet kom han åter till Tallinn för att 1953 råka ut för en spårvagnsolycka vilken tydligen orsakade honom något slags handikapp. Vid samma tid bytte han namn och kallar sig sedan dess Arkadi Sellberg.

Arkadi Sellberg lever alltjämt. Han bor i förorten Nõmme på adressen Tähetorni 25.

P g a sitt politiska förflutna är han alltjämt bevakad. Han är mycket folkskygg och tar inte emot några besökare.

Det var tydligen inte Arkadi Sellberg själv som hade fört på tal att han var Raoul Wallenberg. En faster till Milvi K. var den person som helt nyligen berättade för nämnda Milvi vem som var hennes far. Sedan Milvi K. sett en dokumentärfilm om R. Wallenberg på finsk TV hade hon förstått vilken betydelsefull far hon hade.

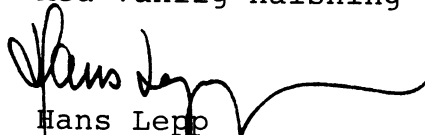
Milvi K. talade slutligen om vilken glädje det var att ha så trevliga och fina släktingar i Sverige som Nina Lagergren och Guy von Dardel. Vid nästa Sverige-besök hoppades hon att hon skulle kunna besöka "faster" Nina och "farbror" Guy.

Jag frågade Milvi K. om hennes far själv någon gång berättat om sitt svenska ursprung. På detta svarade Milvi K. att eftersom pappa levde skygg och tillbakadragen var han svår att kommunicera med. Några kunskaper i svenska språket hade han tydligen inte heller.

Av flera skäl valde jag att inte ställa fler frågor. Jag gjorde inte heller något försök till att förklara för Milvi K. vem Raoul Wallenberg verkligen var. Istället gav jag henne Svenska Institutets mycket välskrivna informationsblad om Raoul Wallenberg och bad henne läsa det noggrant. Hon uttryckte då sin förtjusning över broschyren om pappa och berättade att de nästa år skulle fira hans 80-års dag.

Ambassaden har Milvi Kallivers telefonnummer.

Med vänlig hälsning

Hans Lepp
Kulturattaché

P 2 En'

ARCHIVE COPY

MSG NO: 911104-77

DISTRIBUTION STATUS AT: 1991-11-04-09.28

TO:

STATUS:

TIME:

DIARY NO:

UD/POLCH
UD/POL 1

DISTRIBUTED 1991-11-04-09.28
DISTRIBUTED 1991-11-04-09.27

FROM: MOSKVA

POSTED TIME: 1991-11-04-09.25

MSG NO: 911104-77

=LIST
UD/POLCH
UD/POL 1
+

*Pol 1, Hallqvist Boh
Ex t prof von Dardel
Carl Persson
GA 11 06*

*Kab
Psh
Hypnom, SB*

AMBASSADEN MOSKVA 1991-11-04

UD STOCKHOLM

✓ 1416. FOER POL 1. RE WALLENBERGMOETE

TASS HADE DEN 1 NOVEMBER FOELJANDE OM SVENSK-SOVJETISKA
WALLENBERGARBETSGRUPPENS ANDRA MOETE. ANMAERKNINGSVAERT
AER ATT SAAVAEL ANGIVET DATUM, SOM MOETESPLATS AER FEL
I TELEGRAMMET.

CIT

MOSCOW NOVEMBER 1 TASS - A SOVIET-SWEDISH WORKING GROUP
CONSISTING OF THE TWO COUNTRIES' OFFICIAL REPRESENTATIVES AND
AIMING TO ELUCIDATE THE FATE OF SWEDISH DIPLOMAT RAUL WALLENBERG
MET FOR THE SECOND TIME TODAY.

DURING THE MEETING, WHICH TOOK PLACE AT THE SOVIET FOREIGN
MINISTRY, ITS OFFICIALS ANSWERED THE SWEDISH SIDE'S QUESTIONS
ABOUT VARIOUS ASPECTS OF THE CASE. GROUP MEMBERS ALSO EXCHANGED
OPINIONS ON JOINT WORK OVER THE PAST TWO MONTHS.

SOVIET FOREIGN MINISTRY OFFICIALS SAID THAT KGB
REPRESENTATIVES HAD HANDED THE SWEDISH SIDE COPIES OF A NUMBER OF
ARCHIVE DOCUMENTS FROM THE AGENCY, WHICH WERE CONNECTED WITH THE
CASE. SWEDISH REPRESENTATIVES HAD ALSO BEEN GIVEN THE POSSIBILITY
TO TAKE A LOOK AT CORRESPONDING FOREIGN MINISTRY ARCHIVES, WHICH
WILL ALSO BE TURNED OVER TO THE SWEDISH SIDE WITHIN THE NEXT FEW

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

DAYS.

THE GROUP AGREED ON GUIDELINES FOR FURTHER WORK. IT WILL MEET
AGAIN EARLY IN DECEMBER.

SLUTCIT

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA 9.50/EZ

- End of printout

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1

ÅTGÄRD:

Edt Hapthorn, SJ

911106

Pol 1, Hallqvist/Pol

URK UTRIKESDEF
Önr...../.....
1991-11-5

PM

INKOM UD 1991-11-05

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-05

UD STOCKHOLM

MYCKET BRAADSKANDE

FOER POL 1

RE WALLENBERG

FORTS

RE WALLENBERG

DAGENS "NEZAVISIMAJA GAZETA" PUFFAR PÅ SISTA SIDAN FÖR MORGONDAGENS UTGÅVA, VILKEN SÄGS KOMMA ATT INNEHÅLLA "SENSATIONELLA UPPGIFTER OM RAOUL WALLENBERG-ÄRENDET".

VID LYRVALLS SAMTAL MED ARTIKELFÖRFATTAREN, ANDREJ POLESJTJUK, FRAMKOM ATT DET ROER SIG OM ETT MATERIAL SOM GODKÄNTS AV BAKATINS MEDARBETARE NIKONOV OCH SOM GÄLLER DEN SVENSK-SOVJETISKA ARBETSGRUPPENS ARBETE.

MATERIALET KOMMER ATT PUBLICERAS PÅ NEZAVISIMAJA GAZETAS FÖRSTASIDA OCH ILLUSTRERAS MED ETT AV KGB UTVALT DOKUMENT, NÄRMARE BESTÄMT ETT AV DE ÖVERLÄMNAD E DOKUMENTEN SOM VISAR HUR RW'S NAMN ÖVERSTRUKITS. DESSUTOM KOMMER ARTIKELN ATT ÅTERGE HELA FÖRTECKNINGEN ÖVER DEN 30 OKTOBER ÖVERLÄMNAD E DOKUMENTEN, DOCK UTAN ANGIVANDE I STÖRRE DETALJ AV INNEHÅLLET I DESSA.

POLESJTJUK SADE SPONTANT ATT DENNA LISTA VAR DET INTRESSANTASTE I ARTIKELN, SOM DOCK OCKSÅ REDOVISADE NÅGOT OM INTERVJUARBETET OCH MÖTENA I ARBETSGRUPPEN.

SJÄLV HADE POLESJTJUK I SAMBAND MED EN INTERVJU MED BAKATIN KOMMIT I KONTAKT MED NIKONOV, SOM NÄMNT ATT HAN BL Å SYSSLAD E MED RW-ÄRENDET. I SLUTET AV FÖRRA VECKAN HADE POLESJTJUK TRÄFFAT NIKONOV OCH DÄREFTER SKRIVIT ARTIKELN, SOM DOCK AV NIKONOV "BELADES MED EMBARGO", SOM HAN SADE "TILLS DESS SVENSKA SIDAN GER SITT GODKÄNNANDE TILL PUBLICITET". IGAAR HADE NIKONOV LÄST ARTIKELN OCH MEDDELAT ATT INGA HINDER FANNS FÖR DESS PUBLICERING.

VI FÅR UTAN TVIVEL RÄKNA MED JOURNALISTFRÅGOR IMORGN.

BERNER

AMB MOSKVA /EZ

Adress: X UD/Pol 1/Martin Hallqvist		Datum: 1991-11-05		Dnr: 26 ✓	
Avsändande enhet: Ambassaden Moskva		Avd:		Grupp:	
Mål:					
Ärende: Artikel Wallenbergärendet					
Totalt antal sidor: 7		Obs! Vid begäran om repetition skall alltid avsändande enhet enligt ovan anges!			
Avsant den		Klockan		Sign	

O M E D E L B A R T

Bifogat översänds Polesjtjuks artikel, som publiceras
imorgon i Nezavisimaja Gazeta, om Wallenbergärendet.

Bernier

2(7)

For the attention of
MR. LIURVAL

From Andrei Poleshchuk
NEZAVISIMAYA GAZETA
(phone: 921-58-47)

Сенсация

"Дело Валленберга": обнаружены новые документы

Они проясняют обстоятельства пребывания шведского дипломата
в сталинском застенке

Андрей Полешук

В конце октября в Москве состоялось второе заседание международной комиссии, созданной для расследования дела Рауля Валленберга. Шведскую сторону в ней представляют г-н Ганс Магнуссон, советник-посланник посольства Швеции в СССР, г-н Ги Фом Дардье, двоюродный брат Рауля Валленберга, дипломаты, ученые и независимые эксперты. Советскую - представители МИД СССР, архивной службы МВД СССР и Межреспубликанской службы безопасности.

О степени важности информации, которую получили шведские специалисты от советских коллег в последние месяцы, говорит хотя бы то, что вопросам расследования дела Валленберга ^{в ближайшее время} ^{будет посвящено} специальное выступление премьер-министра Швеции Карла Бюхдта перед парламентом страны.

3 (7)

2.

На предыдущем заседании комиссии в сентябре этого года была достигнута договоренность о проведении опроса возможных свидетелей пребывания Валленберга в СССР. В составленный после этого список вошло около 60 имен: сотрудники отделов и следственной части МГБ, параводники. В конце концов, удалось выявить целый ряд ныне здравствующих свидетелей, каждому из которых было направлено личное обращение Вадима Бакатина с просьбой оказать добровольное содействие в получении информации о шведском дипломате.

В ходе бесед особо оговаривались желание или нежелание опрашиваемых сообщить сведения о себе представителям средств массовой информации. Из 17 свидетелей, с которыми беседовали члены комиссии, только один человек (впрочем, сказавший, что абсолютно ничего не знает о Валленберге) не возражал против общения с журналистами - остальные ответили категорическим отказом. Опрос проводили сотрудники шведского посольства и МГБ - также независимый депутат, в роли которого выступал народный депутат России, заместитель председателя Комитета по правам человека ВС РСФСР Николай Аржанников.

Увы, ни один из свидетелей не заявил о том, что лично видел Валленберга или по роду службы общался с ним - включал оперуполномоченного военной контрразведки, который, по документальным сведениям, лично допрашивал Валленберга. Но боль-

4(7)

3.

большинство из них слышали о нем - как явствует из их показаний, содержание шведа в Лубянской (внутренней) и Лефортовской тюрьмах МГБ не было секретом для многих сотрудников этого ведомства того времени.

Работа с оставшимися в живых свидетелями отнюдь не закончена, поскольку в ходе опроса прозвучали новые имена. Эти люди, возможно, смогут пролить свет на тайну Валленберга.

Безусловно, сенсацией стали неизвестные ранее документы, обнаруженные в архивах КГБ. По словам Вячеслава Никонова представляющего в комиссии Межреспубликанскую службу безопасности (он же - помощник Вадима Бакатина), все годы, пока существовала официальная советская версия по делу Валленберга (в частности, та, что его смерть датируется 17 июня 1947 года), шведской стороне и экспертам международных организаций, обращавшимся с запросами к советским властям, ответы давались по напечатанной схеме. Чуть ранее был осуществлен тщательный изучение архивов.

"Эта работа только началась. И это - адская работа! - подчеркивает Вячеслав Никонов. - Все основано исключительно на показаниях, - тоже. Впрочем, этих документов могло и не быть. Их могли ликвидировать по личному указанию Абакумова, которому для этого достаточно было снять телефонную трубку..."

Итак, информация на основе документов. Но и их слаба.

5(7)

4.

Но, как выяснилось, не все. Это и позволило исследователям сделать ряд ценнейших находок.

Окружному научному подразделению туринской прокуратуры Лубянской и Лефортовской тюрем, в которые заносились сведения о перемещении заключенных из одной тюрьмы в другую и фиксировались их вызовы на допрос. При этом обнаружилось, что в нескольких местах имеются замазывания текста густой тушью. Расшифровка делалась с помощью специальных методов.

Старые методы не дали каких-либо результатов, пришлось прибегнуть к новейшим. В итоге замазанные записи прочитать все же удалось. Благодаря им сегодня можно впервые восстановить хронологию перемещения Валленберга, а также его личного шофера Лангфельдера из одной тюрьмы МГБ в другую, и даты их допросов.

10 апреля 1945 года Лангфельдер давал показания следователю Кузьмичину. 29 мая 1945 года Валленберга переводят из внутренней тюрьмы Лубянской в Лефортовскую. 15 августа 1945 года Лангфельдер вызывался на допрос к оперуполномоченному Бубнову, 15 декабря того же года - к сотруднику СМЕРШа Амелину и, наконец, 8 июля 1946 года - к заместителю начальника отдела 3-го главка МГБ Вайндорфу. Все это время Валленберг, находившийся в камере 203 Лефортовской тюрьмы, не допрашивался.

Только 17 июля 1946 года (по иронии судьбы) за год до даты своей "официальной" смерти) его вызвал к себе оперуполно-

6(7)

5.

моченный 3-го Главного управления Копелянский. Причем, во время допроса Валленберга туда же был доставлен Лангфельдер. Повторный допрос Валленберга Копелянский провел 30 августа.

В журнале регистрации Лефортово обнаружена запись, датированная 26 февраля 1947 года, о переводе Валленберга во внутреннюю тюрьму МГБ. Однако есть основания полагать, что этого в тот день не произошло. Во-первых, потому, что в списке переведенных из Лефортово на Лубянку, фамилия Валленберга зачеркнута. Во-вторых, против нас нет номера, хотя все переисследовано... заключенные были пронумерованы. В-третьих, существует последу-

6 (7)

5.

моченный 3-го Главного управления Копелянский. Причем, во время допроса Валленберга туда же был доставлен Лангфельдер. Повторный допрос Валленберга Копелянский провел 30 августа.

В журнале регистрации Лефортово обнаружена запись, датированная 26 февраля 1947 года, о переводе Валленберга во внутреннюю тюрьму МГБ. Однако есть основания полагать, что этого в тот день не произошло. Во-первых, потому, что в списке переведшихся из Лефортово на Дублянку, фамилия Валленберга зачеркнута. Во вторых, против нее нет номера, хотя все перемещаемые заключенные были пронумерованы. В-третьих, существует последующая запись о переводе Валленберга из Лефортово от 1 марта 1947 года.

По журналу вызова на допрос внутренней тюрьмы удалось установить только одну дату допроса Валленберга - 11 марта 1947 года. Эту запись не уничтожили скорее всего, случайно - благодаря неправильному транскрибированию фамилии заключенного: в журнале написано Вольберг. Однако рядом стоят инициалы Валленберга - "Р.Г" и его подлинная подпись.

Наконец, последний из найденных документов свидетельствует, что Лангфельдер был перемещен во внутреннюю тюрьму МГБ 23 июля 1947 года, т.е. через неделю после предполагаемой смерти Валленберга.

Но наиболее интригующая запись была найдена в книге реги-

7(7)

6.

отрадий исходящих бумаг секретариата МГБ. Она датирована 17 июля 1947 года, и из нее следует, что в этот день первому заместителю председателя Совета Министров СССР Молотову была направлена бумага за подписью Абакумова. Содержание документа - дело шведского подданного Рауля Валленберга. Существует также запись об этом документе в МИД СССР - там он зарегистрирован как входящий. Однако поиски самого документа или его копии не увенчались успехом. Хотелось бы надеяться - пока, ибо, по мнению Вячеслава Никонова, этот документ мог бы стать ключевым во всем расследовании.

Следующее заседание международной комиссии намечено провести в декабре в Стокгольме. А до этого в Москве побывают шведские специалисты, которые проведут собственную экспертизу рапорта начальника санитарно-медицинской части МГБ Смольцова о смерти Рауля Валленберга 17 июля 1947 года. Шведская сторона до сих пор сомневается в достоверности этого документа.

Avsändningsort Pol 1, depr Hallqvist/EL

Ärende	Wallenberg-möte		Datum	1991-11-05	
	Avd	Grupp	Mål		
	P	2	En		

Adress
Ambassaden
WASHINGTON

Text
Dnr.....För S-O Peterson

Re Wallenberg-möte

Ambassaden Moskva har 91-10-31 inrapporterat följande.

Cit Primo. Den 30 oktober höll svensk-sovjetiska arbets-
gruppen.....(se i övrigt bif dnr 1013 från Moskva)
.....såväl för hotell som resor
(delvis).

Berner

Slutcit

Cabinet

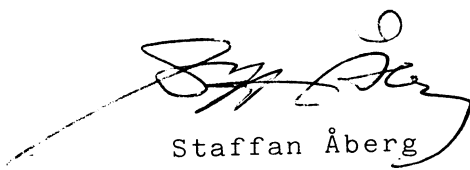
(Bul)

2 2 En I

1991-11-06 nr 127 ✓ P 2

Wallenberg-ärendet - belgiska
premiärministern skriver till
Jeltsin

Överlämnas av ambassaden i Bryssel
till utrikesdepartementet, Pol 1
(M Hallqvist) f kdm.

Staffan Åberg

911127
Pol 1/M Hallqvist/H
delges
amb Moskva
Guy von Dardel, del Geneve
~~RW-föreningen~~
ex t
Hallqvist, Pol 1

dep 27/11-11/12

LE PREMIER MINISTRE

RUE DE LA LOI, 16
1000 BRUXELLES

*Pour Monsieur le Conseiller
Steffan Öberg
de la part de Sverre Jucke*

A4/A41/1482

Bruxelles, le 30 octobre 1991

Monsieur le Président,

INK. AMB BRYSSEL		
D. N:o 16/243		
19 11 - 11 - 05		
AVD P	GR. 2	MÅL Wallenberg

Vous n'ignorez assurément pas l'intérêt tout particulier que suscite en ce moment, des Etats-Unis à l'Europe, le sort du diplomate suédois Raoul Wallenberg, disparu à Budapest en 1945 après avoir, au péril de sa vie, soustrait des milliers de Juifs hongrois à la déportation vers les camps de la mort et sauvé des officiers soviétiques blessés lors de l'entrée de l'armée rouge dans la ville.

Cet intérêt est tel que, le 17 mai 1990 à Strasbourg, le Parlement Européen a adopté à l'unanimité, dans les urgences, une résolution appelant à la libération de Monsieur Wallenberg.

Plus récemment, le Bureau de l'Assemblée Parlementaire du Conseil de l'Europe a accueilli en priorité une nouvelle proposition de résolution appelant l'attention sur l'urgence que revêt désormais la solution du cas Wallenberg.

En avril 1991, le rapport du sénateur français Monsieur Pontillon, a été unanimement adopté par la Commission des Questions Juridiques et des Droits de l'Homme du Conseil de l'Europe ; un communiqué de presse du Conseil de l'Europe invitait la direction soviétique à libérer Monsieur Wallenberg.

..../.

Monsieur Boris ELTSINE
Président de la République Fédérale
de RUSSIE

Il est tenu, en effet, pour certain - de l'aveu même des autorités soviétiques d'alors - que, suite à un déplorable concours de circonstances politiques et militaires, dès 1945, Monsieur Wallenberg s'est retrouvé, contre sa volonté en territoire soviétique et a été incarcéré dans les prisons de Russie.

Très sensible aux activités humanitaires de l'intéressé, notre pays verrait très favorablement toute initiative russe susceptible d'assurer désormais à Monsieur Raoul Wallenberg l'entière liberté de ses mouvements et de ses choix.

Nous vous prions d'agréer, Monsieur le Président, l'assurance de notre plus haute considération.

et de mes sentiments très respectueux,

Wilfried Martens

Wilfried MARTENS
Premier Ministre

1050 BRUXELLES. LE 27 septembre 1991

RUE DAUTZENBERG 50 - 87E 3

TEL. (02) 640 10 03 0

Fax (02) 647 21 30

Avocat
Bureau de Bruxelles

Aux 38 Ambassadeurs des Pays participant à
la CSCE sur la dimension humaine à Moscou

Monsieur l'Ambassadeur,

Raoul WALLENBERG

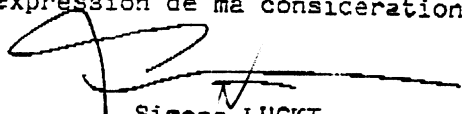
J'ai l'honneur de me référer au rapport de Monsieur le Sénateur Pontillon, Vice-Président de l'Assemblée Parlementaire du Conseil de l'Europe, adopté à l'unanimité, en avril dernier, par la Commission des Questions Juridiques et des Droits de l'Homme du Conseil de l'Europe.

Les nouveaux documents remis, ce mois-ci, par la direction soviétique, dont copie en ma possession, sont totalement insuffisants pour faire éclater la vérité sur le sort réel de Monsieur Wallenberg et de son chauffeur Monsieur Langfelder.

De l'avis même du Président actuel du KGB, Monsieur Bakatine, ces documents ne sont pas encore les derniers.

Dès lors, puis-je vous demander, avec insistance, dans le cadre de la CSCE sur la dimension humaine à Moscou, de soulever à nouveau le cas Wallenberg et d'exiger, en extrême urgence, vu l'âge de Monsieur Raoul Wallenberg (79 ans), toute la vérité ou sa libération immédiate.

Comptant absolument sur vous, je vous prie, Monsieur l'Ambassadeur, d'agréer l'expression de ma considération la plus distinguée.

Simone LUCKI

Avocat

Président du Comité Belge pour Raoul WALLENBERG

Secrétaire Général de la Commission Internationale
d'Enquête sur le sort de Raoul WALLENBERG

*Mon Zonier le Conseiller
Stoffen Opreng de la part de S. Lucki*

Генеральному секретарю
международной следственной
комиссии по делу Р.Валенберга
г-же С.Люки

*Reçu le jeudi 31/10/91
les points de l'ancien
M. Belovous conseiller
politique de l'Ambassade
de l'URSS à Bruxelles*

Уважаемая г-жа Люки,

МИД РСФСР высоко оценивает подвиг Рауля Валенберга и с глубоким уважением относится к деятельности международной следственной комиссии по делу Р.Валенберга. В соответствии с поручением Президента России Б.Н.Ельцина мы готовы оказать вашей организации необходимое содействие в выяснении судьбы Р.Валенберга и способствовать установлению истины в этом сложном деле.

Министр иностранных
дел РСФСР

А. Козырев

А.Козырев

*Don Honoré le Conseiller
Steffen Olaf de la part de S. Lucki*
Traduction non-officielle

*Reçu le jeudi 31/09,
des vœux de l'honorable
Oleg Belousov, conseiller
politique de l'Ambassade
de l'URSS à Bruxelles*

Madame Simone LUCKI

Secrétaire Général
de la Commission internationale
d'enquête pour l'affaire
R. VALLENBERG

Chère Madame Lucki,

Le Ministère des Affaires Etrangères de la RSFSR a le plus haute estime de l'exploit accompli par Raoul Vallenberg et manifeste le respect le plus profond aux activités de la Commission internationale d'enquête pour l'affaire R. Vallenberg. Conformément aux instructions données par B.N. Eltsine, Président de la Russie, nous sommes prêts à apporter à votre organisation le concours nécessaire dans l'éclaircissement du destin de R. Vallenberg ainsi qu'à contribuer à la recherche de la vérité dans cette affaire bien compliquée.

A. KOZYREV

Ministre des Affaires Etrangères
de la RSFSR

Avocat
Bureau de Bruxelles

Par fax 516.88.31

Monsieur M. DELFOSSE
Directeur du Service des Nations Unies P.09
Ministère des Affaires Etrangères
Rue des Quatre Bras 2
1000 BRUXELLES

Monsieur le Directeur,

Raoul WALLENBERG

J'ai l'honneur de vous réitérer mes remerciements pour les audiences qu'il vous a plu de m'accorder les 19 et 20 septembre 1991.

Sur base du dossier que j'ai eu l'occasion de vous remettre et compte tenu de la teneur des documents les plus récents (septembre 1991) produits par la partie soviétique, et dont une copie se trouve en ma possession, il s'indiquerait de saisir l'opportunité de la tenue de l'Assemblée Générale des Nations Unies, actuellement pendante à New-York, pour obtenir, dans l'objectif de la libération de Monsieur Raoul WALLENBERG, une priorité absolue dans le traitement en extrême urgence de son cas par la direction soviétique.

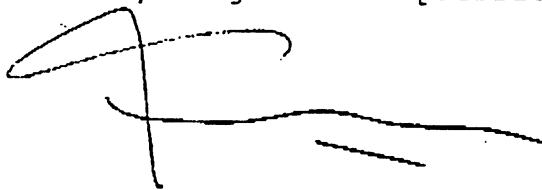
Je serais particulièrement heureuse si vous pouviez encourager dans ce sens Monsieur Javier Perez de Cuellar qui m'a promis, en août dernier, à Genève, d'agir au niveau de la représentation soviétique pendant cette session ; si vous pouviez parler à son porte-parole pour que l'intervention du Secrétaire Général des Nations Unies soit mentionnée, un degré supplémentaire de pression sur les Soviétiques serait atteint.

Par ailleurs, une interpellation de Monsieur Boris PANKIN, le nouveau Ministre soviétique des Affaires Etrangères, serait adéquate pour en obtenir la promesse du bénéfice de l'urgence et de la mise à disposition de toutes les facilités pour mener l'enquête sur place.

Je suis persuadée que toute autre intervention de votre part concernant cette affaire, pendant le déroulement des travaux des Nations Unies à New York portera ses fruits.

Enfin, je me permets de vous rappeler que la question a aussi été soulevée par Monsieur le Président BUSH lors du Sommet de Londres BUSH-GORBATCHEV en juillet dernier.

En vous souhaitant un excellent voyage, je vous prie, Monsieur le Directeur, d'agréer l'expression de ma haute considération

SIMONE LUCKI

Avocat

Barreau de Bruxelles

AVOCAT S. LUCKI → SVENSK BRU

002

B-1050 BRUXELLES, LE 21 septembre 1991

RUE DAUTZENBERG 50 - BTE 3

TEL. (02) 640 10 03 0

Fax (02) 647 21 30

Par fax 511.63.85

Monsieur Mark EYSKENS
Ministre des Affaires Etrangères
Rue des Quatre-Bras 2
1000 BRUXELLES

Monsieur le Ministre,

Raoul WALLENBERG

J'ai l'honneur de vous adresser la présente dans le contexte de votre voyage à New York où se tient l'Assemblée Générale des Nations Unies.

J'ai le plaisir de porter à votre connaissance que Monsieur Javier Perez de Cuellar m'a promis, en août dernier, lors de nos rencontres en Suisse, d'agir au niveau de la représentation soviétique durant la présente session.

J'ai cru, dès lors, utile d'entrer en contact avec Monsieur le Directeur Delfosse auquel j'ai adressé la lettre dont je vous prie de vouloir bien trouver le décalqué en annexe.

Dans l'objectif de la libération de Monsieur Wallenberg dont l'improbabilité du décès en juillet 1947 se confirme, puis-je solliciter votre éminent concours pour obtenir de votre homologue soviétique, Monsieur Boris Pankin, l'engagement de faire mettre en urgence tous les dossiers du KGB relatifs à Monsieur Wallenberg à notre disposition et de nous fournir tous les supports nécessaires pour l'accomplissement de notre enquête.

En poste à Stockholm durant huit années en qualité d'Ambassadeur de l'URSS, le Ministre Pankin connaît l'émotion soulevée par le cas Wallenberg et ne sera nullement surpris que vous le pressiez d'aider à enclencher une véritable enquête concernant le sort du diplomate suédois.

Comme le cas Wallenberg a été discuté lors du sommet américano-soviétique de juillet 1991 à Londres, vous serez certainement rejoint et appuyé par la délégation américaine dans toute initiative en faveur de Monsieur Wallenberg.

Vous remerciant très vivement à l'avance, je vous prie, Monsieur le Ministre, d'agréer l'expression de mes sentiments reconnaissants et de ma plus haute considération.

Simone LUCKI

Avocat

Président du Comité Belge pour Raoul WALLENBERG
Secrétaire Général de la Commission Internationale
d'Enquête sur le sort de Raoul WALLENBERG

SIMONE LUCKI

Avocat

Bureau de Bruxelles

B-1050 BRUXELLES, le 30 octobre 1991.

RUE DAUTZENBERG 50 - Bte 3

TEL. (02) 640 10 03 D

Fax (02) 647 21 30

Par fax 3742613 et
par courrier ordinaire

*Pour Monsieur le Conseiller
Raoul Wallenberg*

Son Excellence Monsieur Nicolaï AFANASSIEVSKII
Ambassadeur de l'Union des Républiques
Soviétiques Socialistes
Avenue De Fré 66
1180 BRUXELLES

Monsieur l'Ambassadeur,

Raoul WALLENBERG

Il a plu à Monsieur le Premier Ministre Martens de me remettre
une lettre signée au nom du gouvernement belge, à l'intention
du Président de la République Fédérale de Russie.

J'ai, dès lors, l'honneur de solliciter de Monsieur le Président
Eltsine la faveur d'une audience et j'espère, comme vous me l'avez
promis à Eupen le vendredi 27 septembre dernier en présence de
Monsieur Guennady Oskolkov, Chef du département de l'appareil
du Président, que vous m'aidez à l'obtenir dans le plus bref
délai.

Dans l'attente de votre obligeante réponse et vous en remerciant
vivement à l'avance, je vous prie, Monsieur l'Ambassadeur,
d'agréer l'expression de ma haute considération.

Simone LUCKI,

Avocat

Président du Comité Belge pour Raoul WALLENBERG et
Secrétaire Général de la Commission Internationale
d'Enquête sur le sort de Raoul WALLENBERG

Avocat

Bureau de Bruxelles

Par fax

Monsieur,

Monsieur *Klein*

Conseil de l'Europe à Strasbourg
avec prière de transmettre

Raoul WALLENBERG

J'ai l'honneur de me référer au rapport de Monsieur le Sénateur Pontillon, Vice-Président de l'Assemblée Parlementaire du Conseil de l'Europe, adopté à l'unanimité, en avril dernier, par la Commission des Questions Juridiques et des Droits de l'Homme du Conseil de l'Europe.

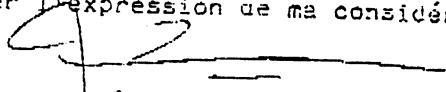
Les nouveaux documents remis, ce mois-ci, par la direction soviétique, dont copie en ma possession, sont totalement insuffisants pour faire éclater la vérité sur le sort réel de Monsieur Wallenberg et de son chauffeur Monsieur Langfelder.

De l'avis même du Président actuel du KGB, Monsieur Bakatine, ces documents ne sont pas encore les derniers.

Dès lors, je demande avec insistance à toute la délégation du Conseil de l'Europe à la CSCE sur la dimension humaine à Moscou, de soulever à nouveau le cas Wallenberg et d'exiger, en extrême urgence, vu l'âge de Monsieur Raoul Wallenberg (79 ans), toute la vérité ou sa libération immédiate.

Je vous remercie également très vivement à l'avance, d'inviter les trente-huit Ambassadeurs des pays participant à ladite Conférence, à agir dans le même sens.

Comptant absolument sur vous, je vous prie, Monsieur d'agréer l'expression de ma considération distinguée.

Simone LUCKI

Avocat

Président du Comité Belge pour Raoul WALLENBERG

Secrétaire Général de la Commission Internationale
d'enquête sur le sort de Raoul WALLENBERG

Avocat
Raoul de Bruxelles

RUE DAUTZENBERG 50 - ET 3

TEL. (02) 640 10 03 0

Fax (02) 640 21 30

Par Fax 511.63.85

Monsieur Mark EYSKENS
Ministre des Affaires Etrangères
Rue des Quatre-Eras 2
1000 BRUXELLES

Monsieur le Ministre,

Raoul WALLENBERG

Ayant appris que votre entretien bilatéral avec le Ministre PANKIN n'a pu être maintenu, par suite de vos très nombreuses contraintes, j'ai l'honneur de solliciter très respectueusement que vous lui adressiez une lettre tendant à obtenir le traitement approfondi du cas de Monsieur WALLENBERG sous le bénéfice de la plus grande urgence.

Puisque vous repartez à New-York ce lundi 7 octobre 1991, puis-je me permettre de vous demander de suggérer à Monsieur Perez de Cuellar, éventuellement par la voie d'une missive si vous ne le rencontrez pas pendant votre très bref séjour, d'écrire également à Monsieur PANKIN pour réclamer la libération de Monsieur Raoul WALLENBERG ou toute la vérité sur son sort.

Je n'ai pas besoin de vous dire combien cela pourrait contribuer à faire progresser les démarches en faveur du diplomate au destin duquel s'intéressent tous les pays démocratiques.

Absolument confiante dans vos succès, je vous remercie très vivement à l'avance et vous prie, Monsieur le Ministre, d'agréer l'expression de ma plus haute considération.

Simone LUCKI

Avocat

Président du Comité Belge pour Raoul WALLENBERG

Secrétaire Général de la Commission Internationale

d'Enquête sur le sort de Raoul WALLENBERG

PZ Enl

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS

ÅTGÄRD:

93 02 05
91-11-06

Ext. shts *[signature]* UD 1 Ev
91106 UD 5.2 G
P 2 Enl

INKOM UD 1991-11-06

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-06

UD STOCKHOLM

ENDAST FOER KABS

MYCKET BRAADSKANDE

RE BESOEK HOS UTRIKESMINISTER PANKIN

unk. Teller
an/430204

FORTS

RE BESOEK HOS UTRIKESMINISTER PANKIN

1. JAG BESOEKTE IDAG KL 11.00 VAAR TID UTRIKESMINISTER PANKIN. ILLUSTRATIVT FOER DAGENS LAEGE I SOVJETUNIONEN VAR ATT JAG I FOERRUMMET TRAEFFADE DEN ARMENISKE UTRIKESMINISTERN, EN JUST FRAAN LOS ANGELES IMPORTERAD ADVOKAT, SOM INTE TALAR ETT ORD RYSKA. I BOERJAN AV SAMTALET MED PANKIN LYCKOENSKADE JAG DENNE TILL ATT HAN I GAARDAGENS MOETE MED STATSRAADET HADE LYCKATS FAA IGENOM ATT SOVJETISKA UTRIKESMINISTERIET MID EJ SKULLE, SOM RYSKE UTRIKESMINISTERN KOZYREV OFFENTLIGT FOERESLAGIT, SKAERAS NED MED 90 PROCENT OCH BEROEVAS ALLT ANNAT AEN KOORDINERANDE UPPGIFTER, UTAN I STAELLET SKULLE BEHAALLA 2/3 AV STABEN OCH FORTSAETTA SOEKA UTOEVA EN UNIONELL UTRIKESPOLITIK. PANKIN VAR PAATAGLIGT NOEJD OEVER DENNA FRAMGAANG SOM I MYCKET BERODDE OCKSAA PAA GORBATJOVS STARKA ENGAGEMANG I FRAAGAN OCH JELTSINS BEREDSKAP KVARHAALLA EN UNIONELL UTRIKESPOLITIK TILLS VIDARE.

2. JAG OEVERGICK DAEREFTER TILL INSTRUKTIONEN OCH OEVERLAEMNADE DET PERSONLIGA BUDSKAPET FRAAN STATSMINISTERN TILL PANKIN. JAG UNDERSTROEK DAEREFTER STATSMINISTERNS SAERSKILDA ORO OEVER DE FORTSATTA UBAATSINTRAANGEN OCH PAAPEKADE VILKA GODA BEVIS NU FINNS FOER DESSA SAMT FRAMHOELL ATT OEVERBEFAELHAVAREN NU HAR FASTA INSTRUKTIONER VIDTA ALLA NOEDIGA MILITAERA MOTAAATGAERDER. PANKIN SVARADE MED ATT SAEGA ATT HAN TIDIGARE UNDER SIN LAANGA TID I SVERIGE TROTT PAA DE SOVJETISKA UPPGIFTERNA ATT INGA UBAATSINTRAANG FOEREKOMMIT EFTER WHISKY-UBAATEN. SEDAN HAN EFTER SIN HEMKOMST OCH I SAMBAND MED PUTSCHEN UPPTAECKT "ALLT VAD DESSA GALNA MILITAERER HITTAT PAA FOER DUMHETER" HADE HAN FOERSTAAS BOERJAT FUNDERA OM EJ AENDAA NAAGOT KUNDE LIGGA I DE SVENSKA UPPGIFTERNA. HAN HADE SOM UTLOVATS I STOCKHOLM HEMSTAELLT HOS FOERSVARSMINISTERN SJAPOSJNIKOV OM EN GRUNDLIG UNDERSOEKNING OCH DENNA HADE UTLOVATS. ALL ANLEDNING FANNS NU TRO FOERSVARSMINISTERIET VERKLIGEN GJORDE EN DYLIK OCH DET HADE MAN EFTER SAMTAL SOM JAG SJAEELV HAFT MED DERJABIN OCKSAA KONTROLLERAT. NAER MAN NU PAA SVENSK SIDA FRAMFOER TESIEN ATT UBAATSINTRAANGEN FORTSAETTER 1991 OCH T O M KANSKE EFTER DET ATT EN NY REGIM TILLKOMMIT I FOERSVARSMINISTERIET (ERT TEL NAAGOT OKLART PAA DENNA PUNKT, DVS OM UBAATSINTRAANG FOEREKOMMIT E F T E R P U T S C H E N) SAA SAETTER DETTA ONEKLIGEN MYROR I HUVUDET PAA HONOM. ATT MAN N U SKULLE FORTSATT MED DYLIK VERKSAMHET UNDER DEN AKTUELLA MILITAERA LEDNINGEN VERKAR HELT UTESLUTET. OM SVERIGE AENDAA GOER GAELLANDE DETTA, MAASTE HAN PERSONLIGEN SAEGA, MINSKAR TROVAERDIGHETEN

FORTS

BETRAEFFANDE UTSAGORNA OCKSAA OM FOEREGAAENDE INTRAANG.
SJAELVFALLET SKULLE MAN DOCK TA STATSMINISTERNS
HAENVAENDELSE PAA STOERSTA ALLVAR.

2

JAG AATERKOM OCH FOERKLARADE ATT VI NATURLIGTVIS MAASTE
GRUNDA OSS PAA OEVERBEFAELHAVARENS UPPGIFTER SOM I DETTA
FALL HADE VARIT MYCKET KONKRETA OCH KLARA. EXAKT NAER DE
MEST TYDLIGA INCIDENTERNA HADE FOEREKOMMIT KUNDE JAG DOCK EJ
REDOVISA. PANKIN ANFOERDE ATT HAN NATURLIGTVIS NU SKULLE TA
ITU MED FRAAGAN KONKRET OCH ATT HAN SKULLE RINGA
SJAPOSJNIKOV HAEROM REDAN IDAG. KANSKE MAN INTE SKULLE
UTESLUTA EN GEMENSAM SVENSK-SOVJETISK UNDERSOEKNING - DYLIKT
HADE HAN SJAELV FOERESLAGIT PAA INSTRUKTION FRAAN MOSKVA
REDAN TILL OLOF PALME MEN DAA HADE DEN SVENSKA SIDAN INTE
VARIT INTRESSERAD. NU KANSKE LAEGET VAR ANNORLUNDA OCH VI
HADE JU GOD ERFARENHET I ANDRA UTESTAAENDE FRAAGOR. MIN
FRAAGA OM MAN NU HADE FULLSTAENDIG KONTROLL OEVER ALLA DELAR
AV KRIGSMAKTEN BESVARADE PANKIN MED ATT SAEGA ATT
AATMINSTONE EFTER PUTSCHEN VAR DET HART NAER OTAENKBART ATT
LOKALA BEFAELHAVARE SKULLE GOERA NAAGRA OAUKTORISERADE
INTRAANG AV DET SLAG VAROM VI TALADE.

3. VI OEVERGICK DAEREFTER TILL WALLENBERGFRAAGAN. PANKIN
HADE NAEMNT DENNA REDAN I BOERJAN AV SAMTALET EFTERSOM HAN
LAEST DAGENS NUMMER AV NEZAVISIMAJA GAZETA DAER
WALLENBERGFRAAGAN SLAAS UPP PAA FOERSTA SIDAN. JAG OMTALADE
ATT VI NAESTA VECKA SKULLE GE MERA INFORMATION I AEMNET I
STOCKHOLM. JAG FANN MIG TVUNGEN ATT NAEMNA ATT EN VIKTIG
PUNKT DAA SKULLE BLI VAD JAG SJAELV HADE UPPTAECKT VID
GENOMGAANG AV MID:S ARKIV, DVS MOLOTOV/SEROV-BREVET TILL
CENTRALKOMMITTEN FRAAN BOERJAN AV 1956. JAG NAEMNDE DEN
AVGOERANDE MENINGEN I DETTA BREV VILKET, SOM VI VET, VAR EN
NYHET FOER PANKIN (OCH FOKIN, SOM VAR MED VID SAMTALET).
BAADA BLEV MYCKET INTRESSERADE OCH PANKIN TILLSADE ATT HAN
SKULLE FAA UPP DEN BEROERDA DOSSIERN. JAG BETONADE ATT VI EJ
AVSAAG GE DENNA INFORMATION FOERRAEN I SAMBAND MED
UTRIKESMINISTERNS REDOVISNING I RIKSDAGEN NAESTA VECKA. VILL
SOM KOMMENTAR HAERTILL SAEGA ATT DET SJAELVFALLET SKULLE
VARIT PINSAMT FOER SOVJETISKA MID OM MAN TAGITS HELT
OFOERHAPPANDES I HAENDELSE DENNA INFORMATION SLOGS UPP STORT
EFTER ER REDOVISNING NAESTA VECKA.

4. PANKIN TOG DAEREFTER SJAELV UPP FRAAGAN OM VI I SVERIGE
HADE GJORT OSS NAAGRA MER KNNKRETA IDEER OCH TAGIT NAAGRA
BESLUT I DE FRAAGOR HAN SAERSKILT BETONAT UNDER SITT
SVERIGEBESOEK, DVS EXPORTKREDITER OCH GARANTIER. JAG NAEMNDE
OM STATSMINISTERNS MOETE DEN 15:E DAER BL A DYLIKA FRAAGOR
SKULLE BEHANDLAS. PANKIN FRAMHOELL AANYO VIKTEN AV DETTA OCH
PAAPEKADE HUR MAN PAA SOVJETISK SIDA AENDAA NAATT FRAM TILL
OEVERENSKOMNA BESLUT MELLAN REPUBLIKERNA OM UTLANDSSKULDEN
OCH DESS REGLERING SAMT ATT MAN NU HADE TAEMLIGEN KONKRETA
EKONOMISKA RIKTLINJER OCH EN FAST VILJA ATT GAA VIDARE
VILKET BORDE GARANTERA EKONOMISK UPPRYCKNING EFTER EN VISS,
FOERVISSO DRAMATISK, NEDGAANGSFAS. DAA HADE MAN SAERSKILT
BEHOV AV UTLANDETS STOED. SVERIGE SAASOM NORDENS STOERSTA
STAT OCH NAAGOT AV RIKTIGIVARE FOER DE ANDRA BORDE ENGAGERA
SIG OCKSAA I EGET VAELFOERSTAATT INTRESSE FOER ATT HJAELOPA
TILL I EN UPPRYCKNING AV DEN SOVJETISKA EKONOMIN. SAERSKILT
FAESTE HAN SIG VID ATT SVENSKA STOERRE FOERETAG VAR
DELAKTIGA I OEVERLAEGGNINGARNA SOM MAN SKULLE HA I
STOCKHOLM.

FORTS

BERNER

3

AMB MOSKVA

EZ

KOPIA TILL:

UTR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

Tsch Moskva
Pol 1, Hallqvist Pol
91 11 11

Pol

1991-11-0

D

2

En I

INKOM UD 1991-11-06

AMBASSADEN WASHINGTON 1991-11-06/

UD STOCKHOLM

FOER HALLQVIST, POL 1.

RE WALLENBERG

FORTIS

RE WALLENBERG

PETERSSON REDOGJORDE DEN 6 NOV FOER SOVJEITHANDLAEGGAREN I VITA HUSET I KORTA DRAG FOER MOSKVAMOETET DEN 30 OKT. DET KONSTATERADES ATT UTREDNINGSARBETET UPPENBARLIGEN NU FOERLOEPER SAA BRA SOM DET AER MOEJLIGT OCH ATT DAERFOER MAN FRAAN AMERIKANSK SIDA TILLS VIDARE KAN INTA EN HELT PASSIV ATTITYD. OM DET ANSES BEFOGAT, BETONADE SAGESMANNEN, STAAR DOCK AMB STRAUSS OCH UTR M BAKER TILL SVENSKT FOERFOGANDE.

PETERSSON TOG UPP TOLSTOY-KUTUSOV[✓]S EV. ROLL OCH HANS BOSAETTING PAA IRLAND. FANNS MOEJLIGEN I AMERIKANSKA ARKIV UPPGIFTER OM DENNA PERSON OCH VILKEN ROLL HAN KUNDE HA SPELAT I FRAAGA OM WALLENBERGS OEDE? SAGESMANNEN LOVADE LAATA UNDERSOEKA VAD SOM FANNS OCH AATERKOMMA.

THUNBORG

AMBASSADEN WASHINGTON

'WIV

Avsändningsort Pol 1, depr Hallqvist/EL

Ärende	Wallenberg	Datum 1991-11-08		
		Avd 0	Grupp 2	Mål En 5

Adress

Ambassaden
MOSKVA

Pol

Hallqvist indit

Text

Dnr.....Re Wallenberg-affären

Magnusson från Hallqvist

Det vore bra om Du redan måndag förmiddag kan ge mig klartecken beträffande släppandet av KGB-dokumenterna.

Cabinet

Avsändningsort Pol 1, depr Hallqvist/EL

Ärende	Wallenberg	Datum 1991-11-11		Mål <i>ku</i>
		Avd <i>P</i>	Grupp <i>2</i>	

Adress

Ambassaden
MOSKVA

POL

Text

Dnr.....

Re Wallenberg

Ambassaden Washington har 91-11-06 inrapporterat följande.

Cit Petersson redogjorde den 6 nov för.....
(se i övrigt bif från Washington)
undersöka vad som fanns och återkomma.

Thunborg

Slutcit

. Cabinet

UTRIKESDEPARTEMENTET

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1

ÅTGÄRD:

Dnr...../.....
1991-11-13

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-13

UD STOCKHOLM

B R A A D S K A N D E

✓ FOER POL 1 (HALLQVIST) FRAAN MAGNUSSON

RE RAOUL WALLENBERG

RE RAOUL WALLENBERG

VID SAMMANTRAEFFANDE IDAG MED NIKONOV M FL PAA KGB FRAMKOM ATT MAN DAER TROTS ALLT TYCKS VARA INSTAELLD PAA MOETE I STOCKHOLM I BOERJAN AV DECEMBER. FAAR VI DAERFOER FOERESLAA ATT MOETET AEGER RUM TORSDAGEN DEN 5 DECEMBER, MED ANKOMST TILL STOCKHOLM DEN 4:E OCH AVRESA DEN 7:E. I SAA FALL KAN FREDAGEN DEN 6:E ANVAENDAS FOER T EX PRESSBRIEFING, MOETE MED UTRIKESMINISTERN, BESOEK I UD:S ARKIV, KANSKE PAA RIKSPOLISSTYRELSEN (GENOM CARL PERSSONS FOERSORG). EV KAN ANDRA MOETEN BEHOEVA ORDNAS. FOERESLAAR OCKSAA EN MAALTID OCH ETT KULTURELLT EVENEMANG + VISNING AV STOCKHOLM.

VI FAAR BERAEKNA 7-8 SOVJETTISKA DELTAGARE OCH ATT SVENSKA SIDAN STAAR AATMINSTONE FOER HOTELLRUM SAMT ERBJUDER SIG STAA FOER RESA (FRAEMST MID SYNES HAER HA SVAARIGHETER).

BERNER

UTRIKESDEPARTEMENTET

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1

ÅTGÄRD:

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-15

UD STOCKHOLM

✓ FOER POL 1 (HALLQVIST)

RE WALLENBERGAERENDET

Sm

1991-11-15

P 2 en I

27/11

MS Rami Liss
Molnar

ca

ny

RE WALLENBERGAERENDET

VILL HAERMED BARA PAAMINNA DIG OM RAOUL WALLENBERGS
FINGERAVTRYCK.

BERNER

KOPIA TILL:

UITR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

Pol 5

INKOM UD 1991-11-15

AMBASSADEN WASHINGTON

1991-11-15/

UD STOCKHOLM

HALLQVIST, POL 1.

FOER

RE WALLENBERG OCH TOLSTOY-KUTUSOV

911127

Pol 1/Hallqvist/H

delg

von Dardel, del Geneve

Carl Persson

ex Hallqvist

exp 22/4 - 9/6

STÄMPEL
1991-11-15
P 2 en I

FORTS

PROMEMORIA

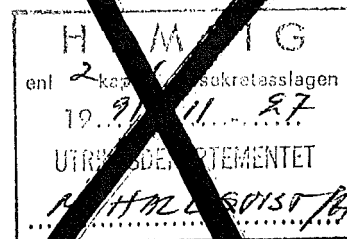
AMBASSADEN I.....*WASHINGTON*.....HAR.....*91-11-15*.....

MEDDELAT FÖLJANDE:

Överlämnas för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET

Pol. I

21 NOV. 1991

M. HALLQVIST/H

RE WALLENBERG OCH TOLSTOY-KUTUSOV

P R I M O: I ENLIGHET MED VAAR FRAMSTAELLAN HAR VITA HUSET LAATTIT GOERA EN SAMMANSTAELLNING AV DEN INFORMATION SOM FINNS ROERANDE TOLSTOY-KUTUSOV I CIA:S ARKIV. TYVAERR FANNS INGET SOM VISADE PAA EN LAENK MELLAN TOLSTOY-KUTUSOV OCH WALLENBERGS FOERSVINNANDE. INNEHAALLET I SAMMANSTAELLNINGEN REDOVISADES MUNTTLIGT FOER PETERSSON DEN 15 NOV OCH AATERGES UNDER SECUNDO.

S E C U N D O: TOLSTOY-KUTUSOV FOEDDES 1896, HADE VARIT GIFT TRE GAANGER OCH TALADE RYSKA, FRANSKA, ENGELSKA OCH TYSKA FLYTANDE. HANS FAR HADE TILLHOERT DEN KEJSERLIGA ARMEN. UNDER INBOERDESKRIGET BEFANN SIG TK I PARIS. CIA HADE DAEREFTER INGA SPAAR AV HONOM FOERRAEN 1933, DAA HAN FICK BELGISK MEDBORGARSKAP P G A SITT GIFTERMAAL (DET ANDRA) MED EN BELGISKA. NAAGOT AAR DAEREFTER FLYTTADE HAN TILL TRANS-SYLVANIEN SOM SPRAAKLAERARE. AAREN 40-44 AER AATER HOELJDA I DUNKEL. UNDER 1944 UPPGES ATT HAN VAR CHEF FOER SVENSKA ROEDA KORSET I BUDAPEST. NAER SOVJET OEVERIOG BUDAPEST, "ERKAENDE" RYSSARNA TK:S ANSVAR FOER ALLA UTLAENNINGAR I STADEN. TK TILLBRINGADE DAGLIGEN MINST TVAA TIMMAR TILLSAMMANS MED DEN SOVJETISKE KOMMENDANTEN. I DENNA KAPACITET BISTOD HAN OCKSAA MED OEVERLAEMNANDET AV ALLIERADE KRIGSFAANGAR EFTER KRIGET.

CIA HAR I SINA ARKIV INTE KUNNAT FINNA NAAGRA TECKEN PAA ATT TK VAR INBLANDAD I WALLENBERGS FOERSVINNANDE.

44-50 ARBETADE TK I UNGERSKA KREDITBANKEN, OCH FOER UNGERSKA "CENTRAL AGENCY". I DEC 1950 FICK HAN VETA ATT HAN INTE LAENGRE BEHOEVDES OCH HAN AATERVAENDE TILL BELGIEN. DAERIFRAAN FORTSATTE HAN TILL IRLAND, DAER HAN SATTE UPP EN SPRAAKSKOLA, SOM MISSTAENKS FOER ATT HA VARIT TAECKMANTEL FOER EN SPIONCENTRAL. TK RESTE FLITIGT I BULGARIEN OCH RUMAENIEN UNDER 50-TALET.

EN HOEGT UPPSATT BELGISK DIPLOMAT HAR UPPGIVIT ATT TK INTE SKULLE VARA SPION.

THUNBORG

AMBASSADEN WASHINGTON KL

/WIV

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

1991-11-12

2 Eu^I

911205 Pol 1
Hallqvist/H
delges
ch Riksarkivet
ch Krigsarkivet
Arkivchefen

Kanslirådet
Martin Hallqvist

Utrikesdepartementet

316/004

INKOM UD

1991-11-15

Avd	Gr	Mål	Er
A	10		Er
P	2		Eu ^I

Pol

dep 5/12 - 9/1/4

Försvarsministeriets centrala arkiv

Broder,

Militärtidningen "Krasnaja Zvezda" hade den 6 november en intervju med chefen för Sovjetunionens försvarsministeriums centrala arkiv (TsAMO), översten Nikolaj Petrovitj Brilev, med anledning av, som man skriver, "att ett flertal klagobrev inkommit till redaktionen rörande arkivets obefintliga eller ofta dåliga svar på frågor från frontsoldater."

Brilev försvarar sig men sticker inte under stol med att arkivet har svårt att fysiskt klara den enorma frågefloden från främst krigsveteraner. Varje år mottar arkivet ca 800 000 frågor och under de senaste tio åren har ungefär sex miljoner svar utarbetats. Ifjol gjordes 37 000 svar i månaden, och i år kommer man upp i 52 000 per månad. Dessutom har över 12 000 besökare tagits emot

hittills i år. Det gäller främst frågor om försvunna soldater, icke överlämnade medaljer, intyg om tjänstgöring i Röda Armén, vistelse på militärsjukhus mm. Dessvärre, förklarar Brilev, saknas ofta nödvändiga dokument; det var svårt att bevara förbandsarkiven under brinnande krig.

Särskilt prioriterat är det aktiva sökandet efter frontsoldater från andra världskriget för överlämnande av militära utmärkelser för tapperhet i strid samt utgivningen av en minnesbok över stupade. Uppgifter rörande över sex miljoner stupade och försvunna har överlämnats till det allunionella forskningsinstitut för dokument- och arkivkunskap (Vsesojuznoj NII dokumentovedenija i archivnogo dela) som ansvarar för minnesboken. Tyvärr stöter militärarkivisterna också här ofta på problem i form av otillräckligt dokumenterade försvinnanden och förluster. Brilev förklarar därtill att arkivet i sin helhet är i behov av grundlig renovering och modernisering. Sökandet görs nu manuellt. För att inte förlora kvalificerade arkivister krävs också rejäla lönehöjningar. Redan idag har centrala arméarkivet i blygsam omfattning börjat ta betalt för vissa tjänster, som historiska exposéer över olika förband, dokumentkopiering samt medverkan vid utställningar.

Sammanfattningsvis får väl konstateras att Brilevs berättelse huvudsakligen bekräftar vad vi redan fått veta om ordningen och arbetsförhållandena i arkiven från krigstiden.

Björn Lyrvall
Björn Lyrvall

SVERIGES AMBASSAD

MOSKVA

1991-11-14

911127 Pol 1, Hallqvist/H
delges
Guy von Dardel, del Geneve
RW-föreningen
Carl Persson
S-O Petersson, amb Washington
Amb Budäpest
amb Bryssel
ex t Hallqvist

Kanslirådet
Martin Hallqvist

Utrikesdepartementet

318/003

INKOM UD			
1991-11-15			
Avd	Gr	Mål	En
10	2		E

Wallenbergartikel i Nezavisimaja gazeta
fax A 911105 (1 bil)

Broder,

Ambassaden får, i anslutning till ovancit fax insända översättning till svenska av Nezavisimaja gazetas förstasidesartikel om Wallenbergärendet den 6 november 1991. Som synes går tidningen (med KGB's goda minne - artikeln var avstämd med Bakatins assistent Nikonov) ganska långt vad gäller redogörelsen för vilka dokument som återfunnits och vad intervjugruppen sysslar med.

Tilläggas bör att tidningens chefredaktör i ett fax till ambassaden den 6 november bad om ursäkt för den felaktiga uppgiften om den svenske statsministerns planerade framträdande i artikelns andra stycke. Detta utan att ambassaden ens påpekat saken.

Bästa hälsningar,
Björn Lyrvall
Björn Lyrvall

Ambassadens översättning

"FALLET WALLENBERG": NYA DOKUMENT FUNNA
 de klargör omständigheterna kring den svenske diplomatens vistelse
 i Stalins tortyrkammare

Andrej Polesjtjuk

Exclusive

I slutet av oktober hade den internationella kommission, som bildats för att undersöka Raoul Wallenbergärendet, sitt andra möte i Moskva. Den svenska sidan representeras i kommissionen av herr Hans Magnusson, minister vid Sveriges ambassad i Sovjetunionen, herr Guy von Dardel, Raoul Wallenbergs halvbror, diplomater, forskare och oberoende experter. Från sovjetisk sida finns representanter från Sovjetunionens utrikesministerium, Sovjetunionens inrikesministeriums arkivtjänst och Interrepublikanska säkerhetstjänsten.

Graden av betydelse hos den information, som de svenska specialisterna erhållit av sina sovjetiska kolleger under de senaste månaderna, framgår redan av att ett särskilt framträdande inför det svenska parlamentet i morgon av Sveriges statsminister Carl Bildt ägnas åt efterforskningarna i Wallenbergärendet.

Vid kommissionens föregående möte i september i år kom man överens om att fråga ut eventuella vittnen till Wallenbergs vistelse i Sovjetunionen. I den lista som därefter upprättades medtogs över 60 namn: medarbetare vid MGBs avdelningar och förundersökningsenhet, tolkar. Till slut lyckades det att få fram en hel rad nu levande vittnen, som vart och ett fick en personlig hänvändelse från Vadim Bakatin där han bad om frivilligt bistånd med att lämna information om den svenske diplomaten.

Vid samtalen efterhördes särskilt om den utfrågade ville lämna uppgifter om sig själv till massmedia eller inte. Av 17 vittnen som kommissionsmedlemmarna samtalade med var det bara en person (som för övrigt sade att han inte hade någon som helst kännedom om Wallenberg) som inte hade något emot att tala med journalister - övriga vägrade kategoriskt. Utfrågningarna utfördes av medarbetare från svenska ambassaden och KGB, med medverkan av en oberoende expert. Den som iklädde sig rollen som oberoende expert var ryske folkdeputerade Nikolaj Arzjannikov, vice ordförande i Rysslands Högsta sovjets kommitté för mänskliga rättigheter.

Tyvärr var det ingen bland vittnena som förklarade att vederbörande personligen hade sett Wallenberg eller haft med honom att göra i

tjänsten, inklusive en operativbefullmäktigad i det militära kontraspionaget som enligt uppgifter i befintliga dokument personligen förhört Wallenberg. Men de flesta hade hört talas om honom: av deras vittnesmål framgår att svenskens vistelse i Lubjankafängelset (inre fängelset) och Lefortovofängelset, tillhörande MGB, inte var någon hemlighet för många av denna organisations medarbetare vid denna tid.

Arbetet med de ännu levande vittnena är långtifrån avslutat, eftersom nya namn framkommit under utfrågningarnas gång. Dessa människor kan möjligen kasta ljus över hemligheten Wallenberg.

De tidigare okända dokument, som hittats i KGBs arkiv, är definitivt sensationella. Enligt Vjatjeslav Nikonov, som i kommissionen representerar Interrepublikanska säkerhetstjänsten (han är även personlig assistent till Vadim Bakatin), var det så under alla år som den officiella sovjetiska versionen i Wallenbergärendet fanns (alltså den där hans död daterar sig till den 17 juli 1947) att svar till den svenska sidan och internationella organisationer vid förfrågningar till de sovjetiska myndigheterna lämnades enligt ett standardschema, oftast utan kompletterande undersökningar i arkiven.

"Arbetet har bara börjat. Och det är ett helvetesarbete!" poängterar Vjatjeslav Nikonov. "Allt huvudsakligt material om Wallenberg har förstörts. Dokument som bekräftar detta har också förstörts. För övrigt kan det vara så att sådana dokument inte existerat. Materialet kan ha likviderats på personlig order från Abakumov, som för detta bara behövde lyfta telefonluren..."

Man förstörde alltså inte bara handlingarna utan också spåren av dem. Men, som det har visat sig, inte alla. Detta har hjälpt utredarna att göra en rad mycket värdefulla fynd.

Man har mycket noggrant studerat de registreringsjournaler från Lubjanka och Lefortovo, i vilka uppgifter infördes om fångars förflyttning från ett fängelse till ett annat och om deras förflyttning till förhör. Därvid upptäcktes det, att texten på några ställen är överstruken med kraftig tusch. Dechiffreringen blev mödosam: traditionella metoder gav inga som helst resultat utan helt nya måste tillgripas. Till slut gick det att tyda de överstrukna textställena. Tack vare dem går det idag att för första gången rekonstruera kronologin i hur Wallenberg och hans personlige chaufför Langfelder förflyttades från MGBs ena fängelse till det andra och datum för deras förhör.

Den 10 april 1945 lämnade Langfelder uppgifter till förhørsledaren Kuzmisjin. Den 29 maj 1945 förflyttades Wallenberg från inre

fängelset i Lubjanka till Lefortovo. Den 15 augusti 1945 kallades Langfelder till förhör hos operativbefullmäktigade Bubnov, den 15 december samma år kallades han till SMERSj-medarbetaren Amelin, och slutligen kallades han den 3 juni 1946 till vice avdelningschefen i MGBs 3:e kuvudkommitté Vajndorf. Under hela denna tid förhöordes inte Wallenberg, som befann sig i cell nr 203 i Lefortovo.

Först den 17 juli 1946 (genom ödets ironi ett år före sin "officiella" död) kallades han till operativbefullmäktigade vid 3:e överstyrelsen Kopeljanskij. Under förhöret av Wallenberg fördes även Langfelder dit. Den 30 augusti höll Kopeljanskij ett nytt förhör med Wallenberg.

I Lefortovos registreringsjournal har man påträffat en anteckning, daterad den 26 februari 1947, om förflyttning av Wallenberg till MGBs inre fängelse. Det finns emellertid anledning att tro, att detta inte blev av den dagen. För det första därför att Wallenbergs namn är överstruket i listan på de fångar som fördes från Lefortovo till Lubjanka. För det andra står det inte något nummer vid hans namn, fastän alla förflyttade fångar numrerades. För det tredje finns det en påföljande anteckning från den 1 mars 1947 om förflyttning av Wallenberg från Lefortovo.

Ur det inre fängelsets journal över kallelse till förhör har det bara gått att fastställa ett enda datum för förhör av Wallenberg - den 11 mars 1947. Denna anteckning har inte förstörts, vilket troligen är en ren slump och beror på att fångens namn transkriberats felaktigt: i journalen står det Wollenberg. Men intill står Wallenbergs initialer "R.G." och hans riktiga namnteckning.

Slutligen framgår av det sista av de funna dokumenten, att Langfelder förflyttades till MGBs inre fängelse den 23 juli 1947, det vill säga en vecka efter Wallenbergs förmodade död.

Men den mest intresseväckande anteckningen hittades i MGBs sekretariats diarium över avgående papper. Den är daterad den 17 juli 1947, och av den framgår, att ett papper med Abakumovs underskrift denna dag sändes till Sovjetunionens ministerråds förste vice ordförande Molotov. Dokumentets innehåll: ärendet rörande svenske medborgaren Raoul Wallenberg. Det finns en anteckning om detta dokument också hos Sovjetunionens utrikesministerium - där är det registrerat som inkommande. Emellertid har sökandet efter själva dokumentet eller kopior av det inte krönts med framgång. Hittills, skulle man gärna vilja säga, ty enligt Vjatjeslav Nikonovs åsikt skulle detta kunna vara ett nyckeldokument för hela undersökningen.

Den internationella kommissionens nästa möte är utsatt att hållas i Stockholm i december. Dessförinnan kommer de svenska specialister som utför en egen analys av MGBs sjukvårdschefs Smoltsovs rapport om Raoul Wallenbergs död den 17 juli 1947 att vara i Moskva. Den svenska sidan tvivlar alltså på detta dokuments tillförlitlighet.

(Nezavisimaja gazeta 1991-11-06)

SVERIGES AMBASSAD
TALLINN

1991-11-14

1992-03-04/Dr. Hallqvist, eh
Hbr Hallqvist-Grundberg

T.f. departementsrådet
Martin Hallqvist

Utrikesdepartementet

318/002

INKOM UD		
1991-11-15		
Avd P	Gr 2	Mål En I

Tallinns Raoul Wallenberg

50 A 1991-10-29 ✓

(2 bil)

✓
Broder,

I ovan citerade skrivelse har ambassaden återgivit en berättelse av Milvi Kalliver, som går ut på att Raoul Wallenberg alias Arkadi Sellberg skulle vara hennes pappa. Sellberg uppges bo strax utanför Tallinn.

./.
Nu har Kalliver återkommit och visat upp familjealbumet. Bifogat återfinner Du några foton på Sellberg. Det vore värdefullt om Du med en rad skulle kunna avfärda Sellberg som Wallenberg pretendent.

Hjärtligaste hälsningar, Mgs.

Lars Grundberg
Lars Grundberg

LJ

"NÅGRA ÅR SEDAN"

P. 2 E. 1

ARCHIVE COPY

MSG NO: 911118-460

DISTRIBUTION STATUS AT: 1991-11-18-15.43

TO:

STATUS:

TIME:

DIARY NO:

UD/POLCH
UD/POL 1

DISTRIBUTED 1991-11-18-15.43
DISTRIBUTED 1991-11-18-15.43

FROM: MOSKVA

POSTED TIME: 1991-11-18-15.41

MSG NO: 911118-460

=LIST
UD/POLCH
UD/POL 1
+

AMBASSADEN MOSKVA 1991-11-18

UD STOCKHOLM

1469. ✓ FOER POL 1. RE WALLENBERGARTIKEL

IZVESTIJA PUBLICERADE DEN 15 NOVEMBER ETT LAENGRE BREV FRAAN PENSIONERADE OEVERSTEOEJTNANTEN OCH JOURNALISTEN JA VALACH I KIEV. DENNE SKRIVER ATT HAN VAR DEN SISTE SOM SAAG RAOUL WALLENBERG I BUDAPEST. VALACH VAR NAEMLIGEN DEN PERSON I 151:A SKYTTE DIVISIONEN SOM DEN 14 JANUARI TRAEFFADE RAOUL WALLENBERG OCH CHAUFFOEREN LANGFELDER PAA BUDAPESTS GATOR OCH HJAE L PTE DEM ATT SAETTA SIG I FOERBINDELSE MED STABEN FOER 7:E GARDESARMEN.

VALACH SAEGER SIG I MEDIA HA TAGIT DEL AV DOKUMENTET FRAAN 151:E SKYTTE DIVISIONENS POLITISKA AVDELNING TILL 7:E GARDESARMEN ROERANDE ARRESTERINGEN AV RW. DETTA STAEMMER DOCK INTE HELT OEVERENS MED DEN VERKLIGA HAENDELSEUTVECKLINGEN. RW VAR ALDRIG 'ARRESTERAD', 'ANHAALLEN' ELLER 'OEVERVAKAD'. SKRIVER VALACH. RW OCH LANGFELDER UPPSOEKTE SPONTANT DEN SOVJETISKA SIDAN FOER ATT SAETTA SIG I FOERBINDELSE MED BEFAELET, PAA SOM RW UTTRYCKT DET 'TILLRAECKLIGT HOEG NIVAA'.

DEN 13 JANUARI HADE RW SOEKT MEDDELA SIG MED SOVJETISKA SOLDATER SOM DOCK EJ FOERSTAATT HANS BUDSKAP, MEN BESLAGTAGIT HANS BIL.

EN FOERBANDSCHEF HADE EMELLERTID DAGEN DAERPAA TRAEFFAT RW OCH L SOM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

BEFUNNIT SIG PAA HAART ARTILLERIBESKJUTNA GATOR MED EN SVENSK FLAGGA. VALACH SOM KUNDE TYSKA OCH VAR SENIOR INSTRUKTOER I DIVISIONENS POLITISKA AVDELNING UPPDROGS ATT TALA MED SVENSKEN. RYSSARNA HADE SAERSKILT FOERVAANATS OEVER ATT DENNE ALLTJAEMT BEFANN SIG I BUDAPEST TROTS DE HAARDA STRIDERN, VARVID RW UPPGES HA SVARAT ATT HAN HADE SIN UPPGIFT ATT RAEDDA JUDARNA I GETTOT. MED DEN SOVJETISKA MILITAERLEDNINGEN VILLE RW DISKUTERA HUR DET HUMANITAERA ARBETET SKULLE FORTSAETTAS.

VALACH TILLBRINGADE HELA DAGEN OCH NATTEN MED RW OCH L MEDAN SVAR INVAENTADES FRAAN HOEGRE ORT. RW HADE EN TJOCK PORTFOELJ MED VIKTIGA DOKUMENT SOM HAN VAR BEREDD OEVERLAEMNA TILL DEN SOVJETISKA MILITAERLEDNINGEN. NAESTA DAG VID 10-11-TIDEN KOM BILAR FRAAN 7:E GARDESARMENS STAB. RW OCH L FOERDES BORT I OLIKA BILAR OCH VID AVRESAN VARNADES VALACH OCH DE OEVRIKA SOM TRAEFFAT RW AV EN STABSOEVERSTE FOER ATT BERAETTA ATT DE TRAEFFAT RW. BARA MAANGA AAR SENARE FICK VALACH VETA VART SVENSKEN FOERTS OCH VAD SOM HAENT MED HONOM.

ARTIKELN INSAENDES I OEVERSAETTNING MED NAESTA LAEGENHET.

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA 16.00/EZ

- End of printout

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

ORIGINAL TELEGRAM

UTRIKESDEPARTEMENTET
Politiska avdelningen
Första enheten (Pol 1)
Deps Henrik Cederin

322/029
PROMEMORIA

1991-11-18

P 2 Eu

Ex till:

Ingrid Hjelt, UMK

EXP 31118 W

BRÅDSKANDE

Hemställan om budgetmedel för möte i Stockholm
5 december gällande Raoul Wallenberg
(1 bil.)

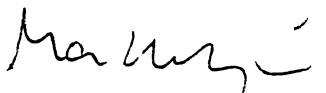
Med hänvisning till närslutna bilaga gällande ett planerat sovjetiskt besök i Stockholm får jag härmed hemställa om att medel för ifrågavarande projekt tas från utrikesministerns post, A7, utredningar m m.

Kostnader för resa och uppehälle (tre nätter) skulle för 8 sovjetiska deltagare bli ca 55.000 kronor. Flygbiljett tur och retur per person kostar 3.845 kronor och hotellkostnad blir 1.045 kronor per person (enkelt rum på hotell Terminus).

De flygbiljetter som ligger till grund för ovanförda kalkyl är av s k budgetkaraktär och därför knappa till antalet, varför beställning måste göras snarast.

Anledningen till att vi vill erbjuda oss att stå för kostnaden är den rådande krissituationen i Sovjetunionen, vilken också i hög grad drabbar dess utrikesministerium och myndigheter i övrigt, inte minst ekonomiskt.

Därtill kommer att det är angeläget för båda sidor att nu få ärendet slutbehandlat.

Martin Hallqvist

PROMEMORIA

AMBASSADEN I.....Moskva.....

HAR.....1991-11-13.....

MEDDELAT FÖLJANDE:

RE RAOUL WALLENBERG

VID SAMMANTRAEFFANDE IDAG MED NIKONOV M FL PÅ KGB FRAMKOM ATT MAN DÄR TROTS ALLT TYCKS VARA INSTÄLLD PÅ MÖTE I STOCKHOLM I BÖRJAN AV DECEMBER. FÅR VI DÄRFOER FÖRESLÅA ATT MÖTET ÄGER RUM TORSDAGEN DEN 5 DECEMBER, MED ANKOMST TILL STOCKHOLM DEN 4:E OCH AVRESA DEN 7:E. I SÅ FALL KAN FREDAGEN DEN 6:E ANVÄNDAS FÖR T EX PRESSBRIEFING, MÖTE MED UTRIKESMINISTERN, BESÖK I UD:S ARKIV, KANSKE PÅ RIKSPOLISSTYRELSEN (GENOM CARL PERSSONS FÖRSÖRG). EV KAN ANDRA MÖTEN BEHOVA ORDNAS. FÖRESLÅR OCKSÅ EN MÅLTID OCH ETT KULTURELLT EVENEMANG + VISNING AV STOCKHOLM.

VI FÅR BERAÄKNA 7-8 SOVJETISKA DELTAGARE OCH ATT SVENSKA SIDAN STÅR ÅTMINSTONE FÖR HOTELLRUM SAMT ERBJUDER SIG SÅ FÖR RESA (FRÄMST MID SYNES HÄR HA SVAARIGHETER).

BERNER

AMB MOSKVA 15.15/EZ

Arende

Wallenberg

Datum

1991-11-18

Avd

Grupp

Mål

Adress

Ambassaden

MOSKVA

Text

Dnr.....Från Hallqvist, Pol 1. Re Raoul Wallenberg.

Primo: Vi siktar på möte arbetsgruppen 5 december enligt förslag. ✓ Finansieringsfrågan beträffande gruppen från Moskva dock ännu ej helt klar. Återkommer snarast.

Secundo: Berzell och Angström kan komma vecka 49 eller 50. Föreslår de far vecka 50 för att också eventuellt se på material som presenterats oss på mötet i Stockholm vecka 49.

Tertio: Kristian Gerner är beredd fara över för att se på MID:s dossier m m. Han föreslår avresa från Stockholm 11 december och arbetsdagar 12 - 13. Han kan tyvärr inte komma ifrån dessförinnan. Å andra sidan kan det vara praktiskt om han är där samtidigt som SKL:s folk är på plats.

Cabinet

UTRIKESDEPARTEMENTET

KOPIA TILL:

UTR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

SB/HAFSTROEM

ÅTGÄRD:

1991-11-19

Ans H-fors per L-Å Nilsson

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-19

UD STOCKHOLM

O M E D E L B A R T

✓ FOER KABS, POLCH, HAFSTROEM SB, POL 1

RE WALLENBERG. REF TELEFONSAMTAL MED POLCHEFEN

FORTS

RE WALLENBERG. REF TELEFONSAMTAL MED POLCHEFEN

SOM JAG OMTALADE I REF TELEFONSAMTAL RINGDE ZJURAVLEV, TF CHEF, MID:S ANDRA AVDELNING, MAANDAG KVAELL OCH OMTALADE ATT UTRIKESMINISTER PANKIN OENSKADE TRAEFFA MIG PAA TISDAGEN FOER ATT OEVERLAEMNA ETT ANTAL DOKUMENT OM WALLENBERG, SOM FANNS TILLGAENGLIGA I MID:S ARKIV. DET ROER SIG OM DEM SOM VI GAATT IGENOM BL A MOLOTOVS/SEROVS BREV TILL CK FRAAN 1956, DVS DET SOM JAG SAERSKILT POAENGTERADE I MITT CH 955 911015. EFTER KOLL MED POLCHEFEN BEKRAEFTADE JAG ATT VI EJ HADE NAAGRA INVAENDNINGAR.

MID HAR FOERKLARAT ATT NAER DOKUMENTEN OEVERLAEMNATS TILL MIG AV PANKIN KL 15.00 MOSKVATID TISDAGEN (OM EJ AENDRING GOERS) SAA BLIR DE "AVHEMLIGADE" OCH AER TILLGAENGLIGA FOER VEM SOM VILL TA DEL AV DEM. MAN AVSER ALLTSAA ATT BJUDA IN SVENSKA JOURNALISTER OCH SOVJETISKA TILL VAD SOM VAEI NAERMAST FAAR KALLAS EN LITEN "CEREMONT" DAER DOKUMENTEN OEVERLAEMNAS OCH PANKIN KORT KOMMENTERAR DEM.

JAG KOMMER DAEREFTER NATURLIGTVIS UTSAETTAS FOER FRAAGOR FRAAN JOURNALISTERNA OCH KAN INTE ANNAT AEN BERAETTA ATT JAG TIDIGARE LAEST DOKUMENTEN. PAA DEN NATURLIGA FOELJDFRAAGAN OM DAER FINNS NAAGOT INTRESSANT/NYTT MAASTE JAG RIMLIGTVIS HAENVISA TILL FRAEMST ANTECKNINGEN OM

ABAKUMOV/MOLOTOV-BREVET FRAAN 17 JULI 1947 OCH MOLOTOV/SEROV-BREVET FRAAN 1956. SAMTIDIGT BOER JAG VAEI KONSTATERA ATT VI HOPPAS FAA YTTERLIGARE KLARHET GENOM KOMMITTEENS FORTSATTI ARBETE. DET AER FOERSTAAS MOEJLIGT ATT DE JOURNALISTER SOM KAN LAESA TEXTERNA EJ FAESTER SAA STOR VIKT, SOM JAG SJAEI GJORT I CIT TEL, VID MOLOTOVS/SEROVS FORMULERINGAR FRAAN 1956 OM ATT MAN TROTS ALLIT M AA S T E BERAETTA FOER SVENSKARNA OM "WALLENBERGS OEDE". DOCK KOMMER RIMLIGEN SNART FRAAGAN OM HUR SVENSKA REGERINGEN VILL TOLKA DE NYA UPPGIFTERNA. SJAEI HAENVISAR JAG EV DYLIKA FRAAGOR TILL ER.

BERNER

Avsändningsort

UM:s kansli/Kr Tejler/mk

Ärende

Wallenberg

Datum

1991-11-19

Avd

Grupp

Mål

MYCKET BRÅDSKANDE

Adress

Ambassaden

Ambassaden

MOSKVA

Helsingfors

För kabinettssekreteraren.

Text

Re Wallenberg. Från UM:s kansli (Tejler). Edert krypto 1048.

P r i m o Hafström, SB, har bett mig vidarebefordra följande:

"Vill i anslutning till Ert ovanciterade fästa uppmärksamheten på ett fax som erhållits från ambassaden i Bonn.

Cit I en intervju i Der Spiegel 47/91 säger KGB-chefen Bakatin följande om RW.

I fallet RW har jag från första stund engagerat mig för ett oförbehållsamt uppklarande. Vi har letat, funnit en del och också informerat Wallenbergkommittén, och vi fortsätter att leta.

Det senaste materialet skall nu överlämnas till Michail Gorbatjov, eftersom vi hittat det i partiarkivet.

Fråga: När, var och hur dog RW?

Bakatin: Det vet vi ännu inte. Fortfarande saknas ett avgörande dokument. De som dolt spåren var proffs. Slutcit

S e c u n d o Kabinettssekreteraren, som för närvarande befinner sig i Helsingfors, har erhållit Ert ovanciterade liksom detta meddelande.

Cabient

Ex t:

Kr Hallqvist, pol 1

Dr Hafström, SB

UTRIKESDEPARTEMENTET

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1

ÅTGÄRD:

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-20

UD STOCKHOLM

FOER KABS OCH POL 1

RE WALLENBERGFRAAGAN

aa
M7

FORTS

UTRIKESDEPARTEMENTET

1

RE WALLENBERGFRAAGAN

JAG FRAAGAR MIG OM EJ DET MEST NATURLIGA NAMNET FOER EN
GENOMGAANG AV MID-MATERIALET SKULLE VARA RUNE NYSTROEM, SOM
BAADE BEHAERSKAR FRAAGAN, AER RYSKSPRAAKIG OCH VÆL
BEVANDRAD I MINISTERIEJARGONG.

BERNER

KOPIA TILL:

ÅTGÄRD:

UTR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

INKOM UD 1991-11-20

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-20

UD STOCKHOLM

FOER POL 1

RE WALLENBERG

911127
Pol 1/Hallqvist/H
delg
Guy von Dardel, deleg Genève
S-O Peterson, amb Washington
Amb Budapest
Amb Bryssel
Carl Persson
Raul Wallenberg-föreningen

ex t Hallquist

exp 27/11 - 91/4

FORTIS

P R O M E M O R I A

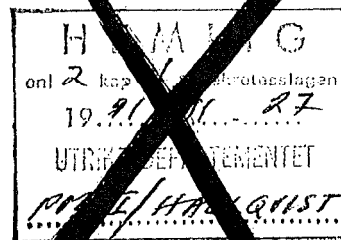
ÄMNET: DEN 1. NOVEMBER 1991. *MOSKVA* (Överlämnas för kännedom av UTRIKESDEPARTEMENTET Pol. I)

NR: 91-11-20

MEDELAT FÖLJANDE:

21 NOV. 1991

M. HÄLLQVIST/H

RE WALLENBERG

P R I M O

INTERVJUGRUPPEN, SOM UTOEKATS MED TJAENSTEMANNEN I RYSKA KGB, KOZLOV, INLEDDE IGAAR EN NY SAMTALSOMGAANG MED ATT HOERA DEN PENSIONERADE KGB-TJAENSTEMAN SOM 1961-62 FRAAN EN RUMSKOLLEGA ERFARIT ATT RAOUL WALLENBERG ARKEBUSERATS SOM TYSK SPION.

DEN HOERDE TJAENSTEMANNEN, ALEKSANDROV (OENSKAR FOERBLI ANONYM) VAR BETRODD VAEN TILL RUMSKOLLEGAN NEDOSEJKIN (AVLIDEN), SENIOR OPERATIV BEFULLMAEKTIGAD OCH SVERIGE-HANDLAEGGARE I KGB'S ANDRA HUVUDSTYRELSE I BOERJAN AV SEXTIOTALET. NEDOSEJKIN HADE VID ETT TILLFAELLE AATERKOMMIT FRAAN SEKRETARIATET MED EN FOERFRAAGAN OM RW FRAAN SOVJETISKA UTRIKESMINISTERIET VILKEN FOERANLETTIS AV EN SVENSK FRAMSTAELLAN. NEDOSEJKIN HADE VARIT FRUSTRERAD OCH UTBRUSTIT ATT HAN JU INTE KUNDE GE NAAGOT ANNAT SVAR AEN TIDIGARE. PAA ALEKSANDROVS NYFIKNA FRAAGA VAD SOM VERKLIGEN HAENT MED RW HADE NEDOSEJKIN VISKANDE SVARAT ATT DENNE ARKEBUSERATS (DOCK UTAN ATT SPECIFICERA NAER) OCH PAA FOELJDFRAAGAN VARFOER - "SOM AGENT FOER TYSKA UNDERRAETTTELSETJAEENSTEN". SOM A MINNS DET HADE NEDOSEJKIN OCKSAA LAATIT FOERSTAA ATT ALLA DOKUMENT FOERSTOERTS I RW-AERENDET, OCH ATT UNDERLAG DAERFOER SAKNADES FOER ATT GE NAAGOT ANNAT SVAR. HUR NEDOSEJKIN FAATT TILLGAANG TILL UPPGIFTEN FRAAGADE A INTE.

ALEKSANDROV HADE INTE YTTERLIGARE INFORMATIONER I SAK. NAER HAN I AAR GICK I PENSION OCH I MEDIA HOERDE ATT RW-FRAAGAN ALLTJAEAMT DISKUTERADES VAENDE HAN SIG TILL KOLLEGOR MED SIN INFORMATION. A KUNDE OCKSAA BIDRA MED NAMN PAA YTTERLIGARE EN KOLLEGA TILL NEDOSEJKIN - NIKOLAJ KRYMOV (SKA HOERAS) - SAMT HADE SYNPUKTER PAA ARKIVARBETET. BL A ANSAAG A ATT INFORMATIONEN OM HANDLAEGGNINGEN AV RW-AERENDET FRAAN 50-TALET OCH FRAMAAT SKULLE AATERFINNAS I LOEPANDE SK LITERNYE DELA, VILKA INTE ARKIVERATS UTAN OMHAENDERTAS AV DEN AKTUELLA HANDLAEGGAREN. EN MER DETALJERAD GENOMGAANG AV DESSA AKTER SKA NU GOERAS OCH EN FOERTECKNING OEVER RW-HANDLAEGGARE I KGB FRAAN 50-TALET OCH FRAMAAT SAMMANSTAELLAS.

S E C U N D O

NAERMAST FOERESTAAR SAMTAL MED NAEMNDE KRYMOV, KOPELANSKIJ, GOLUBEVA (VAKTHAVANDE I INRE FAENGELSET NATTEN 16-17 JULI 1947), PENSIONERADE OEVERSTELOEJTNANTEN VALACH (SETTLX 1469 A 911118) SAMT PITOVVRANOV. OCKSAA ANDRA SAMTAL PLANERAS.

FORTS

T E R T I O

✓ ZIBOROV EFTERFRAAGAR OM MOEJLIGT YTTERLIGARE MATERIAL
ROERANDE UTVAEXLINGEN WALLENBERG/WENNERSTROEM. I SYNNERHET
INFORMATIONEN SOM KAN IDENTIFIERA KONTAKTER PAA OESTSIDAN.

PAA LYRVALLS FRAAGA OM NAAGRA NYA ARKIVDOKUMENT FRAMKOMMIT
SADE ZIBOROV ATT EN DEL AATERFUNNITS OCH INKOMMIT FRAAN
CK-ARKIVET, DOCK INGET SOM INNEBAR NAAGOT "GENOMBROTT" FOER
UTREDNINGEN.

Q U A R T O

BETRAEFFANDE TREDJE ARBETSGRUPPSMOETET I STOCKHOLM VAENTAR
DEN SOVJETISKA SIDAN PAA MER "OFFICIELL INBJUDAN". DEITA
FOEREFALLER BRAADSKA FOER ATT NOEDVAENDIGA RESEDOKUMENT MM
SKA KUNNA UTFAERDAS. EN NOTE FRAAN AMBASSADEN AER SAEKERT
TILLFYLLEST.

DET AER GIVETVIS DEN SOVJETISKA SIDANS SAK ATT AVGOERA SIN
DELEGATIONS SAMMANSAETTING. DET KOMMER NOG ATT ROERA SIG OM
7-8 PERSONER (ZJURAVLJOV, GULJAJEV, NIKONOV, KOZLOV,
ZIBOROV, VINOGRADOV, ARZJANNIKOV SAMT MOEJLIGEN GALITSKIJ).
SAUF AVIS CONTRAIRE ANGER VI ATT SVENSKA SIDAN STAAR FOER
HOTELLKOSTNADERNA SAMT RESEKOSTNADERNA (DE SISTNAEMNDE EV
FOER LAEGRE ANTAL AEN 7-8).

TACKSAM INDIKATION HURUVIDA AMBASSADEN BOER MEDFOERA TOLK
(DAHNBERG).

BERNER

AMB MOSKVA EZ

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1
SB

ÅTGÄRD:

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-20

UD STOCKHOLM

MYCKET BRAADSKANDE

1/ FOER KABSEKR, POLCH, POL 1, SB (HAFSTROEM)

RE BESOEK HOS UTRIKESMINISTER PANKIN - WALLENBERG

911127

Pol 1/Hallqvist/H
delg (stycke 1-2)
Guy von Dardel, deleg Genève
S-O Peterson, amb Washington
Amb Budapest
Amb Bryssel
Carl Persson
Raul Wallenberg-fören

ex t Hallqvist

exp 27/11.91/4

FORIS

PROMEMORIA

ANSLAGSADEN I.....*MOSKVA*.....DATUM.....*95-11-20*.....Ervärjans för kännedom av
UTRIKESDEPARTEMENTET

21 NOV. 1991

HALLQVIST/H

MEDDELAT FÖLJANDE:

RE BESÖEK HOS UTRIKESMINISTER PANKIN - WALLENBERG

JAG BESÖEKTE IDAG PANKIN PÅ DENNES BEGÄRAN FÖR ATT TA EMOT DOKUMENTEN FRÅN MID:S ARKIV OM WALLENBERG. DET VAR UTRIKESMINISTERNS SISTA ÄMBETSÅTTÄRDE INNAN HAN EFTERTRÄDDES SENARE IDAG AV SJEVARDNADZE. GORBATJOV SKULLE TIMMEN EFTER VART BESÖEK SJÄLV KOMMA TILL MID FÖR ATT REINTRODUCERA UTRIKESMINISTERN. PANKIN NÄMNDE ATT HAN BLIVIT ERBJUDEN POST SOM SÄRSKILD RÅDGIVARE TILL PRESIDENTEN MEN ATT HAN FÖREDRAGIT FÅ KOMMA TILL LONDON SAMTIDIGT SOM HAN FÅR SÄTE I GORBATJOVS RÅDGIVARGRUPP. I DENNA SISTA EGENSKAP KAN HAN KOMMA ATT SÄNDAS PÅ SÄRSKILDA UPPDRAG T EX TILL SVERIGE, SKÄMTADE HAN. JAG BETYGADE VÅR UPPSKATTNING AV HANS INSATSER DENNA TID FÖR SVENSK/SOVJETISKA RELATIONER VILKA JU PÅ FLERA KONKRETA PUNKTER DRIVITS FRAMÅT AV HANS EGNA INSATSER. VIDARE KOMPLIMENTERADE JAG HONOM FÖR VAD SOM ÅRSTADKOMMITTS UNDER UTRIKESMINISTERIDEN SÅSOM AVTAL MED ÖSTEUROPEISKA STATER OCH MED FINLAND, INSATSER I MELLANÖSTERNFRÅGAN, UPPRÄTTANDE DIPLOMATISKA FÖRBINDELSER MED ISRAEL, FÖRSVAR AV UTRIKESMINISTERIET MOT HOT OM TOTAL FÖRINTELSE MM. PANKIN SAAG NOJD UT OCH BEKRÄFTADE HAN LÄMNADE SIN POST UTAN NAAGON BITTERHET OCH TYCKTE HAN GJORT GOTT GRUNDARBETE FÖR DEN NYE UTRIKESMINISTERN. JAG HAR BJUDIT PANKINS PÅ LUNCH PÅ LÖRDAG DÄR HAN VÄL YTTERLIGARE UTVECKLAR ÖVANSÄENDE.

UTRIKESMINISTERN ÖVERLÄMNADE SÅ WALLENBERGDOKUMENTEN DVS DE SOM VI BEGÄRT EFTER VÅR GENOMGÅNG I MITTEN AV OKTOBER OCH FÖRKLARADE ATT SÅVITT HAN KUNDE FÖRSTÅ BEKRÄFTADE DESSA YTTERLIGARE ATT WALLENBERG TYVÄRR HADE AVLIDIT 1947 OCH ATT ALLA DE "SPÅR" SOM FÖREKOM DÄREFTER INTE VARIT ANNAT ÄN IRRBLOSS. HAN HÖLL MED MIG OM ATT ARBETSGRUPPEN SKULLE FORTSÄTTA FÖR ATT SÅ FULLSTÄNDIG KLARHET SOM MÖJLIGT SKALL KUNNA SKAPAS I ÄRENDET.

VI BEROERDE YTTERLIGARE ANDRA BILATERALA PROBLEM OCH JAG FRAMFÖRDE STATSMINISTERNS TACKSAMHET FÖR DEN ÖPPNA REDOVISNINGEN AV DC 3-ÄFFÄREN. PANKIN TOG SJÄLV UPP ATT HAN MED SJAJOSJIKOV ÖVERENSKOMMITTS OM EN ORDENTLIG UNDERSÖKNING AV UBAATSFRAAGAN. "OM DÄR FINNS NÅGOT KONKRET SOM DE MILITÄRA MYNDIGHETERNA HAR GJORT SÅ SKALL DET UPPDAGAS OCH MEDDELAS ER". HITTILLS HADE INGET FRAMKOMMIT MEN ARBETET VAR JU BLOTT I SIN BÖRJAN. EN MEDARBETARE INSKJÖT ATT MAN FRÅN FÖRSVARSMINISTERIET FÅTT UPPGIFT ATT MAN DÄR BEHÖVDE YTTERLIGARE INFORMATION FRÅN SVENSK SIDA FÖR ATT KOMMA VIDARE OCH ATT MAN KOMME

FORTS

ATT VAENDA SIG TILL OSS DIREKT I SYFTE UTFAA DENNA.

2

BERNER

AMB MOSKVA

KOPIA TILL:

UTR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

Pol 1/Cederin/hi

Ex till: Ch pol 1

Cederin, pol 1

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-21

UD STOCKHOLM

FOER POL 1 (LEDNING)

B R A A D S K A N D E

RE SOVJETISKT DELEGATIONSBESEOK I WALLENBERGSFRAAGAN

UTRIKESDEP.

Dnr...../.....

1991-11-21

D 2 En

UTRIKESDEPARTEMENTET

1

RE SOVJETISKT DELEGATIONSBESEK I WALLENBERGSFRAAGAN

SAEKRA UPPGIFTER OM DELEGATIONSMEDELEMMARNA TORDE VI KUNNA
FAA TIDIGAST I BOERJAN AV NAESTA VECKA (VI HAR JU VAENTAT
LAENGE PAA BESKED OM FINANSIERING). TROLIGEN KOMMER DET ATT
ROERA SIG OM

ZJURAVLJOV
NIKONOV
ZIBOROV
KOZLOV
VINOGRADOV
GULJAJEV

SAMT EV ARZJANNIKOV OCH GALITSKLJ (KOMPLETTERINGAR MED
FOERNAMN FOELJER).

FLYGBILJETTER LAER KUNNA HAEMTAS UT I MOSKVA.

BERNER

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1
SB

ÅTGÄRD:

Pol

S. R. UTRIKESDEF	
Dnr...../.....	
1991-11-21	
P	2
En	

INKOM UD 1991-11-21

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-21

pol 1

UD STOCKHOLM

B R A A D S / K A N D E

FOER KABS, POL 1 OCH SB (HAFSTROEM)

RE WALLEMBERGDOKUMENT

911127
Pol 1/Hallqvist/H
delg
von Dardel, del Genève
S-O Peterson, amb Washington
amb Budapest
amb Bryssel
Raul Wallenberg-fören
Carl Persson

ex Hallqvist

exp 27/11 - 91/3

FORTS

RE WALLENBERGDOKUMENT

KGB-CHEFFEN BAKATINS ASSISTENT NIKONOV BEKRAEFTADE, NAERMAST MED EN SUCK, TILL MAGNUSSON VAD SOM FRAMGAAR AV DER SPIEGEL, NAEMLIGEN ATT KGB ERHAALLIT ETT ANTAL DOKUMENT OM RAOUL WALLENBERG FRAAN CENTRAKKOMMITTEENS ARKIV. DET VAR UPPENBART ATT NIKONOV TYCKTE BAKATIN SAGT VÄL MYCKET TILL DEN TYSKA TIDSKRIFTEN.

DOKUMENTEN VAR INTRESSANTA MEN INNEHOELL INTE HELLER DE NAAGOT AVGOERANDE BESKED OM "HUR RW AVLIDIT". EFTERSOM DET BL A ROERDE SIG OM REFERAT FRAAN POLITBYRAASAMMANTRAEDEN HADE MAN OEVERLAATT FRAAGAN OM DOKUMENTENS FRISLAEPPANDE TILL PRESIDENT GORBATJOV. VI UIGAAR FRAAN ATT VI KOMMER ATT FAA TA DEL AV DEM.

BERNER

AMB MOSKVA /EZ

P 2 Eu1

Eu1

ARCHIVE COPY

MSG NO: 911121-234

DISTRIBUTION STATUS AT: 1991-11-21-11.19

TO:

STATUS:

TIME:

DIARY NO:

UD/POLCH

DISTRIBUTED

1991-11-21-11.19

UD/POL 1

DISTRIBUTED

1991-11-21-11.19

FROM: MOSKVA

POSTED TIME: 1991-11-21-11.18

MSG NO: 911121-234

=LIST

UD/POLCH

UD/POL 1

+

AMBASSADEN MOSKVA 1991-11-21

UD STOCKHOLM

1482. FOER POL 1. RE WALLENBERGDOKUMENT

TASS RAPPORTERADE IGAAR ENLIGT FOELJANDE OM OEVERLAEMNADET AV
UTRIKESMINISTERIETS WALLENBERGDOKUMENTN.

CIT

DOCUMENTS ON THE FATE OF RAOUL WALLENBERG FROM THE SOVIET FOREIGN
POLICY ARCHIVES WERE HANDED OVER TODAY TO THE SWEDISH AMBASSADOR TO
THE USSR.

WALLENBERG, A SWEDISH DIPLOMAT, WAS ARRESTED BY THE SOVIET TROOPS
IN 1945 IN BUDAPEST, AND TRANSFERRED TO THE STATE SECURITY BODIES.
ACCORDING TO THE OFFICIAL VERSION, HE DIED IN 1947 IN A SOVIET
PRISON.

THE ARCHIVE MATERIALS DATE BACK TO 1946-1959. IT IS MAINLY THE
CORRESPONDENCE BETWEEN THE SOVIET FOREIGN MINISTRY, THE INTERIOR
DEPARTMENT AND THE STATE SECURITY MINISTRY, AS WELL AS NOTES TO THE
SOVIET COMMUNIST PARTY CENTRAL COMMITTEE WITH PROPOSALS ON ANSWERS
TO THE SWEDISH SIDE IN RESPONSE TO ITS NUMEROUS INQUIRIES ABOUT THE
DIPLOMAT'S FATE.

SLUTCIT

ORIGINAL TELEGRAM

BERNER

AMBASSADEN MOSKVA 11.45/EZ

- End of printout

Avsändningsort

Pol I/Cederin/hi

Ärende

Sovjetiskt delegations-
besök i Wallenberg-
frågan

Datum

1991-11-21

Avd

P

Grupp

2

Mål

ku

V

Adress

Ambassaden Moskva Dnr.....

Text

B R Å D S K A N D E

Re sovjetiskt delegationsbesök i Wallenberg-frågan
911204-07. Från pol 1.

PRIMO. Vill härmed informera om att medel för det sovje-
tiska besöket erhållits.

SECUNDO. Flygbiljetter, tur och retur Moskva-Stockholm,
har beställts. Avfärd 17.35 den 4/12 samt avfärd 13.25
den 7/12. Här behöver vi omgående veta namnen på delega-
tionsmedlemmarna samt få bekräftat att ni kan hämta ut
biljetterna i Moskva. Dessutom har 8 enkelrum för tre
nätter reserverats på hotell Terminus.

TERTIO. Ett halvtimmeslångt besök hos kabinettssekretera-
ren 1991-12-06 har även inbokats.

Cabinet

SVERIGES AMBASSAD
MOSKVA

1991-11-21

Nr 275 ✓

Handl: Min H Magnusson

911127 Pol 1/Hallqvist/H
delges
Guy von Dandel, del Genöve
S-O Peterson, amb Washington
amb Budapest
amb Bryssel
RW-föreningen
Carl Persson
ex t Hallqvist

Utrikesdepartementet

1991-11-22

Dokument rörande Raoul Wallenberg

(\$ bil.) 1250

./.

Ambassaden får härmed insända de kopior av dokument rörande Raoul Wallenberg vi begärt få ut från utrikesministeriets arkiv och som igår överlämnades av utrikesminister Pankin, uppenbarligen som dennes sista åtgärd i ämbetet. Dokumenten överlämnades med ett kort följebrev till utrikesminister af Ugglas. Det bör understrykas att materialet bara omfattar en del av dokumenten i Wallenbergdossierna, dem som av oss bedömdes vara av störst intresse. Merparten av uppteckningarna från svensk-sovjetiska samtal i ärendet samt noteväxlingen har vi inte begärt att få kopior av. Det synes oss därför viktigt att en historiker i lugn och ro gör en detaljerad genomgång av allt material. Därvid kan ev. ytterligare kopior begäras.

För det huvudsakliga innehållet i de viktigaste dokumenten har ambassaden redan redogjort i m i s o. Helt nya är dock två av de tre sista dokumenten rörande Langfelders öde (30 resp 32). Det rör sig om skriftväxling med sovjetiska ambassaden i Budapest.

Ambassaden har gjort en översättning av dokumentförteckningen. I övrigt bifogas alla kopior i rysk version i kronologisk ordning.

Örjan Berner

1991-11-20

Bil.....till Beskr:ens Moskva
skr. nr. 225 den 21 11 21

Ambassadens översättning

FÖRTECKNING

över fotokopior på dokument från Sovjetunionens utrikespolitiska arkiv
om Raoul WALLENBERG
och Wilmos LANGFELDER

1. Brev från ledamoten av NKIDs /Folkkommissariatet för utrikes ärenden, ö.a./ kollegium K.V.Novikov till chefen för kontraspionagestyrelsen "Smersj" V.K.Abakumov. 3 februari 1946.
2. Brev från K.V.Novikov till V.K.Abakumov. 20 mars 1946.
3. Brev från vice folkkommissarien för utrikesärenden S.A.Lofovskij till vice inrikesministern V.V.Tjernysjov. 17 juli 1946.
4. Memorandum från ställföreträdande chefen för 5:e europeiska avdelningen M.S.Vetrov till vice utrikesminister A.Ja.Visjinskij. 2 april 1947.
5. Memorandum från A.Ja.Visjinskij till V.M.Molotov. 14 maj 1947.
6. Brev från vice utrikesminister A.Ja.Visjinskij till ministern för statssäkerhet V.S.Abakumov. 7 juli 1947.
7. Brev från A.Ja.Visjinskij till V.S.Abakumov. 22 juli 1947.
8. Memorandum från A.Ja.Visjinskij till folkkommissarien V.M.Molotov. 9 augusti 1947.
9. Utkast till note från vice utrikesministern Ja.A.Malik till Sveriges sändebud i Sovjetunionen R.Sohlman. Augusti 1947.
10. Personlig note från A.Ja.Visjinskij till R.Sohlman. 18 augusti 1947.
11. Brev från S.Ignatjev (MGB) till vice utrikesminister A.A.Gromyko. 3 mars 1952.
12. Tjänsteskrivelse till 5:e europeiska avdelningen jämte en redovisning från ungerska åklagarämbetet erhållna från Sovjetunionens ambassad i Ungern, rörande uppgifter om Raoul Wallenberg. 13 mars 1952.

13. Nedteckning av samtal mellan Sovjetunionens ambassadör i Sverige K.K.Rodionov och Sveriges utrikesminister Undén. 23 maj 1952.
14. Redovisning betitlad "Raoul Wallenberg-ärendet" skriven av 5:e europeiska avdelningen. 5 juni 1952.
15. Brev från vice utrikesminister A.A.Gromyko till KGB-ordföranden I.A.Serov. 13 oktober 1954.
16. Brev från I.A.Serov till A.A.Gromyko. 3 november 1954.
17. Utkast till skrivelse till SUKPs centralkommitté med koncept. 29 februari 1956.
18. Följebrev från V.M.Molotov till SUKPs centralkommitté till översättningar av vittnesmål om R.Wallenberg. 31 mars 1956.
19. Beskrivning av det material om Wallenbergärendet, som överlämnades till V.M.Molotov av Sveriges inrikesminister Hedlund den 30 mars 1956.
20. Skrivelse från V.M.Molotov till SUKPs centralkommitté och utkast till resolution av SUKPs centralkommitté.
21. Brev från chefen för utrikesministeriets avdelning för skandinaviska länder M.G.Gribanov till KGB. 13 april 1956.
22. Memorandum från M.G.Gribanov till V.M.Molotov. 16 april 1956.
23. Skrivelse från V.M.Molotov och I.A.Serov till SUKPs centralkommitté med förslag och koncept. 28 april 1956.
24. Memorandum från ställföreträdande chefen för utrikesministeriets informationskommitté I.I.Turganov till A.A.Gromyko. 30 december 1956.
25. Skrivelse från utrikesministern D.T.Sjepilov och I.A.Serov till SUKPs centralkommitté med förslag till promemoria rörande R.Wallenberg. 12/14 januari 1957.
26. Memorandum från chefen för avdelningen för skandinaviska länder K.K.Rodionov till utrikesministern A.A.Gromyko. 27 februari 1957.
27. Skrivelse från A.A.Gromyko till SUKPs centralkommitté. 15 mars 1957.
28. Brev från vice utrikesministern V.A.Zorin till KGB-ordföranden A.N.Sjelepin med bifogat utkast till skrivelse till SUKPs centralkommitté. 17 februari 1959.

29. Skrivelse från vice utrikesministern V.V.Kuznetsov till SUKPs centralkommitté. 18 juni 1959.

Om V.Langfelder

30./Följebrev från Sovjetunionens ambassad i Ungern och redovisning erhållen av Ungerns utrikesministerium rörande fastställande av V.Langfelders uppehållsplats. 7 maj 1957.

31. Brev från vice KGB-ordföranden K.F.Lunjev till ledamoten av utrikesministeriets kollegium I.K.Zamtjevskij om V.Langfelder. 17 maj 1957.

32. Instruktion från Sovjetunionens utrikesministerium till Sovjetunionens ambassadör i Ungern Ju.V.Andropov rörande V.Langfelders öde. 17 september 1957.

S:a 89 sidor

МИНИСТР
ИНОСТРАННЫХ ДЕЛ СССР

Москва, "18" ноября 1991 года

Уважаемая госпожа Министр,

В соответствии с договоренностью, достигнутой нашими представителями, препровождаю при сем ксерокопии документов Архива внешней политики СССР, касающиеся Р.Валленберга и В.Лангфельдера, согласно приложенному перечню.

Примите, госпожа Министр, уверения в моем высоком и искреннем уважении.

Ее Превосходительству госпоже М.аф Угглас
Министру иностранных дел Швеции
Стокгольм

П Е Р Е Ч Е Н Ь

микрокопий документов АВП СССР
о Рауле Валленберге
и Вильмоше Лангфельдере

- I. Письмо члена Коллегии НКВД СССР К.В.Новикова начальнику Управления контрразведки "Смерш" В.К.Абакумову.
3 февраля 1946 г.
2. Письмо К.В.Новикова В.К.Абакумову. 20 марта 1946 г.
3. Письмо зам.наркома иностранных дел СССР С.А.Лозовского зам.министра внутренних дел СССР В.В.Чернышеву.
17 июля 1946 г.
4. Докладная записка зам.заведующего 5 Европейским отделом М.С. Ветрова заместителю министра иностранных дел СССР А.Я.Вышинскому. 2 апреля 1947 г.
5. Докладная записка А.Я.Вышинского В.М.Молотову. 14 мая 1947 г.
6. Письмо зам.министра иностранных дел СССР А.Я.Вышинского министру государственной безопасности СССР В.С.Абакумову.
7 июля 1947 г.
7. Письмо А.Я.Вышинского В.С.Абакумову. 22 июля 1947 г.
8. Докладная записка А.Я.Вышинского наркому В.М.Молотову.
9 августа 1947 г.
9. Проект ноты зам.министра иностранных дел Я.А.Малика посланнику Швеции в СССР Р.Сульману. Август 1947 г.
10. Личная нота А.Я.Вышинского Р.Сульману. 18 августа 1947 г.
11. Письмо С.Игнатьева /МГБ СССР/ зам.министра иностранных дел СССР А.А.Громыко. 3 марта 1952 г.
12. Служебная записка в 5 Европейский отдел и справка венгерской прокуратуры, полученная из посольства СССР в Венгрии, о данных на Рауля Валленберга. 13 марта 1952 г.

13. Запись беседы посла СССР в Швеции К.К.Родионова с министром иностранных дел Швеции Ундэном. 23 мая 1952 г.
14. Справка "Дело Р.Валленберга", подготовленная 5 Европейским отделом. 5 июня 1952 г.
15. Письмо зам.министра иностранных дел СССР А.А.Громыко председателю КГБ при СМ СССР И.А.Серову. 13 октября 1954 г.
16. Письмо И.А.Серова А.А.Громыко. 3 ноября 1954 г.
17. Проект записки в ЦК КПСС с черновым вариантом. 29 февраля 1956 г.
18. Сопроводительная записка В.М.Молотова в ЦК КПСС к переводам показаний свидетелей о Р.Валленберге. 31 марта 1956 г.
19. Аннотация материалов, переданных В.М.Молотову министром внутренних дел Швеции Хедлундом 30 марта 1956 г. по вопросу о Валленберге.
20. Записка В.М.Молотова в ЦК КПСС и проект постановления ЦК КПСС. 2 апреля 1956 г.
21. Письмо заведующего Отделом Скандинавских стран МИД СССР М.Г.Грибанова в КГБ при СМ СССР. 13 апреля 1956 г.
22. Докладная записка М.Г.Грибанова В.М.Молотову. 16 апреля 1956 г.
23. Записка В.М.Молотова и И.А.Серова в ЦК КПСС с приложениями и черновыми вариантами. 28 апреля 1956 г.
24. Докладная записка зам.начальника Комитета информации при МИД СССР И.И.Тугаринова А.А.Громыко. 30 декабря 1956 г.
25. Записка министра иностранных дел СССР Д.Т.Шепилова и И.А.Серова в ЦК КПСС с приложением памятной записки относительно Р.Валленберга. 12/14 января 1957 г.
26. Докладная записка зав.Отделом Скандинавских стран К.К.Родионова министру иностранных дел СССР А.А.Громыко. 27 февраля 1957 г.

27. Записка А.А.Громыко в ЦК КПСС. 15 марта 1957 г.
28. Письмо заместителя министра иностранных дел СССР В.А.Зорина председателю КГБ при СМ СССР А.Н.Шелепину с приложением проекта записки в ЦК КПСС. 17 февраля 1959 г.
29. Записка зам.министра иностранных дел СССР В.В.Кузнецова в ЦК КПСС. 18 июня 1959 г.

О В.Лангфелдере

30. Сопроводительное письмо посольства СССР в Венгрии и справка, полученная от МИД Венгрии относительно установления места нахождения В.Лангфелдера. 7 мая 1957 г.
31. Письмо заместителя председателя КГБ при СМ СССР К.Ф.Лунова члену Комллегии МИД СССР И.К.Замчевскому о В.Лангфелдере. 17 мая 1957 г.
32. Указания МИД СССР послу СССР в Венгрии Ю.В.Андропову о судьбе В.Лангфелдера. 17 сентября 1957 г.

Всего 89 листов

SVERIGES AMBASSAD

MOSKVA

1991-11-21

911127 Pol 1 Hallqvist/H
delges
Guy von Dardel, del Geneve
S-O Petersson, amb Washington
amb Budapest
amb Bryssel
RW-föreningen
Carl Persson
ex t Hallqvist

exp. = 7/11-1991

Kanslirådet
Martin Hallqvist

Utrikesdepartementet

(for)

325/1002

INKOM UD		
1991-11-22		
Avd	Gr	Mål
P	2	Eu I

Wallenbergartikel i Izvestija

✓ (1 bil) tlx 1469 A 911118

Broder,

Insänder i kopia och ambassadens översättning det
brev från pensionerade överstelöjtnanten Valach,
vilket publicerades i Izvestija den 15 november
1991.

Valach uppger sig vara den sovjetiske officer som
först kom i samspråk med Raoul Wallenberg den 14
januari 1945. Han hävdar att Wallenberg och
Langfelder inte arresterades utan självmant tog
kontakt med sovjetiska myndigheter för att
diskutera den fortsatta hjälpverksamheten i
Budapest.

Björn Lyrvall

Björn Lyrvall

Björn Lyrvall

Ambassadens översättning

JAG VAR DEN SISTE, SOM SÅG WALLENBERG I BUDAPEST

På sista tiden har det skrivits mycket i pressen om Raoul Wallenbergs öde. Bland annat har dokument publicerats, som påträffats i arkiv, från 151:a skyttedivisionen och 2:a ukrainska frontens 7:e gardesarmé, i vilka det talas om att sovjetiska soldater arresterat en svensk diplomat. Men tyvärr finns det felaktigheter i rapporteringen från 151:e skyttedivisionens politiska avdelning. Det var ingen som då "arresterade", "grep" eller "bevakade" Wallenberg. Jag var vittne till dessa händelser.

Januari 1945. Vår 151:a skyttedivision bedrev häftiga gatustrider i Budapest och förflyttade sig genom centrum av den östra delen av den ungerska huvudstaden - Pest - och vidare mot Donau. Det var under en av dessa dagar, den 14 januari, som mitt möte med Wallenberg skedde.

En av divisionens regementschefer rapporterade, att två personer hade tagit sig fram till honom och sagt att de var medarbetare vid svenska beskickningen i Budapest. De begärde att få komma i kontakt med den sovjetiska ledningen. Divisionschefen uppdrog åt mig - jag var då överinstruktör vid politiska avdelningen - att bege mig till regementsstaben.

En av sambandsofficerarna från det aktuella regementet följde med mig, och utan honom hade det varit svårt att hitta fram till staben i labyrinten av gator och gränder. Två soldater med automatvapen medföljde också. Vi tog oss fram genom ställen där skottlossning pågick och kom slutligen fram till staben, som var belägen i den kända budapestparken "Varosliget", i vattenkuranstaltens källare. Det var här jag fick se den långa, välväxte mannen Raoul Wallenberg, förstesekreterare vid svenska beskickningen och befullmäktigad av Internationella Röda korset. Sin följeslagare, en kortvuxen rödhårig ungrare, presenterade han som chaufför - Vilmos Langfelder. Wallenberg blev mycket upplivad när han fick veta att jag talade tyska.

Av regementsofficerarna fick jag veta, att Wallenberg och hans följeslagare oväntat hade dykt upp på en gata, där granater och minor exploderade, där allt besköts av Hitlers automatskyttar, som förskansat sig på husens övervåningar. I handen hade Wallenberg hållit en liten svensk flagga.

Wallenberg upprepade sin begäran för mig - att få komma i kontakt med sovjetisk militär ledning av, som han uttryckte det, "tillräckligt hög rang". Jag minns att han berättade om ett likadant försök dagen före, men den officer och de soldater, som han vänt sig till, hade tydligen inte förstått honom. Det enda som hänt var att de tog ifrån honom hans bil och lät honom gå igen.

Så for vi alla sex till divisionsstaben. Där fanns divisionschefen generalmajor D. Podsjivajlov, stabschefen överste N. Rogatkin, chefen för politiska avdelningen överste Ja. Dmitrenko, chefen för kontraspionageavdelningen major I. Kislitsa. Jag tolkade. Wallenberg berättade utförligt om sitt uppdrag i Budapest och om hur han lyckats rädda tusentals ungerska judar, som av nazisterna dömts till total fysisk utplåning. Han berättade också om Budapests ghetto och visade till och med dess exakta plats på kartan.

Samtalet med Wallenberg varade länge. Vi frågade honom flera gånger varför han inte hade lämnat Budapest när fronten närmade sig och varför han på detta sätt riskerade sitt liv. Hans svar var ett enda: han uppfyllde sin plikt. Wallenberg talade med oro om att när striderna i Budapest började, kunde han inte längre fortsätta sitt arbete med att rädda fångarna i ghettot. Därför sökte han nu så envist kontakter med den militära ledningen för att diskutera vad som vidare kunde göras för att rädda de dödsdömda människorna. På hans egen begäran sändes hans fråga därefter vidare "uppåt" från divisionsstaben. Jag vet inte vem det var som divisionens stabschef kontaktade - 7:e gardesarméns stab eller 18:e gardesskyttekårens stab, vilken var operativ mellanliggande länk mellan divisionen och armén...

Resten av natten tillbringade jag i stort sett hela tiden med Wallenberg och hans chaufför. Vi erbjöd båda att vila och sova en stund. Vi avdelade ett särskilt rum åt dem på divisionens stabsp plats, som var en lägenhet med flera rum. Men de sov knappast alls någon av dem. De åt ingenting heller, drack bara te med oss.

Jag minns att Wallenberg hade en omfångsrik portfölj i handen. Han förklarade, att den innehöll viktiga dokument, som han var redo att överlämna till den sovjetiska militära ledningen.

På morgonen klockan 10 eller 11 anlände några officerare till oss i två Willis-bilar. Vi förmodade att de kom från 7:e gardesarméns stab. De var fyra man, den med högst rang var överste. Han gick i enrum med stabschefen och uppdrog sedan åt mig att säga till Wallenberg, att han kunde få bli förd till frontledningen, så som han hade begärt. Wallenberg blev glad.

Sedan bad man Wallenberg och hans chaufför att sätta sig i bilarna. Jag minns att de inte blev placerade tillsammans utan var för sig i varsin Willis. Raoul Wallenberg tog varmt avsked av oss.

Ytterligare en detalj. Före avresan sade översten till oss alla, att vi inte skulle tala om Wallenberg med någon. Då fäste vi inte någon särskild vikt vid det. Först efter många år har vi fått veta, vart man förde den svenske diplomaten och vilket öde man beredde honom.

Ja. VALACH
pensionerad överste,
journalist.
KIEV.

Avsändningsort Pol 1, depr Hallqvist/EL

Ärende

Wallenberg

Datum

1991-11-22

Avd

Grupp

Mål

Adress

Ambassaden
MOSKVA

Hallqvist nr 1

Text

Dnr.....Magnusson från Hallqvist. Re Raoul Wallenberg.

Utmärkt om Dahnberg medföljer som tolk. Ni bör sända telex till A 2/ORG ang tjänsteresa för Dig själv, Lyrvall och Dahnberg.

Cabinet

UTRIKESDEPARTEMENTET

KOPIA TILL:
UTR MIN
KABS
POLCH
BITR POLCH
POL 1

ÅTGÄRD:

1991-11-25

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-25

UD STOCKHOLM

FOER POL 1 (HALLQVIST)

RE MID:S WALLENBERGDOKUMENT

FORTS

RE MID:S WALLENBERGDOKUMENT

AMBASSADEN INSAENDER MED VECKANS LAEGENHET EN NAAGOT
UTFOERLIGARE SAMMANFATTNING AV DE DOKUMENT VI ERHAALLIT
FRAAN MID AEN DEN REDOVISNING SOM INSAENDES
OKTOBER.

BERNER

UTRIKESDEPARTEMENTET

KOPIA TILL:

UTR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

Pol 1/Cederin/hi

Ch till tit.

1991-11-27

g. a. k.
Litter

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-25

1991-11-25

UD STOCKHOLM

FOER POL 1 (CEDERIN)

RE WALLENBERGMOETET

RE WALLENBERGMOETET

1. TACKSAM BESKED EXAKTA RESTIDER FOER SKL-EXPERTERNA.
2. FOER SOVJETISKA DELTAGARNA I MOETET KANSKE VI OCKSAA FAAR TAENKA PAA ETT MINDRE TRAKTAMENTE (100 KR PER DAG?). DE HAR INGEN UTLAENDSK VALUTA.

BERNER

UTRIKESDEPARTEMENTET

KOPIA TILL:

UTR MIN

KABS

POLCH

BITR POLCH

POL 1

ÅTGÄRD:

22.11.91
Sticht 22.11.91
15.11.91

1991-11-25

AMBASSADEN MOSKVA

1991-11-25

UD STOCKHOLM

✓
FOER POL 1/CEDERIN

RE WALLENBERGMOETE

FORTS

UTRIKESDEPARTEMENTET

1

RE WALLENBERGMOETE

P R I M O

EFTERSOM RYSKE FOLKDEPUTERADE ARZJANNIKOV'S RESTIDER PGA
SEPARAT PROGRAM SKILJER SIG FRAAN OEVRIGA GRUPPEN BOKAR
AMBASSADEN BILJETT I EXCURSION FARE SAS MOSKVA-STOCKHOLM
MAANDAG 2/12 AATER MED OEVRIGA GRUPPEN 7/12.

S E C U N D O

MAGNUSSON OCH LYRVALL BERAEKNAER ANLAENDA 3/12 MED SAS OCH
DAHNBERG 4/12.

TACKSAM VI INBOKAS PAA SEPARAT CENTRALT BELAEGET HOTELL
(MAGNUSSON/ LYRVALL 3-6, DAHNBERG 4-7).

BERNER

se dnr UD2018/26399/EC 4192

MOSKVA

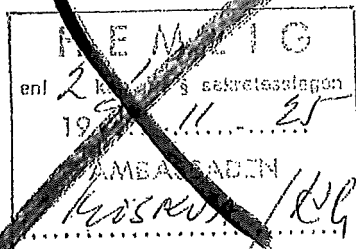
Handl: Björn Lyrvall

PROMEMORIA

1991-11-25

~~Bilagor till
serie F1b~~

HEMLIG

Rycka utskilfter
av bandade
för hör/ör
privat
serie F1b

Intervjuer med Smersj/MGB-medarbetare

1 bilaga

1. Nikolaj Nikolajevitj Selivanovskij, f 1901, var 1943-46 vice chef för Smersj, från 1946-51 vice chef för MGB. Intervjuad den 14 oktober 1991.

Selivanovskij är förmodligen den på den tiden högst uppsatte Smersj- och MGB-medarbetaren som ännu är i livet. Han överlevde förmodligen "tack vare" att han arresterades redan 1951 för inblandning i "läkarkomplotten".

S. säger att han återkom till ministeriet från periferin efter kriget under sommaren, eller hösten 1946. Han hörde då inget om RW, om vilkens existens han först långt senare, på 80-talet, lärde från media. S. förstår att det förefaller märkligt, men han hade inget att göra med utredningsarbete, utan ansvarade för olika specialavdelningar. Om detta kan man bl a läsa i Solzjenitsyns "Den första kretsen", säger han. Dessutom följdes strikt regeln att inte intressera sig för vad andra sysslade med. Han kände överhuvud taget inte till några ärenden som berörde utländska medborgare.

M

Den som dock skulle kunna öppna alla korten i RW-ärendet är Braverman, som var Abakumovs handsekreterare. Abakumov gjorde allt med dennes hjälp, skrev brev, upprätthöll kontakt med utredare, osv. Han dömdes senare till 15 års fängelse och om han är i livet idag är okänt. Vidare fanns generalen Reichman, som var vice styrelsechef i kontraspionaget och utförde det huvudsakliga arbetet i utrikesfrågor. Han avtjänade också ett fängelsestraff. Vidare Pitovranov, som var chef för samma styrelse. Fängslades senare. Han gick ofta med Abakumov till Stalin för att avlägga rapport.

På fråga svarar S. att Kartasjov sorterade direkt under Abakumov, liksom för övrigt hela hans avdelning.

Sjubnjakov minns S. med svårighet. Alla sattes i fängelse, det var en sådan tid då.

Vad gäller Smoltsovrappporten tror S. att det var fullt möjligt att fängelsets chefsläkare vände sig direkt till ministern med en rapport. Det inre fängelset sorterade direkt under ministern och eftersom ärendet var så viktigt kunde ministern tillskrivas direkt.

Någon föreställning om varför RW arresterats har inte S. Abakumov hade flera vice ministrar, fyra stycken - förutom honom själv också Ogoltsov, Blinov, Svinelupov. Alla är borta. Något större förtroende hade Abakumov inte för dem. På fråga säger S. att Abakumov rent av skulle kunna dölja arresteringen av RW inför Stalin.

Förstörelse av dokument kunde förekomma på den tiden. Det räckte med att ministern t ex genom Braverman gav order och akterna utplånades utan några anteckningar härom. Något konkret exempel kan S. emellertid inte ge.

S. har heller aldrig hört att det vid denna tid skulle ha förberetts någon antisemitisk process och att RW skulle kunna ha varit deltagare i denna.

Själv rekommenderar han att vittnen till ärendet söks bland dem som arresterade honom i Budapest, vid sidan av arkiven.

Till Braverman återkommer S. om och om igen. Abakumov kunde själv ibland förhöra fångar. Han var generellt en hård person, som ibland behandlade sina underlydande grovt och elakt, men han var nykter, ingen fyllerist. Relationerna till Berija var vid denna tid dåliga.

2. Danil Grigorjevitj Kopelanskij, f 1918, var 1943-48 operativ befullmäktigad, senare senior operativ befullmäktigad i Smersj'6:e avdelning, senare MGB's tredje huvudstyrelses 4:e avdelning. Intervjuad den 1 oktober 1991.

På den tiden passerade många tyska ärenden, bl a ganska framstående tyska underrättelsemän, K. pga dennes språkkunskaper. Som regeln var visste han emellertid inte vad kollegan sysslade med. Ändå hörde K. hur en svensk arresterats och att denne hölls i inre fängelset under nummer. Dessutom att denne arresterats i Ungern på uppdrag av Vorosjilov. Såvitt K. minns var Vorosjilov inom Stavkan (sovjetiska militärhögkvarteret) ansvarig

för de militära och politiska aktionerna under Ungerns befrielse. Det var det enda K. hört om denne svensk.

Anledningen till att Bakatin intresserade sig för K. måste, enligt egen utsago, vara att han tillsammans med den värderade kollegan Boris Aleksejevitj Solovov då var mest lämpad, som språkkunnig och pålitlig tjekist, att hjälpa den utredare som ledde RW-ärendet. Vem denne utredare var vet K. inte men skulle han själv ha givit uppdraget till någon skulle det vara Konstantin Sokolov. Han var en av de bästa. Kollegan Solovov var annars den som borde veta mer än K. i detta ärende även om han själv inte var säker på att Solovov verkligen kände till något. Han hade aldrig velat fråga. På den tiden visste K. ens ej namnet på svensken. Det var när RW omskrevs i tidningarna han förstod att det rörde sig om samma person.

På fråga säger K. att han inte minns vilket nummer den aktuella fången hade. Det kunde ha varit nr 47. Namnet Langfelder säger honom heller inget. Själv undrar K. vem som satt tillsammans med RW "om det inte var någon hemlighet". Det måste ha varit någon som kunde tyska. Willy Roedel är emellertid inte bekant. Vid uppräkning finner K inte heller några andra bekanta namn i listan över RW's och Langfelders medfångar.

Vad gäller andra kollegor i Smersj anser K. att Jendovitskij förmodligen inte visste något om RW, Stesnova säkert inte, eftersom hon trots goda kunskaper i tyska fick ta hand om tredje-fjärdehandsärenden. Grisjajev kunde ha sysslat med fallet - han var en seriös person,

Siomontjuk knappast. Sjubnjakov är obekant och Burasjnikov sysslade aldrig med denna typ av ärenden. Bubnov ringde nyligen efter långt avbrott. Han skulle kunna syssla med fallet, men själv skulle K. inte ha använt honom. Han var en ung grabb som mest intresserade sig för flickor. Adamov är obekant. På fråga bekräftar K. att också Smirnitskij skulle ha passat för ett sådant ärende. Däremot minns han inte Kulesjov. Namnen Lichatjev och Weindorf är däremot bekanta. Den senare kunde inte tyska och sysslade ej med tyska ärenden. Lidija Kusjtj kunde tyska men hade bara småärenden. Det fanns också en Maslennikov som arbetade med tolk.

K. återkommer till listan och betonar att de som kan tyska är av intresse: Bubnov kunde om än inte så bra. Burasjnikov kunde ej, liksom Jendovitskij och Siomontjuk. Inte heller Grisjajev kunde tyska. Solovov, K. själv och Stesnova talade utmärkt tyska. Det fanns ingen i avdelningen som kunde svenska, men första huvudstyrelsen var stark. Därifrån kunde någon med svenskkunskaper ha inkallats.

På frågan varför RW var "särskilt viktig fånge" säger K. att han tror det dels berodde på att han arresterats på uppdrag av Vorosjilov - det var mycket ovanligt, dels vilket nu står helt klart för K. representerade RW den viktigaste familjen i Sverige, närmast en dynasti. Uppgiften att Vorosjilov stod bakom hade K. hört ryktesvis. Han minns från sin tjänstgöring för övrigt bara två nummerfångar - svensken och en släkting till Hitler.

Det enda ärende som hade med Ungern att göra som K.

sysslade med gällde en tysk från Abwehr, Gfirorener. Men från honom hörde K. aldrig namnet RW, trots att han räknat upp ett flertal agenter. (I avskriften från inspelningen saknas ett ca fem minuter långt parti, vilket emellertid inte innehåller avgörande uppgifter. K. uttalar dock tveksamhet till Smoltsovrappportens äkthet vad gäller innehållet)

3. Lidija Maksimovna Alifanova (Kusjtj), f 1917, var 1946-48 operativ befullmäktigad i tredje huvudstyrelsens fjärde avdelning. Intervjuad den 15 oktober 1991.

K. bekräftar att hon efter kriget arbetade i Kartasjovs avdelning, dock omedelbart vid ankomsten från fronten först hos generalen Utechin i en annan avdelning. 1946 for hon till Tyskland. Hörde aldrig något om vare sig RW eller Langfelder. K. minns emellertid tyska krigsfångar som fältmarskalk Schörner.

Minns flera av kollegorna i avdelningen. K. säger att Kartasjov inte kunde tyska. Däremot var Smirnitskij duktig, han hade utexaminerats från militärinstitutet och förhörde Schörner utan tolk. Några gånger kallades också K. in som tolk vid förhören med denne.

Weindorf var, noterar K., jude och kunde hyfsad tyska. Han anmärkte alltid om den närvarande tolken använde ett ord som han inte tyckte passade. Hela gruppen flyttades senare till utredningsavdelningen för särskilt viktiga ärenden. Rjumin arbetade parallellt med ryssarna och den egna gruppen med de tyska ärendena. K. undrar om intervjugruppen talat med Grisjajev ur utredningsavdelningen. Hon minns

också Kulesjov, med vilken hon vistats i Saratov under evakueringen. Sokolov minns hon från dennes framträdanden vid partimötena, men arbetade aldrig med denne. "Han var ju överste." Det fanns också en Senja Putintsev som var sekreterare i Komsomolorganisationen.

Med Abakumov arbetade Kopelanskij som tolk, och ibland kallades också Stesnova. Om Solovov tolkade åt Abakumov vet hon inte, men Kopelanskij fick översätta filmer. Själv hade K. inte ens varit i Abakumovs kontor någon gång. Hon tror inte att Abakumov höll förhör, han hade ju också ryska ärenden att tänka på.

Av RW's och L's medfångar känner hon till Richter, som hon tror talade ryska. Med honom arbetade dock K. aldrig. Roedel låter bekant, men K. minns ej var hon hört namnet. Det kan ha varit i Tyskland där hon arbetade i operativa avdelningen.

4. Maria Afanasjevna Potapova, f 1916, var 1946-48 tolk i tredje huvudstyrelsens fjärde avdelning. Intervjuad den 10 oktober 1991.

P. säger att hon bara hört talas om RW'ärendet från massmedia, möjligen tyckte hon sig igenkänna namnet när hon mötte det i pressen. Frågan kom aldrig upp under hennes tjänstgöring i KGB. Vad gäller kollegorna minns P. att Kopelanskij var den tolk som Kartasjov oftast använde i samband med särskilt viktiga ärenden. Om Kartsjovs karaktär nämner P. att Kopelanskij ibland kallade honom "lille-Napoleon".

Själv hade hon tolkat förhör med Richter, som

arresterats i Bulgarien som medlem av tyska ambassaden. Han kom alltid till förhören i välpressade byxor, eftersom han lade dessa under madrassen på britsen. Annars minns hon främst tyska militära befäl som Schörner, Kleist och Spalke.

Ibland inkallades tolkar från andra avdelningar. Det gällde t ex italienska.

5 Sergej Ivanovitj Votrin, f 1925, var 1945 andra kategorins tolk (ungerska) i Smersj. Intervjuad den 9 oktober 1991.

V. säger att han för första gången hörde talas om RW ur ungersk press. I mars-april 1951 tillträdde han som tolk i MGB-residenturen vid sovjetiska ambassaden i Budapest. Han arbetade i första linjen. Under Vorosjilov hade generalen Belkin lett denna verksamhet, och senare arbetade Kartasjov där 48-50 (titeln seniorråd/starsjii sovjetnik). Denne hade dock lämnat Ungern före V.'s ankomst. Senare följde Jevdokimenko (1951) och Ivanov (51-53). Efter Stalins död 1953 skrevs det om RW i media och i samtal med äldre kollegor sade en av dem att RW tydligen aldrig förts till Sovjetunionen från Ungern.

Först på direkt fråga erinrar sig V. att han också tjänstgjort i Kartasjovs avdelning 1945. Det var en kort period januari 1945 - juli 1946 när V. som med bara ett års studier i ungerska kallades till Smersj. Emellertid hörde han aldrig om RW eller L under denna tid, trots att han var den ende med kunskaper i ungerska.

Minns namnen på kollegorna från denna tid och

nämner bl a Ivan Filippovitj Dopertjuk, som 1945 var vice enhetschef (zam. natjalnik otdelenije).

På fråga om vad som kan ha utgjort grunden för RW's arrest gissar V. att det hade att göra med Joint-affären. Organisationen var förbjuden i Sovjetunionen och sådant hjälparbete till judar var misstänkt.

Noteras kan att KGB-utskrift från samtalet med V. ej helt överensstämmer med ovanstående, vilket dock grundas på noggranna anteckningar. V. avböjde bandinspelning av samtalet.

6. Nikolaj Fjodorvitj Adamov, f 1909, var 1943 senior operativ befullmäktigad och utredare i Smersj, 2:a och 6:e avdelningarna, från 1946-1950 i tredje huvudstyrelsens 4:e avdelning. Intervjuades den 3 oktober 1991.

Minns inte RW, utan nämner krigsfångar som Hitlers personlige läkare Braun, fältmarskalk Schörner. Hela gruppen överfördes till utredningsavdelningen för särskilt viktiga ärenden, varifrån A. avskedades 1949 då han vägrat uppfylla en order från chefen för utredningsavdelningen. Det gällde att genomföra förhör utan att upprätta protokoll, men det var A. inte beredd att göra. Utredningsavdelningens chef, generalen Leonov, hänvisade i sin tur till Abakumov. Leonov avrättades senare liksom vicecheferna Lichatjov och Komarov tillsammans med Abakumov. Konflikten hade uppstått redan 1947, men A. avskedades först 1949. Därefter arbetade han i Butyrkafängelse som vicechef för den operativa verksamheten. Inte

heller under denna period fick A. höra något om RW.

I Butyrka satt ett par utlänningar, amerikaner eller engelsmän, vilkas namn A. inte minns. Inte heller uppräknningen av RW's och L's medfångar väcker några minnen.

Vad gäller Smoltsovrappporten kunde chefsläkaren i inre fängelset mycket väl ha direktkontaktat Abakumov. A. minns flera av kollegorna men tillför knappast ny information. Paret Sjllov arbetade i avdelningen i Smersj och flyttade sedan till Frankrike där de repatrierade ryssar. En hade gjort motstånd, men man tog honom ändå i en lägenhet. A. refererar också till Kartasjovs vice i fjärde avdelningen - Tjesnejsjij. Burasjnikov minns han också. Denne sysslade med partisanverksamheten.

På fråga berättar A. att det fanns sjukavdelning i varje fängelse. En obducent skulle undersöka liket av varje fånge som avled. Den främste rättsmedicinaren hette Simanovskij, en gammal professor på den tiden. Vice chefsläkaren på Butyrka hette Vasiljev. Det fanns också en kvinna, Maslova.

7. Konstantin Anatoljevitj Sokolov, f. 1915, var 1943-46 enhetschef i 6:e avdelningen Smersj, och från juni 1946 utredare i avdelningen för särskilt viktiga ärenden. Intervjuad den 9 oktober 1991.

S. säger sig inget minnas om RW. I början av 1945 var han i Ost-Preussen och kanske var det därför han inget visste om fallet. I själva verket är tidningsskriverierna om RW förbryllande - S. var i en sådan position att han borde ha känt till fallet.

Kartasjov känner S. från det militära kontraspionagets spaningsavdelning. Vilka ärenden Kartasjov sysslade med vet han inte. Man lade sig inte i andras arbete. De främsta tolkarna var emellertid Kopelanskij och Solovov.

Vad gäller Smoltsovrappporten måste man ha klart för sig att Abakumov ständigt intresserade sig för praktiska ärenden, och kunde mycket väl ha direktkontakt med läkarna. I synnerhet när det rörde sig om en utlänning "och inte någon antisovjet som man gripit någonstans". Det hade för övrigt varit förhastat att arkebusera Abakumov. Han satt inne med viktig information och borde ha givits ett tjugoårigt fängelsestraff istället. Uppgift om begravningsplats för avlidna fångar kan S. inte lämna. Han sysslade ej med sådant.

Det var de viktigaste personerna som fördes till Moskva, medan organen i periferin upprättade ärenden om alla. Det är därför viktigt att utreda vem som arresterade RW och vart arkiven fördes efter kriget.

Rörande kollegorna säger S. att han "nästan är säker på att någon känner till något". Rörande Grisjajev, som S. nyligen talat med på telefon, så kan denne ha rest till Nurnberg under den aktuella tiden. Jevsenin kan ha varit informerad. Rubljov som efterträdde Kartasjov minns S. väl, och S. har ett och annat otalt med denne, dock inget som har med detta ärende att göra. S. uttrycker sin förvåning över att informationen är så knapp.

Förhören med RW's cellkamrater den 27 juli 1947 betecknar S. som unika. Visserligen intresserade

han sig, som utredare, inte för fängelseadministrativa frågor.

8. Boris Aleksejevitj Solovov, f 1921, var 1943-48 operativ befullmäktigad i Smersj, tolk. Intervjuad 1 oktober 1991.

S. berättar att han i december 1944 sändes på tjänsteresa till Vilnius, därefter till Öst-Preussen med en operativ grupp som eftersökte Hitlers stab, Göring och Himmler. I mars 1945 återvände han till Moskva och var där en månad innan han sändes till första Ukrainska fronten. Återkom därifrån i augusti samma år och tog därefter itu med förberedelserna inför Nürnbergprocessen, bl a ägnades mycket tid åt förhör med nazistiske radiokomentatorn Fritzsche. I september for S. till Nürnberg och vid återkomsten inträdde han i tjänst i Kartasjovs avdelning. Vicechef var Burasjnikov. Vid denna tid hörde S. inte talas om RW. Två personer kunde ha varit inkopplade på fallet - Smirnitskij och Kopelanskij. Båda talade bra tyska. Den senare tolkade i alla viktiga sammanhang och Abakumov använde sig oftast av honom.

Kartasjovs operativa avdelning överfördes ungefär 1947 till utredningsavdelningen för särskilt viktiga ärenden. Till Smersj avdelningen fördes alla arresterade utlänningar, tyskar, engelsmän, ungrare. Det var spioner, representanter för dömande organ. Hela Abwehr 1, 2 och 3, huvudsakligen generaler och bara en överste - chefen för Abwehr 2, Stoltz. Också Gestapofolk omhändertogs av Smersj avdelningen. Översten Nikolaj Kulesjov, medhjälpare till chefen för särskilda

utredningsavdelningen, ledde gruppens arbete. Genom Kulesjov fick S. 1947 veta om RW. Kulesjov förde ett diagram över vilka arresterade som suttit tillsammans med RW, i syfte att undvika att dessa placerades med andra. Ungefär i samband härmed var det viss uppståndelse runt fallet. Det talades om att RW kom från en känd svensk bankfamilj och att man därifrån frågat om RW, men att svaret givits att han inte fanns hos oss. S. säger att han mycket väl minns att allt material i ärendet och personliga dokument överlämnats till KGB's särskilda arkiv, som leddes av Gertsovskij. Det blev ett stort paket och Kulesjov gav S. i uppdrag att personligen överlämna det till Gertsovskij.

På paketet var skrivet "Paket med material rörande arresterade Nr 7. Får öppnas endast med MGB-ledningens tillstånd". Detta särskilda arkiv överfördes senare till KGB's arkivavdelning. I paketet fanns RW's dokument. Vad mera vet inte S. (Paketet var stort som ett A4-kuvert ungefär, visar S.) Texten var förmodligen handskriven, men S. är inte säker. Det fanns inget registreringsnummer. Men paketet borde ha registrerats i arkivet.

S. lämnade bara över paketet till Gertsovskij som tydligen väntade på det. Förmodligen hade någon ringt i förväg - Kulesjov eller utredningsavdelningens chef Leonov. Vad som hände med paketet sedan vet S. inte. Detta hände någon gång under perioden 1947-50. Det är fullt möjligt att RW kan ha "skaffats bort" vid denna tid. Tiderna var sådana att allt var möjligt. Vad gällde RW's medfångar så antecknades i deras akter att de suttit tillsammans med "en särskilt viktig fånge". Bara om RW användes denna formulering. Den hade

inte tidigare begagnats i andra ärenden. Detta var ett undantagsfall. Själv hade S. dock aldrig träffat på RW. Kopelanskij kan ha förhört honom. Med honom håller S. kontakt - de talades vid för ett halvår sedan, men ämnet RW har de aldrig berört. Den enda som frågat var Zabotin, vicechef för nuvarande utredningsavdelningen. Denne ringde i april i år, och intresserat sig för RW. Det hade blivit ett kort samtal. S. hade sagt att han inget visste. Langfelders namn hade överhuvud taget inte nämnts.

Vad gäller kollegorna för övrigt nämner S. att Maria Potapova arbetade som tolk åt Maslennikov, som var chef för MVD's fängelseavdelning och senare övergick till särskilda arkivet där han var gruppchef och bl a gick igenom ärenden som hade med personkulten att göra. Kuzmisjin var enhetschef och alla utlänningar passerade via honom.

Ur listan över RW's medfångar minns S. Gustav Richter, vilken tydligen frigivits 1953. Han hade varit SS-ansvarig i Rumänien för den slutgiltiga lösningen av judefrågan. Denne hade S. förhört. Några andra minns han ej. Kulesjov höll i listan över RW's medfångar, medan dennes chef Leonov innehade akten i ärendet.

Smoltsovrappporten "är tveksam" säger S. När någon arresterad avled informerades som regel underavdelningen under vilken fången sorterade. Men i och för sig kunde Abakumov ha givit order om att hållas underrättad om RW. Såvitt S. minns sorterade RW först under Smersj'andra avdelning, vilken 1943-45 leddes av Kartasjov och därefter omorganiserade till den fjärde avdelningen. RW

överfördes sedan till utredningsavdelningen (för särskilt viktiga ärenden) och därefter andra huvudstyrelsens utredningsavdelning. Såväl andra som fjärde avdelningarnas arkiv måste kontrolleras trots att de leddes av en och samma person.

Rörande motiven för RW's arrestering nämner S. att på den tiden arresterades alla som kunde vara av intresse. Alla tyska diplomater, med hustrur och barn sattes i fängelse.

Många viktiga dokument försvann. Det lämnades rapporter till Stalin som senare inte gick att uppbringa. Göbbels dagböcker t ex, man sökte efter dem och nu har de visst återfunnits i MID.

Att siffran 7 på paketet gällde RW är S. säker på. Kulesjovs lista hade också överskriften "Arresterade nr 7". I paketet kunde inte någon akt ha fått plats, däremot personliga dokument.

Inkallelsen av medfångarna till förhör den 27 juli 1947 betecknar S. som ovanlig.

9. Oleg Sergejevitj Bubnov, f. 1922, var 1945-46 tolk och operativ befullmäktigad i 2:a och 9:e avdelningarna Smersj, från 1946 i tredje huvudstyrelsens 4:e avdelning. Intervjuad 2 oktober 1991.

B. säger att han tillhörde Kartasjovs avdelning, vilken i sin tur var indelad i två-tre enheter (otdelenije). Alla militära underrättelsemän osv hamnade i denna avdelning, cheferna för Abwehr 1 och 3, Pikkenbrok och Centiveni och andra "stora namn". Men också ganska obetydliga fångar kunde

föras till avdelningen. De var viktiga eftersom den kunde inneha aktuell information.

Alla sysslade med sina egna fall och lade sig ej i grannens arbete. Namnet Wallenberg fick B. ändå höra, men hade inget med fallet att göra. I år hade han läst om ärendet i Nezavisimaja gazeta.

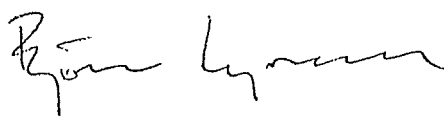
B. vet inte vem som kan ha sysslat med fallet - kanske var det vice enhetschefen Waendorf. Langfelders namn minns B. inte, en chaufför var en obetydlig person och har väl kommit i bakgrunden. Då sysslade man i avdelningen med vittnena till Hitlers död, 11 personer, däribland tandläkare. När B. informeras om att hans namn figurerar i registreringsboken angående Langfelders förhör förklarar han sig inget minnas. Det förekom att någon chef gav engångsuppdraget att någon fånge som bett om ett möte inkallades för ett kort samtal. Kanske var det något sådant med L.

Av kollegorna kunde möjligen Siomontjuk eller Kuzmisjin veta mer. Kanske Svertjuk som varit enhetschef. B. minns också arkivchefen Gertsovskij som efterträddes av Prokopenko.

På frågan om varför RW arresterats svarar B. att det kan bero på dennes judiska kontakter. Kanske ville man från sovjetisk sida värva agenter, eller kanske kunde RW komma med intressant information. Hela ärendet omgärdades med hemlighetsmakeri därför att RW egentligen, som neutral diplomat, inte fick arresteras. Det var möjligt att han greps av misstag och sedan visste man inte vad man skulle göra.

Av medfångarna minns B. Richter, Pelkonen, Hatz -
en ungersk militärattaché, Huber.

Arbetet var hårt - man arbetade dag och natt,
ibland till fem på morgonen då tjänstemännen
hämtades med buss vid Lefortovo. Kl. 11 samma
morgon skulle man vara tillbaka på arbetet. Under
dessa år var namnet Wallenberg inte någon stor
hemlighet bland utredarna i gruppen. Det nämndes på
samma sätt som Richter eller Hatz.

Björn Lyrvall

UTRIKESDEPARTEMENTET
MINISTRY FOR FOREIGN AFFAIRS
STOCKHOLM

T E L E F A X

Telefon: (46) 8 786 6000

Fax: (46) 8 723 1176

Telex (54) 10590 MINFOR S

Adress: Monica Lindroth, RD, fax 24 25 84		Datum: 1991-11-25		Dnr: 329/001
Avsändande enhet: Daina Zaidi, UD/Info, tel: 786 6770		Avd: P (JN 32)	Grupp: 2	Mål: EU I Er
Ärende: Besök av ryske folkdeputerade Arzjannikov ✓				
Totalt antal sidor: 1		Obs! Vid begäran om repetition skall alltid avsändande enhet enligt ovan anges!		
		Avsant den 9/ 11/25	Klockan 1140	Sign B.

B R Å D S K A N D E

För Monica Lindroth, Riksdagen, från Daina Zaidi, UD:s
informationsbyrå.

Besök av ryske folkdeputerade Arzjannikov 2-6 december 1991.

Som medlem i den officiella svensk-sovjetiska arbetsgruppen i
Raoul Wallenberg-ärendet kommer ryske folkdeputerade, tillika
vice ordföranden i ryska parlamentets MR-utskott, Nikolaj
Arzjannikov på utrikesdepartementets inbjudan att besöka
Stockholm v 49 för arbetsgruppens tredje möte, 5-6 december.

Arzjannikov är särskilt engagerad i frågor rörande reformeringen
av de rysk/sovjetiska rättsvårdande organen, och har under
RW-utredningen utmärkt sig som en mycket aktiv och kompetent
person. Arzjannikovs vistelse i Stockholm utsträcks därför och
informationsbyrån har fått i uppdrag att lägga program för honom
3-4 december.

Frågor av intresse: utskottsarbetet (justitieutskottet) i
riksdagen. Kontroll av polisen, inkl säkerhetspolisen
(justitiedepartementet, studiebesök polisen).
Ombudsmannainstitutionen (bl a do). Svenska MR-organisationer.

Kan Du hjälpa mig med den delen som har med justitieutskottet att
göra? Kan det läggas i samband med lunch tisdagen den eller
onsdagen den 4 december? (Har ej inbokat något ännu.)

CABINET

UTRIKESDEPARTEMENTET
MINISTRY FOR FOREIGN AFFAIRS
STOCKHOLM

T E L E F A X

Telefon: (46) 8 786 6000

Fax: (46) 8 723 1176

Telex (54) 10590 MINFOR S

Adress: Stefan Strömberg, Ju-dep fax nr 791 7695		Datum: 1991-11-25		Dnr: 329/001
Avsändande enhet: Daina Zaidi, UD/Info, tel 786 6770		Avd: P	Grupp: 2	Mål: Ek I
Ärende: Besök av ryske folkdeputerade Arzjannikov		JN	32	Er
Totalt antal sidor: 1	Obs! Vid begäran om repetition skall alltid avsändande enhet enligt ovan anges!			
Avsant den 11-11-25		Klockan 1145	Sign B.	

För Stefan Strömberg, Ju, från Daina Zaidi, UD:s informationsbyrå.

Besök av ryske folkdeputerade Arzjannikov 2- 6 december 1991.
Ref dagens telefonsamtal

Som medlem i den officiella svensk-sovjetiska arbetsgruppen i Raoul Wallenberg-ärendet kommer ryske folkdeputerade, tillika vice ordföranden i ryska parlamentets MR-utskott, Nikolaj Arzjannikov på utrikesdepartementets inbjudan att besöka Stockholm v 49 för arbetsgruppens tredje möte, 5-6 december.

Arzjannikov är särskilt engagerad i frågor rörande reformeringen av de ryska/sovjetiska rättsvårdande organen, och har under RW-utredningen utmärkt sig som en mycket aktiv och kompetent person.

Frågor av intresse: utskottsarbetet (justitieutskottet) i riksdagen. Kontroll av polisen, inkl. säkerhetspolisen (justitiedepartementet, studiebesök polisen. Ombudsmannainstitutionen (bla a do). Svenska MR-organisationer.

Det gäller alltså 3-4 december för Er del - återkommer med exakt tidpunkt och ber Er ordna den del som berör justitiedepartementet.

CABINET